

T.C.

Dicle Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü
Arkeoloji Ana Bilim Dalı

Yüksek Lisans Tezi

**MYRA VE ANDRİAKE'DE ELE GEÇEN PİŞMİŞ TOPRAK
UNGUENTARİUMLAR**

Dilan DOĞAN

22907004

Danışman
Doç. Dr. Cüneyt ÖZ

Diyarbakır 2024

T.C.
Dicle Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü
Arkeoloji Ana Bilim Dalı

Yüksek Lisans Tezi

**MYRA VE ANDRİAKE'DE ELE GEÇEN PİŞMİŞ
TOPRAK UNGUENTARIUMLAR**

Dilan DOĞAN
22907004

Danışman
Doç. Dr. Cüneyt ÖZ

Diyarbakır 2024

TAAHHÜTNAME
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

Dicle Üniversitesi Lisansüstü Eğitim-Öğretim ve Sınav Yönetmeliğine göre hazırlamış olduğum “**MYRA VE ANDRİAKE’DE ELE GEÇEN PİŞMİŞ TOPRAK UNGUENTARİUMLAR**” adlı tezin tamamen kendi çalışmam olduğunu ve her alıntıya kaynak gösterdiğimi ve tez yazım kılavuzuna uygun olarak hazırladığımı taahhüt eder, tezimin kâğıt ve elektronik kopyalarının Dicle Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü arşivlerinde saklanmasına izin verdiğimi onaylarım. Lisansüstü Eğitim-Öğretim yönetmeliğinin ilgili maddeleri uyarınca gereğinin yapılmasını arz ederim.

06/01/2025
Dilan DOĞAN

ÖN SÖZ

Söz konusu tez, Myra ve limanı Andriake’de ele geçen pişmiş toprak unguentariumları kapsamaktadır. Tezin hazırlanması sırasında unguentariumların tipolojisi, kronolojik dağılımları detaylı bir şekilde incelenmiştir. Alan çalışmaları, kazı raporları ve literatür taraması ışığında gerçekleştirilen bu araştırma, söz konusu kapların yalnızca birer nesne değil, aynı zamanda ait oldukları dönemin kültürel, ekonomik ve sosyal yapısını yansıtacak öneme sahip olduklarını ortaya koymayı amaçlamaktadır.

Bu çalışmanın gerçekleştirilmesi sürecinde bilgi ve tecrübeleriyle beni yönlendiren, desteklerini esirgemeyen değerli danışman hocam Doç. Dr. Cüneyt ÖZ’e sonsuz teşekkürlerimi sunarım. Myra ve limanı Andriake kazıları ekibinin bir parçası olmaktan gurur duyduğum, yapılan bilimsel kazı ve araştırmalar sonucunda ele geçen pişmiş toprak unguentariumları çalışabilmem için bana güvenerek malzemenin çalışma iznini veren Myra Andriake kazı heyeti başkanı saygıdeğer hocam Prof. Dr. Nevzat ÇEVİK’e ne kadar teşekkür etsem azdır.

Unguentarium üzerindeki monogramların okunması ve yorumlanmasındaki katkıları için Doç. Dr. Burak TAKMER, Dr. Öğr. Üyesi Fatih YILMAZ, Dr. Öğr. Üyesi Erkan KURUL’a çok teşekkür ederim.

Unguentariumların teknik çiziminde bana yol gösteren ve desteklerini esirgemeyen canım arkadaşım Elif ÖZ’e, yüksek lisans sürecim boyunca her zaman yanımda olan ve desteklerini asla esirgemeyen dostlarım Sema TALU, Dr. Gülnaz ACAR, Dr. Öğr. Üyesi Beste TOMAY, Öğr. Gör. Erhan ÖZKAN ve Mehmet ŞENGÜL’e teşekkür ederim.

Tüm hayatım boyunca desteklerini hep arkamda hissettiğim, her koşulda yanımda olan sevgili aileme ve tüm stres, sıkıntıyı çeken, beni motive eden isimlerini saymakla bitiremeyeceğim tüm güzel dostlarıma en içten teşekkürlerimi sunarım.

Dilan DOĞAN
Diyarbakır 2024

ÖZET

Myra ve limanı Andriake, Antalya'nın Demre ilçesi sınırlarında yer alır. 2009 yılından bugüne kazılar Prof. Dr. N. Çevik başkanlığında devam etmektedir. Kazılar sonucunda Myra'nın Klasik Dönem'den Erken Bizans Dönemi'ne kadar geniş bir tarihsel süreçte yerleşim gördüğü anlaşılmıştır. Ancak son yıllarda tiyatro orkestrasından yapılan kazılar Myra ve limanının tarihini Geç Kalkolitik Çağa kadar geriye götürmüştür. Yapılan çalışmalarda çok sayıda buluntu ele geçmekte olup bunlardan biri de tez kapsamında değerlendirilen pişmiş toprak unguentariumlardır. Toplam 190 unguentarium parçasından form verebilen 130 tanesi kataloğa alınarak incelenmiştir. Bu unguentariumlar; fusiform, kubbe ağızlı, bulbous, diğer ve geç antik çağ unguentariumları başlığı altında incelenmiştir. Fusiformlu unguentariumlar MÖ 4. yüzyıl sonları ile MS 2. yüzyıl gibi geniş bir tarih aralığına aittir. Kubbe Ağızlı unguentariumlar, MÖ 2. yüzyılın ikinci çeyreği ile 2. yüzyılın sonları arasında tarihlenmiştir. Bulbous formlular, MS 1.-2. yüzyıl gibi daha dar bir tarih aralığında kullanılmışlardır. Geç Antik Çağ unguentariumlarının ise MS 5.-7. yüzyıl arasında kullanımda oldukları tespit edilmiştir. Bunlar arasında en yoğun grubu Geç Antik Çağ'a ait unguentariumlar oluşturmaktadır. Bu tipte blok ve kelebek formu monograma sahip örnekler yer almaktadır. Monogramlar hakkında detaylı bir çalışma olmadığından dolayı net bir sonuç elde edilememiş olsa da harfler üzerinden bazı çıkarımlar yapılmıştır.

Myra'nın MS 5. yüzyılda Lykia'nın idari ve dini başkent ilan edilmesi ile kentte ticaret faaliyetlerinin yoğunlaşması, kentte bu tarihlere ait unguentarium sayısal yoğunluğuyla doğrudan bağlantılıdır. Bu bağlamda unguentariumların üretimi? ve dağılımı, bölgenin ekonomik refahını ve siyasi yapısını da yansıtmaktadır. Aziz Nikolaos Kilisesi'ne gelen hacıların bu şişecikleri, içerisine kutsal yağ veya su doldurulmuş bir şekilde, buradan satın almış olabileceği öngörülmektedir. Andriake'deki Agora'da ele geçen unguentariumların yoğunluğu ise bu kapların sadece dini bir amaçla değil, aynı zamanda ticari bir ürün olarak da satıldığı düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler

Lykia, Myra, Andriake, Unguentarium, Geç Antik Çağ, Fusiform, Bulbous Form

ABSTRACT

Myra and its harbor Andriake are located in the Demre district of Antalya. Since 2009, excavations have been continuing under the direction of Prof. Dr. N. Çevik. The excavations have revealed that Myra was inhabited in a wide historical period from the Classical Period to the Early Byzantine Period. However, excavations in the theater orchestra in recent years have taken the history of Myra and its harbor back to the Late Chalcolithic Age. The excavations yielded many finds, one of which is the terracotta unguentariums evaluated within the scope of this thesis. Out of a total of 190 unguentarium sherds; 130 of them were cataloged and analyzed. These unguentariums were analyzed under the headings of fusiform, dome-mouthed, bulbous, other and late antique unguentariums. The fusiform unguentariums belong to a wide date range from the late 4th century BC to the 2nd century AD. Dome-mouthed unguentariums are dated between the second quarter of the 2nd century BC and the late 2nd century AD. Bulbous forms were used in a narrower date range such as the 1st-2nd century AD. Late Antiquity unguentariums were found to have been in use between the 5th-7th centuries AD. The unguentariums of Late Antiquity constitute the most dense group among these. This type includes examples with block and butterfly-shaped monograms. Since there is no detailed study on the monograms, no clear conclusions could be drawn, but some inferences were made based on the letters.

The declaration of Myra as the administrative and religious capital of Lycia in the 5th century AD and the intensification of trade activities in the city are directly related to the numerical density of unguentarium dating to this period. In this context, the production and distribution of unguentariums also reflects the economic prosperity and political structure of the region. Pilgrims visiting the Church of St. Nicholas may have purchased these bottles, filled with holy oil or water, from here. The density of the unguentariums found in the Agora at Andriake suggests that these vessels were sold not only for religious purposes but also as a commercial product.

Keywords

Lykia, Myra, Andriake, Unguentarium, Late Antiquity, Fusiform, Bulbous Form

İÇİNDEKİLER

Sayfa No.

ÖN SÖZ.....	I
ÖZET.....	II
GRAFİK LİSTESİ	VI
RESİM LİSTESİ	VII
KISALTMALAR.....	VIII
LEVHA LİSTESİ	IX
GİRİŞ.....	1
BİRİNCİ BÖLÜM.....	3
MYRA VE ANDRİAKE’NİN KISA TARİHİ.....	3
1.1. Antik Çağ’da Myra ve Andriake	3
İKİNCİ BÖLÜM	13
UNGUENTARIUMLAR	13
2.1.Unguentariumlar.....	13
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM MYRA VE ANDRİAKE’DE	
UNGUENTARIUMLARIN ELE GEÇTİĞİ ALANLAR	20
3.1. Myra	20
3.1.1. Tiyatro	20
3.1.2. Deniz Nekropolü	21
3.2. Andriake	22
3.2.1. Granarium.....	22
3.2.2. Granarium Önü.....	23
3.2.3. Liman Agorası.....	23
3.2.4. Sinagog.....	24
3.2.5. Tiberius Meydanı.....	25
3.2.6. 2015 Yılı İşlik Kazısı Atık Toprağı.....	25
3.2.7. Şarap İşliği.....	26
3.2.8. Doğu Hamam	27
3.2.9. Batı Hamam.....	28
3.2.10. Liman Yapıları	29
3.2.11. B Kilisesi	30

3.2.12. 41 Numaralı Alan	30
3.2.13. 43-c Numaralı Alan	31
3.2.14. 37 Numaralı Alan	31
3.2.15. 36 Numaralı Mekân	32
3.2.16. Batı Agora Sokağı	32
DÖRDÜNCÜ BÖLÜM	33
MYRA VE ANDRİAKE PİŞMİŞ TOPRAK	
UNGUENTARIUMLARI.....	33
4.1. Hellenistik Dönem.....	33
4.1.1. Fusiform Unguentariumlar (U1-U25)	33
4.1.2. Kubbe Ağızlı Unguentariumlar (U26-U32)	43
4.2. Roma Dönemi	46
4.2.1. Eşen Tipi Unguentariumlar	46
4.2.2. Bulbous Formlu Unguentariumlar (U33-U45)	47
4.2.3. Diğer Tipler (U46-U49)	52
4.3. Geç Antik Çağ	53
4.3.1. Geç Roma-Erken Bizans Unguentariumları	53
BEŞİNCİ BÖLÜM	69
GEÇ ROMA-ERKEN BİZANS UNGUENTARIUMLARI	
ÜZERİNDE BULUNAN MONOGRAMLAR VE	
DÜŞÜNDÜRDÜKLERİ.....	69
5.1. Geç Roma-Erken Bizans Unguentarium Monogramları ve	
Düşündürdükleri.....	69
SONUÇ	76
KAYNAKÇA	84
KATALOG	93
LEVHALAR	162
GRAFİKLER.....	187
RESİMLER	190

GRAFİK LİSTESİ

Grafik 1. Myra-Andriake Unguentariumlarının Ele Geçtiği Alanlara Göre Dağılımı

Grafik 2. Fusiform Unguentariumların Ele Geçtiği Alanlara Göre Dağılımı

Grafik 3. Kubbe Ağızlı Unguentariumların Ele Geçtiği Alanlara Göre Dağılımı

Grafik 4. Bulbous Formlu Unguentariumların Ele Geçtiği Alanlara Göre Dağılımı

Grafik 5. Geç Roma-Erken Bizans Dönemi Unguentariumların Ele Geçtiği Alanlara Göre Dağılımı

RESİM LİSTESİ

Resim 1: Harita Üzerinde Andriake ve Myra (Borchhardt,1975, Abb. I, s. 46)

Resim 2: Myra Tiyatrosu (Myra-Andriake Kazı Arşivi)

Resim 3: Myra Kaya Mezarları (Tıbıkoğlu, 2021, Lev. 3, s. 549)

Resim 4: Andriake Kent Planı ve Yapılar (Aygün 2018, Plan 5/1)

Resim 5: Andriake Güney Yerleşim (Myra-Andriake Kazı Arşivi)

Resim 6: Doğu Hamam (Aygün, 2018, Kat. No. 8, Res. 2)

Resim 7: B Kilisesi (Aygün, 2018, Kat. No. 22, Res. 1)

Resim 8: Andriake Yerleşim Planı (Myra-Andriake Kazı Arşivi)

Resim 9: Eşen Tipi Unguentariumlar (Myra-Andriake Kazı Arşivi)

Resim 10: Geç Roma-Erken Bizans Dönemi Unguentariuma ait In-situ Tıpa Buluntusu (Myra-Andriake Kazı Arşivi)

KISALTMALAR

<i>MÖ</i>	Milattan Önce
<i>MS</i>	Milattan Sonra
<i>Lev.</i>	Levha
<i>cm.</i>	Santimetre
<i>m.</i>	Metre
<i>km.</i>	Kilometre
<i>Res.</i>	Resim
<i>Çiz.</i>	Çizim
<i>s.</i>	Sayfa
<i>Kat. No.</i>	Katalog No
<i>Fig.</i>	Figür
<i>Çev.</i>	Çeviren
<i>vd.</i>	ve diğerleri
<i>Bkn.</i>	Bakınız

LEVHA LİSTESİ

- Levha 1:** U1-U4 Numaralı Unguentariumlar
- Levha 2:** U5-U8 Numaralı Unguentariumlar
- Levha 3:** U9-U12 Numaralı Unguentariumlar
- Levha 4:** U13-U18 Numaralı Unguentariumlar
- Levha 5:** U19-U24 Numaralı Unguentariumlar
- Levha 6:** U25-U30 Numaralı Unguentariumlar
- Levha 7:** U31-U36 Numaralı Unguentariumlar
- Levha 8:** U37-U41 Numaralı Unguentariumlar
- Levha 9:** U42-U47 Numaralı Unguentariumlar
- Levha 10:** U48-U51 Numaralı Unguentariumlar
- Levha 11:** U52-U57 Numaralı Unguentariumlar
- Levha 12:** U58-U63 Numaralı Unguentariumlar
- Levha 13:** U64-U73 Numaralı Unguentariumlar
- Levha 14:** U74-U78 Numaralı Unguentariumlar
- Levha 15:** U79-U82 Numaralı Unguentariumlar
- Levha 16:** U83-U88 Numaralı Unguentariumlar
- Levha 17:** U89-U92 Numaralı Unguentariumlar
- Levha 18:** U93-U96 Numaralı Unguentariumlar
- Levha 19:** U97-U100 Numaralı Unguentariumlar
- Levha 20:** U101-U106 Numaralı Unguentariumlar
- Levha 21:** U107-U112 Numaralı Unguentariumlar
- Levha 22:** U113-U118 Numaralı Unguentariumlar
- Levha 23:** U119-U122 Numaralı Unguentariumlar
- Levha 24:** U123-U126 Numaralı Unguentariumlar
- Levha 25:** U127-U130 Numaralı Unguentariumlar

GİRİŞ

Günümüzde Antalya ilinin 140 km. batısındaki Demre ilçesinde bulunan Myra ve limanı Andriake, Klasik Dönem'den Geç Antik Çağ'ın sonuna kadar Orta Lykia'nın önemli dini ve ticari kentlerinden biri olma özelliğini korumuştur. Kentte 2009 yılından beri Nevzat Çevik başkanlığında devam eden kazı çalışmaları günümüzde hala devam etmekte olup çalışmalarda ele geçen pişmiş toprak unguentariumlar tezin konusunu oluşturmaktadır.

Hellenistik Dönem'den Roma Dönemi sonlarına kadar çeşitli işlevlere sahip olduğu düşünülen unguentariumların form açısından çeşitlilik gösterdiği ve kökenine dair kesin bir bilgi bulunmadığı bilinmektedir. Hellenistik Dönem'den itibaren nekropol alanlarında genellikle mezar hediyesi olarak kullanıldığı ve lekythosların yerini aldığı düşüncesi yaygındır. Genellikle mezar alanlarında bulunmuş olmalarına rağmen yalnızca ölü kültüyle sınırlı bir kullanım alanına sahip olmadıkları bilinmektedir. Çeşitli arkeolojik kazılarda bu seramiklerin kamusal alanlarda, yerleşim yerlerinde ve kutsal mekanlarda ele geçtiği ve kullanım amacının sadece mezar hediyesi olmakla sınırlı olmadığı görüşü desteklenmektedir. İçerisinde değerli yağlar, parfümler, ilaçlar, kutsal sıvılar taşındığı varsayılan unguentariumlar hem güncelik hem de dinsel amaçlı kullanılmış olabilir. Özellikle Geç Antik Çağ'da dinsel amaçlı kullanımının ön plana çıktığı ve bu dönemde kutsal su, vaftiz yağı gibi sıvıları taşımak için kullanıldığı düşüncesi yaygındır. Unguentariumlar bir mezar buluntusundan öte, farklı dönemlerin sosyo-kültürel ve dini yaşamını yansıtan önemli veriler sağlayan eserlerdendir. Myra ve Andriake'de ele geçen pişmiş toprak unguentariumlarında Myra'nın Hristiyanlık dini açısından önemli olmasıyla bağlantılı olarak genellikle dinsel işlevli kullanılmış olabileceği düşünülmektedir.

Myra ve Andriake'de ele geçen ve tez kapsamı içerisinde değerlendirilen unguentariumların en erken örnekleri MÖ 4. yüzyıl sonundan başlayarak 2. yüzyıl sonuna kadar devam eden örneklerle temsil edilmekteyken en geç örnekleri MS 5.-7. yüzyıllara tekabül etmektedir. Unguentariumların hangi amaçla ortaya çıktığı ve gelişim sürecini anlamanın yanında Myra ve Andriake'deki unguentarium tipolojisinin genel hatlarını ortaya koymak ve kronolojik bir veri sunmak öncelikli amaçtır.

Tez konusu beş ana bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde Myra ve Andriake'nin kısa tarihine yer verilmiş olup her iki kentin tarihsel gelişimi ele alınarak bölgenin sosyal, kültürel ve ekonomik yapısına dair genel bir çerçeve sunulmuştur. İkinci bölümde unguentariumlara dair genel bir bilgilendirme yapılmıştır. Bu bağlamda unguentariumların kökeni, isimlendirilmesine dair sorunlar ve dönemsel gelişimleri detaylı şekilde incelenmiştir. Üçüncü bölümde pişmiş toprak unguentariumların ele geçtiği alanlara odaklanılarak eserleri ile bu alanlar arasındaki ilişkiyi ortaya koymak amaçlanmıştır. Dördüncü bölüm tezin ana konusu olan pişmiş toprak unguentariumların sınıflandırılarak incelendiği bölümdür. Katalogda yer alan eserlerin detaylı tanımları yapılmış ve benzeriyle karşılaştırılarak, dönemsel özellikleri üzerinden tarihleme önerileri sunulmuştur. Beşinci bölümde ele geçen unguentariumlar üzerindeki mühürler incelenmiş ve unguentariumlardaki mühürlemin özellikleri, işlevleri analiz edilerek, unguentarium mühürleri hakkında yapılan çalışmalarda genel sorunlara dikkat çekilmiştir. Sonuç bölümünde tez boyunca incelenen eserler değerlendirilerek Myra ve Andriake'nin ticari ve sosyal yapısı göz önünde bulundurularak, bu kapların nasıl bir işlevde ve hangi amaçla kullanıldığına dair fikir yürütülmüştür.

Katalog bölümünde unguentariumların envanter numaraları, ölçüleri, fırınlaması, astar-kil özellikleri, tanımlaması yapılarak tarih önerisine yer verilmiştir. Hamur ve astar renklerini belirlemede Munsell Renk Kataloğu kullanılmıştır. Seramiklerin el çizimleri bittikten sonra Adobe İllustrator programı yardımıyla dijitale aktarılmış ve birebir ölçüde çizilmiştir. Levhalar kısmında eserlerin detaylı çizim ve fotoğraflarına yer verilmiştir.

BİRİNCİ BÖLÜM

MYRA VE ANDRIAKE’NİN KISA TARİHİ

1.1. Antik Çağ’da Myra ve Andriake

Lykia bölgesi, Köyceğiz’den Antalya’ya bir hat çekildiğinde bu hattın güneyinde kalan alanı kapsamaktadır¹. Antalya Körfezi ile Fethiye Körfezi arasında yer alan yarımada olan Lykia, günümüzde Teke Yarımadası olarak bilinmektedir². Bu bölgenin Orta Lykia olarak adlandırılan bölümünde yer alan Myra kenti, Eşen Çayı (Xanthos) ve Limyros Çayı arasındaki alanda bulunmaktadır³. Strabon’un eserinde Myra’nın denizden 20 stadion içeride, dik bir yamaç üzerinde yer aldığı belirtilmiştir⁴; günümüzde ise bu mesafenin yaklaşık 30 stadion olduğu düşünülmektedir⁵ (Res. 1).

Antik kaynaklara bakıldığında Myra’nın adına ilişkin olarak Stephanos Byzantios, myron (parfüm), Myron (şahıs adı) ya da Myros Irmağından gelmiş olabileceğinden bahsetmiştir⁶. Bean ise kitabında, İmparator Constantinus Porphyrogenitus, Myra kentini tanrının hizmetkarı Nikolaos’un şehrine uygun olarak kutsanmış ve mür teneffüs eden şehir olarak tanımladığından bahsederek, Myra adının mür için kullanılan Yunanca sözcük ile ilişkilendirildiğinden ancak kökeninin belirsiz olduğundan ve Lykia adının biçim değiştirmiş olabileceğinden söz eder⁷. Xanthos Steli’nde, Likya B dilinde ‘muri/murei’ ‘mureni’ veya ‘murenedi’ olarak bahsedilen sözcüğün Myra’nın ilk adı olabileceği de düşünülmektedir. Limyra’nın Likçe adının Zemuri olduğu bilinmektedir⁸. Çevik, buna bağlı olarak Muri kelimesinin de Myra anlamına gelebileceğine değinir. ‘Myrrh’ ya da ‘Muri’ kelimesinin mersin bitkisinden

¹ George E. Bean, **Eskiçağda Lykia Bölgesi**, Hande Kökten (Çev.), Arion Yayınevi, İstanbul 1998, s. 21.

² Nevzat Çevik, **Lykia Kitabı: Arkeolojisi, Tarihi ve Kültürüyle Batı Antalya**, Türk Tarih Kurumu Yayınları, Ankara 2021, s. 19.

³ Emre Semiramis, “Myra-Demre Aziz Nikolaos Kilisesi Kazılarında Ortaya Çıkarılmış Episkopeion’da (Piskoposluk İkametgahı) Malzeme ve Yapım Teknikleri”, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Mersin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Mersin 2023, s. 6.

⁴ Strabon, **Antik Anadolu Coğrafyası: XII, XIII, XIV**, Adnan Pekman (Çev.), Arkeoloji ve Sanat Yayınları, İstanbul 2000, s. 226.

⁵ Bean, **Eskiçağda Lykia Bölgesi**, s. 127.

⁶ Mehmet Alkan, “Klasik Çağ’dan Erken Bizans’a Myra Kenti ve Territoryumu”, (Yayınlanmamış Doktora Tezi), Akdeniz Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Antalya 2013, s. 27.

⁷ Bean, **Eskiçağda Lykia Bölgesi**, s. 125.

⁸ Nevzat Çevik, Süleyman Bulut, “İkinci Kazı Sezonunda Myra ve Limanı Andriake”, **Arkeolojisinden Doğasına Myra/Demre ve Çevresi** (25-118), Antalya 2010, s. 26.

geldiği düşünülmektedir⁹. Yapılan kazı çalışmaları sırasında kilisenin kuzeyinde tespit edilen Mür yağını saklamak ve kutsamak amacıyla yapılan odaların tespit edilmesi ve bu odalarda mür yağının saklanabileceği objelerin bulunmasının yanı sıra günümüzde kentte hala bulunan mersin ağaçları Myra kentinin adı ve mür ile olan ilişkisini destekler niteliktedir¹⁰.

Myra kentine dair ilk araştırmalar 1803 yılında L. Mayer¹¹ aracılığıyla gerçekleştirilmiştir. 1811’de F. Beaufort¹², 1836’da C. Texier¹³, 1840’ da C. Fellows¹⁴, 1842 ‘de T. A. B. Spratt ile E. Forbes¹⁵, 1884’te O. Benndorf ile G. Niemann¹⁶, 1889’da E. Petersen ile F. Von Luschan¹⁷ kente dair araştırmalarını sürdürmüştür. G. Bean¹⁸ 1946’da C. Bayburtoğlu¹⁹ 1950’de Lykia’da araştırmalar yaparak çalışmalarını kitaba dönüştürmüşlerdir. 1965-1968 tarihleri arasında J. Borchhardt²⁰, Myra ve çevresinde ilk kez derinlemesine arkeolojik yüzey araştırmasını yaparak 1975’te çalışmasını yayınlamıştır. Borchhardt çalışmasında daha çok Myra kaya mezarları ve akropol ile çevresine odaklanmıştır. M.Tekinalp²¹ “*Geç Antik Dönem ve Sonrasında ve Orta Çağ’da (MS 4-14.yy) Andriake Kenti*” adlı doktora tezinde Andriake’de bulunan kiliseleri 2000 yılında detaylı bir şekilde değerlendirmiştir. B. Takmer²² Andriake’de

⁹ Çevik, Bulut, **İkinci Kazı Sezonunda Myra ve Limanı Andriake**, s. 26.

¹⁰ Çevik, **Lykia Kitabı: Arkeolojisi, Tarihi ve Kültürüyle Batı Antalya**, s. 359.

¹¹ Bkn. Luigi Mayer, **Views in the Ottoman Empire, Chiefly in Caramania, A Part of Asia Minor hitherto unexplored; with some curious selections from the islands of Rhodes and Cyprus, and the celebrated cities of Corinth, Carthage, and Tripoli: from the original drawings**, London 1803.

¹² Bkn. Francis Beaufort, **Karamania, or a brief description of the South Coast of Asia Minor**, London 1817.

¹³ Bkn. Charles Texier, **Description de l’Asie Mineure III**, Paris 1849.

¹⁴ Bkn. Charles Fellows, **Discoveries in Lycia. A Journal Kept During a Second Excursion in Asia Minor**, London 1840.

¹⁵ Bkn. Thomas Abel Brimage Spratt ve Edward Forbes, **Travels in Lycia, Milyas, And The Cibyratis**, London 1847.

¹⁶ Bkn. Otto Benndorf ve George Niemann, **Resien im Südwestlichen Kleinasien Band I. Reisen in Lykien und Karien**, Wien 1884.

¹⁷ Bkn. Eugen Petersen ve Felix Von Luschan, **Resien im Südwestlichen Kleinasien Band II. Reisen in Lykian Milyas und Kibyratis**, Wien 1889.

¹⁸ Bkn. George E. Bean, **Eskiçağda Lykia Bölgesi**, Hande Kökten (Çev.), Arion Yayınevi, İstanbul 1998.

¹⁹ Bkn. Cevdet Bayburtluoğlu, **Lykia**, İstanbul 2004.

²⁰ Bkn. Jürgen Borchhardt, **Myra: Eine Lykische Metropole in antiker und byzantinischer Zeit**, Berlin 1975.

²¹ Bkn. Vahit Macit Tekinalp, “*Geç Antik Dönem Sonrasında ve Orta Çağ’da (MS 4-14.yy.) Andriake Kenti*”, (Yayınlanmamış Doktora Tezi), Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara 2000.

²² Bkn. Burak Takmer, “*Lex portorii provinciae lyciae: Lykia eyaleti gümrük yasası*”, (Yayınlanmamış Doktora Tezi), Akdeniz Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Antalya 2006.

ele geçen Nero Dönemi'ne ait Likya Eyaletleri gümrük yazıtını 2006'da doktora tezi olarak incelemiştir. 2004-2008 yıllarında T. Marksteiner²³ tarafından Andriake'de yüzey araştırmaları gerçekleştirilmiştir. N. Çevik²⁴'in 2000 yılında yayınladığı “*Taşların İzinde Likya*” kitabında Lykia kentleriyle birlikte Myra ve Andriake'de değerlendirilmiştir. Kapsamlı arkeolojik kazı çalışmalarına 2009 yılında Myra ve Andriake'de Nevzat Çevik önderliğinde başlanılmış olup günümüzde hala devam etmektedir²⁵. Kazı çalışmalarıyla birlikte de birçok yayın bilim dünyasına kazandırılmıştır. 2020 yılında Cüneyt Öz²⁶, Çağlar Demir²⁷ ve Sema Talu²⁸ tarafından Myra ve Andriake buluntuları değerlendirilerek tez çalışmasına dönüştürülmüştür. 2021 yılında Onur Tıbıkoğlu²⁹ tarafından “Myra Kaya Mezarları” doktora tez konusu

²³ Bkn. Thomas Marksteiner, “Andriake Yüzey Araştırması 2005 Yılı Çalışmaları/ Surveys in Andriake in 2005”, **ANMED** 4, s. 41-46. ve Thomas Marksteiner, “Andriake Yüzey Araştırması 2006/ Surveys in Andriake in 2006”, **ANMED** 5, s. 98-101.

²⁴ Nevzat Çevik, **Taşların İzinde Likya**, Arkeoloji ve Sanat Yayınları, İstanbul, 2018.

²⁵ Kazı çalışmaları için bkn. Nevzat Çevik ve Isabelle Pimouguet-Pedarros, “Les remparts du port d'andriake premiere campagne de fouille 2011”, **Anatolia Antiqua XX**, s. 261-280., Nevzat Çevik, “Andriace: A Lycian Harbor in the Mediterranean”, **Aktual Archaeology** 19, s. 82-93., Nevzat Çevik, “Myra: The Hidden Metropolis of Lycia”. **Aktual Archaeology Magazine** 19, s. 39-51., Nevzat Çevik ve Süleyman Bulut, “Myra'nın Limanı Andriake: Yeni Veriler Işığında Değerlendirmeler”, **Türk Arkeoloji ve Kültürel Miras Enstitüsü Dergisi**, Cilt (2), s. 7-74., Engin Akyürek, “Andriake: Geç Antik Çağ'da Myra'nın Limanı”, **Toplumsal Tarih** 246, s. 52- 57., Nevzat Çevik, Süleyman Bulut, “İkinci Kazı Sezonunda Myra ve Limanı Andriake”. **Arkeolojisinden Doğasına Myra/Demre ve Çevresi** (25-118), Antalya 2010, Çakır Afşin Aygün, **Myra'nın Limanı Andriake'nin Yerleşim Planı** (Yayınlanmamış Doktora Tezi), Akdeniz Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Antalya 2018, Nevzat Çevik, “St. Nikolaos'un Batık Kenti: Myra”, **Antalya Kültür ve Turizm Dergisi**, Yıl (2), Sayı(9), s. 92-102., Mehmet Alkan, “**Klasik Çağ'dan Erken Bizans'a Myra Kenti ve Territoriyumu**” (Yayınlanmamış Doktora Tezi), Akdeniz Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Antalya 2013. Cüneyt Öz, “Andriake Limanı'nda Bulunan Geç Roma C Kırmızı Astarlı Seramikleri”, **Arkhaia Anatolika**, Sayı 5, s. 305-331., Cüneyt Öz, “Andriake Limanı'nda Bulunan Afrika Kırmızı Astarlı Seramikleri”, **Lycus Dergisi**, Sayı 9, s. 21-52., Nevzat Çevik, Süleyman Bulut, Engin Akyürek, “Myra ve Andriake Kazıları 2012/ Excavations at Myra and Andriake 2012”, **ANMED**, 2013-11, s. 90-96., Nevzat Çevik, Süleyman Bulut, “Andriake Doğu Hamamı: Bölgenin Hamam Mimarlığına Işık Tutan Yeni Bir Örnek”, **Adalya** XVII, s.221-262., Nevzat Çevik, Süleyman Bulut, “Myra ve Andriake Kazıları 2019-2020 Çalışmaları”, **Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğü**, Cilt 3, s. 379-400., Özgü Çömezoglu, “Andriake B Kilisesi'nden Bronz Objeler”, **Adalya**, XVI, s. 305-320. Nevzat Çevik, Süleyman Bulut, “Andriake, Port of Myra: Remarks in light of New Evidence”, **Türk Arkeoloji ve Kültürel Miras Enstitüsü Dergisi**, No:02, s. 7-74.

²⁶ Cüneyt Öz, “**Myra ve Andriake Geç Roma Dönemi Seramikleri**”, (Yayınlanmamış Doktora Tezi), Akdeniz Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Antalya 2020.

²⁷ Çağlar Demir, “**Andriake Antik Kenti A Kilisesi Mimari Plastik Eserleri**”, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul 2020.

²⁸ Sema Talu, “**Myra ve Andriake'de Ele Geçen Takılar**”, (Yayınlanmamış Doktora Tezi), Akdeniz Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Antalya 2020.

²⁹ H. Onur Tıbıkoğlu, “**Myra Kaya Mezarları**”, (Yayınlanmamış Doktora Tezi), Akdeniz Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Antalya 2021.

olarak çalışılmıştır. 2022 yılında İlkiz Öztürk³⁰ Andriake Granarium’u ile ilgili sosyoekonomik bir değerlendirme yaparak tez çalışmasını tamamlamıştır. 2023 yılında Beste Tomay³¹ Andriake’de ele geçen ticari amphoraları, 2024 yılında ise Elif Öz³² Myra ve Andriake’de ele geçen pişmiş toprak kandilleri değerlendirmiştir.

Günümüzde Antalya ilinin 140 km. batısındaki Demre ilçesinde bulunan Myra ve limanı Andriake’nin erken dönem yerleşimine dair kalıntıları arasında ünlü kaya mezarları yer almaktadır³³. 2009 yılından itibaren devam eden kazı çalışmalarıyla, Myra ve Andriake’de Klasik Dönem’den Erken Bizans Dönemi’ne uzanan çeşitli buluntuların ortaya çıkmasını sağlamıştır³⁴. Myra’nın Klasik Dönem verileri, kale yerleşimi ve nekropollerden elde edilirken, Roma Dönemi’ne ait bilgiler tiyatro, hamam, Andriake’deki granarium ve diğer yapı kalıntılarıyla desteklenmektedir. Öte yandan, Hellenistik Dönem kentsel yapısına dair arkeolojik verilerin yetersizliği, modern yerleşimin antik kent üzerine konumlanmış olmasından kaynaklanmaktadır³⁵. Myra’da, MS 141 depreminde Opramoas’ın yardımıyla yeniden inşa edilen Artemis Eleuthera Tapınağı’nın varlığı bilinmektedir; bu tapınak, III. Gordianus Dönemi’ne ait darp edilmiş sikkelerle de belgelenmiştir. Tapınak, Myra psikoposu tarafından 4. yüzyılda temellerine kadar yıkılmıştır. Ayrıca, hayırsever Iason’un kızı Lykia tarafından yaptırılan stoa yapısının da varlığı, günümüzde görülmeyen yapılar arasında yer almakta olup, antik kaynaklar ve epigrafik verilerle desteklenmektedir³⁶.

Andriake limanı ise Myra kentinin batısında kente 5,5 km. uzaklıkta olup, düz bir yol ile kente bağlandığı bilinmektedir³⁷. Limanın güneyindeki Kumdağ Tepesi’ndeki Hellenistik Dönem’e tarihlenen tahkimat ile liman ağzının emniyete alındığı görülmüştür. Bu tepenin doğuya uzanan yamacındaki düzlükler, liman için

³⁰ İlkiz Öztürk, “**Andriake Granariumu ve Sosyo-Ekonomik Etkileri**”, Akdeniz Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Antalya 2022.

³¹ Beste Tomay, “**Myra’nın Limanı Andriake Kazılarında Ele Geçen Ticari Amphoralar**”, (Yayınlanmamış Doktora Tezi), Antalya 2023.

³² Elif Öz, “**Myra ve Andriake’de Ele Geçen Roma Dönemi Pişmiş Toprak Kandilleri**”, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Karabük 2024.

³³ Çakır Afşin Aygün, “**Myra’nın Limanı Andriake’nin Yerleşim Planı**”, (Yayınlanmamış Doktora Tezi), Akdeniz Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Antalya 2018, s. 34.

³⁴ Aygün, **Myra’nın Limanı Andriake’nin Yerleşim Planı**, s. 17.

³⁵ Alkan, **Klasik Çağ’dan Erken Bizans’a Myra Kenti ve Territoriyumu**, s. 41.

³⁶ Çevik, **Lykia Kitabı: Arkeolojisi, Tarihi ve Kültürüyle Batı Antalya**, s. 364., ve Çevik, “**St. Nikolaos’un Batık Kenti: Myra**”, s. 95.

³⁷ Bean, **Eskiçağda Lykia Bölgesi**, s. 127.

gerekli yapıların inşa edilmesini kolaylaştırmıştır. Andriake, ticari gemiler için güvenli bir liman olmasının yanı sıra, gemicilere ve tüccarlara sunduğu lojistik olanaklarıyla da önemli bir uğrak noktası olarak öne çıkmıştır³⁸. Dağlar tarafından korunaklı halde olan kükürtlü Andriakos Nehri'nin ağzındaki koyda geniş liman havzasının bulunduğu ve limanların zincirlerle kapatıldığından bahsedilir³⁹. MS 60'ta Aziz Paulos'un Roma yolculuğu sırasında Myra kentine gelerek Andriake limanından gemi değişikliği yaptığı bilinmektedir⁴⁰. Andriake'nin Myra'nın limanı olduğuna dair ilk yazılı kanıt Appianos'un eserinde yer almaktadır⁴¹. Bu eserde MS 42'de Xanthos'un istilasından sonra Brutus'un komutanı Lentulus Spinther para toplamak amacıyla Myra'ya geldiği, Myralılar tarafından buna karşı çıkıldığı ve komutanın Andriake limanını kapayan zincirleri kırıp kente girdiğinden bahsedilmektedir⁴². Andriake'deki gümrük yazıtlarından elde edilen bilgilerden limanın Nero Dönemi'nden itibaren kullanıldığı düşünülmektedir⁴³. Ayrıca MS 1. yüzyılın ilk çeyreğine tarihlendirilen limanın merkezindeki onurlandırma anıtları da Tiberius Dönemi'ne aittir⁴⁴.

Lykia kentleri, Büyük İskender'in hakimiyeti altında MÖ 334-333 yıllarında Hellenizm etkisiyle önemli bir şehirleşme sürecine girmiş ve bu dönemde tiyatro, agora gibi mimari yapıların inşa edildiği bilinmektedir⁴⁵. Lykia kentindeki limanlarında bu dönemde önem kazandığı düşünülmektedir⁴⁶. MÖ 323'te İskender'in ölümüyle birlikte ardıl kralların rekabete girmesi, ele geçirdikleri bölgelerde kule, garnizon, sur gibi yapıların yapılmasını beraberinde getirmiştir. MÖ 306'ya gelindiğinde Lykia Ptolemaios egemenliğine girmiştir⁴⁷. Ptolemaios yönetimiyle birlikte Myra'nın tüm bölgenin siyasi ve ekonomik olarak en güçlü kenti haline geldiği düşünülmektedir⁴⁸. Ancak MÖ 197'de Seleukos kralı III. Antiokhos'un Limyra,

³⁸ Nevzat Çevik, Süleyman Bulut, Ç. Afşin Aygün, "Myra'nın Limanı Andriake", *Byzas* 19, s. 233.

³⁹ Jürgen Borchhardt, *Myra: Ein lykische Metropole in antiker und byzantinischer Zeit*, Berlin 1975, s. 64.

⁴⁰ Bean, *Eskiçağda Lykia Bölgesi*, s. 126.

⁴¹ Aygün, "Myra'nın Limanı Andriake'nin Yerleşim Planı", s. 34.

⁴² Bean, *Eskiçağda Lykia Bölgesi*, s. 125.

⁴³ Aygün, *Myra'nın Limanı Andriake'nin Yerleşim Planı*, s. 35.

⁴⁴ Nevzat Çevik, Süleyman Bulut, "İkinci Kazı Sezonunda Myra ve Limanı Andriake", *Arkeolojisinden Doğasına Myra/Demre ve Çevresi* (25-118), Antalya 2010, s. 38.

⁴⁵ Aygün, *Myra'nın Limanı Andriake'nin Yerleşim Planı*, s. 18, 19.

⁴⁶ Çevik, *Lykia Kitabı: Arkeolojisi, Tarihi ve Kültürüyle Batı Antalya*, s. 40, 41.

⁴⁷ Aygün, *Myra'nın Limanı Andriake'nin Yerleşim Planı*, s. 19.

⁴⁸ Hansgerd Hellenkemper, Friedrich Hild, *Lykien und Pamphylien*, Tabula Imperii Byzantini 8, Wien 2004, s. 342.

Patara, Xanthos ve Andriake'yi ele geçirmesi, Lykia'nın siyasi yapısını değiştirmiştir. Antiokhos'un MÖ 188'de Roma ile girdiği savaşta yenilgiye uğraması, Apamea barışıyla birlikte Likya'yı Roma'nın müttefiki Rhodos'un egemenliğine bırakmasıyla sonuçlanmıştır. Bu süreçte, Lykia sık sık Rhodos'a karşı ayaklanmalar gerçekleştirmiştir⁴⁹. Roma'dan bağımsızlığını isteyen Lykia MÖ 167'de bağımsızlığını kazanmıştır⁵⁰. Rhodos egemenliğine karşı oluşan Lykia Birliği, bağımsızlığını kazanmasıyla 2. yüzyıl başlarıyla birlikte kendi adına sikke basabilen güçlü bir politik güç haline gelmiştir⁵¹. Orta Lykia'nın en önemli yerleşim yerlerinden biri olarak bilinen Myra kenti, Lykia Birliği'nde üç oy hakkını elinde bulunduran en önemli altı kentten birisidir⁵². Hellenistik Dönem boyunca Myra, birlik içerisindeki önemini sürdürmüş ve MÖ 1. yüzyılın başlarında Tlos, Xanthos ve Patara gibi metropolis unvanlı kentlerden birisi olmuştur. Klasik Dönem'den Bizans Dönemi'nin sonuna dek Myra, büyük bir metropol olma özelliğini korumuştur⁵³.

Roma Dönemi'ne gelindiğinde Lykia, Roma ile iyi ilişkiler içerisinde olmuş, İmparator Augustus ve Tiberius Dönemi'nde imparatorlar saygı görmüş ve yazıtlarla onurlandırılmıştır. İmparator Tiberius, Myra halkı tarafından tanrı ilan edilerek yaşamı boyunca saygıyla anılmıştır. Germanicus ve Agrippina'yı kurtarıcı olarak anan Myra halkı Andriake'de onurlandırma anıtları dikerek imparatorlara olan bağlılık ve saygılarını göstermişlerdir⁵⁴. Yapılan kazı çalışmalarında tespit edilen heykel altıklarında Augustus, Tiberius, Germanicus, Agrippina, Agrippa, Drusus, Julia Augusta ve Gaius Caesar'ın onurlandırılmış olduğu görülmüştür⁵⁵. Hadrianus Dönemi'nde Andriake'de yoğun imar faaliyetleri yaşanmış, granarium hamam ve liman agorası inşa edilmiştir. Limana inşa edilen granarium imparatorluğun Myra'ya verdiği önemin sembolü niteliğindedir⁵⁶. Lykia kentleri Pax Romana Dönemi'nde en parlak ve en güçlü dönemlerini yaşamış ve imparatorlar için heykeller ve kült yapıları

⁴⁹ Aygün, **Myra'nın Limanı Andriake'nin Yerleşim Planı**, s. 19., Çevik, Bulut, Aygün, **Myra'nın Limanı Andriake**, s. 226.

⁵⁰ Aygün, **Myra'nın Limanı Andriake'nin Yerleşim Planı**, s. 20.

⁵¹ Çevik, Bulut, **İkinci Kazı Sezonunda Myra ve Limanı Andriake**, s.26,27., Çevik, **Lykia Kitabı: Arkeolojisi, Tarihi ve Kültürüyle Batı Antalya**, s. 41.

⁵² Hellenkemper, Hild, **Lykien und Pamphylien**, s. 342., Strabon, **Antik Anadolu Coğrafyası: XII, XIII, XIV**, s. 225.

⁵³ Çevik, **Lykia Kitabı: Arkeolojisi, Tarihi ve Kültürüyle Batı Antalya**, s. 358, 360.

⁵⁴ Çevik, **Lykia Kitabı: Arkeolojisi, Tarihi ve Kültürüyle Batı Antalya**, s. 42.

⁵⁵ Çevik, Bulut, Aygün, **"Myranın Limanı Andriake"**, s. 238.

⁵⁶ Çevik, **Lykia Kitabı: Arkeolojisi, Tarihi ve Kültürüyle Batı Antalya**, s. 361.

inşa etmişlerdir⁵⁷. Andriake kentindeki Nero Dönemi'ne tarihlenen Lykia Eyaleti Gümrük Yasası yazıtı⁵⁸ da döneme ışık tutan önemli yazıtlardan biri olup limanın önemini ortaya koymaktadır⁵⁹. MS 60-63 yıllarına tarihlendirilen yazıtın yapıldığı dönemde Myra'nın otonom sikke bastığı da düşünülmektedir. Ayrıca Aziz Paulus'un MS 60-63 yıllarında Lykia'yı ziyaret ettiği, üçüncü misyonerlik seyahatinde Myra ve Patara'ya uğradığı da bilinmektedir⁶⁰.

MS 141 yılında yaşanan depremden Myra'da oldukça kötü etkilemiş olup⁶¹ Opramoas, Oinoandalı Lykiarklı Licinnius, Longus ve Kyaneailı İason ve kızı Lykia'nın verdiği para yardımlarıyla kentin onarımı sağlanmıştır⁶². Ancak bu depremle sınırlı kalmayıp MS 240/241 yılında yaşanan bir başka deprem de Myra ve diğer Lykia kentlerinde büyük hasara yol açmıştır. Bu dönemde, III. Gordianus'un Lykia kentlerine sikke basma yetkisi vermesi, bölgedeki ekonomik aktivitelerin ve ticaretin canlandığını göstermektedir. Myra ile Patara'nın ortak bastığı homonoia sikkeleri, bu ticari ilişkilerin somut kanıtları olarak günümüze ulaşmıştır⁶³. Ayrıca, Myra'nın Side ile birlikte Valerian Dönemi'nde de ortak sikke bastığı bilinmektedir; bu durum, her iki kentin limanlarının önemini göstermektedir⁶⁴.

MS 3. yüzyılda Lykia'da yaşanan kaos dönemi, bölgedeki barış ve imar faaliyetlerinin duraksamasına neden olmuş⁶⁵, mevcut otoritenin zayıflamasıyla birlikte Sasani ve Got gibi barbar kavimlerin Anadolu'ya akınları Roma İmparatorluğu'nu ciddi bir krizin içine sürüklemiştir⁶⁶. Ancak Hristiyanlıkla birlikte Myra, Lykia'nın en ünlü kenti haline gelerek⁶⁷ Orta Çağ boyunca Aziz Nikolaos'un piskoposluk kenti olarak ününü korumayı başarmıştır⁶⁸. II. Theodosius Dönemi'yle birlikte Lykia'nın

⁵⁷ Çevik, *Lykia Kitabı: Arkeolojisi, Tarihi ve Kültürüyle Batı Antalya*, s. 44.

⁵⁸ Detaylı bilgi için bkn. Burak Takmer, “*Lex portorii provinciae lyciae: Lykia eyaleti gümrük yasası*”, (Yayınlanmamış Doktora Tezi), Akdeniz Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Antalya 2006. ve Burak Takmer, “*Lex Portorii Provinciae Lyciae. Ein Vorbericht über die Zollinschrift aus Andriake aus neronischer Zeit*”, *Gephyra* (4), s. 165-188.

⁵⁹ Aygün, *Myra'nın Limanı Andriake'nin Yerleşim Planı*, s.24, Çevik, *Lykia Kitabı: Arkeolojisi, Tarihi ve Kültürüyle Batı Antalya*, s. 360.

⁶⁰ Çevik, *Lykia Kitabı: Arkeolojisi, Tarihi ve Kültürüyle Batı Antalya*, s. 360.

⁶¹ Hellenkemper ve Hild, *Lykien und Pamphylien*, s. 343.

⁶² Çevik, *Lykia Kitabı: Arkeolojisi, Tarihi ve Kültürüyle Batı Antalya*, s. 361.

⁶³ Çevik, *Lykia Kitabı: Arkeolojisi, Tarihi ve Kültürüyle Batı Antalya*, s. 44.

⁶⁴ Aygün, *Myra'nın Limanı Andriake'nin Yerleşim Planı*, s. 28.

⁶⁵ Çevik, *Lykia Kitabı: Arkeolojisi, Tarihi ve Kültürüyle Batı Antalya*, s. 44.

⁶⁶ Aygün, *Myra'nın Limanı Andriake'nin Yerleşim Planı*, s. 28.

⁶⁷ Çevik, *Lykia Kitabı: Arkeolojisi, Tarihi ve Kültürüyle Batı Antalya*, s. 361.

⁶⁸ Bean, *Eskiçağda Lykia Bölgesi*, s. 125.

resmi olarak Ortodoksluk ile ilişkilerinin başladığı ve bu süreçte Myra'nın hem idari hem de dini başkent haline geldiği görülmektedir⁶⁹. MS 5. yüzyılda II. Theodosius'un Myra'yı Lykia'nın başkenti ilan etmesi, kenti bölgenin önemli bir kenti konumuna yükselmesini sağlamıştır. Bu gelişmeyle birlikte, Andriake limanının da önemi artmıştır⁷⁰. Aynı zamanda Andriake'de bulunan altı kiliseden beşi, bu dönemde inşa edilmiştir⁷¹. Myra'nın başkent olmasıyla birlikte MS 5. yüzyılın ardından artan hac yolculukları, Myra'da yer alan azizlerin martyrionlarının ziyaret edilmesiyle iç içe geçen bir süreç oluşturmuştur. Bu bağlamda, Myra'daki kiliselerin, artan hac trafiği ile ilişkilendirilerek aynı dönemde yapılmış olabilecekleri düşünülmektedir⁷². Myra Hristiyanlar için önemli azizlerden biri olan Nikolaos'un yaşadığı ve burada kendi kilisesini kurduğu bir kent olmasından kaynaklı tarihsel ve dini açıdan oldukça önemli bir yere sahiptir⁷³. MS 529'da meydana gelen bir başka deprem, Myra ve Andriake'yi etkilemiş, kent İmparator Justinianus tarafından yeniden imar edilmiştir⁷⁴. Aziz Nikolaos Kilisesi'nin 1. evresi de bu döneme tarihlendirilmektedir⁷⁵. Sionlu Nikolaos'un ölümünden sonra yazılan Vita Nikolai Sion adlı eserde MS 6. yüzyılda Phoniks (Finike) ve Tristomon (Üçağz) un yanında Andriake limanında aktif olduğu anlaşılmaktadır⁷⁶.

MS 7. yüzyılda, Doğu Roma İmparatorluğu için Lykia önemli bir askeri üs haline gelmiştir. Ancak, MS 628 yılında Heraklius'un Persler'i yenmesiyle birlikte, Akdeniz'de Arap tehlikesiyle karşı karşıya kalınmıştır. II. Konstans Dönemi'nde (MS 655) imparatorluk tarafından yönetilen donanma, Lykia sahillerinde Araplarla girdiği savaşları kaybetmiş, bu durum Arap donanmalarının Akdeniz sahillerine rahatlıkla girmesine olanak tanımıştır. Aziz Nikolaos kazılarında elde edilen buluntular, Heraklius Dönemi sonrasındaki yaklaşık 150 yıllık aranın Arap istilasından kaynaklandığı düşünülmektedir⁷⁷. MS 664 yılı itibarıyla Arap hakimiyeti Kilikia ve

⁶⁹ Tekinalp, *Geç Antik Dönem Sonrasında ve Orta Çağ'da (MS 4-14.yy.) Andriake Kenti*, s. 47.

⁷⁰ Çevik, *Lykia Kitabı: Arkeolojisi, Tarihi ve Kültürüyle Batı Antalya*, s. 45, 362.

⁷¹ Detaylı bilgi için bkn. Tekinalp, *Geç Antik Dönem Sonrasında ve Orta Çağ'da (MS 4-14.yy.) Andriake Kenti*, s. 440.

⁷² Çevik, Bulut, Aygün, *Myra'nın Limanı Andriake*, 2014, s. 229.

⁷³ Afşin, *Myra'nın Limanı Andriake'nin Yerleşim Planı*, s. 30

⁷⁴ Çevik, *Lykia Kitabı: Arkeolojisi, Tarihi ve Kültürüyle Batı Antalya*, s. 45, 362.

⁷⁵ Çevik, Bulut, Aygün, *Myra'nın Limanı Andriake*, 2014, s. 229.

⁷⁶ Çevik, *Lykia Kitabı: Arkeolojisi, Tarihi ve Kültürüyle Batı Antalya*, s. 362.

⁷⁷ Çevik, Bulut, *İkinci Kazı Sezonunda Myra ve Limanı Andriake*, s. 29., Çevik, *Lykia Kitabı: Arkeolojisi, Tarihi ve Kültürüyle Batı Antalya*, s. 46.

Lykia’da etkili olmuş ve üç yüz yıl boyunca bu bölgedeki hakimiyetlerini sürdürmüşlerdir⁷⁸. Andriake’nin güney yerleşiminin doğu yarısı Arap akınlarına karşı savunmasız kalırken, kuzey yerleşiminde konut ve kiliseleri kapsayan surlar inşa edilmiştir⁷⁹. Böylece, Andriake’nin kısmi bir koruma önlemi aldığı söylenebilir. MS 7. ve 8. yüzyıllarda yerleşimin terk edilmeye ve önemini yitirmeye başladığı, nüvizmatik ve seramik buluntularıyla da desteklenmektedir⁸⁰. Bu durum, bölgedeki askeri ve siyasi değişimlerin yerleşim üzerindeki etkilerini göstermektedir.

MS 1155-1192 döneminde Selçuklu Sultanı II. Kılıç Arslan’ın Bizans ordularını Myriocephalon’da yenmesi, Likya’nın Türklere açılmasına zemin hazırlamıştır. Ardından, MS 1204-1261 yılları arasında kurulan İznik İmparatorluğu Dönemi’nde, İndus Çayı’ndan Telmesos’a kadar olan tüm Lykia, Türklerin hakimiyetine girmiştir⁸¹. Myra kentinin, MS 13. yüzyıl ortasında büyük bir sel baskını yaşadığı düşünülmektedir. Bu olayın, Myros Çayı’nın alüvyonlarının kentin tamamını ve Andriake limanının ağzını kapatmasıyla gerçekleştiği ve yerleşimin sona ermesine neden olduğu varsayılmaktadır⁸². 1521 yılında Piri Reis’in kaleme aldığı “*Kitab-ı Bahriye*”de, Lykia sahilindeki limanlardan ve gemi ikmal yerlerinden bahsederken Andriake’ye değinmemesi, bu limanın 16. yüzyıl başında ticari açıdan önemini yitirdiğini düşündürmektedir⁸³. Ayrıca, 15. yüzyıldan itibaren piskoposluk listesinden silinen Myra, 17. yüzyılda piskoposluk merkezi olma özelliğini Meis Adası’na devretmiştir⁸⁴.

Jeomorfolojik araştırmalar, günümüzdeki Demre İlçesi’nin bulunduğu alanın 7000-6000 yıl önce bir körfez olduğunu ortaya koymuştur. Myros Çayı’nın getirdiği alüvyonlar, yaklaşık 3000-2000 yıl kadar önce bu körfezi doldurarak yerleşime uygun bir ova haline getirmiştir⁸⁵. Myros Çayı’nın taşıdığı alüvyonların altında kalan Myra kenti, günümüzdeki şehrin kurulacağı alanı oluşturmuş olup aynı zamanda Myra’nın

⁷⁸ Tekinalp, *Geç Antik Dönem Sonrasında ve Orta Çağ’da (MS 4-14.yy.) Andriake Kenti*, s. 49.

⁷⁹ Çevik, Bulut, Aygün, *Myra’nın Limanı Andriake*, 2014, s. 239.

⁸⁰ Çevik, Bulut, Aygün, *Myra’nın Limanı Andriake*, 2014, s. 239.

⁸¹ Çevik, Bulut, *İkinci Kazı Sezonunda Myra ve Limanı Andriake*, s. 29., Çevik, *Lykia Kitabı: Arkeolojisi, Tarihi ve Kültürüyle Batı Antalya*, s. 363.

⁸² Çevik, Bulut, *İkinci Kazı Sezonunda Myra ve Limanı Andriake*, s. 29., Çevik, *Lykia Kitabı: Arkeolojisi, Tarihi ve Kültürüyle Batı Antalya*, s. 363.

⁸³ Tekinalp, *Geç Antik Dönem Sonrasında ve Orta Çağ’da (MS 4-14.yy.) Andriake Kenti*, s. 20.

⁸⁴ Çevik, Bulut, *İkinci Kazı Sezonunda Myra ve Limanı Andriake*, s. 29., Çevik, *Lykia Kitabı: Arkeolojisi, Tarihi ve Kültürüyle Batı Antalya*, s. 263.

⁸⁵ Çevik, *Lykia Kitabı: Arkeolojisi, Tarihi ve Kültürüyle Batı Antalya*, s. 363.

antik katmanlarını da örterek kenti korumuş ve saklamıştır⁸⁶. Kentin Hellenistik, Roma ve Bizans Dönemi'ne ait kalıntıları bu ovanın altında kalmıştır⁸⁷. Günümüzde hala devam eden bilimsel kazı çalışmaları ile yeni veriler bilim dünyasına kazandırılmaya devam etmektedir.

⁸⁶ Çevik, “St. Nikolaos’un Batık Kenti: Myra”, s. 94.

⁸⁷ Alkan, **Klasik Çağ’dan Erken Bizans’a Myra Kenti ve Territoryumu**, s. 9.

İKİNCİ BÖLÜM

UNGUENTARIUMLAR

2.1.Unguentariumlar

Unguentariumlar dar boyunlu küçük şişeler olup genellikle parfüm, yağ veya merhem taşımak için kullanıldığı düşünülmektedir⁸⁸. *Lacrimaria* veya *balsamaria* olarak da anılan bu seramikler, Akdeniz bölgesinden, Filistin ve İspanya'ya kadar uzanan geniş bir coğrafya da yoğun olarak ele geçmiştir⁸⁹. Hellenistik Dönem'den Roma Dönemi sonuna dek tercih edilen unguentariumlar dönemsel olarak değişim geçirmiş, farklı formlarda ve işlevlerde kullanılmıştır. Bu nedenle bu seramiklere genel bir isim vermekte oldukça tartışmalı bir süreç yaşanmıştır⁹⁰. “*Unguentarium*”, “*Balsamare*”, “*Lacrimarium*”, “*Ampulle*”, “*Flacon*”, “*Olfactoriolum*” gibi terimler arkeolojik literatürde kullanılmış olsa da kapların tanımı için hiçbirisi uygun bulunmamıştır⁹¹. Özellikle *Lacrimarium* ya da *Lacrimatorium* terimi, bu kapların ölen kişinin arkasından yas tutanların gözyaşlarını toplamak için kullanıldığı inancına bağlı olarak tercih edilmiş bir terimdir. Bu düşünce yaygın olsa da genellikle reddedilmiş olup arkeologlar tarafından *balsamarium* terimi kullanılmaya başlanmıştır⁹². 20. yüzyıl ile birlikte Fransız araştırmacıların Kartaca'da yaptığı çalışmalar sonucunda bu kaplara unguentarium ismi verilmiş ve arkeolojide çok yaygın ve genel bir adlandırma olduğundan bu terim kabul görmüştür⁹³. Bazı bitkilerden temin edilen ve tıpta kullanılan krem ya da sıvılara “*unguentum*”, kokulu bitkilere ise “*unguenta*” adı verildiği bilinmektedir⁹⁴. Buna bağlı olarak unguentarium kelimesi antik dönemde merhemler, yağlar, krem gibi benzer ürünler için kullanılan Latince “*unguenta*”

⁸⁸ John W. Hayes, **Handbook of Mediterranean Roman Pottery**, British Museum Press, London-1997, s. 85.

⁸⁹ Virginia R. Anderson-Stojanović, “The Chronology and Function of Ceramic Unguentaria”, **American Journal of Archaeology**, Cilt No. (91), Sayı 1, s. 105.

⁹⁰ Erkan Dündar, **Patara IV.1. Patara Unguentariumları**, Ege Yayınları, İstanbul 2008, s. 6.

⁹¹ Ergün Laflı, “**Studien zu Hellenistischen, Kaiserzeitlichen und Spätantikfrühbyzantinischen Tonunguentarien aus Kilikien und Pisidien (Süd-Türkei): Der Forschungsstand und Eine Auswahl von Fundobjekten aus den Örtlichen Museen, Universität zu Köln**” (Yayınlanmamış Doktora Tezi), Köln 2003, s. 17.

⁹² Anderson-Stojanović, “**The Chronology and Function of Ceramic Unguentaria**”, s. 106.

⁹³ Burcu Kaya, Akın Temür, “Amisos'tan Bir Grup Mezar Buluntusu: Unguentarium”, **Tüba-ked**, Sayı 23, s. 143.

⁹⁴ Gamze Günay, “**İzmir Müzesi'nde Bulunan Unguentariumlar**” (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir 1989, s. 6.

kelimesinden türetilmiş olduğu fikri önerilmektedir⁹⁵. Hellström bu terimin daha eski olduğuna ve Plinius'un kendi dönemine ait alabastron anlamında “*vasa unguentaria*” terimini kullandığına değinmiştir⁹⁶. Bu terimlerin tamamı modern dönemde kullanılıyor olup antik dönemde bu kabı tanımlamak için herhangi bir özel terimin kullanıp kullanılmadığı bilinmemektedir⁹⁷.

Klasik Dönem'de Anadolu mezarlarında mezar hediyesi olarak kullanılan Lekythos, Amphoriskos, Alabastron ve Lydion gibi kapların yerini, Erken Hellenistik Dönem'de yoğun bir şekilde ortaya çıkan unguentariumlar almıştır⁹⁸. Özellikle MÖ 4. yüzyıl sonlarında lekythosların mezarlardan tamamen kaybolması ve unguentariumların mezar hediyesi olarak kullanılmaya başlanması, unguentariumların lekythosların devamı olduğu savını desteklemektedir⁹⁹. Rotroff buna bağlı olarak unguentariumların lekythosun işlevini devralmış olabileceğini ancak yalnızca bu amaçla kullanılmadığını ifade etmiştir¹⁰⁰. Laflı, buna kanıt olarak Bonjoan-Ampurias C mezarlığında MÖ 6. yüzyıla tarihlenen siyah figürlü lekythos ile beraber bulunan unguentariumu örnek göstermiştir¹⁰¹. Hellström, unguentariumların form farklılıklarını göz önünde bulundurarak hepsinin ortak bir kökenden geldiğini öne sürmenin geçerli bir argüman olmadığını ileri sürerek bu kapların lekythos, alabastron ve amphoriskosdan esinlenilerek yapılmış olabileceği fikrini ortaya koymuştur¹⁰². Lekythos ile ağız, gövde ve kaide yapısı¹⁰³ küresel gövdeye sahip olmaları ile de amphoriskoslara benzetilmekte¹⁰⁴ olan unguentariumların yüzeylerinde figür

⁹⁵ H. Ertuğ Ergürer, “**Parion Roma Dönemi Seramiği**”, (Yayınlanmamış Doktora Tezi), Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum 2012, s. 20, Dündar, **Patara IV.1. Patara Unguentariumları**, s. 4.

⁹⁶ Pontus Hellström, **Labraunda Swedish Excavations and Researches Vol. II. Pottery of Classical and Later Date Terracota Lamps and Glass**, Lund 1965, s. 24.

⁹⁷ Anderson-Stojanović, “**The Chronology and Function of Ceramic Unguentaria**”, s. 106.

⁹⁸ Laflı, **Studien zu Hellenistischen, Kaiserzeitlichen und Spätantikfrühbyzantinischen Tonunguentarien aus Kilikien und Pisidien (SüdTürkei): Der Forschungsstand und Eine Auswahl von Fundobjekten aus den Örtlichen Museen**, Universität zu Köln, s. 18.

⁹⁹ Anderson-Stojanović, “**The Chronology and Function of Ceramic Unguentaria**”, s. 116.

¹⁰⁰ Susan I. Rotroff, **The Athenian Agora XXIX: Hellenistic Pottery. The Plain Wares**, Princeton 2006, s. 138

¹⁰¹ Laflı, **Studien zu Hellenistischen, Kaiserzeitlichen und Spätantikfrühbyzantinischen Tonunguentarien aus Kilikien und Pisidien (SüdTürkei): Der Forschungsstand und Eine Auswahl von Fundobjekten aus den Örtlichen Museen**, Universität zu Köln, s. 18.

¹⁰² Hellström, **Labraunda II.I Pottery of Classical and Later Date Terracota Lamps and Glass**, s. 25-26.

¹⁰³ Kaya, Temür, “**Amisos’tan Bir Grup Mezar Buluntusu: Unguentarium**”, s. 143.

¹⁰⁴ Kaya, Temür, “**Amisos’tan Bir Grup Mezar Buluntusu: Unguentarium**”, s. 143.

olmaması ve kulpsuz olmalarıyla lekythostan¹⁰⁵, dış bükey ağızlı olmamaları ve dikey kulplarının olmamasıyla da amphoriskoslardan ayrılmaktadır¹⁰⁶.

Unguentariumlar 4-5 cm. yüksekliğindeki küçük boyutlu örnekler ile 20-30 cm. yüksekliğindeki büyük boyutlu örnekler arasında değişkenlik göstermekte olup genellikle 8-20 cm. aralığındadırlar¹⁰⁷. Çok geniş bir tarih aralığında kullanım gören bu kaplar fusiform (iğ gövdeli) ve bulbous (torba gövdeli) olarak iki ana form altında değerlendirilmektedir¹⁰⁸. Unguentariumların erken örnekleri bodur lekythos ile amphoriskosların formuna benzer özellikler sergilemektedir: geniş-alçak kaide, şişkin karın, belirgin omuz ve kısa-ince boyun ile dışa çekik ağız. Zamanla ayak ve boyun kısmı uzayarak gövdedeki şişkinlik azalmış ve MÖ 3. yüzyıl sonlarında iğ (fusiform) şeklini almıştır¹⁰⁹. Fusiform olarak bilinen bu form Akdeniz çevresinde yaygın olarak bulunmuştur. Rotroff, bu form için bal, damla sakızı, tütsü ve diğer baharatlar için kullanışlı bir taşıma materyali olacağını dile getirmiştir¹¹⁰. Bulbous form ise MÖ 1. yüzyılda popüler hale gelmiş olup¹¹¹ MS 6.yüzyılın sonlarına kadar kullanılmıştır¹¹². Bu form, Hayes tarafından “sarkık karınlı” olarak tanımlanmış olup, dışa doğru çekik ağız, uzun silindirik boyun, oval şekilli gövde ve düz taban gibi belirgin özelliklere sahiptir¹¹³.

MS 6. yüzyılla birlikte Geç Antik Çağ Unguentariumları olarak adlandırılan uzun ince gövdeli form yoğun şekilde kullanılmaya başlanmıştır¹¹⁴. Seramiğin şeklinin fusiform unguentariuma genel benzerliğine¹¹⁵ bağlı olarak Hayes Saraçhane kazılarında bulunan unguentariumları “Geç Roma Unguentariumları” olarak adlandırmıştır¹¹⁶ ve bu adlandırma kabul görmüştür. Geç Roma unguentariumları ayak

¹⁰⁵ Kaya, “Küçükçekmece Göl Havzası (Bathonea) Kazıları Unguentariumları”, s. 17.

¹⁰⁶ Anderson-Stojanović, “The Chronology and Function of Ceramic Unguentaria”, s. 108.

¹⁰⁷ Anderson-Stojanović, “The Chronology and Function of Ceramic Unguentaria”, s. 106.

¹⁰⁸ Tuğba Kılıç, “Tarsus-Keşbükü Hellenistik ve Roma Dönemi Seramikleri”, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Mersin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Mersin 2019, s. 50.

¹⁰⁹ Aynur Civelek, “Stratonikeia-Akdağ Nekropolisi’nden Bir Mezar”, *Anatolia*, Sayı 30, s. 53.

¹¹⁰ Rotroff, *The Athenian Agora XXIX: Hellenistic Pottery. The Plain Wares*, s. 137.

¹¹¹ Anderson-Stojanović, “The Chronology and Function of Ceramic Unguentaria”, s. 110.

¹¹² Kaya, “Küçükçekmece Göl Havzası (Bathonea) Kazıları Unguentariumları”, s. 25.

¹¹³ Özge Gürcan Bıçakçı, “Eskişehir Eti Arkeoloji Müzesi Pişmiş Toprak Unguentariumları”, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Eskişehir Anadolu Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Eskişehir 2014, s. 22.

¹¹⁴ Dündar, *Patara IV.1. Patara Unguentariumları*, s. 3.

¹¹⁵ Hayes, “A New Type of Early Christian Ampulla”, s. 243.

¹¹⁶ John W. Hayes, “Excavations at Sarachane in İstanbul: Fifth Preliminary Report-A Seventh-Century Pottery Group”, *Dumbarton Oaks Papers*, Cilt (22), s. 212, 214.

kısımlarının olmayışı, sarkık karınlı, yuvarlak ya da düztabanlı oluşu ile Hellenistik Dönem'den ayrılmaktadır¹¹⁷. Tıpalı örnekler nadiren rastlanılmış olup bunun sebebi olarak tıpların organik malzemeden yapıldığı fikri öne sürülmüştür¹¹⁸. Ancak son yıllarda pişmiş topraktan yapılmış tıpalarda sıklıkla kazılarda ele geçmektedir. Perge¹¹⁹, Hierapolis¹²⁰, Laodikeia¹²¹'de tıpalı örnekler rastlanılmış olup Andriake'de ins-situ halinde bulunan tıpalı unguentarium ve tekil halde bulunan tıpa örnekleri mevcuttur (Res.10, Lev.12: U58, U59, Lev.13: U66-U73). Uzun süre kullanılan unguentariumların bu formlar dışında kendi içinde farklılaşan yerel üretimlerinin de olduğu bilinmektedir¹²². Eşen Tipi yerel üretim olduğu düşünülen farklı unguentarium formlarından bir tanesidir. Lykia'ya özgü yerel üretim olduğu düşünülen ve Eşen tipi olarak adlandırılan bu unguentariumlar; genellikle alçak kaide, küresel gövdeli ve dışa ya da içe dönük ağızlı, uzun boyunlu bir forma sahiptir. Kendine özgü olan bu form Eşen Vadisi'nde yoğun görülmekte olup Dünder tarafından bu isimlendirme uygun görülmüştür¹²³. Örneklerine Andriake'de de rastlanılmıştır.¹²⁴

Unguentariumlar, genellikle mezar alanlarında bulunmakla birlikte, zaman zaman kamusal alanlarda kullanılmış, yerleşim yerlerinde günlük ihtiyaçları karşılamış veya tanrılara adak olarak sunulmuştur.¹²⁵ Mezar kabartmalarında¹²⁶ unguentariumlar resmedilmiş olup genellikle rölyefin üst kısmında, ölen kişinin arkasında bir rafta veya daha az sıklıkla, ölen kişi dışında bir çocuk tarafından tutulmuş olarak gösterilmiş olsa da antik literatürde bu kapların kullanımına dair net bir bilgi bulunmamaktadır¹²⁷. Unguentariumların kullanım amacıyla ilgili farklı görüşler ortaya atılmıştır. Bu kapların Persler tarafından bulunarak parfüm şişesi olarak kullanıldığı

¹¹⁷ Civelek, "Stratonikeia-Akdağ Nekropolisi'nden Bir Mezar", s. 53.

¹¹⁸ Hayes, *Handbook of Mediterranean Roman Pottery*, s. 85.

¹¹⁹ Nalan Fırat, "Perge Konut Alanı Keramiği" (Yayınlanmamış Doktora Tezi), İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul 1999, Lev. 203: 894.

¹²⁰ Daniela Cottica, "Unguentari tardo antichi dal Martyrion di Hierapolis, Turchia", *Mélanges de l'École française de Rome. Antiquité*, 112/2, 2000, s. 1010, Fig. 2.2.

¹²¹ Celal Şimşek, Mustafa Bilgin, "Laodikeia Geç Antik Çağ Seramikleri", *Geç Antik Çağ'da Lykos Vadisi ve Çevresi*, (s.175-199), Ege Yayınları, İstanbul 2018, s. 306.

¹²² Dünder, *Patara IV.1. Patara Unguentariumları*, s. 3.

¹²³ Dünder, *Patara IV.1. Patara Unguentariumları*, s. 27.

¹²⁴ Bkn. Özdelek, "2009-2012 Andriake Kazılarında Ele Geçen Unguentarium, Şişe, Lykion ve Mortar Örnekleri", Kat. No: U7-U8.

¹²⁵ Anderson-Stojanović, "The Chronology and Function of Ceramic Unguentaria", s. 106.

¹²⁶ Mezar stelleri üzerindeki örnekler için bkn. Aynur Civelek, "Mezar Stelleri Üzerindeki Unguentariumlar Üzerine Gözlemler", *Arkeoloji ve Sanat*, Cilt (141), s. 77-90.

¹²⁷ Anderson-Stojanović, "The Chronology and Function of Ceramic Unguentaria", s. 116.

öne sürülmüş ve gelen misafirlere parfüm sunma geleneğinin çok eskilere Mısır'a dayandığı özellikle dini törenlerde bu uygulamanın görüldüğü dile getirilmiştir¹²⁸. Cenaze ritüellerinde ölünün vücuduna yağlar sürüldüğü bilinmekte olup ritüel bittikten sonra bu yağların konulduğu kapların yani unguentariumların kırılarak mezara bırakılmış olabileceği savı da öne sürülmüştür¹²⁹. Yaygın olan görüş ise ölünün arkasından ağlayan kimselerin gözyaşlarını unguentariumların içine koyarak mezara ölü hediyesi olarak bıraktıkları düşüncesi olsa da¹³⁰ Hellström tarafından bu kapların gözyaşı şişeleri olarak adlandırılmasının yanlış olduğu ve bu teoriyi destekleyecek herhangi bir edebi ya da arkeolojik veri olmadığı ortaya koyulmuştur¹³¹. Geç Roma unguentariumlarının ise kutsal su ya da vaftiz yağı taşımak amacıyla daha çok dinsel bir obje olarak kullanıldığı fikri yaygındır¹³². Hayes, Geç Roma unguentariumlarının sadece bu amaçla kullanılamayacağını ifade ederek, unguentariumların iç yüzeylerinde herhangi bir yağ izine rastlanmadığını düşünerek hem kiliselerde hem de evlerde kullanıldığına dikkat çekmiştir¹³³.

Akdeniz çevresinde bu kapların ticaretinin yapıldığı ve parfüm ya da kokulu yağlar üreten atölyeler tarafından üretildiği düşünülmüş, ancak bu görüşün, yalnızca kaliteli ve özenle yapılmış kaplar için geçerli olabileceği, çoğu seramiğin yeterince yüksek kaliteye sahip olmadığı öne sürülmüştür.¹³⁴ Hellström, unguentariumların malzemelerinin geçirgenliği nedeniyle parfüm gibi maddelerin uzun yolculuklarda bu kaplarda muhafaza edilemeyeceğini ifade etmiştir. Ayrıca, kapların dar boyunlarının kırılma riskinden dolayı sirke, garum, baharat, bal ve ilaç gibi maddelerin de bu kaplarla taşınmasının mümkün olmadığını belirtmiştir. Bu nedenle, bu tür malzemelerin öncelikle daha büyük kaplarla ticaretinin yapıldığı ve ardından küçük

¹²⁸ Günay, **İzmir Müzesi'nde Bulunan Unguentariumlar**, s. 3., Bıçakcı, **Eskişehir Eti Arkeoloji Müzesi Pişmiş Toprak Unguentariumları**, s. 19.

¹²⁹ Kaya, **Küçükçekmece Göl Havzası (Bathonea) Kazıları Unguentariumları**, s. 18.

¹³⁰ Demir, **“Giresun Müzesi'nde Bir Grup Pişmiş Toprak Unguentarium”**, s. 132.

¹³¹ Hellström, **Labraunda II.I Pottery of Classical and Later Date Terracota Lamps and Glass**, s. 23.

¹³² Laflı, **Studien zu Hellenistischen, Kaiserzeitlichen und Spätantikfrühbyzantinischen Tonunguentarien aus Kilikien und Pisidien (Süd-Türkei): Der Forschungsstand und Eine Auswahl von Fundobjekten aus den Örtlichen Museen**, Universität zu Köln, s. 38.

¹³³ John W. Hayes, “A New Type of Early Christian Ampulla”, **The Annual of the British School at Athens**, 66, 1971, s. 247.

¹³⁴ Anderson-Stojanović, **“The Chronology and Function of Ceramic Unguentaria”**, s. 115

kaplara aktarıldığı görüşünü dile getirmiştir¹³⁵. Rotroff, agora kazılarında gelen unguentariumların gözenekliliğini test ederken, astarsız gri bir unguentariumun suyun %20'sini beş gün içinde kaybettiğini ve yağla yapılan testte ise içeriğinin yalnızca %5,5'ini bir hafta içinde kaybettiğini rapor etmiştir. Ancak aynı döneme ait siyah astarlı örneklerin daha gözenekli olup, yalnızca iki gün içinde suyun %36-100'ünü kaybettiğini gözlemlemiştir. Bu duruma kil birleşimi, fırınlama sıcaklığı gibi birçok faktörün de etkisinin olduğuna değinmiştir¹³⁶.

Hemen hemen tüm antik kentlerde ele geçen unguentariumların üretim yerinin tespit edilmesi de oldukça zor ve tartışmalıdır¹³⁷. Nerede ve ne zaman ortaya çıktığına dair kesin bir bilgi bulunmamakla birlikte birçok görüş ortaya atılmıştır¹³⁸. Myres unguentarium kökeni olarak Suriye'yi önermiştir ancak bunu destekleyecek bir kanıt yoktur¹³⁹. Thompson, merhemlerin Doğu'dan geldiğini ve buna bağlı olarak unguentariumlarında Doğu'da yapılmış olabileceğini savunmuştur¹⁴⁰. Westholm, Mısır'ın bu kapların merkezi olduğunu ileri sürmüştür¹⁴¹. Paul Aström ise erken dönem unguentariumların kökenin Suriye, Mısır veya Batı olabilecek herhangi bir kanıtın olmadığını, kökeninin bilinmediğini ancak Kıta Yunanistan'dan çıkmış olabileceğini ifade etmiştir¹⁴². Ancak bu iddiaların herhangi bir kanıtı bulunmamaktadır. Filistin'deki en erken örnek MÖ 2. yüzyıl ilk yarısına tarihlendirilmiştir¹⁴³. Guz-Zilberstein, yatay kulpların varlığına dayanarak bu şişelerin kökeninin Ege bölgesinde (Kıbrıs, Rodos veya Yunanistan) aranması gerektiğini öne sürmüştür¹⁴⁴. Rotroff, bu kapların Kıbrıs Bichrome V amphoralarının minyatürü olduğunu dile getirmiş, Talcott'da Kıbrıs amphoralarının kulpsuz bir varyasyonu

¹³⁵ Hellström, *Labraunda II.I Pottery of Classical and Later Date Terracota Lamps and Glass*, s. 24.

¹³⁶ Anderson-Stojanović, "The Chronology and Function of Ceramic Unguentaria", s. 116.

¹³⁷ Yaşar, *Milet Müzesi'nde Bulunan Hellenistik ve Roma Dönemi Unguentariumlar*, s. 14.

¹³⁸ Kaya, Temür, "Amisos'tan Bir Grup Mezar Buluntusu: Unguentarium", s. 143.

¹³⁹ Dündar, *Patara IV.1. Patara Unguentariumları*, s. 18.

¹⁴⁰ Homer A. Thompson, "Two Centuries of Hellenistic Pottery", *Hesperia*, Cilt (3), Sayı 4, s. 473.

¹⁴¹ Hellström, *Labraunda II.I Pottery of Classical and Later Date Terracota Lamps and Glass*, s. 25.

¹⁴² Demir, "Giresun Müzesi'nde Bir Grup Pişmiş Toprak Unguentarium", s. 132.

¹⁴³ Erkan Dündar, *Patara IV.1. Patara Unguentariumları*, Ege Yayınları, İstanbul 2008, s. 9.

¹⁴⁴ Brach Guz-Zilberstein, "The Typology of the Hellenistic Coarse Ware and Selected Loci of the Hellenistic and Roman Periods" *Excavations at Dor, Final Report Volume I B, Areas A and C: The Finds*, (289-433), Institute of Archaeology/Hebrew University of Jerusalem 1995, s. 304.

olduğunu savunmuştur¹⁴⁵. Jones, parfüm üreten merkezlere yakın bir yerin üretim merkezi olabileceğinden bahsetmiştir¹⁴⁶. Hayes, başlangıçta Ürdün'deki Dhiban'ın üretim yeri olabileceğini belirtmiş¹⁴⁷, daha sonraki çalışmalarında ise Batı Anadolu'nun üretim yeri olabileceğini önermiştir¹⁴⁸. Roman Pottery: Fine-Ware Imports adlı çalışmasında ise Pisidia ya da Pamphylia'nın üretim merkezi olabileceğini vurgulamıştır¹⁴⁹. Hellström unguentariumların üretiminin çok yaygın olduğunu ve şeklin kökeninin hala çözülemediğinden bahsederek hepsi için ortak bir kökenin öne sürülemeyeceğine birden fazla yerde üretilmiş olabileceğine dikkat çekmiştir¹⁵⁰.

Kökeni, adlandırma problemi ve işlevlerine dair yukarıda detaylı bilgi verdiğimiz unguentariumlar, Myra ve Andriake 'deki buluntular içerisinde önemli bir gurubu oluşturmaktadır.

Myra'daki Tiyatro'da on, Deniz Nekropolü'nde dört, Andriake 'deki Tiberius Meydanı'nda on üç, Şarap İşliği'nde on iki, Granarium'da yirmi üç, Granarium Önü'nde sekiz, Agora'da elli bir, Doğu Hamam'da sekiz, Batı Hamam'da iki, Sinagog'ta on altı, 2015 Yılı İşlik Kazısı Atık Toprağı'nda yedi, Liman Yapıları'nda on dört, B Kilisesi'nde üç, 41 Numaralı Alan'da on beş, 36 Numaralı Alan'da bir, 37 Numaralı Alan'da bir, 43-c Numaralı Alan'da bir ve Batı Agora Sokağı'nda bir parça olmak üzere, anılan mekanlarda yapılan kazılarda toplam 190 adet unguentarium ele geçmiştir¹⁵¹. Bu unguentariumlardan 130 tanesi kataloğa alınarak incelenmiştir (Grafik 1).

¹⁴⁵ Kaya, Temür, “Amisos'tan Bir Grup Mezar Buluntusu: Unguentarium”, s. 143.

¹⁴⁶ Yaşar, Milet Müzesi'nde Bulunan Hellenistik ve Roma Dönemi Unguentariumlar, s. 15.

¹⁴⁷ Hayes, “A New Type of Early Christian Ampulla”, s. 245.

¹⁴⁸ Öz, “Myra'nın Liman Yerleşimi Andriake'de Ele Geçen Geç Roma Dönemi Unguentariumları”, s. 66.

¹⁴⁹ John W. Hayes, Roman Pottery: Fine-Ware Imports. The Athenian Agora 32, Princeton 2008, s. 116.

¹⁵⁰ Hellström, Labraunda II.I Pottery of Classical and Later Date Terracota Lamps and Glass, s. 25-26.

¹⁵¹ Doğu hamamdan iki, agoradan on bir, 2015 yılı işlik kazısı atık toprağından bir, liman yapılarından iki, batı hamamdan iki, 2 No'lu alandan beş adet olmak üzere toplam yirmi üç unguentarium Cüneyt ÖZ tarafından incelenmiştir (Bkn. Cüneyt Öz, “Myra'nın Liman Yerleşimi Andriake'de Ele Geçen Geç Roma Dönemi Unguentariumları”, TAD, Sayı (71), Yıl (2022), s. 59-89.). Agoradan beş, granariumdan iki, liman yapılarından dört ve sinagogdan sekiz örnek olmak üzere toplam on dokuz örnek ise Banu Özdilek tarafından çalışılmıştır (Detay için bkn. Banu Özdilek, “2009-2012 Andriake Kazılarında Ele Geçen Unguentarium, Şişe, Lykion ve Mortar Örnekleri”, OLBA XXIV, s. 217-265.) Bu örnekler tez kapsamına alınmamıştır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

MYRA VE ANDRIAKE'DE UNGUENTARIUMLARIN ELE GEÇTİĞİ ALANLAR

3.1. Myra

3.1.1. Tiyatro

Myra Antik Kenti'nin iyi korunmuş en önemli yapılarından biri olan tiyatro, at nalı şeklinde dizayn edilmiş bir caveaya sahip, 29 alt oturma sırası ve 7 üst oturma sırasıyla 13 kerkides ile bölümlendirilmiştir (Res. 2). Diozamadan üst kat oturma sıralarını ayıran parapet oldukça yüksektir. Cavea, doğu ve batı yönlerinde iki katlı tonozlu galeriler üzerinde inşa edilmiş ve merkezi aks, yamaca yerleştirilmiştir¹⁵². Sahne binası frizlerinde Ganymed, kartal, Mithras, Medusa, birçok mask, siren ve menadlar tarafından taşınan gırlantlar bulunmaktadır. İlk kez Likya tiyatroları arasında sahne binasının dış yüzeyinde girland taşıyıcıların bulunduğu kabartmalı friz burada keşfedilmiştir¹⁵³.

Lykia'nın en büyük tiyatrosu olup tamamen Roma Dönemi özellikleri taşımaktadır. Roma Dönemi tiyatrosunun altında ise Hellenistik tiyatro bulunduğu bilinmektedir¹⁵⁴. 11 bin kişilik kapasiteye sahip olan tiyatronun MS 2. yüzyılın ilk yarısında yapıldığı düşünülmektedir. MS 142 depreminden sonra Opramoas'ın yardımlarıyla onarım görmüştür¹⁵⁵. İlk yapıldığı yıla dair bilgi bulunmamaktadır. Ancak onarım tarihleri bilinmektedir; ilki MS 141 depremi sonrası, ikincisi MS 3. yüzyılın ilk çeyreğidir¹⁵⁶. 2020-2021 yıllarında tiyatro orkestrasındaki kazı çalışmalarında bulunan Geç Kalkolitik-Erken Bronz Çağı'na ait seramiklerle Myra'nın tarihi çok daha gerilerek gitmiştir¹⁵⁷.

¹⁵² Çevik, *Lykia Kitabı: Arkeolojisi, Tarihi ve Kültürüyle Batı Antalya*, s. 370., Çevik, Bulut, *İkinci Kazı Sezonunda Myra ve Limanı Andriake*, s. 34

¹⁵³ Çevik, *Lykia Kitabı: Arkeolojisi, Tarihi ve Kültürüyle Batı Antalya*, s. 370.

¹⁵⁴ Çevik, *Lykia Kitabı: Arkeolojisi, Tarihi ve Kültürüyle Batı Antalya*, s. 370.

¹⁵⁵ Çevik, *St. Nikolaos'un Batık Kenti: Myra*, s. 99.

¹⁵⁶ Çevik, *Lykia Kitabı: Arkeolojisi, Tarihi ve Kültürüyle Batı Antalya*, s. 371., Çevik, Bulut, *İkinci Kazı Sezonunda Myra ve Limanı Andriake*, s. 35.

¹⁵⁷ Nevzat Çevik, Süleyman Bulut, "2009-2020 Myra Kazıları'na Toplu Bir Bakış", *Antalya Müzesi 100 Yaşında: Antalya'nın Arkeolojik Mirası*, (608-628), T.C Kültür ve Turizm Bakanlığı, Ankara 2022, s. 621.

3.1.2. Deniz Nekropolü

Lykia, Klasik Dönemi'nin en önemli yapı gruplarından biri olan kaya mezarları nekropollerini, kuzeybatıda ovanın sınırını oluşturan ve Myros Çayı'nın biçimlendirdiği düzlüğe doğru hafifçe uzanan dağların yüksek kaya yüzlerinde barındırmaktadır¹⁵⁸. Bu mezarlar, üç farklı alanda yer almakta olup¹⁵⁹, güneydoğuya bakan kaya yüzünün doğu kenarında ve Myra Tiyatrosu'nun yaslandığı yamaç üzerindeki dik yüzde altı üstlü konumlanmış birçok kaya mezarı bulunmaktadır¹⁶⁰. Akropolün doğu ve güneyindeki sarp kayalıkların cephelerindeki kaya mezarları, Klasik Dönem mezar mimarisini en iyi şekilde yansıtan örnekler arasındadır¹⁶¹. Kaya mezarlarının 23'ünden 13'ü Likçe, 10'u ise Eski Yunanca yazıtlara sahiptir. Mezarların 10'unda, ölü gömme geleneklerine dair ikonografik açıdan önemli 23 kabartma yer almaktadır¹⁶².

Myros Vadisi'ne bakan Nehir Nekropolü'nde (Doğu Nekropolü) 41, Batı ve Doğu Nekropolü arasındaki Güney Nekropolü'nde 12, Deniz Nekropolü'nde (Batı Nekropolü) ise 47 mezar bulunmaktadır¹⁶³ (Res. 3). Deniz Nekropolü'ndeki kaya mezarları, akropol tepesinden bir yar ile ayrılan batı uzantısının başlangıcındaki dik kaya yüzleri ile devamındaki eğimli yamaç üzerine dağılmıştır¹⁶⁴.

Genel olarak kaya mezarları, MÖ 4. yüzyılın başı ile MÖ 4. yüzyılın ilk çeyreği arasına tarihlendirilmektedir¹⁶⁵.

¹⁵⁸ Çevik, *Lykia Kitabı: Arkeolojisi, Tarihi ve Kültürüyle Batı Antalya*, s. 366. Çevik, Bulut, *İkinci Kazı Sezonunda Myra ve Limanı Andriake*, s. 33.

¹⁵⁹ Çevik, *Lykia Kitabı: Arkeolojisi, Tarihi ve Kültürüyle Batı Antalya*, s. 366. Çevik, Bulut, *İkinci Kazı Sezonunda Myra ve Limanı Andriake*, s. 33.

¹⁶⁰ Tıbikoğlu, *Myra Kaya Mezarları*, s. 80.

¹⁶¹ Çevik, *St. Nikolaos'un Batık Kenti: Myra*, s. 96

¹⁶² Çevik, *Lykia Kitabı: Arkeolojisi, Tarihi ve Kültürüyle Batı Antalya*, s. 367., Çevik, Bulut, *İkinci Kazı Sezonunda Myra ve Limanı Andriake*, s. 33.

¹⁶³ Çevik, *Lykia Kitabı: Arkeolojisi, Tarihi ve Kültürüyle Batı Antalya*, s. 367., Çevik, Bulut, *İkinci Kazı Sezonunda Myra ve Limanı Andriake*, s. 33.

¹⁶⁴ Tıbikoğlu, *Myra Kaya Mezarları*, s. 79.

¹⁶⁵ Çevik, *Lykia Kitabı: Arkeolojisi, Tarihi ve Kültürüyle Batı Antalya*, s. 367., Çevik, Bulut, *İkinci Kazı Sezonunda Myra ve Limanı Andriake*, s. 33.

3.2. Andriake

3.2.1. Granarium

Andriake Limanı, Hadrianus Dönemi'nde, Roma ile Mısır arasındaki tahıl ticaretinde kritik bir rol üstlenerek en parlak dönemini yaşamıştır¹⁶⁶. Tahıl ihtiyacının artmasıyla MS 129'da Granarium ve Agora yapıları inşa edilmiş ve kent gelişimini sürdürülmüştür¹⁶⁷(Res. 4: no. 50). Bu tarihte Hadrianus tarafından Andriake'de yaptırılan yapı, Lykia'nın günümüze ulaşan iki granarium yapısından birisidir¹⁶⁸. Granarium, Roma'nın limanlara verdiği önemin bir göstergesi niteliğinde olup tahılların depolanması ve kötü hava koşullarında yük gemilerinin sığınması açısından büyük bir öneme sahip olmasının yanında, limanlardaki donanımlar sayesinde gemilere lojistik destekte sağlanabiliyordu¹⁶⁹.

Güney yerleşimin merkezindeki geniş düzlükte yer alan¹⁷⁰ Granarium limanın en iyi korunan, en görkemli yapısı olup güney yerleşimin merkezindeki odak yapıdır (Res. 5). Cephesi limana bakan yapı 64,24x38,65 m. ölçülerine sahiptir¹⁷¹. Lykia'nın en büyük Granarium'u olan yapının taş işçiliği oldukça düzgün olup, yapı birbirine bağlı 8 büyük mekândan oluşmaktadır¹⁷².

2009'da kazısı tamamlanan Granarium, kuzeye doğru eğilimli ana kaya üzerine inşa edilmiş olup mekanlar içerisindeki ana kayaların doğal haliyle bırakılarak araları kireç harcı ve molozlarla doldurulmuştur¹⁷³. Özellikle Andriake'ye özgü olabilecek mureks harcı, bu yapıda ilk kez kullanılmıştır¹⁷⁴.

Granarium'un cephesinde yer alan ithaf yazıtı, yapının İmparator Hadrianus'un III. konsüllüğü döneminde (MS 119-138) inşa edildiğini göstermektedir. Yapıda bulunan Sabina büstünün saç stiline bakıldığında, Granarium'un inşasının MS 129 ya da 130'da tamamlandığı düşünülmektedir¹⁷⁵. Bizans Dönemi'nde de kullandığı bilinen

¹⁶⁶ Engin Akyürek, "Geç Antik Çağ'da Myra'nın Limanı", *Toplumsal Tarih* 246, s. 52.

¹⁶⁷ Akyürek, "Geç Antik Çağ'da Myra'nın Limanı", s. 53.

¹⁶⁸ Akyürek, "Geç Antik Çağ'da Myra'nın Limanı", s. 54

¹⁶⁹ Çevik, *Lykia Kitabı: Arkeolojisi, Tarihi ve Kültürüyle Batı Antalya*, s. 386.

¹⁷⁰ Çevik, Bulut, *İkinci Kazı Sezonunda Myra ve Limanı Andriake*, s. 43

¹⁷¹ Çevik, *Lykia Kitabı: Arkeolojisi, Tarihi ve Kültürüyle Batı Antalya*, s. 385.

¹⁷² Akyürek, "Geç Antik Çağ'da Myra'nın Limanı", s. 54

¹⁷³ Çevik, *Lykia Kitabı: Arkeolojisi, Tarihi ve Kültürüyle Batı Antalya*, s. 385.

¹⁷⁴ Nevzat Çevik, "Myra ve Andriake Kazılarında İlk Yıl: 2009 /First Season of Excavations at Myra and Andriake: 2009", *ANMED* 8, s. 57

¹⁷⁵ Çevik, *Lykia Kitabı: Arkeolojisi, Tarihi ve Kültürüyle Batı Antalya*, s. 386.

yapı içerisinde ele geçen Mauricius sikkelerinden yapının MS 7. yüzyıla kadar kullanıldığı bilinmektedir¹⁷⁶. 2012-2013 yıllarında restorasyon çalışmaları tamamlanan Granarium 2014 yılında “Likya Uygarlıkları Müzesi”ne dönüştürülmüştür.

3.2.2. Granarium Önü

Granarium yapısının müzeye dönüştürülme sürecinde, yapının önüne yürüyüş yolu eklenmesi amacıyla 2009’da burada yapıyla birlikte kazı çalışması yapılmıştır. Bu çalışma sırasında birçok küçük buluntu ele geçmiştir¹⁷⁷. Ele geçen pişmiş toprak unguentariumlarda bu tez kapsamında incelenmiştir.

3.2.3. Liman Agorası

Andriake’nin güney merkezindeki liman agorası kare planlı olup¹⁷⁸, 60x40 cm. ölçülerindedir ve anıtsal girişi limana bakmaktadır (Res. 4: no. 44). Dört bir yanını çevreleyen dükkanlarla çevrili olan Agora’nın ortasında, 23x12 m. boyutlarında ve 7 m. derinliğinde bir sarnıç yer almaktadır¹⁷⁹. Sarnıç, dip kısmında anakayaya oyulmuş olup, üzeri moloz ve blok taşlarla örülmüştür. Sarnıcın aynı zamanda alt yapı olarak kullanıldığı düşünülmektedir. Sarnıcın üzerine iri, kaba kesimli plakalar dizilerek sarnıç kapatılmıştır. Bu plakalar antik dönemde “Plakoma” olarak adlandırılan yerin bu meydan olduğunu düşündürmüştür¹⁸⁰.

Agora’nın doğu ve batı cephelerinde, girişleri meydana bakan dükkanlar bulunmaktadır¹⁸¹. MS 5. yüzyılda kuzeydeki mekanlar birleştirilmiş ve mureks boya atölyesi/işliği olarak kullanılmaya başlanmıştır¹⁸². Agora, MS 5. yüzyılın ilk yarısında tamamen mureks boya işlikleri olarak kullanım görmüştür¹⁸³. MS 6. yüzyılda boya üretimi amacıyla kullanılan işliklerin atıkları, agoranın doğu ve batı kanatlarına ve güney kesimlerine yığılmıştır. Bu yığın içerisinde birçok amphora parçası ele geçmiştir¹⁸⁴. Agora içerisindeki mureks işlikleri MS 6. yüzyılda artan ticari faaliyetlere

¹⁷⁶ Akyürek, “Geç Antik Çağ’da Myra’nın Limanı”, s. 54

¹⁷⁷ Öz, Myra ve Andriake Geç Dönem Seramikleri, s. 20.

¹⁷⁸ Çevik, Lykia Kitabı: Arkeolojisi, Tarihi ve Kültürüyle Batı Antalya, s. 382.

¹⁷⁹ Akyürek, “Geç Antik Çağ’da Myra’nın Limanı”, s. 54.

¹⁸⁰ Çevik, Lykia Kitabı: Arkeolojisi, Tarihi ve Kültürüyle Batı Antalya, s. 382.

¹⁸¹ Çevik, Bulut, İkinci Kazı Sezonunda Myra ve Limanı Andriake, s. 41.

¹⁸² Aygün, Myra’nın Limanı Andriake’nin Yerleşim Planı, s. 75.

¹⁸³ Aygün, Myra’nın Limanı Andriake’nin Yerleşim Planı, s. 174.

¹⁸⁴ Çevik, Lykia Kitabı: Arkeolojisi, Tarihi ve Kültürüyle Batı Antalya, s. 382.

bağlı olarak kapatılmış ve yeniden sivil bir çarşıya dönüştürülmüştür¹⁸⁵. Agora'daki ticaret MS 4. yüzyılda oldukça yoğundur¹⁸⁶.

Kazı çalışmalarıyla Agora'nın Granarium ile eş zamanda inşa edildiği tespit edilmiştir¹⁸⁷. İmparator Hadrianus'un MS 129-130 yıllarında kenti ziyareti öncesindeki imar faaliyetleriyle birlikte Granarium ile birlikte agoranın yapıldığı düşünülmektedir. Kazı çalışmaları sırasında temel seviyede ele geçen MS 119-129 tarihli Hadrianus Dönemi sikke tarihleme açısından oldukça önemli olup bu düşünceyi desteklemektedir¹⁸⁸.

3.2.4. Sinagog

Granarium'un batı köşesi önünde yer alan sinagog limana bakar pozisyonda olup iki girişi bulunmaktadır (Res. 4: no. 65). Girişlerden biri kuzeyde diğeri batıda yer almaktadır¹⁸⁹. Apsisi güneye Kudüs'e doğrudur¹⁹⁰. MS 5.-6. yüzyıla tarihlenen yapı dikdörtgen planlı olup ana salonun güneyindeki apsiste yer alan yüksek nişin, Torah'ın korunduğu alan olduğu düşünülmektedir¹⁹¹.

2009 yılında keşfedilen Sinagog, başlangıçta apsisli yapı olarak adlandırılmıştır¹⁹². Ancak, 2010'da kazı çalışmalarının tamamlanmasının ardından, elde edilen bulgulara göre bu yapının sinagog olduğuna karar verilmiştir¹⁹³. Yapının Sinagog olarak tanımlanmasında, menora bezemeli levhalar ve yazıtların keşfi belirleyici olmuştur¹⁹⁴. Yapıdan toplam 282 parça ele geçmiş olup en yoğun buluntu kümesini kandiller¹⁹⁵ ve Helenistik seramikler¹⁹⁶ oluşturmaktadır. Bulunan sikkelerin çoğu Helenistik Birlik sikkesidir. Apsis dolgusunda ele geçen en geç sikke II.

¹⁸⁵ Aygün, *Myra'nın Limanı Andriake'nin Yerleşim Planı*, s. 190.

¹⁸⁶ Çevik, *Lykia Kitabı: Arkeolojisi, Tarihi ve Kültürüyle Batı Antalya*, s. 382.

¹⁸⁷ Çevik, Bulut, *İkinci Kazı Sezonunda Myra ve Limanı Andriake*, s. 43

¹⁸⁸ Çevik, *Lykia Kitabı: Arkeolojisi, Tarihi ve Kültürüyle Batı Antalya*, s. 382.

¹⁸⁹ Çevik, *Lykia Kitabı: Arkeolojisi, Tarihi ve Kültürüyle Batı Antalya*, s. 389., Çevik, Bulut, *İkinci Kazı Sezonunda Myra ve Limanı Andriake*, s. 46.

¹⁹⁰ Aygün, *Myra'nın Limanı Andriake'nin Yerleşim Planı*, s. 181.

¹⁹¹ Akyürek, *"Geç Antik Çağ'da Myra'nın Limanı"*, s. 56.

¹⁹² Nevzat Çevik, Özgü Çömezoğlu, H. Sami Öztürk, İnci Türkoğlu, "Andriake Sinagogu ve Bölgede Yahudi Varlığı", *Arkeolojisinden Doğasına Myra/Demre ve Çevresi (169-180)*, Antalya 2010, s. 169.

¹⁹³ Akyürek, *"Geç Antik Çağ'da Myra'nın Limanı"*, s. 56.

¹⁹⁴ Çevik, Çömezoğlu ve diğerleri, *Andriake Sinagogu ve Bölgede Yahudi Varlığı*, s. 169.

¹⁹⁵ Detaylı bilgi için bkn. Elif Öz, *"Myra ve Andriake'de Ele Geçen Roma Dönemi Pişmiş Toprak Kandilleri"*, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Karabük 2024.

¹⁹⁶ Detaylı bilgi için bkn. Banu Özdilek, "Andriake Sinagogundan Seçilmiş Örneklerle Hellenistik ve Roma Dönemi Seramiklerine Genel Bir Bakış", *Cedrus III*, s. 89-117.

Valentianus (MS 375-392) Dönemi'ne aittir¹⁹⁷. Kazı çalışmalarıyla elde edilen bulgulara bakıldığında sinagog için MS 5.-6. yüzyıl tarih aralığı önerilmektedir¹⁹⁸.

Andriake'nin en yoğun nüfusa sahip olduğu dönemin sinagogun tarihiyle örtüştüğü düşünülmektedir¹⁹⁹. Sinagog Lykia Bölgesi'nde Yahudi varlığına dair önemli bilgiler vermektedir. Hristiyanlığın merkezi olan Myra kentinde Yahudi cemaatinin de yer aldığını göstermektedir²⁰⁰. Sinagogun hem liman çalışanlarına hem de ticaret yapan Yahudilere hizmet verdiği düşünülmektedir²⁰¹.

3.2.5. Tiberius Meydanı

Tiberius Meydanı, Erken Roma Dönemi'ne tarihlenmekte olup, kullanıldığı dönemde liman kıyısına bakan iki onurlandırma anıtına sahip olduğu düşünülmektedir²⁰². Güneydeki yerleşimin liman caddesi, bu anıtların önündeki alana çıkarak batıya doğru devam eder (Res. 4: no. 51). Meydan, kuzeydeki limana bakan bir karşılama alanı sayılabilecek bir işlev görmektedir. Granarium'un tam kuzeyinde yer alan Tiberius Meydanı, 17,50 x 13,10 m ölçülerindedir. Güney kenarında, anakayadan kabaca oyularak oluşturulmuş basamaklı podyumlarda yan yana iki onurlandırma anıtı bulunmaktadır. Doğudaki anıtın ilk evresinin Tiberius Dönemi ya da öncesine ait olduğu düşünülmektedir. Batıdaki anıt ise limana bakan tek heykellere ait kaidelerden oluşmaktadır. Myralılar, Augustus, Tiberius, Germanicus, Agrippina, Agrippa, Drusus, Julia Augusta ve Gaius Caesar'ı bu anıtlarla onurlandırmışlardır. Yazıtlar doğrultusunda anıt, Tiberius Dönemi'ne tarihlendirilmiştir²⁰³.

3.2.6. 2015 Yılı İşlik Kazısı Atık Toprağı

Granarium'un kuzeyindeki işliklerde 2015 yılında dönemin kazı başkanı tarafından gerçekleştirilen kazı çalışmalarından ele edilen toprak, liman kıyısında bulunan yapıların üzerine dökülerek bırakılmıştır²⁰⁴. Alanın eski görünümüne kavuşturulması ve görüntü kirliliğinin ortadan kaldırılmasına yönelik yapılan bu

¹⁹⁷ Çevik, *Lykia Kitabı: Arkeolojisi, Tarihi ve Kültürüyle Batı Antalya*, s. 389.

¹⁹⁸ Çevik, Çömezoglu ve diğerleri, *Andriake Sinagogu ve Bölgede Yahudi Varlığı*, s. 178.

¹⁹⁹ Çevik, Çömezoglu ve diğerleri, *Andriake Sinagogu ve Bölgede Yahudi Varlığı*, s. 170.

²⁰⁰ Çevik, *Lykia Kitabı: Arkeolojisi, Tarihi ve Kültürüyle Batı Antalya*, s. 390.

²⁰¹ Akyürek, "Geç Antik Çağ'da Myra'nın Limanı", s. 56.

²⁰² Aygün, *Myra'nın Limanı Andriake'nin Yerleşim Planı*, s. 221.

²⁰³ Aygün, *Myra'nın Limanı Andriake'nin Yerleşim Planı*, s. 76.

²⁰⁴ Nevzat Çevik, Süleyman Bulut, Ç. Afşin Aygün ve diğerleri, "Myra-Andriake 2016", *Kazı Sonuçları Toplantısı 39(2)*, s. 193.

çalışmada, atık toprak kontrollü şekilde yeniden kazılmıştır. Kazı çalışması sonucunda 15 kasa etütlük seramik; 153 adet metal obje (demir çivi, demir zincir parçaları, konik formlu demir ağırlık, bronz kemer tokası vb.); farklı formlara sahip ait 3606 adet küçük cam parça (bunların 4'ü müzelik değerde yüzük taşıdır); 147 adet sikke (19'u müzelik değerde); 3 adet fildişi eser (bunların 1 tanesi müzelik değerde oyun zarıdır); 6 adet kemik obje; 11 adet mozaik parçası; 281 adet tessera; 3 adet kurşun obje ve 4 adet taş eser (3'ü müzelik değerde) gün yüzüne çıkarılmıştır.²⁰⁵

3.2.7. Şarap İşliği

Şarap İşliği, Granarium'un kuzeyinde ve Sinagog'un batısında bulunmakta olup²⁰⁶, toprak altına açılmış iki büyük toplama haznesi ve presleme kollarının yerleştirildiği iki yuvaya sahiptir²⁰⁷ (Res.4: no. 51, 61). Bu yapı, kayalık bir yamaca inşa edilmiş olup, anakaya oyularak duvar ve yapı tabanı olarak kullanılmak üzere düzenlenmiştir. Yapı grubu yaklaşık 19,78x10,33 m. boyutundadır. Yan yana üç mekân, kuzeydeki bir koridora açılmakta ve buradan doğuya doğru ana girişe ulaşılmaktadır²⁰⁸.

Batıda yer alan ilk mekân, 6,3x6,51 m. boyutlarındadır ve güneydoğusunda, 2,30x1,61 m. ölçülerinde, anakaya içerisine oyulmuş, 1,55 m. derinliğinde oval bir havuz bulunmaktadır. Bu havuzun üzerine yapılan doğu bölme, daha geç bir dönemde eklenmiştir. Mekânın güney duvarında, pres kolunun dayandırılması için kare şeklinde bir delik bulunmaktadır. İkinci mekân yaklaşık 6,26x4,73 m. ölçülerindedir. Doğuda yer alan üçüncü mekân ise 6,05x5,02 m. boyutlarındadır. Güneybatısında, 2,70x1,46 m. ölçülerinde ve 1,45 m. derinliğine sahip ikinci bir oval havuz bulunmakta olup, batı bölme duvarı bu havuzun üzerine yapılmıştır ve daha geç bir döneme aittir. Güney duvarda benzer bir kare delik daha bulunmaktadır ve bunun da pres kolunun dayandırılması amacıyla yapıldığı düşünülmektedir. Bölümlerin önünde mekânlara geçişi sağlayan, yaklaşık 17,65 m. uzunluğunda ve 1,76 ila 2,56 m. genişliğinde bir koridor yer almaktadır²⁰⁹. Bu yapının, çevreden toplanan üzümlerden büyük miktarda

²⁰⁵ Çevik, Bulut, Aygün ve diğerleri, **Myra-Andriake 2016**, s. 194.

²⁰⁶ Aygün, **Myra'nın Limanı Andriake'nin Yerleşim Planı**, s. 202.

²⁰⁷ Akyürek, "Geç Antik Çağ'da Myra'nın Limanı", s. 57.

²⁰⁸ Aygün, **Myra'nın Limanı Andriake'nin Yerleşim Planı**, s. 202.

²⁰⁹ Aygün, **Myra'nın Limanı Andriake'nin Yerleşim Planı**, s. 202.

şarap üretmek için kullanıldığı ve elde edilen şarapların amphoralar içinde granariumda depolanarak ihraç edildiği düşünülmektedir²¹⁰.

2012 yılında yapılan kazı çalışmalarında, yapının orijinal evresinde tek büyük mekânlı bir şarap işliği olduğu belirlenmiştir. Kazı çalışmalarında ele geçen buluntular MS 1. yüzyıldan başlamaktadır²¹¹. Buluntular MS 12. yüzyıla kadar devam etmekte olup, MS 9-12 yıllarına tarihlenen, Yahudi Kralı Marcus Ambibulus'a ait bronz sikke Andriake'de ele geçen ilk Yahudi sikkesi olması açısından önemlidir²¹².

Sonraki dönemlerde, toplama havuzlarının içleri doldurulmuş üstlerine yapıyı üç bölüme ayıran duvarlar yapılmış ve yapının kullanım amacı değişmiştir²¹³. Alanın batısında bulunan toplama havuzunun sonraki evrelerde seramik çöplüğüne dönüştürüldüğü düşünülmektedir²¹⁴. Ele geçen 4. ve 6. yüzyıl arası buluntuların bu ikinci evreye ait olduğu düşünüldüğünden ikinci evre için 4. yüzyıla tarihi önerilmiştir²¹⁵. Çok sayıda seramik, cam, kandil, metal obje bulunmuş olup alanda ele geçen seramikler MS 1.-4. yüzyıl arasına tarihlendirilmiştir²¹⁶.

3.2.8. Doğu Hamam

Andriake güney yerleşimde iki hamam yer almaktadır²¹⁷. Bu hamamlar gemiciler ve hacılar için önemli yapılardır²¹⁸. A Kilisesi'nin batısında yer alan hamam “Doğu (Küçük) Hamam” olarak bilinir²¹⁹. İyi korunmuş olan bu yapı 8,00x11,45 m. ölçülerinde olup yan yana sıralanmış üç mekândan oluşmakta ve kuzeydoğu-güneybatı doğrultusunda uzanmaktadır (Res. 6, Res. 4: no. 8). Hamam, iki ana evreye sahiptir²²⁰. İlk olarak Roma Dönemi'ne tarihlenen sıralı yapının, Bizans Dönemi'nde değişime uğradığı ve bu dönemde yeni bir *caldarium* eklendiği, eski *caldarium* alanının ise iptal

²¹⁰ Akyürek, **Geç Antik Çağ'da Myra'nın Limanı**, s. 57.

²¹¹ Aygün, **Myra'nın Limanı Andriake'nin Yerleşim Planı**, s. 202.

²¹² Süleyman Bulut, Mehmet Şengül, “2009-2012 Yılları Andriake Kazı Sikkeleri ve Yerleşim Tarihine Katkıları”, **Birinci Uluslararası Anadolu Para Tarihi ve Numismatik Kongresi**, Antalya, 25-28 Şubat 2013, s. 84.

²¹³ Aygün, **Myra'nın Limanı Andriake'nin Yerleşim Planı**, s. 203.

²¹⁴ Nevzat Çevik, Süleyman Bulut, Engin Akyürek, “Myra ve Andriake Kazıları 2012/ Excavations at Myra and Andriake 2012”, **ANMED**, 2013-11, s. 93

²¹⁵ Aygün, **Myra'nın Limanı Andriake'nin Yerleşim Planı**, s. 203.

²¹⁶ Çevik, Bulut, Akyürek, **Myra ve Andriake Kazıları 2012/ Excavations at Myra and Andriake 2012**, s. 93

²¹⁷ Çevik, Bulut, **İkinci Kazı Sezonunda Myra ve Limanı Andriake**, s. 46

²¹⁸ Akyürek, “**Geç Antik Çağ'da Myra'nın Limanı**”, s. 57.

²¹⁹ Çevik, Bulut, **İkinci Kazı Sezonunda Myra ve Limanı Andriake**, s. 46

²²⁰ Çevik, **Lykia Kitabı: Arkeolojisi, Tarihi ve Kültürüyle Batı Antalya**, s. 388.

edildiği kazı çalışmalarıyla belirlenmiştir²²¹. Özellikle 529 depreminden sonra hamama yeni bir *caldarium* eklenerek Bizans Dönemi'nde kullanılmaya devam edilmiştir²²². Bizans Dönemi'nde kullanılan yapıdan Roma Dönemi'ne ait birkaç örnek dışında buluntu ele geçmemiştir. Hamam kazıları sırasında elde edilen buluntuların büyük çoğunluğu MS 5. ve 6. yüzyıllara tarihlenmektedir²²³.

Roma evresi için MS 4. yüzyıl, Bizans Dönemi'ndeki kullanımı için MS 5. yüzyıl, geç dönemde eklenen *caldarium* ve deprem nedeniyle işlevselliğini yitiren Roma *caldarium*'unun devre dışı bırakıldığı Bizans evresi için ise MS 6. yüzyıl tarihleri önerilmektedir²²⁴.

3.2.9. Batı Hamam

B Kilisesi'nin doğusunda yer alan hamam, “Batı (Büyük) Hamam” olarak adlandırılmaktadır. Yapı, 20x17 m. boyutundadır²²⁵ (Res. 4: no. 14). Üst örtüsü dışında oldukça iyi korunan yapı doğu-batı doğrultudadır²²⁶. Beşik tonoz bir üst örtüye sahip olduğu düşünülen hamama giriş doğudan iki büyük kapıyla sağlanmaktadır²²⁷. Hamamın bölümleri yan yana sıralanmış olup sıra tipi plana sahiptir. Farrigton tarafından ilk evresi MÖ 30- MS 2. yüzyıla tarihlendirilmiştir. Batı hamam kazısında zeminden ele geçen süzgeçli sürahi buluntusu da MS 2. yüzyıla tarihlendirilmiş olup buna bağlı olarak yapının ilk evresi için MS 2. yüzyıl tarihi önerilmiştir²²⁸. Granarium ve Agora'nın yapılmasıyla Andriake'de artan imar faaliyetlerine bağlı olarak yapı için en geç MS 2. yüzyılda inşa edildiği düşünülmektedir²²⁹.

²²¹ Çevik, *Lykia Kitabı: Arkeolojisi, Tarihi ve Kültürüyle Batı Antalya*, s. 388.

²²² Akyürek, “Geç Antik Çağ'da Myra'nın Limanı”, s. 57.

²²³ Nevzat Çevik, Süleyman Bulut, “Andriake Doğu Hamamı: Bölgenin Hamam Mimarlığına Işık Tutan Yeni Bir Örnek”, *Adalya* XVII, s. 234.

²²⁴ Çevik, Bulut, “Andriake Doğu Hamamı: Bölgenin Hamam Mimarlığına Işık Tutan Yeni Bir Örnek”, s. 239.

²²⁵ Çevik, Bulut, *İkinci Kazı Sezonunda Myra ve Limanı Andriake*, s. 46

²²⁶ Çevik, *Lykia Kitabı: Arkeolojisi, Tarihi ve Kültürüyle Batı Antalya*, s. 388

²²⁷ Aygün, *Myra'nın Limanı Andriake'nin Yerleşim Planı*, s. 50.

²²⁸ Öz, *Myra ve Andriake Geç Roma Dönemi Seramikleri*, s. 53.

²²⁹ Çevik, *Lykia Kitabı: Arkeolojisi, Tarihi ve Kültürüyle Batı Antalya*, s. 388.

3.2.10. Liman Yapıları

2009-2010 yıllarında yapılan kazı çalışmaları sonucunda dükkân, depo, tersane ve gemi barınaklarının yer aldığı kompleks yapılar topluluğu “Liman Yapıları” olarak adlandırılmıştır²³⁰ (Res. 4: no. 45, 46). Bu yapılar, Andriake limanının güney tarafında, yamaç ile liman caddesi arasında uzanan alan boyunca sahil şeridinin tamamında sıralanmaktadır²³¹.

Granarium’un kuzeydoğusunda yer alan dükkân ve depoların 2009-2010 yılında kazı ve restorasyon çalışmaları tamamlanmıştır²³². 20,8x15,5 m. alanda gerçekleştirilen kazılarda dört dükkân, üç depo ve kuzeyde yer alan anıtsal bir giriş tespit edilmiştir²³³. Bu dükkânların girişleri limana dönüktür²³⁴. Liman kıyısına yoğunlaşan depo, dükkân, gemi barınaklarının tersaneye ait birimler olabileceği düşünülmektedir²³⁵. Caddenin güneyinde yer alan dört dükkân yamaca yaslanmış, iki katlı olarak inşa edilmiş ve liman caddesine açılmaktadır²³⁶. Caddenin kuzeyindeki üç dükkân ise tek katlı olup hem caddeye hem de rıhtıma açılmaktadır²³⁷. Dükkânların güney bitişiğinde üç mekân yer almakta olup, doğuda bulunan mekânın altında tonozlu bir sarnıç bulunduğundan diğer mekânlardan daha büyük olduğu tespit edilmiştir. Bu üç mekânın dükkânlara ait depo olarak kullanıldığı ve I. Justinianus Dönemi’ne kadar kullanıldığı yapılan çalışmalar sonucunda belirlenmiştir²³⁸. Ayrıca MS 6. yüzyılda dükkân yapılaşmasında artış gözlemlenmiştir²³⁹.

Kazı çalışmaları sırasında bulunan Diocletianus ve Licinnius sikkeleri, dükkânların MS 3. yüzyılda inşa edilmiş olabileceklerini düşündürmüştür. Buluntuların genel değerlendirmesi sonucunda, dükkânların MS 4.-5. yüzyıllarda yoğun olarak kullanıldığı ve son evresinin MS 6. yüzyılda olabileceği anlaşılmıştır²⁴⁰.

²³⁰ Öz, *Myra ve Andriake Geç Dönem Seramikleri*, s. 24.

²³¹ Çevik, *Myra ve Andriake Kazılarında İlk Yıl: 2009 /First Season of Excavations at Myra and Andriake: 2009*, s. 58.

²³² Çevik, *Lykia Kitabı: Arkeolojisi, Tarihi ve Kültürüyle Batı Antalya*, s. 387.

²³³ Çevik, Bulut, *İkinci Kazı Sezonunda Myra ve Limanı Andriake*, s. 45.

²³⁴ Çevik, *Lykia Kitabı: Arkeolojisi, Tarihi ve Kültürüyle Batı Antalya*, s. 387.

²³⁵ Çevik, *Lykia Kitabı: Arkeolojisi, Tarihi ve Kültürüyle Batı Antalya*, s. 387.

²³⁶ Akyürek, “Geç Antik Çağ’da Myra’nın Limanı”, s. 55.

²³⁷ Akyürek, “Geç Antik Çağ’da Myra’nın Limanı”, s. 55.

²³⁸ Çevik, Bulut, *İkinci Kazı Sezonunda Myra ve Limanı Andriake*, s. 45.

²³⁹ Aygün, *Myra’nın Limanı Andriake’nin Yerleşim Planı*, s. 190.

²⁴⁰ Çevik, *Lykia Kitabı: Arkeolojisi, Tarihi ve Kültürüyle Batı Antalya*, s. 387., Çevik, Bulut, *Myra’nın Limanı Andriake: Yeni Veriler Işığında Değerlendirmeler*, s. 49.

3.2.11. B Kilisesi

Güney yerleşimde dört, kuzey yerleşimde iki olmak üzere Andriake’de toplam altı kilise yer almaktadır ve bu kiliselerin MS 5. yüzyıl ile birlikte artan hac ziyaretlerinde gelenlere hizmet etmek için kullanıldığı düşünülmektedir²⁴¹. Kiliselerden beşi MS 5. yüzyıla tarihlendirilmekte olup, ek yapılara sahip olan kiliselerin ek yapıları MS 8.-9. yüzyıla tarihlendirilmektedir²⁴².

Agora’nın kuzeydoğusunda yer alan B Kilisesi’nin kazısı büyük oranda tamamlanmıştır. Kilise, 17,35x23,95 m. ölçülerine sahiptir (Res. 4: no. 22). Apsis ve ek yapılar dışında tahrip olan kilisenin apsisi doğuda olup, 5,5 m. dışa taşmaktadır. Kilisenin doğusunda sarnıç yer almaktadır. Üç nefli, bazilikal planlı olan yapının nefleri altışar sütunla ayrılmıştır (Res. 7). Naosa beş kapıyla girilmekte olup, atrium naosun batısında yamuk dikdörtgen bir yapı şeklindedir²⁴³. Yapının kuzeydoğusunda iki şapel bulunmakta olup güney taraftaki şapelin vaftizhane olarak kullanıldığı düşünülmektedir²⁴⁴. Kilisenin kuzeydoğusunda yan yana bitişik halde bulunan bu iki şapelden biri 12,75x6,20 m. ölçülerinde olup, B1 Güney Şapel olarak adlandırılmıştır. Bu şapelin bitişiğinde ise 8,50x11,60 m. ölçülerinde Kuzey Şapel yer almaktadır²⁴⁵.

Agora’nın kuzeydoğusunda bulunan kilise çalışmasından ele geçen sikkelerden MS 5. yüzyıl başlarında inşa edildiği sonucuna ulaşılmıştır. MS 530 yılında yaşanan deprem ile kısmen yıkıldığı ve Justiniaus tarafından yeniden inşa edilerek Myra’ya denizyoluyla gelen hacılara hizmet ettiği ve MS 7. yüzyıl başlarına kadar kullanıldığı düşünülmektedir²⁴⁶.

3.2.12. 41 Numaralı Alan

41 Numaralı Alan olarak isimlendirilen ve birbiriyle bağlantı odalardan oluşan mekân kompleksi Agora’nın kuzeyinde yer almaktadır (Res. 8, no. 41). Mekânlar bütünündeki odalar a, b, c, d, e olarak kodlanarak çalışmalar gerçekleştirilmiştir.

41-a numaralı alan, doğu-batı yönünde 515 cm uzunluğa, kuzey-güney yönünde ise 251 cm genişliğe sahiptir. Tonoz başlangıcına kadar korunmuş olan

²⁴¹ Çevik, *Lykia Kitabı: Arkeolojisi, Tarihi ve Kültürüyle Batı Antalya*, s. 390.

²⁴² Çevik, *Lykia Kitabı: Arkeolojisi, Tarihi ve Kültürüyle Batı Antalya*, s. 390.

²⁴³ Çevik, *Lykia Kitabı: Arkeolojisi, Tarihi ve Kültürüyle Batı Antalya*, s. 391.

²⁴⁴ Akyürek, “Geç Antik Çağ’da Myra’nın Limanı”, s. 55.

²⁴⁵ Çevik, *Lykia Kitabı: Arkeolojisi, Tarihi ve Kültürüyle Batı Antalya*, s. 391.

²⁴⁶ Akyürek, “Geç Antik Çağ’da Myra’nın Limanı”, s. 55.

mekânda, doğuda Agora Sokağı'na, batıda 41-e kodlu alana ve güneyde sarnıçlı 41-d mekânına açılan üç kapı açıklığı bulunmaktadır. Anakaya üzerine inşa edilen yapı, moloz taşlar ve şipolyen malzemelerle yapılmış olup ele geçen seramikler ve mimari buluntular MS 4-6. yüzyıllar aralığına tarihlendirilmiştir. MS 5. yüzyıldaki deprem sonrasında B Kilisesi'nden taşınan malzemelerin bu yapıda da kullanıldığı, bulunan mimari plastik parçaların benzerliğiyle anlaşılmıştır. Buna bağlı olarak mekânın en erken MS 5.-6. yüzyıllarda inşa edilmiş olabileceği düşünülmektedir. 41-b ve 41-c alanlarında yüzey temizliği yapılmış, ancak detaylı kazı çalışmaları henüz tamamlanmamıştır. 41-e olarak kodlanan alanın ise doğu duvarı 41-a ve 41-d numaralı mekânlarla bağlantılıdır. 41-e'nin kuzeydoğusunda yer alan kapı açıklığına sonradan örüldüğü düşünülen ve Bizans Dönemi'nde yükseltilerek kapı açıklığına dönüştürülmüş alan, 41-a numaralı tonozlu mekâna açılmaktadır.

41 Numaralı Alan'daki yapıların işlevi ya da işlevlerinin anlaşılması, birbiriyle bağlantılı olan odaların birlikte değerlendirilmesi sonucunda ortaya çıkacaktır. Bu alanlardaki kazı çalışmaları devam etmektedir²⁴⁷.

3.2.13. 43-c Numaralı Alan

Alan hemen hemen Agora'nın kuzey giriş kapısının karşısında yer almakta olup 43-a numaralı alanın doğusundadır (Res. 8, no. 43). 43 Numaralı Alan'ın C mekânında gerçekleştirilen kazı çalışmaları sırasında mekânın yüzeyinde yoğun yonga ve moloz temizliğinin ardından açığa çıkarılan yoğun çatı kiremiti tabakası, mekânın çatı ve duvarlarının içe doğru çöktüğünü göstermektedir. Mekânda yoğun şekilde seramik parçaları, cam üretim artıkları, cam kap parçaları, kandiller ele geçirilmiştir. Kandiller MS 5.-7. yüzyıllar aralığında üretilen örneklerdir. Tarihleme yapılabilen tek sikke buluntusu MS 4. – 5. yüzyılda, Theodosius Dönemi'ne tarihlenebilmektedir²⁴⁸.

3.2.14. 37 Numaralı Alan

2023 yılında Agora'nın kuzeyinde bulunan 37 Numaralı Alan'da, yüzey temizliği yapılmış olup yapılan çalışma sırasında cam, seramik, metal buluntular ele geçmiş ve belgelenmiştir (Res. 8, no. 37). Alanda yüzey temizliği yapılmış, belirli bir katmana kadar yıkıntı nitelikteki molozlar kaldırılmış ve akıntı toprakta çalışma

²⁴⁷ 41 Numaralı Alan hakkında bilgiler Myra ve Andriake Kazıları kazı arşivinden elde edilmiştir.

²⁴⁸ 43 Numaralı Alan hakkında bilgiler Myra ve Andriake Kazıları kazı arşivinden elde edilmiştir.

gerçekleştirilmiştir. Mekânın en kuzeyde yer alması su kotuna da oldukça yakın olmasına sebep olmaktadır. Bu sebeple söz konusu çalışmalar gerçekleştirildikten sonra mekandaki kazı sonlandırılmıştır. Alandaki yapıların işlevleri veya işlevlerinin belirlenmesi, birbiriyle bağlantılı odaların bütüncül bir şekilde değerlendirilmesiyle mümkün olacaktır²⁴⁹.

3.2.15. 36 Numaralı Mekân

36 Numaralı Alan, yerleşimin en kuzeyinde yer almakta olup bazı mekanlar birden fazla odadan oluşmaktadır (Res.8, no. 36). Tıpkı 37 Numaralı Alan gibi 36 Numaralı Alan da adanın en kuzeyinde yer alması sebebiyle su kotuna çok yakındır. Bu sebeple alandaki yıkıntı ve akıntı katmanında kazı çalışmaları gerçekleştirilerek özellikle kapı eşikleri gibi noktalarda sondajlarla eşik seviyeleri ile zeminler tespit edilmiştir. Belirli bir kotta bu mekanlardaki çalışmalar sonlandırılmıştır. Mekanların işlevleri henüz bilinmemektedir²⁵⁰.

3.2.16. Batı Agora Sokağı

Batı Agora Sokağı olarak isimlendirilen kuzey güney yönlü sokak liman yapıları ile 36, 38 ve 42 numaralı mekânların bulunduğu adanın arasında yer almaktadır. Agoradan gelen su kanalı bu sokaktan geçerek kuzeye yönelir ve olasılıkla limana dökülür. Basamaklar, kanalın üst örtü blokları ile anakayadan oluşturulmuştur. Sokaktan doğusundaki ve batısındaki mekanlara girişlerin olduğu tespit edilmiştir. Sokağın genel yapısına bakıldığında limandaki yapıları birbirine bağlaması ve konumu açısından önemlidir. Sokağın güney ucu Agora'nın batı ucuna çıkmaktadır²⁵¹.

²⁴⁹ 37 Numaralı Alan hakkında bilgiler Myra ve Andriake Kazıları kazı arşivinden elde edilmiştir.

²⁵⁰ 36 Numaralı Alan hakkında bilgiler Myra ve Andriake Kazıları kazı arşivinden elde edilmiştir.

²⁵¹ Batı Agora Sokağı hakkında bilgiler Myra ve Andriake Kazıları kazı arşivinden elde edilmiştir.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

MYRA VE ANDRIAKE PİŞMİŞ TOPRAK UNGUENTARIUMLARI

4.1. Hellenistik Dönem

4.1.1. Fusiform Unguentariumlar (U1-U25)

Fusiform olarak adlandırılan unguentariumlar Akdeniz çevresindeki Hellenistik yerleşimlerde yoğun olarak ele geçmiştir²⁵². Hellenistik Dönem’e tarihlendirilen bu kapların boyunları ve ayak kısmı uzamış olup hafif geniş görünümlü gövdelerinden dolayı iğ formunu anımsattıkları için bu isimle de anılmıştır²⁵³. Genellikle kulpsuz, ince bir boyuna ve geniş gövdeye sahip olan küçük şişelerdir²⁵⁴. Bu formun MÖ 4. yüzyıl ortalarından MÖ 1. yüzyıl sonlarına kadar yoğun kullanıldığı düşünülmektedir²⁵⁵. Fusiform, Klasik Dönem bodur lekythoslar veya amphoriskosların bir devamı olarak görülmüştür²⁵⁶. Form gelişiminde ayak ve boyundaki uzama esas alınarak ayak ile boyun uzunluğunun birbirine olan yüksekliği veya ayak ya da boynun tüm yüksekliğe olan oranı²⁵⁷ ile malzemenin iç kapasitesi dikkate alınmaktadır²⁵⁸.

Uzun yıllar kullanımda olan fusiformlu unguentariumların Erken, Olgun ve Geç Hellenistik Dönem’de özgün bir gövde formu ile karşımıza çıkmaktadır²⁵⁹. Erken dönem örnekler genellikle dışa doğru çekik ağız, kısa ve ayak kısmına göre daha ince boyun, geniş omuz yapısı, şişkin karınlı bir görünüm ve yeni şekillenmeye başlayan kalın ayaklı bir profil sergilemektedir²⁶⁰. Formun zamanla boyun kısmı uzamış ve MÖ 3. yüzyıl sonlarına doğru tam bir İğ şeklini almıştır. Ayak kısmı Geç Hellenistik Dönem ile beraber uzamış ve boyunla eşit hale gelmiştir²⁶¹. Zamanla bu formun boynu uzayarak boyun-gövde geçişi kaybolmuş ve ayak bölümü gövdeye doğru uzayarak

²⁵² Rotroff, *The Athenian Agora XXIX: Hellenistic Pottery. The Plain Wares*, s. 137.

²⁵³ Civelek, “Stratonikeia-Akdağ Nekropolisi’nden Bir Mezar”, s. 49.

²⁵⁴ Hellström, *Labraunda II.I Pottery of Classical and Later Date Terracota Lamps and Glass*, s. 23.

²⁵⁵ Rotroff, *The Athenian Agora XXIX: Hellenistic Pottery. The Plain Wares*, s. 15.

²⁵⁶ Dündar, *Patara IV.1. Patara Unguentariumları*, s. 3.

²⁵⁷ Civelek, “Stratonikeia-Akdağ Nekropolisi’nden Bir Mezar”, s. 49.

²⁵⁸ Kaya, Temür, “Amisos’tan Bir Grup Mezar Buluntusu: Unguentarium”, s. 144.

²⁵⁹ Yaşar, “Milet Müzesi’nde Bulunan Hellenistik ve Roma Dönemi Unguentariumlar”, s. 8.

²⁶⁰ Civelek, “Stratonikeia-Akdağ Nekropolisi’nden Bir Mezar”, s. 49.

²⁶¹ Kaya, Temür, “Amisos’tan Bir Grup Mezar Buluntusu: Unguentarium”, s. 144.

boyun ve ayak uzunlukları eşitlenmiştir²⁶². Bu değişimlerle birlikte fusiform unguentariumların kapasiteleri de azalmıştır²⁶³. Uzunlukları ortalama 8-20 cm. aralığında değişirken, 4-5 cm. boyunda minyatür örneklerinin yanında 42 cm. uzunluğunda büyük örneklerine de rastlanılır. Genellikle kulpsuz olan fusiformlu unguentariumların nadiren kulplu örnekleri de karşımıza çıkmaktadır²⁶⁴.

Fusiformlu unguentariumlarda formun dönemsel olarak değişikliğe uğramasıyla birlikte ayakta durma özelliğini kaybetmiştir. Bundan kaynaklı yatay olarak kullanıldığı düşüncesi ortaya atılmıştır²⁶⁵ ve unguentariumların alabastron ve aryballoslar gibi bir ayaklık ile kullanıldığı düşünülse de bu savı destekleyecek herhangi bir ayak ya da destek ele geçmemiştir²⁶⁶. Dik bir yüzeye yaslanmış ya da yatay şekilde kullanıldığı düşünülen bu formun içerisindeki malzemeyi korumak amaçlı kullanılan tıpa ve dik durmasını sağlayacak ayakların balmumu ya da mantar gibi günümüze ulaşamayacak bir maddeden yapılmış olabileceği de öne sürülmektedir²⁶⁷. Parion Nekropolü çalışmalarında²⁶⁸ in situ halde ele geçen fusiformlu unguentariumun tıpa ile ele geçtiği bilinmekte olup iç formu örneklerde az sayıda tıpa ya rastlanılmıştır²⁶⁹. Diğer bir öneri ise kapların boyun kısmından bir ip ya da kordon yardımıyla bilekte taşınmış olabileceği ya da bu şekilde asılarak kullanılmış olabileceğine dairdir²⁷⁰. Formuna bakıldığında içerisine konulan maddeye ulaşılabilmesi açısından bu öneri çok mümkün gözükmemektedir. Kapalı formları ve dar boyunlarından dolayı içerisinde kremi ya da akışkan bir madde bulunması halinde kaşık yardımıyla ulaşılabilmesi ya da boyunlarının kırılarak maddeye ulaşılabilmesine dair düşüncelerde bulunmaktadır²⁷¹.

Myra Tiyatrosu'nda, Deniz Nekropolü'nde, Andriake; Sinagog'ta, 2015 Yılı İşlik Kazısı Atık Toprağı'nda, Granarium Önü'nde, Şarap İşliği'nde, Agora'da, Liman Yapıları'ndan toplam 25 adet fusiform unguentarium ele geçmiştir (Grafik 2). Ele

²⁶² Kaya, "Küçükçekmece Göl Havzası (Bathonea) Kazıları Unguentariumları", s. 22.

²⁶³ Stojanović, "The Chronology and Function of Ceramic Unguentaria" s. 109.

²⁶⁴ Dündar, Patara IV.1. Patara Unguentariumları, s. 3.

²⁶⁵ Kaya, Temür, "Amisos'tan Bir Grup Mezar Buluntusu: Unguentarium", s. 144.

²⁶⁶ Dündar, Patara IV.1. Patara Unguentariumları, s. 8.

²⁶⁷ Stojanović, "The Chronology and Function of Ceramic Unguentaria" s. 114.

²⁶⁸ Zerrin Aydın Tavukçu, "Parion Nekropolü 2005 Yılı Buluntuları" (Yayınlanmamış Doktora Tezi), Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum 2006.

²⁶⁹ Kaya, Temür, "Amisos'tan Bir Grup Mezar Buluntusu: Unguentarium", s. 144.

²⁷⁰ Stojanović, "The Chronology and Function of Ceramic Unguentaria" s. 114.

²⁷¹ Stojanović, "The Chronology and Function of Ceramic Unguentaria" s. 115.

geçen fusiform unguentariumlar (Kat. No. U1-25) bu çalışma kapsamında değerlendirilmiştir (Lev. 1: U1-U4, Lev. 2: U5-U8, Lev. 3: U9-U12, Lev. 4: U13-U18, Lev. 5: U19-U24, Lev. 6: U25).

U1, iğ formu unguentariumların erken örneklerindendir. Ağız, boyun ve gövde kısmı eksik olan bu örneğin ayak kısmı oldukça kısa olup yuvarlak bir kaidesi vardır (Lev. 1: U1). Ayak henüz yeni belirginleşmeye başlamıştır. Kırmızı renkteki kili sık dokulu, gözeneksiz bir yapıda olup yoğun miktarda iri ve ufak boyutta mika, az miktarda küçük boyutta kireç katkısına sahiptir. Literatürde yakın benzerlerine Adana²⁷² ve Giresun²⁷³ Müzeleri ile Patara'da²⁷⁴ rastlanılmış olup genel olarak MÖ 4. yüzyıl sonları ile 3. yüzyıl içlerine tarihlenmiştir. Kısa ve yeni oluşan ayak şekli ile benzerleri dikkate alındığında incelenen örnek için MÖ 4. yüzyılın sonu ile 3. yüzyıl başları önerilmektedir.

U2 numaralı örneğin ağız, boyun kısmı eksik olup, iç hazne ayak ve kaideye kadar inmiştir (Lev. 1: U2). İçi boş ayak ile unguentarium iç haznesi arttırılmıştır²⁷⁵. Kırmızı renkteki kili sık dokulu, gözeneksiz bir yapıda olup az miktarda ufak boyutta kireç katkısına sahiptir. Astarı ise kahverengi tonlarındadır. U3 numaralı örnekte U2 ile benzer özelliklere sahip olup kırmızımsı kahverengi kili sık dokulu ve gözeneksizdir (Lev. 1: U3). Çok miktarda ufak boyutta kireç ve gümüş mika katkılıdır. Astarı ise kili ile aynı renkte olup kırmızımsı kahverengidir. Benzer örneklerine Eskişehir Eti Arkeoloji Müzesi²⁷⁶, Diyarbakır Müzesi²⁷⁷, Milet Müzesi²⁷⁸, Adana

²⁷² Damlagül Nasıfoğlu, “Adana Müzesi’nden Bir Grup Pişmiş Toprak Unguentarium”, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum 2021, Kat. No. 14.

²⁷³ Abdurrahman Demir, “Giresun Müzesi’nde Bir Grup Pişmiş Toprak Unguentarium”, ADerg 2020, Cilt (25), Kat. No. U2.

²⁷⁴ Dündar, Patara IV.1. Patara Unguentariumları, Lev. 2, U12, U13.

²⁷⁵ Yaşar, “Milet Müzesi’nde Bulunan Hellenistik ve Roma Dönemi Unguentariumlar”, s. 21.

²⁷⁶ Bıçakcı, Eskişehir Eti Arkeoloji Müzesi Pişmiş Toprak Unguentariumları”, Kat. No. U8.

²⁷⁷ Elif Öz, “Diyarbakır Arkeoloji Müzesi’nden Bir Grup Pişmiş Toprak Unguentarium”, SRMKA 4 (2022), Fig. U10.

²⁷⁸ Yaşar, “Milet Müzesi’nde Bulunan Hellenistik ve Roma Dönemi Unguentariumlar”, Lev. V: U26.

Müzesi²⁷⁹, Patara²⁸⁰, Küçükçekmece Göl Havzası (Bathonea)²⁸¹, İstanbul Tarih öncesi araştırmalarında²⁸² rastlanılmış olup MÖ 3. yüzyıl içlerine tarihlenmiştir. Benzer örnekler ışığında U2 ve U3 numaralı örnekler için MÖ 3. yüzyıl tarihi önerilmektedir.

U4 numaralı eserin gövde ve kaide kısmı eksiktir. Dik ağız kenarı dışta aşağı çekik olup uzun silindirik boyunludur. (Lev. 1: U4). Korunmuş kısmından anlaşıldığı kadarıyla gövdenin en şişkin yerinin orta kısmı olduğu düşünülmektedir. Kırmızımsı sarı renkteki kili sık dokulu, gözenek içermeyen bir yapıda olup kilinde az miktarda ufak ebatta kireç katkısı bulunmaktadır. Fırınlamasından kaynaklı kilde renk değişimi mevcut olup koyu yeşilimsi gri renktedir. Patara²⁸³, Adana Müzesi²⁸⁴, Milet Müzesi²⁸⁵, Akhisar Arkeoloji Müzesi'nde²⁸⁶ benzer örneklerle rastlanılmış olup genel olarak MÖ 3. yüzyıl ile 2. yüzyıla tarihlenmiştir. Benzerleri dikkate alındığında eser için MÖ 3. yüzyıl- 2. yüzyıl tarihi uygun görülmüştür.

U5 örnek bütün olup dışa dönük ağza, uzun silindirik boyuna, ortası şişkin dairesel bir gövdeye ve uzun bir ayağa sahiptir (Lev. 2: U5). İç hazne daralmış olup, uzayan ayak dik durmasına olanak tanımamaktadır. Eserin boyun, gövde ve ayak kısmında çark izleri ve yivler gözlemlenmektedir. Eserin sarımsı kırmızı renkteki kili sık dokulu ve gözeneksiz olup ufak boyutta kalsit ve kum katkılıdır. Astar rengi ise açık kahverengi tonlarıdır. Patara²⁸⁷ örneği MÖ 2. yüzyılın ikinci yarısı- 1. yüzyılın başı, Milet Müzesi²⁸⁸ örneği MÖ 2. yüzyılın ikinci yarısı, İzmir Müzesi²⁸⁹ örneği MÖ 2. yüzyılın ikinci yarısına tarihlenmiş olup benzer örnekler ile formun taşıdığı

²⁷⁹ Nasıfoğlu, “Adana Müzesi’nden Bir Grup Pişmiş Toprak Unguentarium”, Kat. No: 25.

²⁸⁰ Dündar, **Patara IV.1. Patara Unguentariumları**, Lev. 5, U47, Lev. 6, U55 ve Şeniz Varmaz, “Patara Su Yolu Çalışmalarından Ele Geçen Hellenistik Dönem Seramikleri”, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Denizli 2015, Kat. No: H. 33.

²⁸¹ Kaya, “Küçükçekmece Göl Havzası (Bathonea) Kazıları Unguentariumları”, Lev. XXXV, Res.2.

²⁸² Ahmet Aslan ve Dürdane Kaya, “İstanbul Tarih Öncesi Araştırmaları Sırasında Ele Geçen Bir Grup Unguentariumun Değerlendirilmesi”, **9.Eskişehir Pişmiş Toprak Sempozyumu 05-20 Eylül 2015-Sempozyum Bildirileri**, Eskişehir, Şekil 10, U02.

²⁸³ Dündar, **Patara IV.1. Patara Unguentariumları**, Lev. 5, U50.

²⁸⁴ Nasıfoğlu, “Adana Müzesi’nden Bir Grup Pişmiş Toprak Unguentarium”, Kat. No: 50.

²⁸⁵ Yaşar, “Milet Müzesi’nde Bulunan Hellenistik ve Roma Dönemi Unguentariumlar”, Lev. II, U9.

²⁸⁶ Volkan Yıldız, “Akhisar Arkeoloji Müzesi’nde Bulunan Unguentariumlar”, **CBÜ Sosyal Bilimler Dergisi**, Cilt (14), Fig. 7.

²⁸⁷ Dündar, **Patara IV.1. Patara Unguentariumları**, Lev. 11, U93, U94.

²⁸⁸ Yaşar, “Milet Müzesi’nde Bulunan Hellenistik ve Roma Dönemi Unguentariumlar”, Lev. V, U30.

²⁸⁹ Gamze Günay Tuluk, “Die Unguentarien Im Museum Von İzmir”, **Anatolia Antiqua VII**, Taf. 4d. ve Gamze Günay, “İzmir Müzesi’nde Bulunan Unguentariumlar” (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir 1989, Çiz. IXa.

dönemsel özelliklere bağlı olarak bu eser için MÖ 2. yüzyılın ikinci yarısı- 1. yüzyıl başı tarih olarak önerilmektedir.

U6 numaralı eserde U5 ile benzer form özelliklerine sahip olup sadece ayak kısmı korunamamıştır. Dışa dönük ağızlı, uzun silindirik boyunlu, ortası şişkin dairesel bir gövdeye sahiptir (Lev. 2: U6). İç haznenin dar olduğu gözlemlenmektedir. Gövde de çark izleri ve yivler bulunmaktadır. Kırmızımsı sarı renkteki kili sık dokulu ve gözeneksiz olup orta boyutta şamot, kalsit, kum ve mika katkılıdır. Astar rengi ise pembe tonlarındadır. Patara²⁹⁰ örneği MÖ 2. yüzyılın ikinci yarısı- 1. yüzyılın başı, Milet Müzesi²⁹¹ örneği MÖ 2. yüzyılın ikinci yarısı, İzmir Müzesi²⁹² örneği MÖ 2. yüzyılın ikinci yarısına tarihlenmiş olup benzer örnekler ile formun taşıdığı dönemsel özelliklere bağlı olarak bu eser için MÖ 2. yüzyılın ikinci yarısı- 1. yüzyıl başı tarih olarak önerilmektedir.

U7 numaralı örnekte gövde ve kaide kısmı eksiktir. Eser dışa dönük ağızlı ve silindirik boyunludur (Lev. 2: U7). Kırmızı renkteki kili sık dokulu, gözeneksiz bir yapıda olup kilinde az miktarda küçük ölçekte kireç, gümüş mika ve taşcık bulunmaktadır. Dış yüzeyde yoğun kireç patinası mevcuttur. Parion Nekropolü'nde²⁹³, Kurul Kalesi'nde²⁹⁴ benzerlerine rastlanılmış olup MÖ 2. yüzyıl içlerine ve MÖ 1. yüzyıl başına tarihlenmiştir. Benzerleri doğrultusunda olup MÖ 2. yüzyılın ikinci yarısı ve MÖ 1. yüzyıl tarihi önerilmektedir.

U8 numaralı eserinde gövde ve kaidesi eksiktir. Dışa çekik ağızlı ve silindirik boyunludur (Lev. 2: U8). Pembe kil rengine sahip olup kili sık dokulu ve gözeneksizdir. Benzer örneklerine Patara'da²⁹⁵, Adana Müzesi'nde²⁹⁶, Tralleis²⁹⁷ rastlanılmış olup genel olarak MÖ 2. yüzyıl içlerine ve MÖ 1. yüzyıl başına

²⁹⁰ Dündar, **Patara IV.1. Patara Unguentariumları**, Lev. 11, U93, U94.

²⁹¹ Yaşar, “**Milet Müzesi'nde Bulunan Hellenistik ve Roma Dönemi Unguentariumlar**”, Lev. V, U30.

²⁹² Tuluk, “**Die Unguentarien Im Museum Von İzmir**”, Taf. 4d. ve Günay, “**İzmir Müzesi'nde Bulunan Unguentariumlar**”, Çiz. IXa.

²⁹³ Tavukçu, “**Parion Nekropolü 2005 Yılı Buluntuları**”, Kat. No. 107, Çiz. 53.

²⁹⁴ S. Yücel Şenyurt ve Leyla Yorulmaz, “**Kurul Kalesi Pişmiş Toprak Unguentariumları**”, **Gaziantep University Journal Of Social Sciences**, Sayı 19(3), Lev. 3, Kat. No. 10.

²⁹⁵ Dündar, **Patara IV.1. Patara Unguentariumları**, U89.

²⁹⁶ Nasıfoğlu, “**Adana Müzesi'nden Bir Grup Pişmiş Toprak Unguentarium**”, U30.

²⁹⁷ Aslı Saraçoğlu, “**Hellenistic and Roman Unguentaria from the Necropolis of Tralleis**”, **Anadolu** 37, Kat. No. 26.

tarihlenmiştir. Benzerleri doğrultusunda MÖ 2. yüzyılın ikinci yarısı- 1. yüzyıl tarihi U8 için önerilmektedir.

U9, U10 numaralı eserlerde ağız, boyun ve gövde kısmı eksiktir. Eserlerin ayak kısmı ince olup gövdeye doğru açılan bir profil sergilemektedir. Ayakta durma işlevini kaybetmiş olan eserlerde iç hazne daralmış olup ayakların içi doldurulmuştur (Lev. 3: U9, U10). U9 numaralı eserin pembe renkteki kili sık dokulu ve gözenek içermeyen bir yapıda olup az oranda ufak ölçekte siyah kum, gümüş mika, orta boyutta taşcık katkılıdır. U10 numaralı eserin kil rengi kırmızı olup sık dokulu ve gözeneksizdir. Kili az miktarda ufak boyutlu kireç katkılıdır. Fırınlamadan kaynaklı kilde renk değişimleri gözlemlenmiştir. Benzer örneklerine Patara²⁹⁸, Adana Müzesi²⁹⁹, Altınpark Arkeolojik Alanı³⁰⁰, Edirne Arkeoloji ve Etnografya Müzesi'nde³⁰¹ rastlanılmış olup genel olarak MÖ 2. yüzyılın ikinci yarısı ile MÖ 1. yüzyıl başına tarihlenmiştir. İki eser için benzerleri doğrultusunda MÖ 2. yüzyılın ikinci yarısı- 1. yüzyıl başına tarihlenmesi önerilmektedir.

U11, U12 numaralı örneklerde ağız, boyun, gövde kısmı eksiktir. Eserlerde orta yükseklikteki ayak gövdeye doğru açılan bir profil sergilemektedir. Gövdelerinin korunan kısmından şişkin bir gövdeye sahip oldukları anlaşılmaktadır. Eserler tek başına ayakta durma işlevini kaybetmiş olup, U9 ve U10'dan farklı olarak daha yüksek ve kalın ayağa sahip olmalarının yanında dış yüzeylerinde yivlere sahiptir. Eserlerin ayakları dolu olup iç hazne küçülmüştür (Lev. 3: U11, U12). U11 numaralı örneğin sarımsı kırmızı renkteki kili sık dokuya sahip ve gözeneksiz olup yoğun şekilde küçük boyutlu siyah kum, az miktarda kırmızı kum, kireç ve mika katkılıdır. Yüzeyinde yer yer kireç patinaları bulunmaktadır ve fırlamadan kaynaklı kilde renk değişimi mevcut olup kahverengidir. U12 numaralı örnekte soluk kahverengi tonlarındaki kili sık dokulu ve gözeneksiz bir yapıda olup kilde çok miktarda büyük ve küçük boyutta

²⁹⁸ Erkan Dünder, “Hellenistik ve Roma Dönemleri Patara Unguentariumları”, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Adnan Menderes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Aydın 2006, Kat. No. U118 ve Varmaz, “Patara Su Yolu Çalışmalarından Ele Geçen Hellenistik Dönem Seramikleri”, Kat. No: H.40, H56.

²⁹⁹ Nasıfoğlu, “Adana Müzesi’nden Bir Grup Pişmiş Toprak Unguentarium”, Kat. No. U43, U59.

³⁰⁰ Neslihan Kaya, “Altınpark Arkeolojik Alanı Hellenistik Dönem Seramikleri”, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir 2018, Kat. No. 178

³⁰¹ Taylan Doğan, “Unguentaria in the Edirne Archaeology and Ethnography Museum”, **ADerg** 2021, Cilt No (28), Kat. No.9, Fig. 4.4.

kireç katkılısı mevcuttur. Benzer örneklerine Patara³⁰², Parion Nekropolü³⁰³, Kurul Kalesi³⁰⁴, Tralleis Nekropolü³⁰⁵, Stratonikea³⁰⁶, Fatsa/Cıngirt Kayası³⁰⁷ rastlanılmış olup genel olarak MÖ 2. yüzyılın ikinci yarısı ile MÖ 1. yüzyıl başına tarihlenmiştir. U11, U12 numaralı eserlerde benzerleri doğrultusunda MÖ 2. yüzyılın ikinci yarısı- 1. yüzyıl başına tarihlenmesi önerilmektedir.

U13 numaralı örneğin gövde ve kaide kısmı eksiktir. Dışa dönük ağız kenarı hafif dışa sarkıtılmış olup uzun silindirik boyun gövdeye doğru daralmıştır (Lev. 4: U13). Sarımsı kırmızı renkteki kili sık dokulu, gözenek içermeyen bir yapıda olup kilinde yoğun miktarda büyük ve küçük boyutta kireç katkısı bulunmaktadır. Astar rengi ise kırmızımsı kahverengidir. Benzer örneklerine Patara³⁰⁸, Parion³⁰⁹, Kurul Kalesi³¹⁰, Giresun Müzesi'nde³¹¹ rastlanılmış olup genel olarak MÖ 2. yüzyıl sonları- MÖ 1. yüzyıl içlerine tarihlenmiştir. Ağız profilinin bu örnekler ile benzerliği doğrultusunda MÖ 2. yüzyıl sonu-1. yüzyıla tarihlendirilmesi önerilmektedir.

U14 ve U15 numaralı örneğin ağız, boyun ve gövde kısmı eksik olup sadece ayak korunmuştur. Uzun ve içi dolu olan ayak parçalarından eserin tek başına ayakta durma işlevini kaybetmiş olduğu anlaşılmaktadır (Lev. 4: U14, U15). U14 numaralı eserin açık kahverengi renkteki kili sık dokulu, gözeneksiz bir yapıda olup kilinde yoğun miktarda küçük boyutlu kum bulunmaktadır. Astarı sarımsı kırmızı tonlarındadır. U15 numaralı eser ise kırmızı kil rengine sahip, sık dokulu ve gözeneksiz kili az miktarda orta boyutlu kire, gümüş mika ve taşcık katkılıdır. Benzerlerine

³⁰² Dündar, “Hellenistik ve Roma Dönemleri Patara Unguentariumları”, Kat. No. U127, Dündar, **Patara IV.1. Patara Unguentariumları**, Lev. 12, U108.

³⁰³ Tavukçu, “Parion Nekropolü 2005 Yılı Buluntuları”, Kat. No. 107, Çiz. 53.

³⁰⁴ Şenyurt, Yorulmaz, “Kurul Kalesi Pişmiş Toprak Unguentariumları”, Lev. 2, Kat. No. 6.

³⁰⁵ Saraçoğlu, “Hellenistic and Roman Unguentaria from the Necropolis of Tralleis”, Kat. No. 18, U18.

³⁰⁶ Yusuf Boysal ve Musa Kadioğlu, “1997 Yılı Stratonikea Nekropol Çalışmaları”, **XX Kazı Sonuçları Toplantısı II. Cilt**, Tarsus 1998, s. 226, Res. 4, Çiz. 13.

³⁰⁷ Deniz Tamer, Ayşe Fatma Erol, “Fatsa/Cıngirt Kayası 2012-2014 Sezonu Kazılarında Ele Geçen Unguentariumlar”, **SEFAD** 2018, Cilt (39), Kat. No. 7, Lev. 2.7.

³⁰⁸ Dündar, “Hellenistik ve Roma Dönemleri Patara Unguentariumları”, Kat. No. U129.

³⁰⁹ Tavukçu, “Parion Nekropolü 2005 Yılı Buluntuları”, Kat. No. 108, Çiz. 54.

³¹⁰ Şenyurt ve Yorulmaz, “Kurul Kalesi Pişmiş Toprak Unguentariumları”, Lev. 3., Kat. No. 9.

³¹¹ Demir, “Giresun Müzesi'nde Bir Grup Pişmiş Toprak Unguentarium, Ka.t No. U7.

Tyana³¹², Olba Şeytandere Vadisi³¹³, Patara³¹⁴, Altınpark Arkeolojik alan kazısında³¹⁵ ve Tralleis Nekropolü'nde³¹⁶ rastlanılmış olup genel olarak MÖ 2. yüzyıl- 1. yüzyıla tarihlenmiştir. Benzerleri doğrultusunda U14 ve U15 numaralı eserler için MÖ 2-1. yüzyıl tarihi önerilmektedir.

U16 numaralı eserin gövde ve kaide kısmı eksiktir. Eserin dışa dönük ağız kenarı hafif aşağı çekik olup uzun silindirik boyun ağızdan gövdeye doğru daralmaktadır (Kat. No. U16, Lev. 4: U16). Kırmızı renkteki kili sık dokulu ve gözeneksiz olup az miktarda küçük boyutlu kireç ve gümüş mika katkılıdır. Benzer örneklerine Priene Doğu Nekropol Bazilikası³¹⁷, Altınpark Arkeolojik alan kazısı³¹⁸ ve Patara³¹⁹'da rastlanılmış olup MÖ 2. yüzyıla tarihlenmiştir. Örnekler ışığında MÖ 2. yüzyıl tarihi önerilmektedir.

U17 numaralı eserin ağız, boyun ve gövde kısmı eksik olup ayak ve gövdeye geçiş kısmı korunabilmiştir. Oldukça deforme olan eserin ayağı ince ve uzundur. Ayak gövdeye geçişte dışa doğru açılan bir profil izlemektedir. Kaide düz sonlanmış olup kendi başına ayakta durma işlevini kaybetmiştir (Lev. 4: U17). Kırmızı renkteki kili sık dokulu, gözeneksiz olup az miktarda kireç ve gümüş mika katkılıdır. Fırınlamadan kaynaklı kilde renk değişimi mevcut olup yeşilimsi gri renktedir. Yüzeyde yoğun kireç ve toprak patinası mevcuttur. Benzerlerine Patara³²⁰, Tarsus-Keşbükü³²¹, İstanbul Tarih öncesi araştırmalarında³²² rastlanılmış olup genel olarak MÖ 2. yüzyıla tarihlenmiştir. Benzer örnekler ışığında bu eser için MÖ 2. yüzyıl tarihi önerilmektedir.

³¹² Tuğba Kılıç, "Tyana'da 2003–2017 Yılları Arasında Bulunan Hellenistik Dönem Unguentariumları", *Arkhaia Anatolika* 6 (2023), Kat. No. 12, Lev. 2.12., Kat. No.13, Lev. 2.13.

³¹³ Tuna Akçay, Olba'da Şeytanderesi Vadisi'ndeki Kaya Kült Alanında Bulunan Unguentariae", *Seleucia ad Calycadnum*, Sayı (3), Kat. No. 5.

³¹⁴ Dündar, *Patara IV.1. Patara Unguentariumları*, Lev. 11, U96.

³¹⁵ Kaya, "Altınpark Arkeolojik Alanı Hellenistik Dönem Seramikleri", Kat. No. 169-175.

³¹⁶ Saraçoğlu, "Hellenistic and Roman Unguentaria from the Necropolis of Tralleis", Kat. No. 21.

³¹⁷ Buğra Kuru, "Priene Doğu Nekropol Bazilikası'nın Batısında Bulunan Mezar Grubu", (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bursa 2018, Kat. No. M5.5.

³¹⁸ Kaya, "Altınpark Arkeolojik Alanı Hellenistik Dönem Seramikleri", Kat. No. 166.

³¹⁹ Dündar, *Patara IV.1. Patara Unguentariumları*, Lev. 7, U75.

³²⁰ Dündar, *Patara IV.1. Patara Unguentariumları*, Lev. 11, U97, U98.

³²¹ Kılıç, "Tarsus-Keşbükü Hellenistik ve Roma Dönemi Seramikleri", Kat. No. 108.

³²² Aslan, Kaya, "İstanbul Tarih Öncesi Araştırmaları Sırasında Ele Geçen Bir Grup Unguentariumun Değerlendirilmesi", Şekil 16, U08.

U18 numaralı eserin örneğin ağız, boyun, gövde ve kaide parçası eksik olup ayaktan gövdeye geçiş kısmı korunabilmiştir (Lev. 4: U18). Korunan kısımdan ince ayaklı olduğu ve ayaktan gövdeye geçişte gövdenin dışa doğru hafifçe açıldığı anlaşılmaktadır. Kırmızı renkteki kili sık dokulu ve gözeneksiz olup az denilebilecek oranda kireç ve gümüş mika katkılıdır. Astarı ise sarımsı kırmızı olup dış yüzeyde kireç patinaları yer almaktadır. Benzerlerine Tyana³²³, Tarsus-Keşbükü³²⁴, İstanbul Tarih öncesi araştırmalarında³²⁵ rastlanılmış olup MÖ 2. yüzyıla tarihlenmiştir. Benzerleri doğrultusunda eser için MÖ 2. yüzyıl tarihi önerilmektedir.

U19 numaralı eserde U18 numaralı örnek ile benzer olup ağız, boyun, gövde ve kaide parçası eksiktir (Lev. 5: U19). Eserin korunan bölümünden ayağın gövdeye geçişte dışa doğru açıldığı anlaşılmaktadır. Kırmızı renkteki kili sık dokulu, gözeneksiz olup az miktarda küçük boyutlu kireç, siyah kum, gümüş mika katkılıdır. Fırınlamadan kaynaklı kilde renk değişimi mevcut olup kahverengidir. Benzerlerine Tyana³²⁶, Tarsus-Keşbükü³²⁷, Patara³²⁸, İstanbul Tarih öncesi araştırmalarında³²⁹ rastlanılmış olup MÖ 2. yüzyıla tarihlenmiştir. Benzerleri ışığında MÖ 2. yüzyıl tarihi bu eser için önerilmektedir.

U20 numaralı eserde ağız, boyun, gövde ve kaide parçası eksik olup ayaktan gövdeye geçiş bölümünün bir kısmı korunabilmiştir (Lev. 5: U20). Eser U18 ve U19 benzeri ince ayağa sahip olup ayaktan gövdeye geçişte gövde dışa doğru hafifçe açılmaktadır. Kırmızımsı kahverengi kili sık dokulu ve gözenek içermeyen bir yapıda olup az miktarda kireç ve gümüş mika katkılıdır. Astar rengi kırmızıdır. Benzerlerine Tyana³³⁰, Tarsus-Keşbükü³³¹, İstanbul Tarih öncesi araştırmalarında³³² rastlanılmış

³²³ Kılıç, “Tyana’da 2003–2017 Yılları Arasında Bulunan Hellenistik Dönem Unguentariumları”, s. 148, Lev. 1.4.

³²⁴ Kılıç, “Tarsus-Keşbükü Hellenistik ve Roma Dönemi Seramikleri”, Kat. No. 108.

³²⁵ Aslan, Kaya, “İstanbul Tarih Öncesi Araştırmaları Sırasında Ele Geçen Bir Grup Unguentariumun Değerlendirilmesi”, Şekil 15, U07.

³²⁶ Kılıç, “Tyana’da 2003–2017 Yılları Arasında Bulunan Hellenistik Dönem Unguentariumları”, s. 148, Lev. 1.4.

³²⁷ Kılıç, Tarsus-Keşbükü Hellenistik ve Roma Dönemi Seramikleri, Kat. No. 108.

³²⁸ Dündar, “Hellenistik ve Roma Dönemleri Patara Unguentariumları”, Lev. XI, U75.

³²⁹ Aslan, Kaya, “İstanbul Tarih Öncesi Araştırmaları Sırasında Ele Geçen Bir Grup Unguentariumun Değerlendirilmesi”, Şekil 13, U05.

³³⁰ Kılıç, “Tyana’da 2003–2017 Yılları Arasında Bulunan Hellenistik Dönem Unguentariumları”, s. 148, Lev. 1.4.

³³¹ Kılıç, Tarsus-Keşbükü Hellenistik ve Roma Dönemi Seramikleri, Kat. No. 109.

³³² Aslan, Kaya, “İstanbul Tarih Öncesi Araştırmaları Sırasında Ele Geçen Bir Grup Unguentariumun Değerlendirilmesi”, Şekil 16, U08.

olup MÖ 2. yüzyıla tarihlenmiştir. Eser için benzer örnekler doğrultusunda MÖ 2. yüzyıl önerilmektedir.

U21 numaralı eserin ağız, boyun, gövde ve kaide parçası eksik olup ayak ve gövdenin bir kısmı korunabilmiştir (Lev. 5: U21). İnce bir ayağa sahip olduğu gözlemlenmekte olup ayaktan gövdeye geçişte gövde dışı doğru hafifçe açılmaktadır. Sarımsı kırmızı renkteki kili sık dokulu, gözenek içermeyen bir yapıda olup kilinde küçük boyutta kireç, siyah kum, gümüş mika, taşcık katkısı bulunmaktadır. Fırınlamadan kaynaklı kilde renk değişimi mevcut olup kırmızımsı sarı renktedir. Yüzeyde yoğun toprak patinası mevcuttur. Benzerlerine Tyana³³³, Küçükçekmece Göl Havzası (Bothena)³³⁴, İstanbul Tarih öncesi araştırmalarında³³⁵ rastlanılmış olup MÖ 2. yüzyıla tarihlenmiştir. Benzer örnekleri doğrultusunda MÖ 2. yüzyıl tarihi önerilmektedir.

U22 numaralı eserin gövde ve kaidesi eksik olup dışı çekik ağız ve silindirik boyuna sahiptir (Lev. 22: U22). Kırmızı renkteki kili sık dokulu, gözeneksiz olup yoğun miktarda kireç ve az miktarda taşcık katkılıdır. Astarı ise kırmızımsı kahverengidir. Benzerleri Adana Müzesi³³⁶, Tralleis³³⁷, Olba Şeytan Deresi'nde³³⁸ bulunmakta olup MÖ 2. yüzyılın ikinci yarısına tarihlenmiştir. Ağız, boyun profillerinin benzerliği doğrultusunda eserler için tarih olarak MÖ 2. yüzyılın ikinci yarısı önerilmektedir.

U23 numaralı eserin gövde ve kaidesi eksik olup dışı çekik ağız hafif dışarıya sarkıtılmıştır. Ağızdan boyuna geçişte boyun daralmıştır (Lev. 5: U23). Kırmızı renkteki kili sık dokulu ve gözeneksiz olup çok miktarda ufak kireç katkılıdır. Yüzeyde toprak patinası mevcuttur. Benzer ağız-boyun profili Patara³³⁹ bulunmuş olup MÖ 2.

³³³ Kılıç, "Tyana'da 2003–2017 Yılları Arasında Bulunan Hellenistik Dönem Unguentariumları", s. 148, Lev. 1.4.

³³⁴ Kaya, "Küçükçekmece Göl Havzası (Bathonea) Kazıları Unguentariumları", Lev. XXXV, Res. 3.

³³⁵ Aslan, Kaya, "İstanbul Tarih Öncesi Araştırmaları Sırasında Ele Geçen Bir Grup Unguentariumun Değerlendirilmesi", Şekil 16, U08.

³³⁶ Nasıfoğlu, "Adana Müzesi'nden Bir Grup Pişmiş Toprak Unguentarium", Kat. No. U35.

³³⁷ Saraçoğlu, "Hellenistic and Roman Unguentaria from the Necropolis of Tralleis", Kat. No. 26.

³³⁸ Akçay, Olba'da Şeytanderesi Vadisi'ndeki Kaya Kült Alanında Bulunan Unguentariae", Kat. No. 6.

³³⁹ Dündar, Patara IV.1. Patara Unguentariumları, Lev. 8, U81.

yüzyılın ikinci yarısına tarihlenmiştir. Benzerleri doğrultusunda MÖ 2. yüzyılın ikinci yarısı önerilmektedir.

U24 numaralı eserin ağız, boyun ve ayak kısmı eksiktir. Korunan bölümlerinden ince ayaklı olduğu ve gövdenin incelik, uzadığı anlaşılmaktadır. Narin, uzun gövde ile belirgin omuza sahiptir (Lev. 5: U24). En şişkin yerin karına geldiği Olgun Hellenistik Dönem başlarındaki örneklere benzediği düşünülmektedir³⁴⁰. Sarımsı kırmızı renkteki kili sık dokulu, gözenek içermeyen bir yapıda olup kilinde yoğun miktarda büyük ve küçük boyutta kireç katkısı yer almaktadır. Fırınlamadan kaynaklı kilde renk değişimleri gözlemlenmiştir. Benzer örneklerine Patara³⁴¹ ve Andriake’de³⁴² rastlanılmış olup MÖ 2. yüzyıl ortalarına tarihlenmiştir. Benzer örnekler ışığında MÖ 2. yüzyıl ortalarına tarihlenmesi önerilmektedir.

U25 numaralı örnekte ağız ve kaide eksik olup boyun ve gövde korunabilmiştir. Uzun boyunlu, şişkin gövdeli olan eserin gövdesi kaideye doğru muhtemelen daralmaktadır (Lev. 6: U25). Kırmızı renkteki kili sık dokulu, gözenek içermeyen bir yapıda olup yoğun miktarda küçük ve orta boyutta kireç katkısına sahiptir. Yüzeyde yoğun kireç patinaları mevcuttur. Benzerlerine Patara³⁴³, Tralleis Nekropolü³⁴⁴ ve Fatsa/Cingirt Kayası’nda³⁴⁵ rastlanılmış olup genel olarak MÖ 2. yüzyıl sonlarına tarihlenmiştir. Benzer örnekleri doğrultusunda eserin tarihi için MÖ 2. yüzyıl sonları önerilmektedir.

4.1.2. Kubbe Ağızlı Unguentariumlar (U26-U32)

Ağız formlarından dolayı “*Kubbe Ağızlı*” olarak literatüre giren bu form³⁴⁶ vurgulanmış omuz, belirgin boyun, kalp şeklindeki gövdesi, tek başına ayakta durabilecek şekilde yapılmış geniş ayakları ile tipik Hellenistik Dönem unguentariumlarından farklıdır³⁴⁷. Ağız yapısının kendine özgü olmasının yanında

³⁴⁰ Dündar, **Patara IV.1. Patara Unguentariumları**, s.17.

³⁴¹ Dündar, **Patara IV.1. Patara Unguentariumları**, Lev. 7, U69, U70, U71 ve Varmaz, “**Patara Su Yolu Çalışmalarından Ele Geçen Hellenistik Dönem Seramikleri**”, Kat. No: H.53.

³⁴² Özdilek, “**2009-2012 Andriake Kazılarında Ele Geçen Unguentarium, Şişe, Lykion ve Mortar Örnekleri**”, Kat. No. U2, Fig. 3.

³⁴³ Dündar, **Patara IV.1. Patara Unguentariumları**, Lev. 2, U103.

³⁴⁴ Saraçoğlu, “**Hellenistic and Roman Unguentaria from the Necropolis of Tralleis**”, Kat. No.28.

³⁴⁵ Deniz Tamer, Ayşe Fatma Erol, “**Fatsa/Cingirt Kayası 2012-2014 Sezonu Kazılarında Ele Geçen Unguentariumlar**”, **SEFAD** 2018, Cilt (39), Kat. No.5, Lev. 1.5

³⁴⁶ John W. Hayes, **The Hellenistic and Roman Pottery, Paphos III**, Nicosia 1991, s. 68.

³⁴⁷ Dündar, **Patara IV.1. Patara Unguentariumları**, s. 21.

işlevinin de kendine has olduğu düşünülmektedir³⁴⁸. Ağız yapısı sayesinde daha kontrollü şekilde içerisindeki sıvının dökülebileceği fikri yaygındır³⁴⁹. Kubbe Ağızlı unguentariumlar fusiformun alt grubu olarak da değerlendirilmektedir³⁵⁰. Formun erken örneklerinde dar ve omuza yakın gövde belirgindir. Zamanla ilk örneklerdeki geniş omuz hattı belirginleşmiştir³⁵¹. Kendi içerisindeki form gelişimine bağlı olarak MÖ 4. yüzyıl sonlarından başlayarak, MÖ 2. yüzyılda yoğun kullanıldığı ve üretiminin MÖ 1. yüzyıl sonlarında bittiği düşünülmektedir³⁵². Genellikle formun Akdeniz kıyılarındaki kentlerde yaygın olduğu görülmektedir³⁵³.

Myra Tiyatrosu'nda, Deniz Nekropolü'nde, Andriake; Şarap İşliği'nde, Tiberius Meydanı'ndan toplam 7 adet kubbe ağızlı unguentarium ele geçmiştir (Grafik 3). Ele geçen kubbe ağızlı unguentariumlar (Kat. No. U26-32) bu çalışma kapsamında değerlendirilmiştir (Lev. 6: U26-30, Lev. 7: U31-32).

U26 numaralı örneğin ağız ve boynu eksiktir. Gövde ile kaidesi korunan eserde gövde kaideye doğru daralmakta olup kaide düz sonlanmaktadır (Lev. 6: U26). Açık kırmızı renkteki kili sık dokulu, gözeneksiz bir yapıda olup az miktarda gümüş mika, taşcık, ufak kireç katkılıdır. Astarı kil rengiyle aynı olup açık kırmızıdır. U27 ve U28 numaralı eserlerinde ağız ve boyun kısmı eksik olup U26 ile benzer form özelliklerine sahiptirler (Lev. 6: U27, U28). Açık kırmızı renkteki killeri sık dokulu, gözenek içermeyen bir yapıda olup, U27 az miktarda ufak boyutlu şamot, kireç U28 ise çok miktarda büyük boyutlu taşcık ve kireç katkılıdır. U27 nolu eser kırmızımsı kahverengi astar rengine sahiptir. Literatürde yakın benzerlerine Patara³⁵⁴ ve Adana Müzesi'nde³⁵⁵ rastlanılmış olup genel olarak MÖ 2. yüzyıl içlerine tarihlenmiştir. Guz-Zilbersting'e

³⁴⁸ Laflı, "Studien zu Hellenistischen, Kaiserzeitlichen und Spätantikfrühbyzantinischen Tonunguentarien aus Kilikien und Pisidien (Süd-Türkei): Der Forschungsstand und Eine Auswahl von Fundobjekten aus den Örtlichen Museen, Universität zu Köln" s. 68.

³⁴⁹ Laflı, "Studien zu Hellenistischen, Kaiserzeitlichen und Spätantikfrühbyzantinischen Tonunguentarien aus Kilikien und Pisidien (Süd-Türkei): Der Forschungsstand und Eine Auswahl von Fundobjekten aus den Örtlichen Museen, Universität zu Köln" s. 68.

³⁵⁰ Nasıfoğlu, "Adana Müzesi'nden Bir Grup Pişmiş Toprak Unguentarium", s. 21. Bu çalışmada ayrı bir başlık altında değerlendirilmiştir.

³⁵¹ Laflı, "Studien zu Hellenistischen, Kaiserzeitlichen und Spätantikfrühbyzantinischen Tonunguentarien aus Kilikien und Pisidien (Süd-Türkei): Der Forschungsstand und Eine Auswahl von Fundobjekten aus den Örtlichen Museen, Universität zu Köln" s. 68.

³⁵² Dündar, Patara IV.1. Patara Unguentariumları, s. 21.

³⁵³ Dündar, Patara IV.1. Patara Unguentariumları, s. 21.

³⁵⁴ Dündar, Patara IV.1. Patara Unguentariumları, Lev. 13, U114, U115, U116.

³⁵⁵ Nasıfoğlu, "Adana Müzesi'nden Bir Grup Pişmiş Toprak Unguentarium", Kat. No. U64.

göre Dor'da MÖ 2. yüzyıl ortalarına tarihlendirilen bir gruptur³⁵⁶. Benzerleri dikkate alındığında incelenen eserler için MÖ 2. yüzyılın ikinci çeyreği önerilmektedir.

U29 numaralı örneğin ağız, boyun ve gövdesinin bir bölümü eksiktir. Diğer örneklerle benzer şekilde gövde kaideye doğru daralmakta olup kaide düz sonlanmaktadır (Lev. 6: U29). U26, U27, U28'den farklı olarak içi dolu ve uzayan ayağa sahiptir. Kırmızımsı sarı renkteki kili sık dokulu, gözeneksiz olup çok miktarda ufak ve büyük boyutlu kireç katkılıdır. Yüzeyde yoğun toprak patinası mevcuttur. Benzer örneklerine Patara³⁵⁷ ve Guz-Zilbersting'in "The Typology of the Hellenistic Coarse Ware and Selected Loci of the Hellenistic and Roman Periods" adlı eserinde³⁵⁸ rastlanılmış olup MÖ 2. yüzyılın ortalarına tarihlenmiştir. Benzerleri dikkate alınarak U29 için MÖ 2. yüzyıl ortaları önerilmektedir.

U30 numaralı eser ise ağız, boyun, gövde kısımları eksik olup sadece korunan ayak, kaide parçasından oluşmaktadır. Ayak dışı açılan düz bir kaideyle sonlanmıştır (Lev.6: U30). Kırmızı renkteki kili sık dokulu, gözeneksiz olup yoğun olarak büyük boyutlu taşcık ve kireç katkılıdır. Benzer örneklerine Patara³⁵⁹, Diyarbakır Müzesi'nde³⁶⁰ ve Adana Müzesi'nde³⁶¹ rastlanılmış olup MÖ 2. yüzyıl içlerine tarihlenmiştir. Benzerleri ışığında eser için MÖ 2. yüzyıl önerilmektedir.

U31 numaralı eserin gövde ve kaide kısmı eksiktir. Tipin kendine has kubbe ağza sahip olduğu görülmektedir. Silindirik boyuna sahip olan eser gövdeye doğru hafifçe açılan bir profil sergilemektedir (Lev. 7: U31). Açık kırmızı renkteki kili sık dokulu, gözeneksiz olup yoğun olarak büyük ve küçük boyutta taşcık ve az miktarda gümüş mika katkılıdır. Astarı ise pembe tonlarındadır. Unguentariumun ağızdan başlayıp boyuna doğru inen daldırma tekniğiyle yapılmış kırmızı akıtma boyası mevcuttur. E. Laflı, bu formun MÖ 3. yüzyılda pek yaygın olmadığını örneklerin

³⁵⁶ Guz-Zilberstein, "The Typology of the Hellenistic Coarse Ware and Selected Loci of the Hellenistic and Roman Periods", s. 306 no. 6.27.

³⁵⁷ Dündar, Patara IV.1. Patara Unguentariumları, Lev. 15, U117.

³⁵⁸ Guz-Zilberstein, "The Typology of the Hellenistic Coarse Ware and Selected Loci of the Hellenistic and Roman Periods", s. 306 no. 6.27.

³⁵⁹ Dündar, Patara IV.1. Patara Unguentariumları, Lev. 15, U128.

³⁶⁰ Öz, "Diyarbakır Arkeoloji Müzesi'nden Bir Grup Pişmiş Toprak Unguentarium", Kat. No. U13.

³⁶¹ Nasıfoğlu, "Adana Müzesi'nden Bir Grup Pişmiş Toprak Unguentarium", Kat. No. U62.

çoğunun MÖ 2. yüzyıla tarihlendirilebileceğinden bahseder³⁶². Benzer örneklerine Diyarbakır Müzesi³⁶³, Adana Müzesi³⁶⁴, Patara’da³⁶⁵ rastlanılmış olup genel olarak MÖ 2. yüzyıl sonlarına tarihlenmiştir. Yapılan analogik değerlendirme sonucunda incelenen eser için MÖ 2. yüzyıl sonları önerilmektedir.

U32 numaralı eserinde gövde ve kaide kısmı eksik olup U31 ile benzer form özelliklerine sahiptir (Lev. 7: U32). Açık kırmızı renkteki kili sık dokulu gözeneksiz olup az miktarda kum, şamot, gümüş mika katkılıdır. Ağızdan başlayıp boyuna doğru inen kırmızı akıtma boyası mevcuttur. Benzer örneklerine Diyarbakır Müzesi³⁶⁶, Eskişehir Eti Arkeoloji Müzesi³⁶⁷ ve Patara’da³⁶⁸ rastlanılmış olup genel olarak MÖ 2. yüzyıl sonlarına tarihlenmiştir. Benzer örnekler ışığında U32 nolu örnek için MÖ 2. yüzyıl sonu önerilmektedir.

4.2. Roma Dönemi

4.2.1. Eşen Tipi Unguentariumlar

Eşen tipi unguentariumlar, küresel gövdeli, dışa veya içe dönük ağızlı, uzun silindirik boyunlu, alçak ve küçük bir kaideye sahiptir³⁶⁹. Tipin tanımlanması ve isimlendirilmesi Dünder tarafından yapılmıştır³⁷⁰. Bu form yoğun olarak Eşen Vadisi’nde görülmekte olup formun üretim yerinin Eşen Vadisi içlerinde olabileceği düşünülmektedir³⁷¹. Eşen tipinin kendi içerisinde bir form gelişiminden bahsetmek oldukça güç olup tüm örnekler ortak form özellikleri göstermektedir³⁷². Andriake’de ele geçen iki Eşen tipi unguentarium (Res. 9) B. Özdilek tarafından incelenmiş olup

³⁶² Laffl, “Studien zu Hellenistischen, Kaiserzeitlichen und Spätantikfrühbyzantinischen Tonunguentarien aus Kilikien und Pisidien (Süd-Türkei): Der Forschungsstand und Eine Auswahl von Fundobjekten aus den Örtlichen Museen, Universität zu Köln” s. 68, Taf 57c.

³⁶³ Öz, “Diyarbakır Arkeoloji Müzesi’nden Bir Grup Pişmiş Toprak Unguentarium”, Kat. No. U13.

³⁶⁴ Nasıfoğlu, “Adana Müzesi’nden Bir Grup Pişmiş Toprak Unguentarium”, Kat. No. U64.

³⁶⁵ Dünder, Patara IV.1. Patara Unguentariumları, Lev. 14, U122 ve Varmaz, “Patara Su Yolu Çalışmalarından Ele Geçen Hellenistik Dönem Seramikleri”, Kat. No: H.28.

³⁶⁶ Öz, “Diyarbakır Arkeoloji Müzesi’nden Bir Grup Pişmiş Toprak Unguentarium”, Kat. No. U12.

³⁶⁷ Bıçakcı, Eskişehir Eti Arkeoloji Müzesi Pişmiş Toprak Unguentariumları”, Kat. No. U36.

³⁶⁸ Dünder, Patara IV.1. Patara Unguentariumları, Lev. 14, U122 ve Varmaz, “Patara Su Yolu Çalışmalarından Ele Geçen Hellenistik Dönem Seramikleri”, Kat. No: H.29.

³⁶⁹ Dünder, Patara IV.1. Patara Unguentariumları, s. 27.

³⁷⁰ Bkn. Dünder, Patara IV.1. Patara Unguentariumları, s. 27, Kat. No: U145- U190.

³⁷¹ Dünder, Patara IV.1. Patara Unguentariumları, s. 27.

³⁷² Dünder, Patara IV.1. Patara Unguentariumları, s. 28.

MÖ 1. yüzyılın sonu ile MS 1. yüzyılın başına tarihlenmiştir³⁷³. Özdilek, bu örneklerin killerinin Eşen ve Karadere kil yataklarıyla benzeştiğini belirtir ve Patara örnekleriyle benzer olduklarına değinmektedir. Bu örneklerin Andriake'ye Patara'dan ya da Eşen Vadisi'nde bulunan bir seramik atölyesinden ithal edilmiş olabileceğini öne sürmektedir³⁷⁴.

4.2.2. Bulbous Formlu Unguentariumlar (U33-U45)

Bulbous formun ilk ne zaman ortaya çıktığı bilinmemektedir. Fusiformdan bulbuosa geçiş Argos, Korinth ve Stobi'de belgelenmiş olup burada mezar buluntusu olarak iki form bir arada ele geçmiştir³⁷⁵. Hayes bu formu "İtalyan Tipi" olarak isimlendirmiş³⁷⁶ olsa da bu form "Piriform", "sarkık gövdeli", "çan biçimli", "soğan biçimli" ve "torba biçimli" gibi birçok farklı adlandırmayla da bilinmektedir³⁷⁷. Hayes, formun MS 1. yüzyılda yaygın olduğuna, Britanya'dan Fenike'ye oradan Mısır'a kadar yaygın olarak kullanıldığına ve çok fazla taklit edildiğine değinmiştir³⁷⁸. MÖ 50 civarında cam üfleme tekniğinin keşfedilmesiyle cam şişelerden esinlenerek bulbous formun ortaya çıkmış olabileceği düşünülmektedir³⁷⁹. Bu tip dışa çekik ağızlı, silindir boyunlu, torba gövdeli, kaidesiz düz dipli bir forma sahiptir. Kaide yanları yuvarlatılmış düz bir şekilde sonlanmaktadır³⁸⁰. Ayaksız ve düz kaideli/tabanlı olması ile fusiformlu unguentariumlardan ayrılmaktadır³⁸¹. Fusiform kadar uzun süre kullanılmayan bulbous form³⁸², MÖ 1. yüzyılda popüler hale gelmiş, MÖ 1. yüzyılın sonları ile MS 1. yüzyılın başlarında yaygınlaşmış³⁸³ ve MS 6. yüzyılın sonlarına dek kullanılmıştır³⁸⁴. MS 1. yüzyılın sonları ile 2-3. yüzyılla birlikte form büyük ölçüde değişmiş olup tabanda maksimum çapa ulaşmış, çan şeklinde bir gövde ve çok uzun

³⁷³ Özdilek, "2009-2012 Andriake Kazılarında Ele Geçen Unguentarium, Şişe, Lykion ve Mortar Örnekleri", Kat. No: U7-U8.

³⁷⁴ Özdilek, "2009-2012 Andriake Kazılarında Ele Geçen Unguentarium, Şişe, Lykion ve Mortar Örnekleri", s. 229.

³⁷⁵ Stojanović, "The Chronology and Function of Ceramic Unguentaria", s. 110.

³⁷⁶ Hayes, *Handbook of Mediterranean Roman Pottery*, s. 85, 87.

³⁷⁷ Nizam Albay, Cüneyt Öz, "Akşehir Nasreddin Hoca Arkeoloji ve Etnografya Müzesi'nden Bir Grup Pişmiş Toprak Unguentarium", *Seleucia XIV*, s. 335.

³⁷⁸ Hayes, *Handbook of Mediterranean Roman Pottery*, s. 85, 87.

³⁷⁹ Stojanović, "The Chronology and Function of Ceramic Unguentaria", s. 111.

³⁸⁰ Kaya, "Küçükçekmece Göl Havzası (Bathonea) Kazıları Unguentariumları", s. 24.

³⁸¹ Öz, "Diyarbakır Arkeoloji Müzesi'nden Bir Grup Pişmiş Toprak Unguentarium", s. 58.

³⁸² Dündar, *Patara IV.1. Patara Unguentariumları*, s. 3.

³⁸³ Stojanović, "The Chronology and Function of Ceramic Unguentaria", s. 113.

³⁸⁴ Kaya, "Küçükçekmece Göl Havzası (Bathonea) Kazıları Unguentariumları", s. 25.

boyunlu bir profil sergilemeye başlamıştır³⁸⁵. Bu form ile cam unguentariumların şamdan formunun taklit edilmiş olabileceği düşünülmektedir³⁸⁶. MS 100 yıllarından sonra genellikle cam versiyonları tercih edilmiş olsa da cam formlarının kilden kopyaları yapılarak kullanılmaya devam edildiği bilinmektedir³⁸⁷.

Andriake’de Granarium Önü’nde, Tiberius Meydanı’nda, Şarap İşliği’nde, Liman Yapıları ve 2015 Yılı İşlik Kazısı Atık Toprağı’ndan toplam 13 bulbous formulu unguentarium ele geçmiştir (Grafik 4) Ele geçen unguentariumlar (Kat. No. U33-45) bu çalışma kapsamında değerlendirilmiştir (Lev. 7: U33-U36, Lev. 8: U37-U41, Lev. 9: U42-U45).

U33 numaralı eserin gövde ve kaide kısmı eksiktir. Dışa dönük yuvarlatılmış ağızlı, silindirik boyunludur. Boyundan gövdeye yumuşak bir geçiş gözlemlenmektedir (Lev. 7: U33). Kırmızımsı sarı kili sık dokulu, gözeneksiz bir yapıda olup büyük oranda küçük boyutlu siyah kum, az miktarda taşcık ve kireç katkılıdır. Adana Müzesi’ndeki³⁸⁸ benzer örneği MÖ 1. yüzyılın ikinci yarısı-MS 1. yüzyılın ilk çeyreğine ve Milet Müzesi³⁸⁹ benzer örneği ise MÖ 1. yüzyıl sonları-MS 1. yüzyılın ilk yarısına tarihlenmiştir. Benzer örnekler doğrultusunda incelenen eser için MÖ 1. yüzyılın ikinci yarısı- MS 1. yüzyılın ilk yarısı tarih aralığı önerilmektedir.

U34, gövde ve kaidesi eksik olup dışa dönük ağız ve uzun silindirik boyuna sahiptir (Lev. 7: U34). Pembe renkli kili sık dokulu ve gözeneksiz yapıya sahip olup çok miktarda büyük ve küçük boyutlu kireç, az miktarda şamot katkılıdır. Astar ise kırmızı renklidir. Benzerlerine Adana Müzesi³⁹⁰, Milet Müzesi³⁹¹ ve Parion³⁹² rastlanmış olup bu örnekler genele olarak MÖ 1. yüzyılın ikinci yarısı ile MS 1. yüzyılın ilk yarısına tarihlenmiştir. Yapılan analoji neticesinde incelenen örnek için MÖ 1. yüzyılın ikinci yarısı ile MS 1. yüzyılın ilk yarısı tarihi önerilmektedir.

³⁸⁵ Stojanović, “The Chronology and Function of Ceramic Unguentaria”, s. 113.

³⁸⁶ Stojanović, “The Chronology and Function of Ceramic Unguentaria”, s. 113.

³⁸⁷ Hayes, *Handbook of Mediterranean Roman Pottery*, s. 87.

³⁸⁸ Nasıfoğlu, “Adana Müzesi’nden Bir Grup Pişmiş Toprak Unguentarium”, Kat. No: U68.

³⁸⁹ Yaşar, “Milet Müzesi’nde Bulunan Hellenistik ve Roma Dönemi Unguentariumlar”, Lev. XV, U110.

³⁹⁰ Nasıfoğlu, “Adana Müzesi’nden Bir Grup Pişmiş Toprak Unguentarium”, Kat. No: U82.

³⁹¹ Yaşar, “Milet Müzesi’nde Bulunan Hellenistik ve Roma Dönemi Unguentariumlar”, Lev. XVI, U118.

³⁹² Tavukçu, “Parion Nekropolü 2005 Yılı Buluntuları”, Kat. No. 64, Çiz. 110. ve Ergürer, “Parion Roma Dönemi Seramiği”, Kat. No. 6.

U35 numaralı örnekte boyunun bir kısmı, gövde ve kaidesi eksik olup dışa dönük ağız ve silindirik boyuna sahiptir. Dışa dönük ağız kenarı yumuşak bir dönüşle boyuna bağlanmıştır (Lev. 7: U35). Pembe renkli kili sık dokulu ve gözeneksizdir. Yüzeyde yoğun kireç patinası mevcuttur. Adana Müzesi³⁹³, Milet Müzesi³⁹⁴, Parion³⁹⁵ buluntularında örneklerine rastlanılmış olup genel olarak MÖ 1. yüzyılın ikinci yarısı- MS 1. yüzyıla tarihlenmiştir. Benzerleri dikkate alınarak U35 için MÖ 1. yüzyılın ikinci yarısı- MS 1. yüzyıl tarihi önerilmektedir.

U36, gövde ve kaidesi eksik olan eser dış bükey profilili ağız ve uzun silindirik boyuna sahiptir (Lev. 7: U36). Kırmızımsı sarı renkteki kili sık dokulu, gözeneksiz yapıdadır. Yüzeyde yer yer toprak patinaları mevcuttur. Adana Müzesi³⁹⁶, Milet Müzesi³⁹⁷, Parion³⁹⁸ buluntularında benzer örneklere rastlanılmış olup genel olarak MÖ 1. yüzyılın ikinci yarısı- MS 1. yüzyılın ilk çeyreğine tarihlenmiştir. Literatürdeki benzerlerine bağlı olarak eser için MÖ 1. yüzyılın ikinci yarısı- MS 1. yüzyılın ilk çeyreği önerilmektedir.

U37 numaralı eserin gövde ve kaidesi eksiktir. Dışa çekik ağız, silindirik boyuna sahiptir. Ağız kenarından boyuna geçişte keskin bir hat bulunmaktadır (Lev. 8: U37). Kırmızımsı sarı renkteki kili sık dokulu, gözeneksiz olup çok az oranda küçük boyutta gümüş mika, kireç katkısına sahiptir. Ağız ve boyunda kırmızı astar yer almakta olup gövdeye geçişte pembe rengini almıştır. Anderson Stojanovic, bu form için ağız ve boyunun genellikle kırmızı ya da kırmızımsı kahverengi astara batırıldığından bahsetmektedir³⁹⁹. Eskişehir Eti Arkeoloji Müzesi⁴⁰⁰, Milet Müzesi⁴⁰¹ ve Patara'da⁴⁰² benzer örneklerine rastlanılmış olup genel olarak MÖ 1. yüzyıl- MS 1. yüzyıl aralığına tarihlenmiştir. Benzer örnekleri ışığında eser için MÖ 1. yüzyıl- MS 1. yüzyıl tarih aralığı önerilmektedir.

³⁹³ Nasıfoğlu, “Adana Müzesi’nden Bir Grup Pişmiş Toprak Unguentarium”, Kat. No: U66.

³⁹⁴ Yaşar, “Milet Müzesi’nde Bulunan Hellenistik ve Roma Dönemi Unguentariumlar”, U88.

³⁹⁵ Ergüner, “Parion Roma Dönemi Seramiği”, Kat. No.18.

³⁹⁶ Nasıfoğlu, “Adana Müzesi’nden Bir Grup Pişmiş Toprak Unguentarium”, Kat. No: U79.

³⁹⁷ Yaşar, “Milet Müzesi’nde Bulunan Hellenistik ve Roma Dönemi Unguentariumlar”, U87.

³⁹⁸ Ergüner, “Parion Roma Dönemi Seramiği”, Kat. No.15.

³⁹⁹ Virginia R. Anderson Stojanovic, “Stobi The Hellenistic and Roman Pottery”, Princeton University Press, New Jersey 1992, s. 84, Plate 70: 583.

⁴⁰⁰ Bıçakcı, Eskişehir Eti Arkeoloji Müzesi Pişmiş Toprak Unguentariumları”, Kat. No. U40.

⁴⁰¹ Yaşar, “Milet Müzesi’nde Bulunan Hellenistik ve Roma Dönemi Unguentariumlar”, U99.

⁴⁰² Dündar, Patara IV.1. Patara Unguentariumları, Lev. 8, U134-U135.

U38 numaralı örneğin gövde ve kaidesi eksiktir. Dışa dönük keskin profilli ağız, ince boyuna sahip olup boyunda düzensiz kavisler bulunmaktadır (Lev. 8: U38). Açık kırmızı renkteki kili sık dokulu ve gözeneksiz olup az miktarda küçük boyutta gümüş mika, kireç, siyah kum katkılıdır. Astarı kırmızı olup eserin içerisinde de astar bulunmaktadır. Yüzeyde toprak patinaları mevcuttur. Benzer örnekleri; Eskişehir Eti Arkeoloji Müzesi buluntuları MS 1. yüzyıl ortalarına⁴⁰³ ve Parion buluntuları ise MS 1. yüzyıla tarihlendirilmiş⁴⁰⁴ olup benzerleri doğrultusunda MS 1. yüzyıl önerilmektedir.

U39 numaralı bulbous formlu unguentariumun gövde ve kaidesi eksiktir. Dışa çekik ağızlı, kısa silindirik boyunludur. Boyun gövdeye doğru hafifçe açılmaktadır (Lev. 8: U39). Pembe renkteki kili sık dokulu ve gözeneksizdir. Astarı ise kırmızı renktedir. Benzer örneklerine Adana Müzesi⁴⁰⁵, Eskişehir Eti Arkeoloji Müzesi⁴⁰⁶, İzmir Müzesi⁴⁰⁷ ve Parion'da⁴⁰⁸ rastlanılmış olup genel olarak MS 1. yüzyılın ilk yarısına tarihlenmiştir. Benzerleri doğrultusunda MS 1. yüzyılın ilk yarısı tarihi önerilmektedir.

U40 numaralı örneğin gövde ve kaidesi eksik olup dışa çekik ağızlı, uzun silindirik boyunludur. Boyundan gövdeye geçişte hafif dışa doğru açıldığı izlenmektedir (Lev. 8: U40). Kırmızı renkteki kili sık dokulu, gözeneksiz olup büyük oranda ufak boyutlu gümüş mika katkılıdır. Astarı da kırmızıdır. Literatürde yakın benzerlerine Patara⁴⁰⁹, Parion⁴¹⁰, Adana Müzesi'nde⁴¹¹ rastlanılmış olup genel olarak MS 1. yüzyılın ikinci yarısına tarihlenmiştir. Benzer örnekler dikkate alınarak MS 1. yüzyılın ikinci yarısı önerilmektedir.

U41 numaralı unguentarium tümdür. Dışa çekik ağza, uzun silindirik boyuna, torba/soğan biçimli gövdeye ve düz bir dibe sahiptir (Lev. 8: U41). Boyunda çark izleri ve yivler gözlemlenmektedir. Kırmızı renkteki kili sık dokulu ve gözeneksiz olup az

⁴⁰³ Bıçakcı, **Eskişehir Eti Arkeoloji Müzesi Pişmiş Toprak Unguentariumları**, Kat. No. U51.

⁴⁰⁴ Ergürer, **“Parion Roma Dönemi Seramiği”**, Kat. No.65-66.

⁴⁰⁵ Nasıfoğlu, **“Adana Müzesi’nden Bir Grup Pişmiş Toprak Unguentarium”**, Kat. No: U106.

⁴⁰⁶ Bıçakcı, **Eskişehir Eti Arkeoloji Müzesi Pişmiş Toprak Unguentariumları**, Kat. No. U51.

⁴⁰⁷ Günay, **“İzmir Müzesi’nde Bulunan Unguentariumlar”**, Lev. XVIIIId.

⁴⁰⁸ Tavukçu, **“Parion Nekropolü 2005 Yılı Buluntuları”**, Kat. No. 153, Çiz. 99. ve Ergürer, **“Parion Roma Dönemi Seramiği”**, Kat. No. 25.

⁴⁰⁹ Dündar, **Patara IV.1. Patara Unguentariumları**, Lev. 16, U138.

⁴¹⁰ Tavukçu, **“Parion Nekropolü 2005 Yılı Buluntuları”**, Kat. No. 151, Çiz. 97.

⁴¹¹ Nasıfoğlu, **“Adana Müzesi’nden Bir Grup Pişmiş Toprak Unguentarium”**, Kat. No: U1010.

miktarda küçük boyutta kireç ile gümüş mika katkısına sahiptir. Astarı kırmızı olup dış yüzeyde yer yer kireç patinasına rastlanılmıştır.

Laflı, bu formun Erken Claudius Dönemi'nden (MS 41-54) itibaren kullanıldığını ve 4. yüzyıl sonu, 5. yüzyıl başlarına kadar kullanılmaya devam ettiğine değinmiştir. Ayrıca Psidia'da aynı formun cam taklitlerinin bulunduğu bahsetmiştir⁴¹². Literatürde yakın benzerlerine Patara⁴¹³, İzmir Müzesi⁴¹⁴, Nevşehir Müzesi⁴¹⁵ rastlanılmış olup genel olarak MS 1.- 2. yüzyıla tarihlenmiştir. Literatürdeki benzerleri doğrultusunda MS 1.-2. yüzyıl tarih aralığı önerilmektedir.

U42, U43, U44, U45 nolu örneklerin gövde ve kaidesi eksik olup U41 ile aynı dönemin ağız profiline sahiptirler (Lev. 9: U42-U45). U42 nolu eserin boynunda kısmında çark izleri ve yivler gözlemlenmektedir. Kırmızı renkteki kili sık dokulu ve gözeneksiz olup büyük oranda kireç, az miktarda gümüş mika ile taşcık katkıdır. Fırınlamadan kaynaklı kilde renk değişimleri mevcuttur. Dış yüzeyde toprak patinaları mevcuttur. U43 nolu örneğin pembe renkteki kili gözeneksiz ve sık dokulu olup yoğun miktarda küçük ve orta boyutlu gümüş mika ve az miktarda kireç katkıdır. Astar rengi ise kırmızıdır. U44 nolu eserin kırmızı renkteki kili sık dokulu ve gözeneksiz olup çok miktarda kireç katkıdır. Yüzeyde yoğun toprak patinaları mevcuttur. U45 nolu eserin boyun kısmında çark izleri ve yivler gözlemlenmektedir. Açık kırmızı renkteki kili sık dokulu ve gözenek içermeyen bir yapıda olup büyük oranda küçük boyutta gümüş mika ve az miktarda taşcık katkısına sahiptir. Yüzeyde yoğun kireç patinası mevcuttur. İzmir Müzesi⁴¹⁶, Nevşehir Müzesi⁴¹⁷, Giresun Müzesi⁴¹⁸ ve Tripolis⁴¹⁹ buluntularında benzer örneklerle rastlanılmış olup genel olarak MS 1.-2. yüzyıla tarihlenmiştir. Analogik karşılaştırmalar değerlendirildiğinde eser için MS 1.-2. yüzyıl aralığı uygun gözükmektedir.

⁴¹² Laflı, "Studien zu Hellenistischen, Kaiserzeitlichen und Spätantikfrühbyzantinischen Tonunguentarien aus Kilikien und Pisidien (Süd-Türkei): Der Forschungsstand und Eine Auswahl von Fundobjekten aus den Örtlichen Museen, Universität zu Köln" s. 105, Taf. 164b, f, Taf. 165b, Taf. 190b, e, c, Taf. 253e.

⁴¹³ Dündar, "Hellenistik ve Roma Dönemleri Patara Unguentariumları", Kat. No. U189, U190.

⁴¹⁴ Günay, "İzmir Müzesi'nde Bulunan Unguentariumlar", Kat. No. 135, Çiz. XXXIa.

⁴¹⁵ Sönmez, "Nevşehir Müzesi'nde Bulunan Pişmiş Toprak Unguentariumlar", Fig. 39.

⁴¹⁶ Günay, "İzmir Müzesi'nde Bulunan Unguentariumlar", Kat. No. 135, Çiz. XXXIa.

⁴¹⁷ Sönmez, "Nevşehir Müzesi'nde Bulunan Pişmiş Toprak Unguentariumlar", Fig. 39.

⁴¹⁸ Demir, "Giresun Müzesi'nde Bir Grup Pişmiş Toprak Unguentarium", Kat. No: U29.

⁴¹⁹ Aytekin Erdoğan ve Deniz Doğanalp, "Tripolis 2007-2009 Kazılarında Ele Geçen Unguentariumlar Üzerine Bir Değerlendirme", *ADerg* 2022, Cilt No (28), Fig. 17,18,19.

4.2.3. Diğer Tipler (U46-U49)

Roma Dönemi'ne tarihlenen ancak herhangi bir form içerisine yerleştirilemeyen örnekler bu başlık altında değerlendirilmiştir. Andriake'de Agora'da, Granarium Önü'nde, Şarap İşliği'nde, 2015 Yılı İşlik Kazısı Atık Toprağı'ndan toplam 4 parça ele geçmiştir. Ele geçen unguentariumlar (Kat. No. U46-49) bu çalışma kapsamında değerlendirilmiştir (Lev. 9: U46, U47, Lev. 10: U48, U49).

U46 numaralı eserin gövde ve kaidesi eksiktir. Konik görünümlü ağız, dışa çekik, üçgen kesitli ağız profiline sahip olan unguentarium, uzun boyuna sahip olup gövdeye doğru hafif açılarak inmektedir (Lev. 9: U46). Boyun üzerinde çark izleri ve yivler gözlemlenmektedir. Kırmızı renkteki kili sık dokulu, gözenek içermeyen bir yapıda olup çok miktarda küçük ve büyük boyutta kireç katkısına sahiptir. U47 numaralı eserde benzer şekilde gövde ve kaidesi eksiktir. Dik ağız dışa dönüktür (Lev. 9: U47). Sarımsı kırmızı renkteki kili gözeneksiz ve sık olup yoğun olarak küçük boyutta siyah kum ve az miktarda kireç katkısına sahiptir. Laflı bu formun Anadolu'da yaygın olarak kullanıldığından bahsetmiştir⁴²⁰. Hayes tarafından bu form "Geç Anadolu Tipi" olarak adlandırılmıştır⁴²¹. Dündar ise bu formun MS 1. yüzyılda yoğun olarak görüldüğünü, MS 2. ve 3. yüzyılda kullanımına devam edildiğine değinmiştir⁴²². Benzerlerine Patara'da⁴²³ rastlanılmış olup incelenen örnekte MS 2.-3. yüzyıla tarihlenmiştir. Buna bağlı olarak U46 ve U47 nolu eser için MS 2.-3.yüzyıl tarih aralığı önerilmektedir.

U48 numaralı eserin ağız bölümü eksiktir. Kalın, silindirik uzun boyunlu olup hafif şişkin gövdelidir. Gövde ayağa doğru daralıp incelmıştır. Ayakta durma işlevine sahip değildir. Asimetrik bir profile sahiptir. Gövde ve boyun üzerinde derin yivler mevcut olup, ince cidarlıdır (Lev. 10: U48). Açık kahverengi renkteki kili sık dokulu ve gözeneksizdir. Fırınlamadan kaynaklı renk değişimi gözlemlenmiş olup koyu gri renktedir. Hayes ise U48 nolu örneğin benzerinden tarihi belirsiz şeklinde

⁴²⁰ Laflı, "Studien zu Hellenistischen, Kaiserzeitlichen und Spätantikfrühbyzantinischen Tonunguentarien aus Kilikien und Pisidien (Süd-Türkei): Der Forschungsstand und Eine Auswahl von Fundobjekten aus den Örtlichen Museen, Universität zu Köln" s. 105-106.

⁴²¹ Hayes, *Handbook of Mediterranean Roman Pottery*, s. 86, Lev. 34.

⁴²² Dündar, *Patara IV.1. Patara Unguentariumları*, s. 31.

⁴²³ Dündar, *Patara IV.1. Patara Unguentariumları*, Lev. 24, U192, U193.

bahsetmiştir⁴²⁴. Patara’da⁴²⁵ bir benzerine rastlanılmış ve MS 3. yüzyıla tarihlenmiştir. İncelenen örnek için benzeri doğrultusunda MS 3. yüzyıl tarihi önerilebilir.

U49 numaralı örnekte ağız ve kaide eksiktir. Boyun uzun ve silindirik olup gövdeye doğru hafifçe genişlemektedir. Gövdeyi oluşturan hazne oldukça küçük olup gövde ayağa doğru daralmaktadır. Ayak dolu olup yüksek olduğu gözlemlenmiştir (Lev. 10: U49). Laflı, U49 formuna benzer bir örneği Roma Dönemi’ne ait uzun boyunlu, iğ biçimli, konik ayaklı şişe olarak tanımlamaktadır. Gövde ortasında kalınlaşarak iğ biçimini almış olup dik bir şekilde konik tabana doğru inmektedir⁴²⁶. Laflı tezinde U48 ve U49 benzeri örneklerin Kilikya ve Pisidya bölgelerinde yaygın olduğundan bahsederek MS 3. yüzyıla tarihlenmiştir⁴²⁷. Benzer örnekler doğrultusunda U49 için MS 3. yüzyıl tarihi önerilmektedir.

4.3. Geç Antik Çağ

4.3.1. Geç Roma-Erken Bizans Unguentariumları

Bu tip unguentariumlar şeklinin fusiformlu örneklerle benzerliği⁴²⁸ ve dini bir kullanımı olduğu düşünülerek Hayes tarafından “*Geç Roma Unguentariumları*” olarak adlandırmıştır⁴²⁹. Bu tanımlama yerine “*ampulla*” terimi de yaygın olarak kullanılmakta olup daha erken dönemlerde *ampulla*nın kozmetik amaçlı krem, parfüm gibi sıvıların taşınmasında kullanılan kaplara verilen isim olduğu bilinmektedir⁴³⁰. Geç Roma-Erken Bizans unguentariumları Anadolu ve yakın çevresinde genellikle MS 5. ve 7. yüzyıl gibi geniş bir tarih aralığına tarihlendirilmektedir⁴³¹. Bu nesnenin, farklı bölgelerde yaygın olarak bulunmasının sebebi, içine şifa verici sıvılar, yağlar veya kremler konularak dinsel törenlerde ya da ritüellerde kullanılmış olabileceği şeklinde

⁴²⁴ John W. Hayes, *The Villa Dionysos Excavations, Knossos: The Pottery*, The British School At Athens No.78, Oxford 1983, s. 139, 140, Fig. 18: 239.

⁴²⁵ Dündar, *Patara IV.1. Patara Unguentariumları*, Lev. 24, Res. 39, U194.

⁴²⁶ Laflı, “*Studien zu Hellenistischen, Kaiserzeitlichen und Spätantikfrühbyzantinischen Tonunguentarien aus Kilikien und Pisidien (Süd-Türkei): Der Forschungsstand und Eine Auswahl von Fundobjekten aus den Örtlichen Museen, Universität zu Köln*” s. 106.

⁴²⁷ Laflı, “*Studien zu Hellenistischen, Kaiserzeitlichen und Spätantikfrühbyzantinischen Tonunguentarien aus Kilikien und Pisidien (Süd-Türkei): Der Forschungsstand und Eine Auswahl von Fundobjekten aus den Örtlichen Museen, Universität zu Köln*” s. 106.

⁴²⁸ Hayes, “*A New Type of Early Christian Ampulla*”, s. 243.

⁴²⁹ John W. Hayes, “*Excavations at Sarachane in Istanbul: Fifth Preliminary Report-A Seventh-Century Pottery Group*”, *Dumbarton Oaks Papers*, Cilt (22), s. 212, 214.

⁴³⁰ Şükrü Özudoğru, Erkan Dündar, “*Kibyra Geç Roma-Erken Doğu Roma Dönemi Mühürlü Unguentariumları*, *Olba XV*, s. 151.

⁴³¹ Öz, “*Myra’nın Liman Yerleşimi Andriake’de Ele Geçen Geç Roma Dönemi Unguentariumları*”, s. 67.

yorumlanmıştır⁴³². Hayes, sadece dinsel amaçla kullanıldıkları görüşüne katılmamaktadır⁴³³. Hellenistik Dönem'deki iğ formu örnekler gibi bu formunda sadece bir işlevde kullanılmadığı, birden çok amaca hizmet ettiği düşünülmektedir⁴³⁴.

Üretim yeri belirlenemeyen Geç Roma-Erken Bizans Dönemi Unguentariumları (Geç Antik Çağ) için Hayes Pisidia veya Pamfilya kaynaklı olabileceği önermiş olup bunun sebebi olarak Akdeniz'de çok yaygın ele geçmesini göstermiştir⁴³⁵. Eisenmenger ise üretim yeri için Ürdün, Filistin ya da Kıbrıs olabileceğini belirtmiştir⁴³⁶. Güneybatı Anadolu'da yapılan çalışmalarda çok sayıda unguentariumun ele geçmesine bağlı olarak Özudoğlu ve Dünder bu kapların üretim yerlerinin bu bölgede olması gerektiğine değinmiştir⁴³⁷. Unguentariumlar İstanbul ve Küçük Asya'da yoğun olarak ele geçmiş olup Trakya, Kırım, Kafkasya, Atina, Doğu Peloponez, Filistin, Mısır, Kyrenaika, Byzacena, Ligurya ve Roma, Sicilya ve Sardinya adalarında, İspanya'nın doğu kıyısında ve ayrıca Massalia liman şehirlerinde de sıklıkla karşılaşılan seramik gruplarından olmuştur⁴³⁸.

Doğu Akdeniz'de MS 6. ve 7. yüzyılda ortaya çıkan bu form kısa düz bir ağza sahip olup gövdesine geçişte hafif bir yivle ayrılarak dibe doğru daralmaktadır⁴³⁹. Çömlekçi çarkında yapılan kaplarda çark izleri ve çömlekçinin parmak izlerine sık rastlanılmaktadır. Ağız ve boyun ince cidarlı, ince işçiliğe sahipken dip kısmı daha kaba bırakılmaktadır⁴⁴⁰. Hayes, bu grubu ayırt etmenin kolay olduğundan bahsederek, çarkla yapılmış, kalın cidarlı ve genellikle dip kısmının kabaca bırakıldığından bazen parmak izleri ve hamur kalıntılarının dip kısmında kaldığından bahseder⁴⁴¹. Bu unguentariumların karakteristik özelliklerinden biri de geç antik dönem amphora ve

⁴³² Şimşek, Bilgin, "Laodikeia Geç Antik Çağ Seramikleri", s. 179.

⁴³³ Hayes, "A New Type of Early Christian Ampulla", s. 247.

⁴³⁴ Özudoğlu, Dünder, "Kibyra Geç Roma-Erken Doğu Roma Dönemi Mühürlü Unguentariumları", s. 152.

⁴³⁵ John W. Hayes, *Roman Pottery: Fine-Ware Imports. The Athenian Agora 32*, Princeton 2008, s. 116.

⁴³⁶ Öz, "Myra'nın Liman Yerleşimi Andriake'de Ele Geçen Geç Roma Dönemi Unguentariumları", s. 66.

⁴³⁷ Özudoğlu, Dünder, "Kibyra Geç Roma-Erken Doğu Roma Dönemi Mühürlü Unguentariumları", s. 151.

⁴³⁸ Susanne Metaxas, *Frühbyzantinische Ampullen und Amphoriskoi aus Ephesos*, *Späetantike und mittelalterliche Keramik aus Ephesos*, (s.67-123), *Archaeologische Forschungen* 13, Wien 2005, s.74

⁴³⁹ Hayes, "A New Type of Early Christian Ampulla", s. 243.

⁴⁴⁰ Metaxas, "Frühbyzantinische Ampullen und Amphoriskoi aus Ephesos", s. 71

⁴⁴¹ Hayes, "A New Type of Early Christian Ampulla", s. 243.

tuğlalarında olduğu gibi monogram ve mühürlerin bulunmasıdır⁴⁴²(Lev. 22: U116, U117, U118, Lev. 23: U119-U122, Lev. 24: U123-U126, Lev. 25: U127- U130). Bu unguentariumların fırınlamadan kaynaklı killeri, turuncu-kırmızı, pembe, kahverengi, mor ve gri tonlarında değişiklik göstermektedir; dış yüzeylerinin çoğu kil ile aynı tonda ince bir astar ile kaplanmıştır⁴⁴³. Genellikle gövdenin yarısına kadar boyaya batırılarak daldırma tekniği ile boyanmış olup, boya akıntısının dip kısmına doğru düzensiz bir şekilde aktığı bilinmektedir⁴⁴⁴ ve tezdeki örneklerde de buna rastlanılmıştır (Lev. 15: U81, U82, Lev. 16: U83, Lev. 17: U90, 91, Lev.1 8: U95, Lev. 19: U98, U100, Lev. 20: U106, Lev. 21: U110, U111, Lev. 23: U121). Kaya geç antik çağ unguentariumlarını düz dipli ve sivri dipli olarak sınıflandırmaktadır. Düz dipli unguentariumlar dönemin özelliklerini yansıtan ağız, boyun gövde yapısına sahip olup dip düz oturmaktadır. Düz dipli unguentariumlar tek başına ayakta durabilme özelliğine sahiptirler. Sivri dipli unguentariumlar ise benzer özelliklere sahip olup dip düz değil de sivri bir şekilde sonlanmakta olup, ayakta durma özelliğini kaybetmiştir⁴⁴⁵.

Agora’da, Granarium ve önünde, 41 No’lu Alan’da, Liman Yapıları’nda, Tiberius Meydanı’nda, Doğu Hamam’da, Sinagog’ta, Şarap İşliği’nde, B Kilise’sinde, Batı Hamam’da, 2015 Yılı İşlik Kazısı Atık Toprağı’nda, Tiyatro, Batı Agora Sokağı, 37 Numaralı Alan, 36 Numaralı Alan, 43-c Numaralı Alan’dan toplam 81 adet Geç Roma-Erken Bizans unguentariumu ele geçmiştir (Grafik 5). Ele geçen unguentariumlar (Kat. No. U1-25) bu çalışma kapsamında değerlendirilmiştir (Kat. No. U50-130; Lev. 10: U50, U51, Lev. 11: U52-U57, Lev. 12: U58-U63, Lev. 13: U64-U73, Lev. 14: U74-U78, Lev. 15: U79-U82, Lev. 16: U83-U88, Lev. 17: U89-U92, Lev. 18: U93-U96, Lev. 19: U97-U100, Lev. 20: U101-U106, Lev. 21: U107-U112, Lev. 22: U113-U118, Lev. 23: U119-U122, Lev. 24: U123-U126, Lev. 25: U127-U130).

⁴⁴² Laffl, “Studien zu Hellenistischen, Kaiserzeitlichen und Spätantikfrühbyzantinischen Tonunguentarien aus Kilikien und Pisidien (Süd-Türkei): Der Forschungsstand und Eine Auswahl von Fundobjekten aus den Örtlichen Museen, Universität zu Köln” s. 35

⁴⁴³ Hayes, *Roman Pottery: Fine-Ware Imports. The Athenian Agora* 32, s. 116.

⁴⁴⁴ Kaya, “Küçükçekmece Göl Havzası (Bathonea) Kazıları Unguentariumları”, s. 28.

⁴⁴⁵ Kaya, “Küçükçekmece Göl Havzası (Bathonea) Kazıları Unguentariumları”, s. 29- 30.

Tüm olarak ele geçen U50 ve U51 numaralı eserlerin ağız kısmı düz olup, hafifçe dışa açılmaktadır (Lev. 10: U50, U51). Kısa ve silindirik boyunlu olup boyun ile gövdenin birleşiminde dönemin belirgin özelliği olan keskin bir yiv yer almaktadır. Gövde genişleyip dip/kaide kısmına doğru daralarak, sivri diple son bulmuştur. U50 numaralı eserin kırmızımsı sarı renkteki kili sık dokulu, gözeneksiz olup az miktarda küçük boyutlu gümüş mika katkılısı mevcuttur. Astar rengi koyu kırmızımsı kahverengi olup daldırma tekniği ile astarlanmıştır. Eserin fazla fırınlamadan kaynaklı astar renginin koyulaştığı düşünülmektedir. U51 nolu eser U50 ile benzer form özelliklerine sahip olup farklı olarak daha şişkin bir gövdeye sahiptir. Kırmızımsı sarı renkteki kili sık dokulu ve gözeneksiz olup az miktarda küçük boyutlu gümüş mika katkılıdır. Koyu gri ve hafif yeşilimsi gri tonlarında iki astar rengine sahiptir. İki eserinde dip kısmında kil birikintileri mevcuttur. Dip kısmı dik duracak şekilde tasarlanmamış olup, elde tutulabilecek büyüklüğe sahiptir⁴⁴⁶. U50-51'in benzerlerine Iasos⁴⁴⁷, Perge⁴⁴⁸, Sagalassos⁴⁴⁹ ve Küçükçekmece Göl Havzası'nda⁴⁵⁰ rastlanılmış olup genel olarak MS 5.- 7. yüzyıla tarihlenmiştir. Literatürdeki benzerleri doğrultusunda eserler için MS 5-7. yüzyıl tarihleri önerilmektedir.

U52-65 numaralı örneklerin gövde ve kaidesi eksik olup eserler ağız, boyun parçasından oluşmaktadır (Lev. 11: U52-U57, Lev. 12: U58-U63, Lev. 13: U64, U65). Eserlerin tamamı dışa dönük yuvarlatılmış dik ağza, uzun silindirik boyuna ve boyunda bulunan karakteristik keskin yive sahiptir. U52, kırmızı renkte kile sahip olup kili sık dokulu, gözeneksiz bir yapıda olmasının yanında az miktarda küçük boyutlu kireç, siyah kum ile gümüş mika katkılıdır (Lev. 11: U52). Astar rengi de kil rengi ile aynı olup kırmızı renktedir. Fırınlamadan kaynaklı kilde renk değişimi mevcut olup kırmızımsı sarı renktedir. U53 numaralı eserin koyu kırmızımsı kahverengi renkteki kili sık dokulu gözeneksiz olup çok miktarda ufak boyutta kireç katkılıdır (Lev. 11: U53). Fırınlamadan kaynaklı kilde renk değişimi mevcut olup mavimsi siyah

⁴⁴⁶ Hayes, "A New Type of Early Christian Ampulla", s. 243.

⁴⁴⁷ Daniela Baldoni ve Carlo Franco, Unguentaria Tardo-Antichi da Iasos", Rivista di Archeologia, Anno XIX, Fig. 4a.

⁴⁴⁸ Fırat, "Perge Konut Alanı Keramiği", Lev. 201: 888.

⁴⁴⁹ R. Degeest, R. Ottenburgs, H. Kucha, W. Viane, P. Degryse, M. Waelkens, "The Late Roman Unguentaria of Sagalassos", Babesch 74, Fig. 2.

⁴⁵⁰ Şengül Aydıngün, Ahmet Aslan, Dürdane Kaya, "Küçükçekmece Göl Havzası (Bathonea?) Kazılarında Ele Geçen Unguentariumlar", İstanbul Araştırmaları Yıllığı, 2, Şekil 6. Ve Kaya, "Küçükçekmece Göl Havzası (Bathonea) Kazıları Unguentariumları", Lev. LX, Res. 4.

renktedir. Yüzeyde yer yer kireç patinaları bulunmaktadır. U54 ve U55 nolu eser kırmızı renkte kile sahip olup kili sık dokulu ve gözeneksizdir (Lev. 11: U54, U55). U54 numaralı eserin astar rengi kil rengi ile aynı olup kırmızıdır. U55 numaralı eserin kilinde fırınlamadan kaynaklı renk değişimi gözlemlenmiş olup koyu yeşilimsi gri renktedir. U56, koyu mavimsi gri kil rengine sahip olup kili sık dokulu ve gözeneksizdir. Astarı koyu kırmızımsı kahverengidir (Lev. 11: U56). U57 numaralı eserin kırmızı renkteki kili sık dokuya sahip ve gözeneksiz olup çok miktarda ufak boyutta kireç katkısı mevcuttur (Lev. 11: U57). Fırınlamadan kaynaklı kilde renk değişimi mevcut olup koyu mavimsi gri renktedir. Astarı ise sarımsı kırmızıdır. U58 ve U59 numaralı örnekler tıpaları ile birlikte bulunmuştur. U58, U59 nolu örnekler gibi tıpalı örnekler daha önce Andriake’de rastlanılmış olup Öz’ün makalesinde yer verilmiştir⁴⁵¹. U58 numaralı eser koyu kırmızımsı gri kil rengine sahip olup kili sık dokulu ve gözeneksizdir (Lev. 12: U58). Astar rengi kırmızımsı kahverengi olan eserde kırmızımsı siyah akıtma boyası gözlemlenmiştir. Tıpanın kili ise kırmızı renktedir. U59 numaralı eserde ağız yağı hafif eliptik şekilde deforme olmuştur. Bunun yapım aşamasında tutarken oluşan baskıdan kaynaklı olduğu düşünülmektedir. Kırmızı kil rengine sahip olup kili sık dokulu ve gözeneksizdir. Tıpanın kili de kırmızı renktedir (Lev. 12: U59). U60 numaralı eserin kırmızımsı sarı renkteki kili sık dokulu, gözeneksiz bir yapıda olup çok az miktarda çok küçük boyutlu gümüş mika ile taşıyıcı katkılıdır (Lev. 12: U60). Sarımsı kırmızı astar rengine sahiptir. U61 numaralı eserin koyu kırmızımsı kahverengi kili sık dokulu, gözeneksiz bir yapıda olup çok miktarda ufak boyutlu kireç katkılıdır (Lev. 12: U61). Astarı kil rengi ile aynı olup ağızdan boyuna doğru akıtma yer almakta olup mat kırmızı renktedir. U62, kırmızımsı kahverengi kile sahip olup kili sık dokulu ve gözeneksiz aynı zamanda az miktarda kireç, gümüş mika, taşıyıcı katkılıdır (Lev. 12: U62). Astar rengi iki alanda gözlemlenmiş olup ağız kenarında mat kırmızı renkte, boyunda ise koyu kırmızımsı kahverengi renktedir. U63 numaralı eser sarımsı kırmızı kile sahip olup kili sık dokulu ve gözeneksiz olmakla birlikte az miktarda küçük boyutlu kireç, siyah kum ve gümüş mika katkılıdır (Lev. 12: U63). Kırmızımsı kahverengi astar rengine sahiptir. U64, koyu mavimsi gri renkteki kili sık dokulu ve gözeneksiz olup az miktarda ufak boyutta

⁴⁵¹ Öz, “Myra’nın Liman Yerleşimi Andriake’de Ele Geçen Geç Roma Dönemi Unguentariumları”, Lev. 3:5.

kireç ile gümüş mika katkıdır (Lev. 12: U64). Dış yüzeyde büyük boyutta kireç katkısı gözlemlenmiştir. Kırmızımsı kahverengi astara sahiptir. U65 katalog numaralı örnek geç antik dönem ağız, boyun parçası olup fazla ısıya maruz kaldığından ağız biçimi bozulmuştur (Lev. 13: U65). Mavimsi siyah renkteki kili sık dokulu ve gözeneksizdir. Andriake⁴⁵², Perge⁴⁵³, Tripolis⁴⁵⁴, Hierapolis⁴⁵⁵, Nysa⁴⁵⁶, Laodikeia⁴⁵⁷, Küçükçekmece Göl Havzası⁴⁵⁸, Patara⁴⁵⁹ ve Smyrna'da⁴⁶⁰ benzer örnekleri bulunmakta olup genel olarak MS 5.-7. yüzyıla tarihlenmiştir. U52-65 numaralı örnekler içinde aynı tarih önerilmektedir.

Unguentarium ağızlarının önce pişmiş topraktan yapılmış bir tıpa ile kapatıldığı, ardından içindeki sıvının sızmasını önlemek amacıyla bu tıpanın üzerine bir ahşap tıkaç yerleştirilerek ikinci bir koruma sağlandığı düşünülmektedir ⁴⁶¹. Andriake'de in situ durumda tıpa ve ağız boyun parçası birlikte ele geçmiş olup farklı alanlarda da tekil tıpa örneklerine rastlanılmıştır (Res. 9, Lev. 12: U58, U59). U66-U73 numaralı örnekler ise tekil olarak ele geçmiş tıpa örnekleridir (Lev. 13: U66-U73). 1,7-1,3 cm. arasında tıpa çapları değişkenlik göstermektedir. Genellikle tıpların kapların hamuruyla aynı renkte olduğu düşünülmekte olup üstte kalan kısımda kapatma sırasında bastırmadan kaynaklanan parmak izine rastlanılmaktadır⁴⁶². Ele geçen tıplar kırmızımsı kahve, kırmızımsı sarı, pembe kil renklerine sahip olup killeri gözeneksiz ve sık dokuludur. Perge⁴⁶³, Hierapolis⁴⁶⁴, Laodikeia'da⁴⁶⁵ benzer örnekleri

⁴⁵² Öz, "Myra'nın Liman Yerleşimi Andriake'de Ele Geçen Geç Roma Dönemi Unguentariumları", Lev. 3:3, Lev. 3.5., Lev. 4:1.

⁴⁵³ Fırat, "Perge Konut Alanı Keramiği" Lev. 201: 888, Lev. 203: 894.

⁴⁵⁴ Erdoğan, Doğanalp, "Tripolis 2007-2009 Kazılarında Ele Geçen Unguentariumlar Üzerine Bir Değerlendirme", Fig. 5.

⁴⁵⁵ Cottica, "Unguentari tardo antichi dal Martyrion di Hierapolis, Turchia", s.1010, Fig.2.22, Fig. 2.23, Fig. 2.26, Fig. 2.27, Fig. 2.29,

⁴⁵⁶ Vedat İdil, Musa Kadioğlu, "2007 Yılı Nysa Kazı ve Restorasyon Çalışmaları", 30. Kazı Sonuçları Toplantısı, Cilt (3), Ankara 2008, Res. 8.

⁴⁵⁷ Şimşek, Duman, "Laodikeia'da Bulunan Geç Antik Çağ Unguentariumları", s. 304, Res. 7, s.306, Res. 18.

⁴⁵⁸ Kaya, "Küçükçekmece Göl Havzası (Bathonea) Kazıları Unguentariumları", Lev. LXVI, Res. 2, Lev. LXXXV, Res. 10, Lev. XLI, Res. 3, Lev. LXV, Res. 8, Lev. LXIII, Res. 5.

⁴⁵⁹ Dündar, Patara IV.1. Patara Unguentariumları, Lev. 25, U209.

⁴⁶⁰ Argun, "Smyrna Unguentarium Buluntuları", Kat. No. 7, 8, 10, 11, 12, 14, 15.

⁴⁶¹ Şimşek, Duman, "Laodikeia'da Bulunan Geç Antik Çağ Unguentariumları", s. 289.

⁴⁶² Şimşek, Duman, "Laodikeia'da Bulunan Geç Antik Çağ Unguentariumları", s. 289.

⁴⁶³ Nalan Fırat, "Perge Konut Alanı Keramiği" (Yayınlanmamış Doktora Tezi), İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul 1999, Lev. 203: 894.

⁴⁶⁴ Daniela Cottica, "Unguentari tardo antichi dal Martyrion di Hierapolis, Turchia", *Mélanges de l'École française de Rome. Antiquité*, 112/2, 2000, s. 1010, Fig. 2.2.

⁴⁶⁵ Şimşek, Duman, "Laodikeia'da Bulunan Geç Antik Çağ Unguentariumları", s. 306.

mevcut olup MS 5.-7. yüzyıla tarihlenmiştir. U66-U73 numaralı örnekler için aynı tarih önerilmektedir.

U74-U78 katalog nolu örneklerin ağız, gövdenin bir kısmı ve kaidenin tamamı eksiktir. Eserlerin gövde parçalarından oluşmaktadır (Lev. 14: U74, U75, U76, U77, U78). Gövdeler geç antik çağın tipik fusiform gövdesi olup, U78 dışındaki diğer örneklerde boyundaki keskin yiv korunmuştur. Boyundan gövdeye geçişte hafif bir açılma olup dönemin profiline uygundur. U74 numaralı eserin koyu mavimsi gri renkteki kili sık dokulu ve gözeneksizdir (Lev. 14: U74). Kırmızımsı kahverengi astara sahip olan eserde boyundan gövdeye doğru akıtma boya yer almakta olup koyu kırmızımsı gri renktedir. U75, kırmızı kil rengine sahip olup kili sık dokulu ve gözeneksizdir (Lev. 14: U75). Fırınlamadan kaynaklı kilde renk değişimi bulunmakta olup mavimsi gri renktedir. Astarı kili ile aynı renkte olup kırmızıdır. U76 numaralı eser açık kırmızımsı kahverengi kil rengine sahip olup kili sık dokulu ve gözeneksiz olmakla birlikte az miktarda küçük boyutta siyah kum ve yoğun miktarda küçük boyutta kireç katkılıdır (Lev. 14: U76). U77 numaralı eserin kırmızı renkteki kili sık dokulu ve gözeneksiz olup çok miktarda büyük boyutta kireç katkılıdır. Astar rengi de kil rengi ile aynı olup kırmızı renktedir (Lev. 14: U77). Benzerlerine daha önce Andriake⁴⁶⁶, Nysa⁴⁶⁷, Laodikeia⁴⁶⁸, Küçükçekmece Göl Havzası⁴⁶⁹, Patara⁴⁷⁰, Smyrna⁴⁷¹, Kibyra⁴⁷², Hierapolis'te⁴⁷³, rastlanılmış olup MS 5.-7. yüzyıla tarihlenmiştir. Buna bağlı olarak U74-U78 numaralı eserler için MS 5.-7. yüzyıl tarih aralığı önerilmektedir.

Geç Antik Çağ'a ait gövde profili sergileyen U78 numaralı eserin tamamı korunamamış olup ağız, boyun ve kaidesi eksiktir (Lev. 14: U78). Kırmızımsı sarı kil rengine sahip olup, kili sık dokulu ve gözeneksiz olmasının yanında az miktarda küçük

⁴⁶⁶ Öz, "Myra'nın Liman Yerleşimi Andriake'de Ele Geçen Geç Roma Dönemi Unguentariumları", Lev. 4:4.

⁴⁶⁷ İdil, Kadioğlu, "2007 Yılı Nysa Kazı ve Restorasyon Çalışmaları", Res. 8.

⁴⁶⁸ Şimşek, Duman, "Laodikeia'da Bulunan Geç Antik Çağ Unguentariumları", s. 304, Res. 7.

⁴⁶⁹ Kaya, "Küçükçekmece Göl Havzası (Bathonea) Kazıları Unguentariumları", Lev. LXXXV, Res. 10, Lev. LXVI, Res. 2, Lev. LXXXIV, Res. 3-5-8

⁴⁷⁰ Dündar, Patara IV.1. Patara Unguentariumları, U208, U209,

⁴⁷¹ Argun, "Smyrna Unguentarium Buluntuları", Kat. No. 8, 14,

⁴⁷² Özüdoğru, Dündar, "Kibyra Geç Roma-Erken Doğu Roma Dönemi Mühürlü Unguentariumları", s. 173, Fig. 12, U18.

⁴⁷³ Cottica, "Unguentari tardo antichi dal Martyrion di Hierapolis, Turchia", s.1010, Fig. 2.22, Fig. 2.25,

boyutlu mika katkılıdır. Kırmızı astara sahip olan eserin gövdesinde yaprak izleri yer almaktadır. Eserde dikkat çekici olan gövdede karşılıklı iki deliğin yer almasıdır. Gövde de karşılıklı iki deliğin bulunması kabı bir yere asmak için ya da rahat taşımak için kullanılmış olabileceğini düşündürmüştür. Anderson-Stojanovic, fusiform için kapların boyun kısmından bir kayış ya da kordonla taşınmış olabileceği önerisini sunmuştur⁴⁷⁴. Buna bağlı olarak Geç Antik Çağ'da bu formdaki karşılıklı delikler sayesinde aynı işlevin amaç edinilmiş olabileceği düşündürmektedir. Benzerine rastlanılmamış olup sergilediği form özelliklerine bağlı olarak MS 5.-7. yüzyıl tarihi bu eser için önerilmektedir.

Boyun ve ağız kısmı korunamayan U79-U82 numaralı örneklerde fusiform gövde dibe doğru daralmakta ve sivri dipole son bulmaktadır. Tipin karakteristik gövde yapısına sahiptirler (Lev. 15). U79 numaralı eseri incelediğimizde döneme özgü olan boyundan gövdeye geçişteki yivin korunduğu gözlemlenmiştir (Lev. 15: U79). Kırmızı renkteki kilinin sık dokulu ve gözeneksiz olup az miktarda küçük boyutta gümüş mika katkılıdır. Astarı kil rengi ile aynı olup kırmızı renktedir. U80 numaralı örnekte gövdenin bir bölümünde içe çökme gözlemlenmiş olup seri üretimden kaynaklı bir hata olduğu düşünülmektedir (Lev. 15: U80). Pembe renkteki kili sık dokulu ve gözeneksiz olup çok miktarda ufak boyutlu kireç katkılıdır. Astarı ise kırmızımsı kahverengidir. U81, kırmızımsı kahverengi kile sahiptir (Lev. 15: U81). Kili sık dokulu ve gözeneksiz olup çok miktarda ufak boyutlu kireç katkılıdır. Fırınlamadan kaynaklı kilde renk değişimleri mevcut olup koyu yeşilimsi gri ve yeşilimsi siyah renktedir. Astar rengi pembe olan eserin boyundan gövdeye doğru akıtması yer almakta olup kırmızımsı kahverengidir. U82 numaralı örnekte dipten gövdeye geçişte yamuk bir duruş gözlenmiş olup özensiz bir işçiliğin söz konusu olduğu düşündürmektedir (Lev. 15: U82). Kırmızımsı sarı renkteki kili sık dokulu ve gözeneksizdir. Astarı açık kırmızımsı kahverengidir. Boyundan dibe doğru akıtması yer almakta olup kırmızımsı kahverengidir. Yüzeyde yoğun kireç patinası gözlemlenmiştir. Benzerlerine

⁴⁷⁴ Stojanović, “The Chronology and Function of Ceramic Unguentaria”, s. 115.

Hierapolis⁴⁷⁵, Kilikya ve Pisidya⁴⁷⁶, Limyra⁴⁷⁷, Iasos⁴⁷⁸ ve Andriake'de⁴⁷⁹ rastlanılmış olup genel olarak MS 5.-7. yüzyıla tarihlenmiştir. U79-U82 numaralı eserler için bu tarih uygun görülmüştür.

U83-U104 katalog numaralı örneklerin ağız ve boyunu eksik olup dip ve gövdeye geçiş kısmının bir bölümü korunmuştur (Lev. 16, Lev. 17, Lev. 18, Lev. 19, Lev. 20). Örneklerin tamamında gövde dibe doğru daralmakta olup sivri diple sonlanmıştır. Gövde cidarları 0,5 cm. ile 1,1 cm. arasında değişmekte olup ağız, boyun ile karşılaştırıldığında gövdenin daha kalın cidara sahip olduğu tespit edilmiştir. U83 numaralı eserin koyu mavimsi gri renkteki kili sık dokulu ve gözeneksizdir (Lev. 16: U83). Fırınlamadan kaynaklı kilde renk değişimi mevcut olup koyu mavimsi gri renktedir. Gövdeden dibe doğru akıtma boyası gözlemlenmiş olup kırmızı renktedir. U84 numaralı eser mavimsi siyah renkte kile sahip olup kili sık dokulu ve gözeneksizdir (Lev. 16: U84). Fazla fırlamadan kaynaklı yüzey deforme olmuştur. Yüzeyde yoğun kireç patinası mevcuttur. U85 numaralı eserin kırmızı renkteki kili sık dokulu ve gözeneksiz olup az miktarda küçük ve orta boyutta kireç, gümüş mika ve siyah kum katkılıdır (Lev. 16: U85). Fırınlamadan kaynaklı kilde renk değişimi gözlemlenmiş olup yeşilimsi gri renktedir. Yüzeyde yer yer toprak patinaları mevcuttur. Dış yüzeyde hamur kalıntıları bulunmakta olup özensiz bir işçiliğin söz konusu olduğunun göstergesidir. U86, kırmızı renkte kile sahip olup kili sık dokulu ve gözeneksizdir (Lev. 16: U86). Kili az miktarda küçük boyutlu gümüş mika ve kireç katkılıdır. Fırınlamadan kaynaklı kilde renk değişimi gözlemlenmiş olup açık mavimsi gri renktedir. Yüzeyde yer yer toprak patinaları bulunmaktadır. U87, sarımsı kırmızı kil rengine sahip olup kili sık dokulu ve gözeneksizdir (Lev. 16: U87). Yüzeyde yoğun kireç patinası mevcuttur. U88 ve U89 numaralı eserlerin kırmızı renkteki kili sık dokulu ve gözeneksizdir (Lev. 16: U88, Lev. 17: U89). U89 kırmızı astara sahiptir.

⁴⁷⁵ Cottica, "Unguentari tardo antichi dal Martyrion di Hierapolis, Turchia", s. 1009, Fig.1.10.

⁴⁷⁶ Laflı, "Studien zu Hellenistischen, Kaiserzeitlichen und Spätantikfrühbyzantinischen Tonunguentarien aus Kilikien und Pisidien (Süd-Türkei): Der Forschungsstand und Eine Auswahl von Fundobjekten aus den Örtlichen Museen, Universität zu Köln" Taf. 210c, d.

⁴⁷⁷ Banu Yener-Marksteiner, Banu, "Limyra als Bischofssitz: Einblicke in die Keramik mit christlicher Symbolik", *Angekommen auf Ithaka Festgabe für Jürgen Borchhardt zum 80. Geburtstag*, (s.185-199), Phoibos Verlag, Wien 2016, s. 189, Abb.3.

⁴⁷⁸ Baldoni, Franco, "Unguentaria Tardo-Antichi da Iasos", Fig. 1.d.

⁴⁷⁹ Öz, "Myra'nın Liman Yerleşimi Andriake'de Ele Geçen Geç Roma Dönemi Unguentariumları", Lev. 4.4.

U90 numaralı eserin mavimsi gri kili sık dokulu ve gözeneksiz olup fazla fırınlamadan kaynaklı katkı maddeleri gözlemlenememiştir (Lev. 17: U90). Gövdeden dibe doğru akıtma yer almakta olup koyu kahverengidir. U91, kırmızı renkte kile sahip olup kili sık dokulu ve gözeneksiz olmasının yanında az miktarda ufak boyutlu kireç ve taşıcık katkıdır (Lev. 17: U91). Astar rengi kırmızımsı sarıdır. Gövdede akıtma yer almakta olup kahverengidir. U92 numaralı eserin ağız, boyun ve dip kısmı eksiktir (Lev. 17: U92). Kırmızı renkteki kili sık dokulu ve gözeneksiz olup az miktarda küçük boyutta gümüş mika, kireç, siyah kum katkıdır. Fırınlamadan kaynaklı kilde renk değişimi bulunmakta olup gri renktedir. Astarı ise kırmızı renktedir. Yüzeyde yer yer toprak patinaları mevcuttur. U93 numaralı eserinde ağız, boyun ve dip kısmının bir bölümü eksiktir (Lev. 18: U93). Kırmızı renkteki kili sık dokulu, gözeneksiz yapıda olup yoğun şekilde küçük ve büyük boyutta kireç katkısı bulunmaktadır. Yüzeyde yoğun kireç ve toprak patinası mevcuttur. U94 numaralı eserin kırmızımsı sarı renkteki kili sık dokulu ve gözeneksiz olup az miktarda büyük ve küçük boyutta taşıcık, az miktarda ufak gümüş mika katkıdır (Lev. 18: U94). Yüzeyde yoğun toprak patinası bulunmaktadır. U95, açık kahverengi kil rengine sahip olup kili sık dokulu, gözeneksiz olmasının yanında az miktarda çok ufak boyutta kireç katkıdır (Lev. 18: U95). Astar rengi pembe olup gövdeden dibe doğru kırmızımsı kahverengi akıtması bulunmaktadır U96 numaralı eserin kırmızı renkteki kili sık dokulu ve gözeneksiz olup çok miktarda ufak boyutlu kireç katkısı mevcuttur (Lev. 18: U96). Fırınlamadan kaynaklı kilde renk değişimi gözlemlenmiş olup koyu yeşilimsi gri renktedir. Astar rengi kırmızı olup gövdeden dibe doğru kırmızı akıtması bulunmaktadır. U97 numaralı örneğin sarımsı kırmızı renkteki kili sık dokulu ve gözeneksizdir (Lev. 19: U97). Fırınlamadan kaynaklı kilde renk değişimi gözlemlenmiş olup mavimsi gri renktedir. Astarı ise kırmızımsı sarı renktedir. Yüzeyde yer yer toprak ve kireç patinaları bulunmaktadır. U98 katalog numaralı eserin dip kısmında özensiz şekilde bırakılmış hamur atıklarına rastlanılmıştır (Lev. 19: U98). Sarımsı kırmızı renkteki kili sık dokulu ve gözeneksiz olup az miktarda çok küçük boyutlu kireç katkıdır. Fırınlamadan kaynaklı kilde renk değişimi mevcut olup koyu yeşilimsi gri renktedir. Gövdeden dibe doğru kırmızı akıtması bulunmaktadır. U99 numaralı örneğin yeşilimsi siyah renkteki kili gözeneksiz ve sık dokulu olup çok miktarda ufak boyutlu kireç katkıdır (Lev. 19: U99). U100, açık kırmızı renkte kile sahip olup kili sık dokulu ve gözeneksiz olmasının yanında

çok az miktarda küçük boyutlu kireç ve gümüş mika katkılıdır (Lev. 19: U100). Gövdeden dibe doğru kırmızı akıtma yer almaktadır. U101 nolu eserin dip kısmı özensiz bir şekilde sonlandırılmış olup yüzeyde ve dipte hamur kalıntıları yer almaktadır (Lev. 20: U101). Kırmızı renkteki kili gözeneksiz ve sık dokulu olup çok az miktarda çok küçük boyutta gümüş mika ve kireç katkılıdır. Fırınlamadan kaynaklı kilde renk değişimi gözlemlenmiş olup koyu yeşilimsi gri renktedir. Dış yüzeyde yoğun toprak patinası bulunmaktadır. U102 numaralı eserin kırmızı renkteki kili sık dokulu ve gözeneksiz olup az miktarda çok büyük boyutta gümüş mika ve kireç katkılıdır (Lev. 20: U102). Fırınlamadan kaynaklı renk değişimi mevcut olup yeşilimsi gri renktedir. Dış yüzeyde yoğun toprak patinası bulunmaktadır.

U103 numaralı örnekte, diğer örneklerden farklı olarak gövde içerisinde çok derin yivlere sahiptir (Lev. 20: U103). Pembe renkteki kili sık dokulu ve gözeneksiz olup az miktarda küçük ve orta boyutta kireç, çok küçük boyutta gümüş mika katkılıdır. Yüzeyinde yoğun toprak patinası mevcuttur. U104 nolu örneğin ise yüzeyinde oldukça derin ve kalın yivler bulunmaktadır (Lev.20: U104). Açık kahverengi kili sık dokulu ve gözeneksiz olup çok miktarda küçük ve orta boyutta kireç, az miktarda gümüş mika ve taşcık katkılıdır. Genellikle unguentariumların iç kısımlarındaki kil kalıntıları ve dip kısmında çarktan çıkarırken ip ile kesildiğini gösteren bir tarafta birikmiş kil birikintilerine rastlanılmaktadır. Buradan kapları yapan çömlekçinin seri üretime bağlı olarak özensiz bir işçilik sergilediği fikri öne sürülmüştür⁴⁸⁰. Buna bağlı olarak U101-U103-U104 nolu eserlerin seri üretimden kaynaklı olabilecek bir özensizlikle yapıldığını düşündürmektedir. Benzerlerine Küçükçekmece Göl Havzası⁴⁸¹, Patara⁴⁸², Smyrna⁴⁸³, Hierapolis⁴⁸⁴, Tripolis⁴⁸⁵,

⁴⁸⁰ Kaya, “Küçükçekmece Göl Havzası (Bathonea) Kazıları Unguentariumları”, s. 27.

⁴⁸¹ Kaya, “Küçükçekmece Göl Havzası (Bathonea) Kazıları Unguentariumları”, s. 398- s. 405.

⁴⁸² Dündar, Patara IV.1. Patara Unguentariumları, Lev. 25, U107.

⁴⁸³ Argun, “Smyrna Unguentarium Buluntuları”, Kat. No. 26, 31, 32, 42.

⁴⁸⁴ Cottica, “Unguentari tardo antichi dal Martyrion di Hierapolis, Turchia”, s. 1009, Fig. 1.10.

⁴⁸⁵ Erdoğan, Doğanalp, “Tripolis 2007-2009 Kazılarında Ele Geçen Unguentariumlar Üzerine Bir Değerlendirme”, Fig. 41, 42.

Laodikeia⁴⁸⁶, Kibyra⁴⁸⁷, Hadrianopolis⁴⁸⁸, Kilikya ve Pisidya⁴⁸⁹ ve Andriake'de⁴⁹⁰ rastlanılmış olup genel olarak MS 5.-7. yüzyıla tarihlenmiştir. U83-U104 numaralı eserler içinde aynı tarih önerilmektedir.

U105 numaralı eserin ağız, boyun kısmı eksik olup gövde ve dip kısmından oluşmaktadır. Açık kahverengi kili sık dokulu ve gözeneksiz olup çok miktarda büyük ve küçük boyutta kireç ile şamot katkılıdır. Seramikler fırınlanma sırasında üst üste istiflenmekte ya da üçayak benzeri bir aparat üzerinde kurutulmaya bırakılmaktadır⁴⁹¹. Ancak U105 numaralı örnekte tam kurumadan önce unguentariumun tutulması nedeniyle gövdenin dibe yakın kısmında bir tutma izinin varlığı gözlemlenmiş, bu tutma izinin seri üretimden kaynaklanan usta hatası olduğu düşünülmektedir (Lev. 20: U105). Dip kısmında da bozulmalar gözlemlenmiştir. Fırınlamadan kaynaklı hatalı üretim örneklerine Laodikeia'da⁴⁹² rastlanılmış olup MS 5.-7. yüzyıla tarihlenmiştir. Dönemin gövde profiline sahip olan eser için MS 5.-7. yüzyıl tarihi önerilmektedir.

Sivri dipli örnekler dışında, bu tipe ait, Myra ve Andriake'de düz dipli unguentariumlara da rastlanılmıştır. Bu örnekler U106-U115 katalog numaraları altında incelenmiştir (Lev. 20: U106, Lev. 21: U107-U112, Lev. 22: U113-U115). Örneklerin tamamında dip ve gövde parçasının bir kısmı korunmuş olup, ağız, boyun ve gövdenin büyük bir kısmı korunamamıştır. Gövde dibe doğru daralmakta olup, dip düzdür. Bu örnekler sivri dipli örneklerden farklı olarak kendi başlarına ayakta durabilmektedir. J. W. Hayes'in de bahsettiği gibi ⁴⁹³ eserlerin iç kısmında ve dış kısmında çark izleri net bir şekilde gözlemlenmektedir. Cidar kalınlıkları 0,4 cm. ile 0,8 cm. arasında değişmektedir. U106 numaralı eserin kırmızımsı kahverengi kili sık

⁴⁸⁶ Şimşek, Duman, "Laodikeia'da Bulunan Geç Antik Çağ Unguentariumları", Res. 5, 6.

⁴⁸⁷ Özüdoğru, Dünder, "Kibyra Geç Roma-Erken Doğu Roma Dönemi Mühürlü Unguentariumları", s. 175, Fig. 14.

⁴⁸⁸ Ergün Laflı, Gülseren Kan Şahin, "Pottery from southwestern Paphlagonia II. Unguentaria and lamps", *Naturwissenschaftliche Analysen vor- und frühgeschichtlicher Keramik III. Methoden*, Anwendungsbereiche, Auswertungsmöglichkeiten, Hamburg, Germany 2012, P1.5, No. 1-7.

⁴⁸⁹ Laflı, "Studien zu Hellenistischen, Kaiserzeitlichen und Spätantikfrühbyzantinischen Tonunguentarien aus Kilikien und Pisidien (Süd-Türkei): Der Forschungsstand und Eine Auswahl von Fundobjekten aus den Örtlichen Museen, Universität zu Köln" Taf. 217b.

⁴⁹⁰ Bkn. Öz, "Myra'nın Liman Yerleşimi Andriake'de Ele Geçen Geç Roma Dönemi Unguentariumları", Lev. 1, Lev. 2.

⁴⁹¹ Özüdoğru, Dünder, "Kibyra Geç Roma-Erken Doğu Roma Dönemi Mühürlü Unguentariumları", s. 149.

⁴⁹² Şimşek, Duman, "Laodikeia'da Bulunan Geç Antik Çağ Unguentariumları", s. 193, Fig. 3.

⁴⁹³ Hayes, "A New Type of Early Christian Ampulla", s. 243.

dokulu ve gözeneksizdir (Lev. 20: U106). Fırınlamadan kaynaklı renk değişimi mevcut olup koyu mavimsi gri ve koyu yeşilimsi gri renktedir. Gövdeden dibe doğru mat kırmızı akıtması bulunmaktadır. U107, kırmızı renkte kile sahip olup kili sık dokulu ve gözeneksizdir (Lev. 21: U107). Fırınlamadan kaynaklı renk değişimi mevcut olup koyu yeşilimsi gri renktedir. Astarı ise kırmızımsı kahverengidir. U109 numaralı eserin kırmızı renkteki kili sık dokulu ve gözeneksizdir (Lev. 21: U108). Fırınlamadan kaynaklı renk değişimi mevcut olup koyu yeşilimsi gri renktedir. Astarı ise açık kırmızımsı kahverengidir. U109, açık kırmızı renkte kile sahip olup kili sık dokulu ve gözeneksiz olmasının yanında az miktarda küçük boyutlu kireç ve gümüş mika katkıdır (Lev. 21: U109). Eserin iç ve dış yüzeyinde yoğun kireç patinaları bulunmaktadır. U110, kırmızımsı kahverengi renkli kili sık dokulu, gözeneksiz olup çok az miktarda çok küçük boyutlu gümüş mika ve kireç katkıdır (Lev. 21: U110). Fırınlamadan kaynaklı renk değişimi gözlemlenmiş olup koyu gri renktedir. Gövdeden dibe doğru koyu kırmızımsı gri akıtması mevcuttur. U111 nolu eserin kırmızı renkteki kili sık dokulu, gözenek içermeyen bir yapıda olup az miktarda küçük boyutlu gümüş mika, kireç ile siyah kum katkıdır (Lev. 21: U111). Gövdeden dibe doğru kırmızı renkte akıtması bulunmaktadır. U112 numaralı eserin sarımsı kırmızı renkteki kili sık dokulu ve gözeneksiz olup az miktarda küçük boyutlu gümüş mika, kireç ve kum katkıdır (Lev. 21: U112). Astarı ise kırmızı renktedir. U113, kırmızı renkte kile sahip olup kili sık dokulu ve gözeneksiz olmasının yanında az miktarda küçük boyutta kireç ve gümüş mika katkıdır (Lev. 22: U113). Yüzeyde toprak ve kireç patinaları bulunmaktadır. U114 numaralı eserin kırmızı renkteki kili sık dokulu ve gözeneksizdir (Lev. 22: U114). Yüzeyde kireç patinaları bulunmaktadır. U115, kırmızı renkte kile sahip olup kili sık dokulu ve gözeneksiz olmasının yanında çok miktarda küçük boyutlu kireç ve gümüş mika katkıdır (Lev. 22: U115). Literatürde benzerlerine

Laodikeia⁴⁹⁴, Tripolis⁴⁹⁵, Patara⁴⁹⁶, Smyrna⁴⁹⁷, Hierapolis⁴⁹⁸, Perge⁴⁹⁹, Nysa⁵⁰⁰ ve Iasos'ta⁵⁰¹ rastlanılmış olup genel olarak MS 5.-7. yüzyıla tarihlenmiştir. U106-U115 numaralı örnekler için MS 5.-7. yüzyıl tarihi önerilmektedir.

Ele geçen mühürlü unguentariumlar U116-U130 katalog numaraları altında incelenmiştir (Lev. 22: U116-U118, Lev. 23: U119-U122, Lev. 24: U122-U126, Lev. 25: U127-U130). Bu örneklerin gövdesinin büyük bir kısmı, ağız ve boyun parçası korunamamıştır. Gövde ve dip kısmından oluşan eserlerin tamamında gövde dibe doğru daralmakta olup sivri diple sonlanmıştır. Diğer parçalardan farklı olarak bu eserlerde dibin hemen üstünde dairesel ya da dikdörtgen bir alan içerisinde mühür yer almaktadır. U116 numaralı eserin kırmızımsı sarı renkteki kili sık dokulu ve gözeneksiz olup az miktarda çok küçük boyutta kireç katkılıdır (Lev. 22: U116). Yüzeyde yoğun toprak patinası mevcuttur. U117 eserin kili fırınlamadan kaynaklı koyu mavimsi gri renkte olup kili sık dokulu ve gözeneksizdir (Lev. 22: U117). U118 numaralı örneğin dip kısmında hamur kalıntıları bulunmaktadır (Lev. 22: U118). Mavimsi gri kil rengine sahip olup kili sık dokulu ve gözeneksiz olmasının yanında az miktarda çok küçük boyutlu gümüş mika katkılıdır. Yüzeyde yoğun kireç patinası mevcuttur. U119 kırmızı renkte kile sahip olup kili sık dokulu ve gözeneksizdir (Lev. 23: U119). Astar rengi kırmızımsı sarı olup gövdeden dibe doğru kırmızı renkte akıtması mevcuttur. U120 numaralı eserin dibinin bir kısmı korunmamıştır (Lev. 23: U120). Koyu mavimsi gri renkteki kili sık dokulu ve gözeneksiz olup az miktarda çok küçük boyutlu gümüş mika katkılıdır. U121 kırmızı renkte kile sahip olup kili sık dokulu ve gözeneksizdir. Fırınlamadan kaynaklı kilde renk değişimi mevcut olup koyu mavimsi gri renktedir. Gövdeden dibe doğru koyu kırmızımsı kahverengi akıtması bulunmaktadır. U122, mavimsi gri kil rengine sahip olup kili sık dokulu ve

⁴⁹⁴ Şimşek, Duman, "Laodikeia'da Bulunan Geç Antik Çağ Unguentariumları", Res. 4, 19.

⁴⁹⁵ Erdoğan, Doğanalp, "Tripolis 2007-2009 Kazılarında Ele Geçen Unguentariumlar Üzerine Bir Değerlendirme", Fig. 40, 41, Fig. 26, Fig. 27, Fig. 30.

⁴⁹⁶ Dündar, "Hellenistik ve Roma Dönemleri Patara Unguentariumları", Kat. No. U127, Dündar, Patara IV.1. Patara Unguentariumları, Lev. 24, U119, Lev. 34, U195, U200, U201. ve Dündar, Patara IV.1. Patara Unguentariumları, Lev. 25, U199, U202.

⁴⁹⁷ Argun, "Smyrna Unguentarium Buluntuları", Kat. No. 27.

⁴⁹⁸ Cottica, "Unguentari tardo antichi dal Martyrion di Hierapolis, Turchia", s. 1009, Fig.1.13, 1.14, 1.17.

⁴⁹⁹ Fırat, "Perge Konut Alanı Keramiği" Lev. 202: 891.

⁵⁰⁰ İdil, Kadioğlu, "2007 Yılı Nysa Kazı ve Restorasyon Çalışmaları", Res. 8.

⁵⁰¹ Baldoni, Franco, "Unguentaria Tardo-Antichi da Iasos", Fig. 4f.

gözeneksizdir (Lev. 23: U122). Yüzeyde yer yer kireç patinaları mevcut olup fazla fırınlamadan kaynaklı yanık izleri de gözlemlenmiştir. U123 numaralı eserin kırmızı renkteki kili sık dokulu ve gözeneksizdir (Lev. 24: U123). Fırınlamadan kaynaklı kilde renk değişimi mevcut olup gri renktedir. Yüzeyde yer yer kireç patinalarına rastlanılmıştır. U124 numaralı eserin kırmızımsı kahverengi kili sık dokulu ve gözeneksiz olup az miktarda ufak boyutlu kireç katkılıdır. Astarı ise kil ile aynı renkte olup kırmızımsı kahverengidir. U125, kırmızı renkte kile sahip olup kili sık dokulu ve gözeneksizdir (Lev. 24: U125). Yüzeyin bir kısmında yoğun kireç patinası mevcuttur. U126 kırmızı renkte kil rengine sahip olup kili sık dokulu ve gözeneksizdir (Lev. 24: U126). Fırınlamadan kaynaklı renk değişimi gözlemlenmiş olup koyu yeşilimsi gri renktedir. Gövdeden dibe doğru mat kırmızı akıtması mevcuttur. U127 numaralı eser koyu mavimsi gri kil rengine sahip olup kili sık dokulu ve gözeneksizdir (Lev. 25: U127). U128 sarımsı kırmızı kil rengine sahip olup kili sık dokulu ve gözeneksizdir (Lev. 25: U128). U129, açık kırmızı renkte kil rengine sahip olup kili gözeneksiz ve sık dokuludur (Lev. 25: U129). U130 nolu eserin kırmızı renkteki kili sık dokulu ve gözeneksiz olup az miktarda küçük boyutlu kireç ve gümüş mika katkılıdır (Lev. 25: U130). Fırınlamadan kaynaklı kilde renk değişimi mevcut olup koyu yeşilimsi gri renktedir. Yüzeyde yer yer toprak patinası ve hamut kalıntıları mevcut olup eserin yüzeyi oldukça aşınmıştır. Benzerlerine Hierapolis⁵⁰², Smyrna⁵⁰³ Küçükçekmece Göl Havzası (Bathonea)⁵⁰⁴, Laodikeia⁵⁰⁵, Seleukeia Sidera⁵⁰⁶, Parion⁵⁰⁷, Perge⁵⁰⁸,

⁵⁰² Cottica, “Unguentari tardo antichi dal Martyrion di Hierapolis, Turchia”, s. 1009, Fig. 1.8, s. 1010, Fig. 2.34.

⁵⁰³ Argun, *Smyrna Unguentarium Buluntuları*, Kat. No. 57-82.

⁵⁰⁴ Kaya, *Küçükçekmece Göl Havzası (Bathonea) Kazıları Unguentariumları*, Lev. XXXIII, Res. 3, Res. 4, Res. 5, Res. 6, Lev. XCIV.

⁵⁰⁵ Şimşek, Duman, “Laodikeia’da Bulunan Geç Antik Çağ Unguentariumları”, s. 306, Res. 14, 15, 21.

⁵⁰⁶ Bilge Hürmüzlü, Burak Sönmez, vd. “Seleukeia Sidera’da Geç Antik Dönem Hakkında Ön Sonuçlar”, *SDÜ Fen-Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, Sayı 54, s. 361, Çizim 2.

⁵⁰⁷ Ergürer, “Parion Roma Dönemi Seramiği”, Lev.55-56.

⁵⁰⁸ Bilgin, “Perge’de Bulunmuş Geç Roma Dönemi Damgalı Unguentariumları”, s. 130, Res. 13.

Andriake⁵⁰⁹, Kibyra⁵¹⁰, Tripolis⁵¹¹, Iasos⁵¹² ve Ephesos'ta⁵¹³ rastlanılmış olup genel olarak MS 5.-7. yüzyıla tarihlenmiştir. Literatürdeki benzerleri doğrultusunda aynı tarih önerilmektedir.

⁵⁰⁹ Öz, “Myra’nın Liman Yerleşimi Andriake’de Ele Geçen Geç Roma Dönemi Unguentariumları”, Lev. 1:4, 2:1, 2:3, 2.4, 2.5. ve Özdilek, “2009-2012 Andriake Kazılarında Ele Geçen Unguentarium, Şişe, Lykion ve Mortar Örnekleri”, s. 248, Kat. No: U9, Kat. No: U10.

⁵¹⁰ Özudoğru, Dünder, “Kibyra Geç Roma-Erken Doğu Roma Dönemi Mühürlü Unguentariumları”, s. 174, Fig. 12-13, U14

⁵¹¹ Erdoğan, Doğanalp, “Tripolis 2007-2009 Kazılarında Ele Geçen Unguentariumlar Üzerine Bir Değerlendirme”, s. 100, Fig. 48.

⁵¹² Baldoni, Franco, “Unguentaria Tardo-Antichi da Iasos”, Fig. 1, Fig. 2, Fig. 3.

⁵¹³ Metaxas, “Frühbyzantinische Ampullen und Amphoriskoi aus Ephesos”, s. 81, Nr. 16.

BEŞİNCİ BÖLÜM

GEÇ ROMA-ERKEN BİZANS UNGUENTARIUMLARI ÜZERİNDE BULUNAN MONOGRAMLAR VE DÜŞÜNDÜRDÜKLERİ

5.1. Geç Roma-Erken Bizans Unguentarium Monogramları ve Düşündürdükleri

Roma İmparatorluğu'nda genellikle ticari amaçlarla kullanılmaya başlanan mühürler, Bizans Dönemi'nde genel olarak imparator ve ailesi tarafından kullanılırken MS 6. yüzyıla birlikte toplumun aristokrat bireyleri ve yüksek rütbeli memurlar tarafından da sıklıkla kullanılmaya başlanmıştır⁵¹⁴. Bizans yönetimi MS 5. ve 6. yüzyıllardan⁵¹⁵ itibaren alınan bir kararın ve kesinleştirilen bir hususun meşruiyetini sağlamak ve denetlemek amacıyla yazılı belgeleri ya da üretilen veya sahip olunan bazı objeleri mühürlemeye başlamıştır. Bu doğrultuda özellikle 6. yüzyılda ihracat faaliyetlerinin artmasıyla birlikte mühürleme işleminde de artış yaşanmıştır⁵¹⁶. Tüccarların ürettikleri ürünlerin garantisini ortaya koymak ya da gümrük işlemleri ile ilgili bazı prosedürlerden ötürü mühür kullanmış olmalıdır⁵¹⁷. Ancak unguentarium üzerindeki mühürlerin hangi amaç ya da amaçlarla kullanıldığına dair net bir bilgi bulunmamaktadır. Unguentarium üzerindeki mühürlere benzer ya da aynı monogramlara MS 450-650 yılları arasında⁵¹⁸ ampulla, amphora, pişmiş toprak ve metal kaplar, kapaklar, pişmiş toprak, cam ve metal ağırlıklar, kurşun mühürler, sikkeler, yüzükler, fildişi oymalar, kandiller, mozaikler, resimler ve mimari yapılarda rastlanmaktadır⁵¹⁹. Unguentariumlarda hangi amaçla kullanıldığına dair net bir bilgi bulunmasa da eldeki veriler doğrultusunda piskoposların, anagnosteslerin ve eparkhosların mühürleri olabileceği düşünülmektedir⁵²⁰. Rhodos'ta ele geçen bir

⁵¹⁴ Şeniz Yener, “Laodikeia’da Bulunan Kurşun Mühür Baskıları”, (Yayınlanmamış Doktora Tezi), Pamukkale Üniversitesi Arkeoloji Enstitüsü, Denizli 2022, s. 20.

⁵¹⁵ Sevingül Bilgin, “Perge’de Bulunmuş Geç Roma Dönemi Damgalı Unguentariumları”, **Uluslararası Genç Bilimciler Buluşması II: Anadolu Akdenizi Sempozyumu 04-07 Kasım 2015- Sempozyum Bildirileri**, Antalya 2018, s. 121.

⁵¹⁶ Metaxas, “Frühbyzantinische Ampullen und Amphoriskoi aus Ephesos”, s. 91.

⁵¹⁷ Vera Bulgurlu, “İstanbul Arkeoloji Müzeleri’ndeki Bir Grup Bizans Kurşun Mührünün Değerlendirilmesi”, (Yayınlanmamış Doktora Tezi), İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul 1998, s. 19.

⁵¹⁸ Hayes, “A New Type of Early Christian Ampulla”, s. 245.

⁵¹⁹ Laffl, **Studien zu Hellenistischen, Kaiserzeitlichen und Spätantikfrühbyzantinischen Tonunguentarien aus Kilikien und Pisidien (Süd-Türkei): Der Forschungsstand und Eine Auswahl von Fundobjekten aus den Örtlichen Museen**, Universität zu Köln, s. 37.

⁵²⁰ Metaxas, “Frühbyzantinische Ampullen und Amphoriskoi aus Ephesos”, s. 94.

unguentariumdaki monogramda “*Piskopos Severianos 'un*” ifadesine rastlanılmış olup, ilgili ifade bu kişinin bir seramik atölyesi işletmiş olabileceğinden ziyade, mevcut unguentariumun kilisede kullanılan bir tür kutsal yağ veya kutsal su gibi bir maddeyi depolamak amacıyla kullanılmış olabileceğini düşündürmüştür⁵²¹. Ancak mühürlerin kullanıcı tarafından herhangi bir anlam ifade edip etmediği, obje sahiplerinin bu monogramları çözümleyebilip çözümleyemedikleri veya mühürlerdeki sözcükleri/kısaltmaları okuyabilip okuyamadıkları bilinmemektedir⁵²². Aynı zamanda monogramlardaki çeşitlilik üretici ya da kullanıcı grubunu tanımlamayı da zorlaştırmıştır⁵²³.

Unguentariumlar üzerindeki mühürler genellikle şişenin dip/kaidesinin üst kısmında dairesel ya da dikdörtgen bir alan içerisinde yer almaktadır⁵²⁴ (Lev. 22: U116-U118, Lev. 23: U119-U122, Lev. 24: U122-U126, Lev. 25: U127-U130). MS 5.-7. yüzyıllarda unguentariumlarda yaygın olarak kullanılan mühürler Geç Roma-Erken Bizans Dönemi monogramlarıdır⁵²⁵. Dikdörtgen, kare, yuvarlak bazen de üçgen formlu monogramlara rastlanılmıştır⁵²⁶. Mühürleme işlemi ile unguentarium içerisinde yer alan ya da depolanan malzemenin güvenliğinin sağlandığı düşünülmektedir⁵²⁷. Genellikle karakteristik figüratif semboller, blok, haç monogramlar veya yazınsal içerikli örneklerine rastlanılmıştır⁵²⁸. Çoğu monogramın her zaman tipolojik bir dönüşüm sergilemediği, böylelikle zaman zaman aynı şablonların kullanılmaya devam ettiği bilinmektedir⁵²⁹. Unguentariumlar üzerindeki monogramlar hakkında detaylı bir çalışma olmadığı gibi tipolojik olarak genel bir sınıflandırma da bulunmamaktadır. Her kent kendi buluntu grubuna göre temsili bir tipolojik sınıflandırma yapmıştır. Monogramlı unguentariumların ne amaçla kullanıldığı ve ilgili monogramlarda yer alan harf karakterlerinin, hecelerin ve zaman zaman ise sözcüklerin ticari, dini ya da

⁵²¹ Hayes, “A New Type of Early Christian Ampulla”, s. 244.

⁵²² Laflı, *Studien zu Hellenistischen, Kaiserzeitlichen und Spätantikfrühbyzantinischen Tonunguentarien aus Kilikien und Pisidien (SüdTürkei): Der Forschungsstand und Eine Auswahl von Fundobjekten aus den Örtlichen Museen, Universität zu Köln*, s. 38.

⁵²³ Metaxas, “Frühbyzantinische Ampullen und Amphoriskoi aus Ephesos”, s. 75.

⁵²⁴ Hayes, “A New Type of Early Christian Ampulla”, s. 243.

⁵²⁵ Laflı, *Studien zu Hellenistischen, Kaiserzeitlichen und Spätantikfrühbyzantinischen Tonunguentarien aus Kilikien und Pisidien (SüdTürkei): Der Forschungsstand und Eine Auswahl von Fundobjekten aus den Örtlichen Museen, Universität zu Köln*, s. 35

⁵²⁶ Metaxas, “Frühbyzantinische Ampullen und Amphoriskoi aus Ephesos”, s. 90.

⁵²⁷ Hayes, “A New Type of Early Christian Ampulla”, s. 244.

⁵²⁸ Metaxas, “Frühbyzantinische Ampullen und Amphoriskoi aus Ephesos”, s. 75.

⁵²⁹ Degeest, Ottenburgs, vd., “The Late Roman Unguentaria of Sagalassos”, s. 252.

askeri bir unvana mı yoksa herhangi bir şahsın ismine mi işaret ettiği net değildir. Bu doğrultuda güncel bilimsel çalışmalar özelinde birçok farklı monogramın neye işaret ettiği ve kavramsal içeriği tartışılmaya devam etmektedir.

Net tarihlendirilen monogramlar arasında Bizans İmparatorlarının sikkelerinde yer alan blok monogramlar bulunmaktadır. İmparator adları ilk kez II. Theodosios Dönemi'nde (MS 408-450) Latin ve Yunanca harflerin kombinasyonu olarak kullanılmaya başlanmıştır⁵³⁰. Laflı, unguentarium monogramlarının içeriklerinin çözümlenebilmesi bağlamında en çok ipucu sağlayan monogram grubunun kurşun mühürde yer aldığından bahsederek bunlardaki monogramın bir yüzeyinde kişi adı, diğer yüzeyinde ise unvan olduğunu belirtmektedir⁵³¹. Kurşun mühürlerde, monogramların ters yüzeylerinde genellikle mühür sahibinin ismi ve portresi yer aldığından bu mühürlerin kesin tarihleri bilinmektedir. Ancak unguentariumlardaki monogramların ters yüzeyinin olmaması, monogramların bir şahıs ismine mi ya da bir unvana mı işaret ettiğinin anlaşılabilmesini zorlaştırmaktadır⁵³². Bu bağlamda unguentarium monogramları ile kurşun mühür üzerindeki monogramları karşılaştırıp bunların benzerliklerini değerlendirmek oldukça zordur⁵³³.

Kaya⁵³⁴ yüksek lisans tez çalışmasında mühürlü unguentariumları figürlü ve monogramlı olarak ikiye ayırmıştır. Buna bağlı olarak değerlendirdiğimizde hayvan figürlü mühürlerin antik çağda kötü ruhları kovmak için kullanılan apotropaik (nazardan koruma amaçlı) figürler olduğunu ileri sürmektedir. Nadiren de olsa mitolojik motif ve figürlere de yer verilmiştir⁵³⁵. Hayes ise garip bir hayvan karışımı şeklinde anlaşılmaz bir yazıyla birleştirilen bir mühürden bahsederek gnostik bir büyü formülü şeklinde yorumlamıştır⁵³⁶. Hayvan figürlü bir unguentarium mührü daha önce

⁵³⁰ Metaxas, "Frühbyzantinische Ampullen und Amphoriskoi aus Ephesos", s. 90.

Laflı, *Studien zu Hellenistischen, Kaiserzeitlichen und Spätantikfrühbyzantinischen Tonunguentarien aus Kilikien und Pisidien (SüdTürkei): Der Forschungsstand und Eine Auswahl von Fundobjekten aus den Örtlichen Museen, Universität zu Köln*, s. 38.

⁵³² Degeest, Ottenburgs, vd., "The Late Roman Unguentaria of Sagalassos", s. 250.

⁵³³ Laflı, *Studien zu Hellenistischen, Kaiserzeitlichen und Spätantikfrühbyzantinischen Tonunguentarien aus Kilikien und Pisidien (SüdTürkei): Der Forschungsstand und Eine Auswahl von Fundobjekten aus den Örtlichen Museen, Universität zu Köln*, s. 38.

⁵³⁴ Kaya, *Küçükçekmece Göl Havzası (Bathonea) Kazıları Unguentariumları*, s. 32.

⁵³⁵ Laflı, *Studien zu Hellenistischen, Kaiserzeitlichen und Spätantikfrühbyzantinischen Tonunguentarien aus Kilikien und Pisidien (SüdTürkei): Der Forschungsstand und Eine Auswahl von Fundobjekten aus den Örtlichen Museen, Universität zu Köln*, s. 36.

⁵³⁶ Hayes, "A New Type of Early Christian Ampulla", s. 243.

Andriake’de ele geçmiş olup Öz tarafından değerlendirilmiştir⁵³⁷. Ephesos⁵³⁸, Hierapolis⁵³⁹, Laodikeia⁵⁴⁰, Smyrna⁵⁴¹, Küçükçekmece Göl Havzası (Bathonea)⁵⁴² ve Perge’de⁵⁴³ hayvan figürlü örneklerle rastlanılmıştır.

Unguentariumlarda en sık kullanılan mühürler genellikle monogramlardan oluşmaktadır. Monogram mühürler bazen tek harf bazen birkaç harften oluşan tek bir grafik formda olabilmektedir⁵⁴⁴. Özellikle blok monogramlar MS 6. yüzyılda zirveye ulaşmıştır. Ancak bu dönemle birlikte haç monogramlarda da artış gözlemlenmiştir⁵⁴⁵. Blok monogramlar genellikle merkezde bir harf etrafında diğer harfler gruplanarak birleştirilmiştir (Lev. 23: U120, U121, U122, Lev.24: U123, U126). Merkezde genellikle P (Rho), M (Mü), N (Nü) veya H (Eta) harfleri yer almakta olup bazen simetrik olarak ters çevrilebilmektedir⁵⁴⁶.

U120, U121, U122, U123, U124, U126 numaralı örnekler monogramlı unguentariumlar kategorisinde değerlendirilmiştir (Lev. 23: U120, U121, U122, Lev. 24: U123, U124, U126).

U120, U121, U122 nolu eserlerde dibin üst kısmında dikdörtgen bir alan içerisinde birbirine benzeyen monogramlar yer almaktadır (Lev. 23: U120, U121, U122). Monogramlarda M (Mü), A (Alpha), X (Khi), E (Epsilon), P (Rho) harfleri okunmaktadır. U121 numaralı unguentariumdaki monogramın 2 cm. yukarısında mühür izine benzer bir iz yer almakta olup, başlangıçta mührün oraya yapılacakken vazgeçilmiş olabileceğini ya da mühürleme işlemi sırasında seri üretimden kaynaklanan bir hata olabileceği düşünülmektedir. Benzer monogramların kullanıldığı

⁵³⁷ Öz, “Myra’nın Liman Yerleşimi Andriake’de Ele Geçen Geç Roma Dönemi Unguentariumları”, Lev. 2: 2.

⁵³⁸ Metaxas, “Frühbyzantinische Ampullen und Amphoriskoi aus Ephesos”, s. 87, Nr. 40.

⁵³⁹ Cottica, “Unguentari tardo antichi dal Martyrion di Hierapolis, Turchia”, s.1 009, Fig. 1.9., s. 1010, Fig. 2.35.

⁵⁴⁰ Şimşek, Duman, “Laodikeia’da Bulunan Geç Antik Çağ Unguentariumları”, s. 306, Res. 16, 17.

⁵⁴¹ Argun, Smyrna Unguentarium Buluntuları, Lev. 9, Kat. No. 83.

⁵⁴² Kaya, Küçükçekmece Göl Havzası (Bathonea) Kazıları Unguentariumları, Lev. XXXIII, Res. 2.

⁵⁴³ Bilgin, “Perge’de Bulunmuş Geç Roma Dönemi Damgalı Unguentariumları”, s. 131, Res. 24.

⁵⁴⁴ Kaya, Küçükçekmece Göl Havzası (Bathonea) Kazıları Unguentariumları, s. 34.

⁵⁴⁵ Metaxas, “Frühbyzantinische Ampullen und Amphoriskoi aus Ephesos”, s. 90.

⁵⁴⁶ Laflı, Studien zu Hellenistischen, Kaiserzeitlichen und Spätantikfrühbyzantinischen Tonunguentarien aus Kilikien und Pisidien (SüdTürkei): Der Forschungsstand und Eine Auswahl von Fundobjekten aus den Örtlichen Museen, Universität zu Köln, s. 36.

unguentariumlar Laodikeia⁵⁴⁷ ve Smyrna'da⁵⁴⁸ görülmektedir. U123 numaralı örnekte de benzer şekilde dikdörtgen bir alan içerisinde monogram bulunmaktadır (Lev. 24: U123). İlgili monogramın A (Alpha) ve P (Rho) harfleri ile başlayan bir mührün kısaltması olabileceği düşünülmektedir. Andriake⁵⁴⁹, Smyrna⁵⁵⁰, Perge⁵⁵¹, Ephesos⁵⁵² ve Tripolis⁵⁵³ buluntularında da benzer monogramlar tespit edilmiştir. U126 nolu unguentariumun dip kısmında dairesel bir alan içerisinde yer alan monogramın da Π (Pi), A (Alpha) ile başlayan mührün kısaltması olabileceği varsayılmaktadır (Lev. 24: U126)⁵⁵⁴. Bu tarz monogramlarda monogram üzerindeki bazı harfler ayırt edilse bile monogramların bütüncül bir perspektifte okunabilmesi ve anlaşılabilmesi oldukça zordur; çünkü monogramlardaki alfabetik işaretler zaman zaman birbirini tekrar edebilmektedir⁵⁵⁵. Modern çalışmalar ışığında bu monogramların şahıs ismi, unvan ya da her ikisini birden kapsayabileceği düşüncesi ileri sürülmüştür⁵⁵⁶. Bunların temsil ettiği şahıs isimleri genellikle pek anlaşılır değildir⁵⁵⁷. Blok monogramlı örneklerle Hierapolis⁵⁵⁸, Küçükçekmece Göl Havzası (Bathonea)⁵⁵⁹, Laodikeia⁵⁶⁰, Seleukeia

⁵⁴⁷ Şimşek, Duman, “Laodikeia’da Bulunan Geç Antik Çağ Unguentariumları”, s. 304, Res. 22: 02.01, 02.02, 02.03, s. 306, Res. 14.

⁵⁴⁸ Argun, **Smyrna Unguentarium Buluntuları**, Kat. No. 57.

⁵⁴⁹ Öz, “Myra’nın Liman Yerleşimi Andriake’de Ele Geçen Geç Roma Dönemi Unguentariumları”, Lev. 2.5.

⁵⁵⁰ Argun, **Smyrna Unguentarium Buluntuları**, Kat. No. 58-82.

⁵⁵¹ Bilgin, “Perge’de Bulunmuş Geç Roma Dönemi Damgalı Unguentariumları”, s. 130, Res. 13. ve Fırat, **Perge Konut Alanı Keramiği**, Lev. 203: 900-901.

⁵⁵² Metaxas, “Frühbyzantinische Ampullen und Amphoriskoi aus Ephesos”, s. 81, 121, Taf. 2. Nr. 20.

⁵⁵³ Erdoğan, Doğanalp, “Tripolis 2007-2009 Kazılarında Ele Geçen Unguentariumlar Üzerine Bir Değerlendirme”, s. 100, Fig. 48.

⁵⁵⁴ Monogramların okunmasındaki yardımlarından dolayı Akdeniz Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Eskiçağ Dilleri ve Kùltürleri Bölümü, Latin Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı öğretim görevlisi Arş. Gör. Dr. Erkan Kurul’a teşekkür ederim.

⁵⁵⁵ Baldoni, Franco, “Unguentaria Tardo-Antichi da Iasos”, s. 123.

⁵⁵⁶ Özüdoğru, Dündar, “Kibyra Geç Roma-Erken Doğu Roma Dönemi Mühürlü Unguentariumları”, s. 177.

⁵⁵⁷ Hayes, “A New Type of Early Christian Ampulla”, s. 243.

⁵⁵⁸ Cottica, “Unguentari tardo antichi dal Martyrion di Hierapolis, Turchia”, s. 1009, Fig. 1.8, s. 1010, Fig. 2.34.

⁵⁵⁹ Kaya, **Küçükçekmece Göl Havzası (Bathonea) Kazıları Unguentariumları**, Lev. XXXIII, Res. 3, Res. 4, Res. 5, Res. 6.

⁵⁶⁰ Şimşek, Duman, “Laodikeia’da Bulunan Geç Antik Çağ Unguentariumları”, s. 306, Res. 14, 15.

Sidera⁵⁶¹, Perge⁵⁶², Andriake⁵⁶³, Kibyra⁵⁶⁴, Tripolis⁵⁶⁵, Iasos⁵⁶⁶ ve Ephesos'ta⁵⁶⁷ rastlanılmıştır.

Kelebek ya da X formu olarak adlandırılan bir diğer monogram ise Myra ve Andriake'deki unguentariumlar üzerinde en sık karşımıza çıkan tiptir (Lev. 22: U116, U117, U118, Lev. 23: U119). Hayes, bu tip için basit bir şekilde “*Kelebek Tip*” terimini kullanmış ve monogramın bir harf olup olmadığının belirsizliğine dikkat çekmiştir⁵⁶⁸. U116-U119 arasındaki örnekler X formu monograma sahiptir (Lev. 22: U116, U117, U118, Lev. 23: U119). U116, U117 ve U118 numaralı unguentariumların dip kısımlarında dairesel bir alan içerisinde yer alan kelebek biçimli monogram, U119'da dikdörtgen bir alan içerisinde yer almaktadır (Lev. 23: U119). Tamamında X'in kenarları kapatılmıştır. Monogramlar arasında, diğerlerine göre, en erken tarihli tipin bu tip olduğu düşünülmektedir⁵⁶⁹. Bu monogramların harf içerikli olup olmadıkları anlaşılamamaktadır⁵⁷⁰. Mührün merkezinde X harfinin yer almasına bağlı olarak bu ismin verildiği düşünülmekte olup bazı örneklerde etrafına farklı harfler eklenerek kompozisyon oluşturulmuştur⁵⁷¹.

Aslen neyi ifade ettiği net bir biçimde anlaşılamamakla birlikte U124 ve U125 numaralı ungueantarium üzerinde yer alan monogramların sembolik birer figür olabileceği düşünülmektedir (Lev. 24: U124, U125). İlgili mühürler eserlerin dip kısmında dairesel bir alan içerisinde yer almakta olup harflerden ziyade stilize birer sembole benzetilmiştir. U127 numaralı örneğin dip kısmında yer alan monogramın bir kısmı eksik olup tam olarak neyi temsil ettiği anlaşılmamaktadır; ancak bunun da U125

⁵⁶¹ Bilge Hürmüzlü, Burak Sönmez, vd. “Seleukeia Sidera'da Geç Antik Dönem Hakkında Ön Sonuçlar”, *SDÜ Fen-Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, Sayı 54, s. 361, Çizim 2.

⁵⁶² Bilgin, “Perge'de Bulunmuş Geç Roma Dönemi Damgalı Unguentariumları”, s. 130, Res. 13.

⁵⁶³ Öz, “Myra'nın Liman Yerleşimi Andriake'de Ele Geçen Geç Roma Dönemi Unguentariumları”, Lev. 2:3, 2.4, 2.5. ve Özdilek, “2009-2012 Andriake Kazılarında Ele Geçen Unguentarium, Şişe, Lykion ve Mortar Örnekleri”, s. 248, Kat. No: U9, Kat. No: U10.

⁵⁶⁴ Özudoğru, Dünder, “Kibyra Geç Roma-Erken Doğu Roma Dönemi Mühürlü Unguentariumları”, s. 174, Fig. 13.

⁵⁶⁵ Erdoğan, Doğanalp, “Tripolis 2007-2009 Kazılarında Ele Geçen Unguentariumlar Üzerine Bir Değerlendirme”, s. 100, Fig. 48.

⁵⁶⁶ Baldoni, Franco, “Unguentaria Tardo-Antichi da Iasos”, Fig. 1, Fig. 2, Fig. 3.

⁵⁶⁷ Metaxas, “Frühbyzantinische Ampullen und Amphoriskoi aus Ephesos”, s. 81, Nr. 16.

⁵⁶⁸ Kaya, Küçükçekmece Göl Havzası (Bathonea) Kazıları Unguentariumları, s. 38.

⁵⁶⁹ Bilgin, “Perge'de Bulunmuş Geç Roma Dönemi Damgalı Unguentariumları”, s. 119.

⁵⁷⁰ Habibe Uğuz, Mehmet ÖZHANLI, “Pisidia Antiokheia'sı Geç Antik Çağ İşliklerinde Bulunan, Yerel Üretim Pişmiş Toprak Mühürlü Unguentarium ve Kandiller”, *Türk Tarih Kurumu-Höyük 2023*, Sayı 11, s. 147.

⁵⁷¹ Kaya, Küçükçekmece Göl Havzası (Bathonea) Kazıları Unguentariumları, s. 39.

gibi sembolik bir figür olabileceği öngörülmektedir (Lev. 25: U127). U128 ve U129 numaralı örneklerde ise monogram deforme olmuş olup ufak bir kısmı korunduğundan herhangi bir çıkarım yapılamamıştır (Lev. 25: U128, U129). U130 numaralı örnekte ise sadece mührün yeri korunmuş olup monogram korunamamıştır (Lev. 25: U130). Ancak monogramlar üzerine kapsamlı bir çalışma bulunmadığından ilgili monogramların nasıl yorumlanması gerektiği hususu belirsizdir⁵⁷². Monogramların hangi atölyeye ya da bölgeye ait olduğunu tespit etmekte şu aşamada imkansızdır.

Sonuç olarak, Myra ve Andriake'nin farklı alanlarından ele geçen unguentariumlar üzerindeki monogramlar tam çözülememiş olsa da monogramlar içerisindeki harflere ilişkin bazı çıkarımlar sunulabilmiş ve gözlemler yapılabilmektedir. Bununla birlikte monogramlar üzerindeki ilgili harflerin herhangi bir sözcük oluşturup oluşturmadıklarına dair anlamsal bütünlüğe sahip bir öneri (şahıs ismi ya da bir unvan gibi) sunulamamaktadır. Myra ve Andriake'de ele geçen mühürlü unguentariumlar genel olarak değerlendirildiğinde, Öz⁵⁷³ ve Özdilek'in⁵⁷⁴ çalışmaları da dikkate alındığında, mevcut mühürlerin büyük bir kısmının blok ve kelebek monogramdan oluştuğu anlaşılmıştır.

⁵⁷² Laflı, *Studien zu Hellenistischen, Kaiserzeitlichen und Spätantikfrühbyzantinischen Tonunguentarien aus Kilikien und Pisidien (SüdTürkei): Der Forschungsstand und Eine Auswahl von Fundobjekten aus den Örtlichen Museen*, Universität zu Köln, s. 37.

⁵⁷³ Öz, "Myra'nın Liman Yerleşimi Andriake'de Ele Geçen Geç Roma Dönemi Unguentariumları", s. 59-89.

⁵⁷⁴ Özdilek, "2009-2012 Andriake Kazılarında Ele Geçen Unguentarium, Şişe, Lykion ve Mortar Örnekleri", s. 217-265.

SONUÇ

2009 yılından itibaren devam eden kazı çalışmalarıyla, Myra ve Andriake’de Klasik Dönem’den Erken Bizans Dönemi’ne kadar uzanan sayısız eser ortaya çıkarılmıştır. Hellenistik Dönem’de görülen fusiform ve kubbe ağızlı unguentariumlara ait 32, Roma Dönemi’ne ait bulbous form ve bir forma dahil edilemeyen diğer tiplere ait 17, Geç Roma-Erken Bizans Dönemi’ne ait ise 141 unguentarium parçası ele geçmiştir. Tez kapsamında, Myra’da Tiyatro ve Deniz Nekropolü’nde; Andriake’de ise Agora, Tiberius Meydanı, Granarium ve önü, Doğu Hamam, Batı Hamam, Şarap İşliği, B Kilisesi, Sinagog, 2015 Yılı İşlik Kazısı Atık Toprağı, Liman Yapıları, 41 Numaralı Alan, 36 Numaralı Alan, 37 Numaralı Alan, 43-c Numaralı Alan ve Batı Agora Sokağı’nda ele geçen sağlam form ve tipoloji veren toplam 130 unguentarium kataloğa alınarak bu tez kapsamında incelenmiştir.

Hellenistik Dönem’den Roma Dönemi sonlarına kadar kullanılan unguentariumlar Akdeniz coğrafyasında, Filistin’den İspanya’ya kadar geniş bir bölgede kullanım görmüştür⁵⁷⁵. Genellikle ölünün arkasından ağlayan kimselerin gözyaşlarını içine koyarak mezara ölü hediye olarak bırakıldığı düşünülen bu kaplar⁵⁷⁶ sadece mezar buluntusu değil, günlük kullanımda ve dini ritüellerde de adak malzemesi olarak karşımıza çıkmaktadır⁵⁷⁷.

Hellenistik Dönem’de yoğun olarak ele geçen fusiform unguentariumların MÖ 4. yüzyıl ortalarından MÖ 1. yüzyıl sonlarına kadar yoğun kullanıldığı bilinmektedir⁵⁷⁸. Uzun süre kullanılan bu formun, Erken (MÖ 4. yüzyıl), Olgun (MÖ 3. yüzyıl) ve Geç Hellenistik Dönem (MÖ 2.-1. yüzyıllar) boyunca farklı gövde profilleri sergilediği tespit edilmiştir. Myra Tiyatrosu’nda 7, Deniz Nekropolü’nde 1, Andriake’de Sinagog’ta 9, 2015 Yılı İşlik Kazısı Atık Toprağı’nda 3, Granarium Önü’nde 2, Şarap İşliği’nde 1, Agora’da 1, Liman Yapıları’nda 1 olmak üzere toplam 25 adet fusiform unguentarium ele geçmiştir (Grafik 2). Ele geçen fusiform örnekler arasında kaide-gövde parçaları, ağız-boyun parçaları bulunmaktadır.

⁵⁷⁵ Anderson-Stojanović, “The Chronology and Function of Ceramic Unguentaria”, s. 105.

⁵⁷⁶ Demir, “Giresun Müzesi’nde Bir Grup Pişmiş Toprak Unguentarium”, s. 132.

⁵⁷⁷ Kaya, Temür, “Amisos’tan Bir Grup Mezar Buluntusu: Unguentarium”, s. 143.

⁵⁷⁸ Rotroff, *The Athenian Agora XXIX: Hellenistic Pottery. The Plain Wares*, s. 15.

En erken tarihli örnek olması açısından U1 numaralı örnek önemlidir (Lev. 1: U1). Erken Hellenistik Dönem sonu özelliklerini sergileyen U1 numaralı eserin, ağız, boyun ve gövde kısmı eksik olup bu ayak kısmı oldukça kısa olup yuvarlak bir kaidesi vardır. Ayak henüz yeni belirginleşmeye başlamıştır. Erken Hellenistik Dönem unguentariumlarının, genellikle bodur lekythosların devamı niteliğinde olduğu düşünülmekte; geniş ve kısa bir kaideye sahip olup, kaideden gövdeye doğru genişleyen formu, keskin hatlı omuzları, küresel karını, ince ve kısa boynu ile dışa çekik dudaklı bir ağız profili sergilediği bilinmektedir⁵⁷⁹. Form gelişiminde ayak ve boyundaki uzama esas alınarak ayak ile boyun uzunluğunun birbirine olan yüksekliği veya ayak ya da boynun tüm yüksekliğe olan oranı⁵⁸⁰ ile malzemenin iç kapasitesi dikkate alınmaktadır⁵⁸¹. U2-U3 numaralı örneklerde iç hazne kaideye kadar inmiş olup benzer örnekleri ışığında MÖ 3. yüzyıla tarihlendirilmiştir (Lev. 1: U2, U3). U4, dik ağız kenarı dışta aşağı çekik olup uzun silindirik boyuna sahiptir. Omuz vurgulu olup benzerleri doğrultusunda MÖ 3. yüzyıl-2.yüzyıl aralığı önerilmektedir (Lev. 1: U4). Myra Tiyatrosu'nda bulunan ve iç formun tipik özelliklerini sergileyen U5-U6 numaralı örnekler tipolojik olarak en sık görülen form olup, dışa çekik ağızlı, uzun silindirik boyunlu, geniş gövdeli ve uzun ayağa sahiptir (Lev. 2: U5, U6). Fusiformun ayak kısmı Geç Hellenistik Dönem ile birlikte uzamış ve boyun ile eşit hale gelmiştir⁵⁸². Bu örneklerde de benzer form gelişimi gözlemlenmiştir. Geç Hellenistik Dönem'den itibaren kaidelerin içleri de dolu şekilde yapılarak kabın kapasitesi azalmıştır⁵⁸³. U9, U10, U11, U12, U14, U15, U17 numaralı örnekler bu dönemin özelliklerine sahip ayak, gövde örnekleri olup genel olarak MÖ 2.-1.yüzyıl (Geç Hellenistik Dönem) aralığına tarihlendirilmiştir.

Ele geçen ağız-boyun parçaları genellikle dışa çekik ağızlı, silindirik uzun boyunlu olan ağız parçaları Geç Hellenistik Dönem unguentarium ağız parçalarının profilleriyle uyumaktadır. Benzer örnekleri ışığında ağız-boyun parçaları için MÖ 2.-1. yüzyıl (Geç Hellenistik Dönem) tarihi önerilmektedir. (Lev. 2: U7, U8, Lev. 4: U13, U16, Lev. 5: U22, U23). Gövde parçaları ise genellikle ince ayağa sahip, gövdeye

⁵⁷⁹ Dündar, “Hellenistik ve Roma Dönemleri Patara Unguentariumları”, s. 22.

⁵⁸⁰ Civelek, “Stratonikeia-Akdağ Nekropolisi'nden Bir Mezar”, s. 49.

⁵⁸¹ Kaya, Temür, “Amisos'tan Bir Grup Mezar Buluntusu: Unguentarium”, s. 144.

⁵⁸² Kaya, Temür, “Amisos'tan Bir Grup Mezar Buluntusu: Unguentarium”, s. 144.

⁵⁸³ Anderson-Stojanović, “The Chronology and Function of Ceramic Unguentaria” s. 109.

geçişte dışa doğru açılan bir profil sergilemektedir (Lev. 4: U17, U18, Lev. 5: U19, U20, U21). Benzer örnekleri ışığında gövde parçaları için MÖ 2. yüzyıl (Geç Hellenistik Dönem) önerilmektedir. U24-U25 nolu eserlerin gövdelerinin en şişkin yerinin karına geldiği düşünülmekte olup MÖ 2. yüzyıl ortalarına ve sonlarına tarihlendirilmesi önerilmektedir (Lev. 4: U24, Lev. 6: U25). Eserler genel olarak kırmızı, kırmızımsı kahverengi, kırmızımsı sarı, pembe, sarımsı kırmızı, açık kahverengi kil rengine sahip olan unguentariumlar genellikle sık dokulu, gözeneksiz kil yapısına sahiptir. Çok miktarda irili-ufaklı kireç, ufak boyutta gümüş mika, ufak boyutta kalsit, kum, taşcık ve şamot katkılı oldukları gözlemlenmiştir. Yüzeyde yoğun kireç ve toprak patinasından dolayı astarı korunamayan örneklerin yanında kırmızımsı kahverengi, kırmızı, sarımsı kırmızı, kahverengi, açık kahverengi, pembe astarla kaplanan parçalarda bulunmaktadır. Fırınlama genellikle iyi olup, fazla fırınlamadan kaynaklı kilde renk değişimlerine rastlanılmıştır. Genel değerlendirme sonucunda Myra ve Andriake'nin Hellenistik Dönem'e ait unguentarium örnekleri az sayıda olup tipolojik ve kronolojik açıdan MÖ 4. yüzyıl sonundan 2. yüzyıl sonuna kadar devam eden örneklerle temsil edildiği anlaşılmıştır.

Kendine has ağız yapısına sahip olan kubbe ağızlı unguentarium örnekleri de Myra ve Andriake'de az sayıda ele geçmiştir. Bu grup Myra Tiyatrosu'nda 2, Deniz Nekropolünde 3, Andriake'de Şarap İşliği'nde 1, Tiberius Meydanı'nda 1 adet olmak üzere toplam 7 unguentarium parçasından oluşmaktadır (Grafik 3). Genellikle kaide, gövde parçası olarak ele geçen unguentariumlarda kaidesi düz oturmakta olup, gövdeye doğru açılmaktadır (Lev. 6: U26, U27, U28, U29, U30). U26, U27, U28 numaralı eserler için MÖ 2. yüzyılın ikinci çeyreği, U29 için MÖ 2. yüzyıl ortaları, U30 için MÖ 2. yüzyıl tarihi benzerleri doğrultusunda önerilmektedir. Kendine özgü tipik kubbe ağız parçalarına da Myra'da rastlanılmış olup örneklerin ağız ve boynunda daldırma tekniğiyle yapılmış akıtma boyası mevcuttur. Bu eserler için tarih olarak analogik değerlendirme sonucunda MÖ 2. yüzyıl sonları önerilmektedir. (Lev. 7: U31, U32). Kırmızı, açık kırmızı, kırmızımsı sarı kil rengine sahip olan kubbe ağızlı unguentariumlar sık dokulu, gözeneksiz kil yapısına sahiptir. Genellikle az miktarda ufak gümüş mika, taşcık katkılı olup bazı örneklerde çok miktarda büyük boyutlu kireç katkıları gözlemlenmiştir. Kırmızı, kırmızımsı kahverengi, kırmızımsı sarı, açık kırmızı astarla kaplanmışlardır. Fırınlama genellikle iyi olup, fazla fırınlamadan

kaynaklı kilde renk değişimlerine rastlanılmıştır. Formun MÖ 2. yüzyılda yoğun olarak kullanıldığı ve üretiminin MÖ 1. yüzyıl sonlarında bittiği düşünölmektedir⁵⁸⁴. Myra ve Andriake’de ele geçirilen kubbe ağızlı unguentariumlar, tipolojik ve kronolojik açıdan değerlendirilmiş olup, MÖ 2. yüzyılın ikinci çeyreği ile sonları arasına tarihlendirilmiştir.

Roma Dönemi ile birlikte fusiformun uzamış ayağı ortadan kalkarak yeni bir tip olan bulbous form kullanılmaya bařlanmıřtır⁵⁸⁵. Bu tip dışa çekik ağızlı, silindir boyunlu, torba gövdeli, kaidesiz bir profile sahiptir. Kaide yuvarlak ya da düz bir şekilde sonlanmaktadır⁵⁸⁶. Andriake’de Granarium Önü’nde 5, Tiberius Meydanı’nda 3, şarap İşliği’nde 3, Liman Yapıları ve 2015 Yılı İşlik Kazısı Atık Toprağı’nda 1 adet olmak üzere toplam 13 parça bulunmuştur (Grafik 4). Ele geçen parçaların neredeyse tamamı ağız boyun parçasından oluşmaktadır. Ele geçen ağız parçaları bu dönem aralığındaki ağız profilleri ile paralellik göstermektedir. Kırmızı, kırmızımsı sarı, açık kırmızı, pembe kil rengine sahip olan örnekler gözeneksiz ve iyi elenmiş kil yapısına sahiptir. Bazı örneklerde küçük boyutta kireç, gümüş mika, taşçık katkılar gözlemlenirken, bazı örneklerde yoğun şekilde büyük ve küçük boyutta kireç gözlemlenmiştir. Yüzeyde yoğun kireç ve toprak patinasından dolayı astarı korunamayan örneklerin yanında genellikle kırmızı astara rastlanılmıştır. Fırınlama genellikle iyi olup bazı örneklerde fırınlamadan kaynaklı kilde renk değişimi mevcuttur. U33, U34, U35, U36, U37, U38, U39, U40 numaraları eserlerin gövde ve kaide kısmı eksik olup ağız, boyun parçasından oluşmaktadır (Lev. 7: U33, U34, U35, U36, Lev. 8: U37, U38, U39, U40). Eserler genellikle dışa dönük ağızlı silindirik boyunlu olup bulbous formun ağız profiliyle benzerdir. Literatürdeki benzerlerine bağlı olarak eserler genel olarak MÖ 1. yüzyılın ikinci yarısı- MS 1. yüzyılın ikinci yarısına tarihlendirilmiştir. Bütün olarak ele geçen U41 numaralı örnek içe dönük ağız kenarı, dışa çıkıntı yapmış olup uzun silindirik boyuna sahiptir (Lev. 8: U41). Boyundan gövdeye geçiş keskin olup, gövde torba şeklindeyir. Eser düz bir dip ile sonlanmıştır. Bu form için Laflı, Erken Claudius Dönemi’nden itibaren MS 4. yüzyıl sonu ile 5. yüzyıl başlarına kadar kullanılmış olabileceğine, ayrıca Psidia’da cam

⁵⁸⁴ Dündar, **Patara IV.1. Patara Unguentariumları**, s. 21.

⁵⁸⁵ Dündar, **Hellenistik ve Roma Dönemleri Patara Unguentariumları**, s. 41.

⁵⁸⁶ Kaya, **Küçükçekmece Göl Havzası (Bathonea) Kazıları Unguentariumları**, s. 24.

taklitlerinin bulunduğu dikkat çekmiştir⁵⁸⁷. Yapılan tipolojik karşılaştırmalar doğrultusunda U41 için MS 1.-2. yüzyıl önerilmektedir. U42, U43, U44, U45 nolu örneklerin gövde ve kaidesi eksik olup U41 ile aynı dönemin ağız profiline sahiptirler (Lev. 9: U42-U45). U41 ile olan benzerliklerine ve literatürdeki benzer örneklerine dayanarak bu eserler için MS 1.-2. yüzyıl tarihi önerilmiştir. Fusiform kadar uzun süre kullanılmamış olan bulbous form MS 1. yüzyılın sonları – MS 1. yüzyılın başlarında yaygınlaşmış⁵⁸⁸ ve MS 6. yüzyılın sonlarına kadar kullanılmaya devam etmiştir⁵⁸⁹. Değerlendirilen parçalar doğrultusunda Andiake'deki bulbous formlu unguentariumlar için MÖ 1. yüzyılın ikinci yarısı – MS 2. yüzyıl tarih aralığına aittir.

Katalogda yer alan U46-U49 numaralı örnekler kent için tekil örneklerdir (Lev. 9: U46, U47, Lev. 10: U48, U49). Konik görünümlü dudak, üçgen kesitli ağız profiline sahip olan U46-U47 benzerleri için Hayes⁵⁹⁰, “*Geç Anadolu Tipi*” terimini kullanmıştır. Benzerlerine Patara'da rastlanılmış olup Dünder tarafından MS 1. yüzyılda yoğun olarak görülen bir form olduğuna söylenmektedir⁵⁹¹. Benzer örneklerine bağlı olarak U46 ve U47 için MS 2.-3. yüzyıl tarihi önerilmektedir. U48 formunun benzeri için Hayes⁵⁹² bir tarih önermemiştir. Laflı tarafından U48 ve U49 numaralı örneklerin benzerlerinin Kilikya ve Pisidya bölgelerinde yaygın olduğundan ve genellikle MS 3. yüzyılda kullanıldığından bahsetmiştir⁵⁹³. İki örnek için benzerleri doğrultusunda MS 2. yüzyıl tarihi önerilmektedir. Tekil örneklerin üretim yeri hakkında herhangi bir bilgi bulunmamakta, kentin bu ürünleri ihraç edip etmediğine dair de bir şey söylemek imkansızdır.

Değerlendirilen unguentariumların büyük çoğunluğunu Geç Roma-Erken Bizans Dönemi unguentariumları oluşturmakta olup yoğun olarak Andiake'de Agora ve Granariumdan ele geçmiştir. Agora'da 49, Granarium ve önünde 24, 41 Numaralı Alan'da 15, Liman Yapıları'nda 12, Tiberius Meydanı'nda 9, Doğu Hamam'da 8,

⁵⁸⁷ Laflı, *Studien zu Hellenistischen, Kaiserzeitlichen und Spätantikfrühbyzantinischen Tonunguentarien aus Kilikien und Pisidien (Süd-Türkei): Der Forschungsstand und Eine Auswahl von Fundobjekten aus den Örtlichen Museen*, Universität zu Köln, s. 105, Taf. 164b, f, Taf. 165b, Taf. 190b, e, c, Taf. 253e.

⁵⁸⁸ Anderson-Stojanović, “The Chronology and Function of Ceramic Unguentaria”, s. 113.

⁵⁸⁹ Kaya, *Küçükçekmece Göl Havzası (Bathonea) Kazıları Unguentariumları*, s. 25.

⁵⁹⁰ Hayes, *Handbook of Mediterranean Roman Pottery*, s. 86, Lev. 34.

⁵⁹¹ Dünder, *Patara IV.1. Patara Unguentariumları*, s. 31.

⁵⁹² Hayes, *The Villa Dionysos Excavations, Knossos: The Pottery*, s. 139, 140, Fig. 18: 239.

⁵⁹³ Laflı, “*Studien zu Hellenistischen, Kaiserzeitlichen und Spätantikfrühbyzantinischen Tonunguentarien aus Kilikien und Pisidien (Süd-Türkei): Der Forschungsstand und Eine Auswahl von Fundobjekten aus den Örtlichen Museen*, Universität zu Köln” s. 106.

Sinagog'ta 7, Şarap İşliği'nde 6, B Kilise'sinde 3, Batı Hamam'da 2, 2015 Yılı İşlik Kazısı Atık Toprağı'nda 2, Tiyatro, Batı Agora Sokağı, 37 Numaralı Alan, 36 Numaralı Alan, 43-c Numaralı Alan'ların her birinden birer tane eser ele geçmiştir (Grafik 5). Geç Roma-Erken Bizans Dönemi'ne ait toplam 141 adet unguentarium ele geçmiş ve bunlardan 81 tanesine katalogda yer verilmiştir. Bunlardan 15 tanesinin dip kısmında monogram yer almaktadır. Unguentariumların büyük bir kısmı dip, gövde parçasından oluşmakta olup gövdeden dibe doğru daralan bir profil sergilemektedirler. Dönemin özelliklerini yansıtan parçalarda Hayes'in⁵⁹⁴ bahsettiği şekilde eserlerin iç ve dış kısmında çark izleri net bir şekilde gözlemlenmekte olup kili oldukça temizdir. Dönemin form özelliklerine baktığımızda genellikle düz ağızlı, kısa boyunlu olup boyun ve gövde birleşiminde dönemin tipik özelliği olan keskin bir yiv yer almaktadır. Gövde genişleyerek dip kısmına doğru daralır, sivri ya da düz bir diple son bulur. U50 ve U51 nolu örnekler bütün şekilde ele geçmiş Geç Roma-Erken Bizans Dönemi unguentariumlarının dönemsel özelliklerini en iyi şekilde yansıtmaktadır (Lev. 10: U50, U51). Ele geçen ağız ve gövde parçaları incelendiğinde ağız parçaları genellikle dışa dönük yuvarlatılmış ağızlı, uzun silindirik boyunlu ve boyunda karakteristik keskin yive sahiptir. Unguentariumların ağızlarının kapatılması amacıyla kullanılan pişmiş toprak tıpalara da Myra ve Andriake örneklerinde rastlanılmış olup U58-U59 numaralı ağız parçaları tıpaları ile birlikte Andriake'de in situ durumda ele geçmiştir (Res. 11, Lev. 12: U58, U59). Ele geçen gövde parçaları ise dönemin gövde profiline uygun olup genellikle boyundaki keskin yiv korunmuştur. Gövde parçalarından U78 numaralı örnek oldukça ilgi çekicidir (Lev. 14: U78). Gövdesinin her iki yanında karşılıklı delik bulunan eserin boyun ve dip kısmı korunamamıştır. Karşılıklı deliklerin kabın bir yere asılmasını ya da taşınmasını kolaylaştırmak amacıyla yapıldığı düşünülmektedir. Bu görüş, Anderson-Stojanovic'in fusiform kaplar için önerdiği⁵⁹⁵, boyun kısmından kayış ya da kordonla taşınma işleviyle paralellik gösterdiğini düşündürmektedir. Myra'nın Hristiyanlık açısından önemli bir kent olması dikkate alındığında, bu kabın dini etkinliklerde yağ veya kutsal su taşımak için üretildiği ve ibadet sırasında kolay erişim sağlamak amacıyla asılmaya uygun şekilde tasarlanmış olabileceği de söylenebilir.

⁵⁹⁴ Hayes, "A New Type of Early Christian Ampulla", s. 243.

⁵⁹⁵ Anderson-Stojanović, "The Chronology and Function of Ceramic Unguentaria", s. 115.

Geç Roma-Erken Bizans Dönemi'ne ait unguentariumların büyük çoğunluğu dip ve gövde parçasından oluşmakta, tamamında gövde dibe doğru daralarak sivri ya da düz dip ile son bulmuştur. Değerlendirilen unguentariumlarda genellikle unguentariumların iç kısımlarındaki kil kalıntıları ve dip kısmında çarktan çıkarırken ip ile kesildiğini gösteren bir tarafta birikmiş kil birikintilerine rastlanılmaktadır. Buna bağlı olarak burada seri bir üretimin yapıldığı ve çömlekçinin buna bağlı olarak bu tarz hatalar yaptığı öngörülebilir. Özellikle U105 numaralı örnek bunun kanıtı niteliğindedir (Lev. 20: U105). Eserin dip kısmına yakın bir alanda gövdesinde tutma izi oldukça net bir şekilde görülmektedir. Seramiklerin fırınlama işleminden önce kurumaya bırakıldığı bilinmekte olup bu eserin tam kurumadan yerinden alınarak fırımlandığı düşünülmektedir. Kaptaki hataya rağmen kullanılmaya devam edilmesi, bu kaplara olan yoğun talebi ve bu talep nedeniyle seri üretimdeki hataların göz ardı edildiğini göstermektedir.

İncelenen eserlerin 15 tanesinin dip kısmında monogramlar bulunmaktadır (Lev. 22: U116-U18, Lev. 23: U119-U122, Lev. 24: U123-U126, Lev. 25: U127-U130). Unguentarium üzerindeki mühürler genellikle dibin üst kısmında dairesel ya da dikdörtgen bir alan içerisinde yer almakta olup hangi amaçla kullanıldığına dair net bir bilgi bulunmamaktadır. Myra ve Andriake'de ele geçen pişmiş toprak unguentariumlar üzerindeki monogramlar değerlendirildiğinde genel olarak Kelebek ya da X formlu olarak adlandırılan monogramlar ve merkezde bir harf etrafında diğer harflerin gruplandırılarak kullanıldığı blok monogramlar sıkça kullanılmıştır. Blok monogramların neyi veya kimleri ifade ettiğine dair herhangi bir bilgi bulunamamıştır. Özdilek makalesinde Andriake'deki örneklerin bölgedeki yerel üretiminin sonucu olduğuna değinerek mühürlü örneklerin hangi kentlere ait olduğunu tanımlamanın zor olduğundan bahsetmiştir⁵⁹⁶. Ele geçen monogramlı örneklerle de bağlı olarak bu kapların Hristiyanlık inancına bağlı dinsel işlevli kullanılmış olduğu ve hac vazifelerini yerine getirmek için Aziz Nikolaos Kilisesi'ne gelen hacılar tarafından yoğun şekilde kullanıldığı ortadadır. Kente gelen hacıların kutsal su, yağ veya merhem gibi maddeleri yanlarında bu kaplar ile götürmüş olabileceğini de düşündürmektedir.

⁵⁹⁶ Özdilek, "2009-2012 Andriake Kazılarında Ele Geçen Unguentarium, Şişe, Lykion ve Mortar Örnekleri", s. 242.

Buna bağılı olarak unguentariumların yalnızca dini işlevlere hizmet etmekle kalmayıp ticari anlamda da önemli bir yer rol üstlendiklerini söylemek mümkündür.

Tezde incelenen unguentariumların Andriake'deki Agora'da yoğun olarak ele geçmesi, Myra kentinin başkent olmasıyla birlikte artan hac yolculukları ve azizlerin martyrionlarının ziyaret edilmesiyle bağlantılı olarak Agora'da unguentariumların ticaretinin yapılmış olabileceği düşünülmüştür. Öz'ün makalesinde incelediği Geç Roma Dönemi unguentariumlarının ağırlıklı olarak Agora'da bulunmuş olduğunu ve hac ziyaretleri sırasında Agora'da bunların pazarlandığını öne sürmektedir⁵⁹⁷. Aziz Nikolaos ile ilişkilendirilen kutsal yağ sebebiyle⁵⁹⁸ Geç Antik Çağ unguentariumlarının üretim yeri olarak Myra önerilmiş olup⁵⁹⁹, Myra'da daha önce yapılan seramik buluntular üzerindeki bilimsel analizlerde burada yerel bir üretim olduğuna dair ipuçları elde edilmiştir⁶⁰⁰. Myra ve Andriake'de ele geçen Geç Roma-Erken Bizans Dönemi pişmiş toprak unguentariumları için genel olarak MS 5.-7. yüzyıl tarihi önerilmektedir. MS 5.-7. yüzyılda yoğun olarak bu kapların kullanılması burada yerel bir üretimin olabilme ihtimalini desteklemektedir. Yapılan kazı çalışmalarında henüz bir seramik atölyesine rastlanılmamış olması bu düşüncemizi yanıtırsız bırakmaktadır.

⁵⁹⁷ Öz, “Myra'nın Liman Yerleşimi Andriake'de Ele Geçen Geç Roma Dönemi Unguentariumları”, s. 73.

⁵⁹⁸ Aziz Nikolaos hk. detaylı bilgi için bkn. Ceren Pilevneli, “MS IV.-VII. Yüzyıllarda Myra (Lykia) ve Egemenlik Alanında Hristiyanlık”, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, İstanbul 2013.

⁵⁹⁹ Yener-Marksteiner, “Limyra als Bischofssitz: Einblicke in die Keramik mit christlicher Symbolik”, s. 190.

⁶⁰⁰ Detay için bkn. Ayşe Ç. Türker, “Myra Seramik Hamur Gruplarının Kap Tipleri ile Değerlendirilmesi”, *Adalya*, IX, s. 117-148.

KAYNAKÇA

- AKÇAY, Tuna, “Olba’da Şeytanderesi Vadisi’ndeki Kaya Kült Alanında Bulunan Unguentariae”, **Seleucia ad Calycadnum**, Sayı (3), s. 9-29.
- AKYÜREK, Engin, “Andriake: Geç Antik Çağ’da Myra’nın Limanı”, **Toplumsal Tarih** 246, s. 52- 57.
- ALBAY, Nizam ve Cüneyt ÖZ, “Akşehir Nasreddin Hoca Arkeoloji ve Etnografya Müzesi’nden Bir Grup Pişmiş Toprak Unguentarium”, **Seleucia XIV**, s. 329-352.
- ALKAN, Mehmet, “**Klasik Çağ’dan Erken Bizans’a Myra Kenti ve Territoryumu**” (Yayınlanmamış Doktora Tezi), Akdeniz Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Antalya 2013.
- ANDERSON-STOJANOVİĆ, R. Virginia, “The Chronology and Function of Ceramic Unguentaria”, **American Journal of Archaeology**, Cilt No. (91), Sayı 1, s. 105-122.
- ANDERSON-STOJANOVİĆ, Virginia R., “**Stobi The Hellenistic and Roman Pottery**”, Princeton University Press, New Jersey 1992.
- ARGUN, Sena, “**Smyrna Unguentarium Buluntuları**”, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir 2019.
- ASLAN, Ahmet ve Dürdane KAYA, “İstanbul Tarih Öncesi Araştırmaları Sırasında Ele Geçen Bir Grup Unguentariumun Değerlendirilmesi”, **9.Eskişehir Pişmiş Toprak Sempozyumu 05-20 Eylül 2015-Sempozyum Bildirileri**, Eskişehir, s. 51-71.
- AYDIN TAVUKÇU, Zerrin “**Parion Nekropolü 2005 Yılı Buluntuları**” (Yayınlanmamış Doktora Tezi), Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum 2006.
- AYDINGÜN, Şengül, Ahmet ASLAN, Dürdane KAYA, “Küçükçekmece Göl Havzası (Bathonea?) Kazılarında Ele Geçen Unguentariumlar”, **İstanbul Araştırmaları Yıllığı 2**, s. 39-52.
- AYGÜN, Çakır Afşin, “**Myra’nın Limanı Andriake’nin Yerleşim Planı**”, (Yayınlanmamış Doktora Tezi), Akdeniz Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Antalya 2018.
- BALDONİ, Daniela ve Carlo FRANCO, Unguentaria Tardo-Antichi da Iasos”, *Rivista di Archeologia*, **Anno XIX**, s. 121-134.
- BAYBURTLUOĞLU, Cevdet, **Lykia**, İstanbul 2004.
- BEAN, George E., **Eskiçağda Lykia Bölgesi**, (Çev.), Hande KÖKTEN, Arion Yayınevi, İstanbul 1998.

BEAUFORT, Francis, **Karamania, or a brief description of the South Coast of Asia Minor**, London 1817.

BENNDORF, Otto, George NIEMANN, **Resien im Südwestlichen Kleinasien Band I. Reisen in Lykien und Karien**, Wien 1884.

BİLGİN, Sevingül, “Perge’de Bulunmuş Geç Roma Dönemi Damgalı Unguentariumları”, **Uluslararası Genç Bilimciler Buluşması II: Anadolu Akdenizi Sempozyumu 04-07 Kasım 2015- Sempozyum Bildirileri**, Antalya 2018, s. 117-132.

BORCHHARDT, Jürgen, **Myra: Ein lykische Metropole in antiker und byzantinischer Zeit**, Berlin 1975.

BOYSAL, Yusuf ve Musa KADIOĞLU, “1997 Yılı Stratonikea Nekropol Çalışmaları”, **XX Kazı Sonuçları Toplantısı II. Cilt**, Tarsus 1998.

BULGURLU, Vera, “**İstanbul Arkeoloji Müzeleri’ndeki Bir Grup Bizans Kurşun Mührünün Değerlendirilmesi**”, (Yayınlanmamış Doktora Tezi), İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul 1998.

BULUT, Süleyman, Mehmet ŞENGÜL, “2009-2012 Yılları Andriake Kazı Sikkeleri ve Yerleşim Tarihine Katkıları”, **Birinci Uluslararası Anadolu Para Tarihi ve Numismatik Kongresi**, Antalya, 25-28 Şubat 2013, s. 79-110.

CİVELEK, Aynur “Stratonikeia-Akdağ Nekropolisi’nden Bir Mezar”, **Anatolia**, Sayı 30, s. 47-64.

CİVELEK, Aynur, “Mezar Stelleri Üzerindeki Unguentariumlar Üzerine Gözlemler”, **Arkeoloji ve Sanat**, Cilt (141), s. 77-90.

COTTICA, Daniela, “Unguentari tardo antichi dal Martyrion di Hierapolis, Turchia”, **Mélanges de l’École française de Rome. Antiquité**, 112/2, 2000, s. 999-1021.

ÇEVİK, Nevzat, “Myra ve Andriake Kazılarında İlk Yıl: 2009 /First Season of Excavations at Myra and Andriake: 2009”, **ANMED** 8, s. 55-60.

ÇEVİK, Nevzat, “Myra: The Hidden Metropolis of Lycia”. **Aktual Archaeology Magazine** 19, s. 39-51.

ÇEVİK, Nevzat, “St. Nikolaos’un Batık Kenti: Myra”, **Antalya Kültür ve Turizm Dergisi**, Yıl (2), Sayı (9), s. 92-102.

ÇEVİK, Nevzat, Andriace: A Lycian Harbor in the Mediterranean”, **Aktual Archaeology** 19, s. 82-93.

ÇEVİK, Nevzat, Isabelle PIMOUGUET-PEDARROS, “Les remparts du port d’andriake premiere campagne de fouille 2011”, **Anatolia Antiqua** XX, s. 261-280.

- ÇEVİK, Nevzat, **Lykia Kitabı: Arkeolojisi, Tarihi ve Kültürüyle Batı Antalya**, Türk Tarih Kurumu Yayınları, Ankara 2021.
- ÇEVİK, Nevzat, Özgü ÇÖMEZOĞLU, H. Sami ÖZTÜRK, İnci TÜRKOĞLU, “Andriake Sinagogu ve Bölgede Yahudi Varlığı”, **Arkeolojisinden Doğasına Myra/Demre ve Çevresi (169-180)**, Antalya 2010, s. 169-180.
- ÇEVİK, Nevzat, Süleyman BULUT, “2009-2020 Myra Kazıları’na Toplu Bir Bakış”, **Antalya Müzesi 100 Yaşında: Antalya’nın Arkeolojik Mirası**, (608-628), T.C Kültür ve Turizm Bakanlığı, Ankara 2022, s. 608-628.
- ÇEVİK, Nevzat, Süleyman BULUT, “Andriake Doğu Hamamı: Bölgenin Hamam Mimarlığına Işık Tutan Yeni Bir Örnek”, **Adalya XVII**, s. 221-262.
- ÇEVİK, Nevzat, Süleyman BULUT, “Andriake, Port of Myra: Remarks in light of New Evidence”, **Türk Arkeoloji ve Kültürel Miras Enstitüsü Dergisi**, No:02, s. 7-74.
- ÇEVİK, Nevzat, Süleyman BULUT, “İkinci Kazı Sezonunda Myra ve Limanı Andriake”. **Arkeolojisinden Doğasına Myra/Demre ve Çevresi**, Antalya 2010, s. 25-118.
- ÇEVİK, Nevzat, Süleyman BULUT, “Myra ve Andriake Kazıları 2019-2020 Çalışmaları”, **Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğü**, Cilt 3, s. 379-400.
- ÇEVİK, Nevzat, Süleyman BULUT, “Myra’nın Limanı Andriake: Yeni Veriler Işığında Değerlendirmeler”, **Türk Arkeoloji ve Kültürel Miras Enstitüsü Dergisi**, Cilt (2), s. 7-74.
- ÇEVİK, Nevzat, Süleyman Bulut, Ç. Afşin Aygün Özgü ÇÖMEZOĞLU UZBEK H. Ayça TİRYAKİ TÜRKMENÖĞLU – Isabelle PIMOUGUET-PÉDARROS, “Myra-Andriake 2017”, **ANMED** 16, s. 78-81.
- ÇEVİK, Nevzat, Süleyman BULUT, Ç. Afşin AYGÜN, “Myra’nın Limanı Andriake”, **Byzas** 19, s. 225-243.
- ÇEVİK, Nevzat, Süleyman BULUT, Ç. Afşin AYGÜN, Ö. ÇÖMEZOĞLU UZBEK, “Myra-Andriake 2016”, **Kazı Sonuçları Toplantısı** 39(2), s. 189-204.
- ÇEVİK, Nevzat, Süleyman BULUT, Engin AKYÜREK, “Myra ve Andriake Kazıları 2012/ Excavations at Myra and Andriake 2012”, **ANMED**, 2013-11, s. 90-96.
- ÇEVİK, Nevzat, **Taşların İzinde Likya**, Arkeoloji ve Sanat Yayınları, İstanbul, 2018.
- ÇÖMEZOĞLU, Özgü, “Andriake B Kilisesi’nden Bronz Objeler”, **Adalya**, XVI, s. 305-320.

- DEGEEST, R., R. OTTENBURGS, H. KUCHA, W. VIANE, P. DEGRYSE, M. WAELKENS, “The Late Roman Unguentaria of Sagalassos”, **BaBesch** 74, s. 247-262.
- DEMİR, Abdurrahman, “Giresun Müzesi’nde Bir Grup Pişmiş Toprak Unguentarium”, **ADerg** 2020, Cilt (25), s. 131-147.
- DEMİR, Çağlar, “**Andriake Antik Kenti A Kilisesi Mimari Plastik Eserleri**”, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul 2020.
- DOĞAN, Taylan, “Unguentaria in the Edirne Arhaeology and Etnography Museum”, **ADerg** 2021, Cilt No (28), s. 149-174.
- DÜNDAR, Erkan, “**Hellenistik ve Roma Dönemleri Patara Unguentariumları**”, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Adnan Menderes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Aydın 2006.
- DÜNDAR, Erkan, **Patara IV.1. Patara Unguentariumları**, Ege Yayınları, İstanbul 2008.
- ERDOĞAN, Aytekin ve Deniz DOĞANALP, “Tripolis 2007-2009 Kazılarında Ele Geçen Unguentariumlar Üzerine Bir Değerlendirme”, **ADerg** 2022, Cilt No (28), s. 79-100.
- ERGÜRER, H. Ertuğ, “**Parion Roma Dönemi Seramiği**”, (Yayınlanmamış Doktora Tezi), Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum 2012.
- FELLOWS, Charles, **Discoveries in Lycia. A Journal Kept During a Second Excursion in Asia Minor**, London 1840.
- FIRAT, Nalan, “Perge Konut Alanı Keramiği” (Yayınlanmamış Doktora Tezi), İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul 1999.
- GUZ-ZİLBERSTEIN, Brach, “The Typology of the Hellenistic Coarse Ware and Selected Loci of the Hellenistic and Roman Periods” **Excavations at Dor, Final Report Volume I B, Areas A and C: The Finds**, Institute of Archaeology/Hebrew University of Jerusalem 1995, s. 289-433.
- GÜNAY, Gamze, “**İzmir Müzesi’nde Bulunan Unguentariumlar**” (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir 1989.
- GÜRCAN BIÇAKCI, Özge, “**Eskişehir Eti Arkeoloji Müzesi Pişmiş Toprak Unguentariumları**”, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Eskişehir Anadolu Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Eskişehir 2014.
- HAYES, John W., “A New Type of Early Christian Ampulla”, **The Annual of the British School at Athens**, 66, 1971, s. 243-248.

- HAYES, John W., “**The Villa Dionysos Excavations, Knossos: The Pottery**”, The British Scholl At Athens No.78, Oxford 1983, s. 97-169.
- HAYES, John W., **Roman Pottery: Fine-Ware Imports. The Athenian Agora 32**, Princeton 2008.
- HAYES, John W., **The Hellenistic and Roman Pottery, Paphos III**, Nicosia 1991.
- HAYES, John. W., “Excavations at Sarachane in İstanbul: Fifth Preliminary Report-A Seventh-Century Pottery Group”, **Dumbarton Oaks Papers**, Cilt (22), s. 195-216.
- HAYES, W. John **Handbook of Mediterranean Roman Pottery**, British Museum Press, London 1997.
- HELLENKEMPER, Hansgerd, Friedrich HİLD, **Lykien und Pamphylien**, Tabula Imperii Byzantini 8, Wien 2004, s. 342.
- HELLSTRÖM, Pontus, **Labraunda II.I Pottery of Classical and Later Date Terracota Lamps and Glass**, Lund 1965.
- HÜRMÜZLÜ, Bilge, Burak SÖNMEZ, Ahmet MÖREL, Gülcan KAŞKA, “Seleukeia Sidera’da Geç Antik Dönem Hakkında Ön Sonuçlar”, **SDÜ Fen-Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi**, Sayı 54, s. 339-361.
- İDİL, Vedat ve Musa KADIOĞLU, “2007 Yılı Nysa Kazı ve Restorasyon Çalışmaları”, **30. Kazı Sonuçları Toplantısı**, Cilt (3), Ankara 2008.
- KAYA, Burcu, TEMÜR Akın, Temür, “Amisos’tan Bir Grup Mezar Buluntusu: Unguentarium”, **Tüba-ked**, Sayı 23, s. 141-160.
- KAYA, Dürdane, “**Küçükçekmece Göl Havzası (Bathonea) Kazıları Unguentariumları**”, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Üniversitesi, Edirne 2019, s. 19.
- KAYA, Neslihan, “**Altınpark Arkeolojik Alanı Hellenistik Dönem Seramikleri**”, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir 2018.
- KILIÇ, Tuğba, “**Tarsus-Keşbükü Hellenistik ve Roma Dönemi Seramikleri**”, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Mersin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Mersin 2019.
- KILIÇ, Tuğba, “Tyana’da 2003–2017 Yılları Arasında Bulunan Hellenistik Dönem Unguentariumları”, **Arkhaia Anatolika** 6 (2023), s. 133-150.
- KURU, Buğra, “**Priene Doğu Nekropol Bazilikası’nın Batısında Bulunan Mezar Grubu**”, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bursa 2018.

- LAFLI, Ergün ve Gülseren KAN ŞAHİN, “Pottery from southwestern Paphlagonia II. Unguentaria and lamps”, **Naturwissenschaftliche Analysen vor- und frühgeschichtlicher Keramik III. Methoden**, Anwendungsbereiche, Auswertungsmöglichkeiten, Hamburg, Germany 2012, s. 353-378.
- LAFLI, Ergün, “**Studien zu Hellenistischen, Kaiserzeitlichen und Spätantikfrühbyzantinischen Tonunguentarien aus Kilikien und Pisidien (SüdTürkei): Der Forschungsstand und Eine Auswahl von Fundobjekten aus den Örtlichen Museen, Universität zu Köln**” (Yayınlanmamış Doktora Tezi), Köln 2003.
- MARKSTEINER, Thomas, Andriake Yüzey Araştırması 2005 Yılı Çalışmaları/ Surveys in Andriake in 2005”, **ANMED 4**, s. 41-46. ve Thomas Marksteiner, “Andriake Yüzey Araştırması 2006/ Surveys in Andriake in 2006”, **ANMED 5**, s. 98-101.
- MAYER, Luigi, **Views in the Ottoman Empire, Chiefly in Caramania, A Part of Asia Minor hitherto unexplored; with some curious selections from the islands of Rhodes and Cyprus, and the celebrated cities of Corinth, Carthage, and Tripoli: from the original drawings**, London 1803.
- METAXAS, Susanne, “Frühbyzantinische Ampullen und Amphoriskoi aus Ephesos”, **Späantike und mittelalterliche Keramik aus Ephesos**, Archaeologische Forschungen 13, Wien 2005, s. 67-123.
- NASIFOĞLU, Damla, “**Adana Müzesi’nden Bir Grup Pişmiş Toprak Unguentarium**”, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum 2021.
- ÖZ, Cüneyt, “Andriake Limanı’nda Bulunan Afrika Kırmızı Astarlı Seramikleri”, **Lycus Dergisi**, Sayı 9, s. 21-52.
- ÖZ, Cüneyt, “Andriake Limanı’nda Bulunan Geç Roma C Kırmızı Astarlı Seramikleri”, **Arkhaia Anatolika**, Sayı 5, s. 305-331.
- ÖZ, Cüneyt, “**Myra ve Andriake Geç Roma Dönemi Seramikleri**”, (Yayınlanmamış Doktora Tezi), Akdeniz Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Antalya 2020.
- ÖZ, Cüneyt, “Myra’nın Liman Yerleşimi Andriake’de Ele Geçen Geç Roma Dönemi Unguentariumları”, **TAD**, Sayı (71), Yıl (2022), s. 59-89.
- ÖZ, Elif, “Diyarbakır Arkeoloji Müzesi’nden Bir Grup Pişmiş Toprak Unguentarium”, **SRMKA 4 (2022)**, s. 51-75.
- ÖZ, Elif, “**Myra ve Andriake’de Ele Geçen Roma Dönemi Pişmiş Toprak Kandilleri**”, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Karabük 2024.
- ÖZDİLEK, Banu, “2009-2012 Andriake Kazılarında Ele Geçen Unguentarium, Şişe, Lykion ve Mortar Örnekleri”, **OLBA XXIV**, s. 217-265.

- ÖZDİLEK, Banu, “Andriake Sinagogundan Seçilmiş Örneklerle Hellenistik ve Roma Dönemi Seramiklerine Genel Bir Bakış”, **Cedrus III**, s. 89-117.
- ÖZTÜRK, İlkiz, “**Andriake Granariumu ve Sosyo-Ekonomik Etkileri**”, Akdeniz Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Antalya 2022.
- ÖZÜDOĞRU, Şükrü ve Erkan DÜNDAR, “Kibyra Geç Roma-Erken Doğu Roma Dönemi Mühürlü Unguentariumları”, **Olba XV**, s. 145-177.
- PETERSEN, Eugen, Felix Von LUSCHAN, **Resien im Südwestlichen Kleinasien Band II. Reisen in Lykian Milyas und Kibyrtis**, Wien 1889.
- PİLEVNELİ, Ceren, “**MS IV.-VII. Yüzyıllarda Myra (Lykia) ve Egemenlik Alanında Hristiyanlık**”, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, İstanbul 2013.
- ROTHOFF, Susan I, **The Athenian Agora XXIX: Hellenistic Pottery. The Plain Wares**, Princeton 2006.
- SARAÇOĞLU, Aslı, “Hellenistic and Roman Unguentaria from the Necropolis of Tralleis”, **Anadolu 37**, s. 1-42.
- SEMİRAMİS, Emre, “**Myra-Demre Aziz Nikolaos Kilisesi Kazılarında Ortaya Çıkarılmış Episkopeion’da (Piskoposluk İkametgahı) Malzeme ve Yapım Teknikleri**”, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Mersin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Mersin 2023.
- SÖNMEZ, Barış Emre, “Nevşehir Müzesi’nde Bulunan Pişmiş Toprak Unguentariumlar”, **9.Eskişehir Pişmiş Toprak Sempozyumu 05-20 Eylül 2015-Sempozyum Bildirileri**, Eskişehir, s. 261-279.
- SPRATT, Thomas Abel Brimage, Edward FORBES, **Travels in Lycia, Milyas, And The Cibyratis**, London 1847.
- STRABON, **Antik Anadolu Coğrafyası: XII, XIII, XIV**, (Çev.), Adnan PEKMAN, Arkeoloji ve Sanat Yayınları, İstanbul 2000.
- ŞENYURT, S. Yücel ve Leyla YORULMAZ, “Kurul Kalesi Pişmiş Toprak Unguentariumları”, **Gaziantep University Journal Of Social Sciences**, Sayı 19(3), s. 606-628.
- ŞİMŞEK, Celal ve Bahadır DUMAN, “Laodikeia’da Bulunan Geç Antik Çağ Unguentariumları”, **Adalya X**, s. 285-307.
- ŞİMŞEK, Celal, Mustafa BİLGİN, “Laodikeia Geç Antik Çağ Seramikleri”, **Geç Antik Çağ’da Lykos Vadisi ve Çevresi**, Ege Yayınları, İstanbul 2018, s. 175-199.
- TAKMER, Burak, “Lex Portorii Provinciae Lyciae. Ein Vorbericht über die Zollinschrift aus Andriake aus neronischer Zeit”, **Gephyra (4)**, s. 165-188.

- TAKMER, Burak, “**Lex portorii provinciae lyciae: Lykia eyaleti gümrük yasası**”, (Yayınlanmamış Doktora Tezi), Akdeniz Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Antalya 2006.
- TALU, Sema, “**Myra ve Andriake’de Ele Geçen Takılar**, (Yayınlanmamış Doktora Tezi), Akdeniz Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Antalya 2020.
- TAMER, Deniz ve Ayşe Fatma EROL, “Fatsa/Cıngırt Kayası 2012-2014 Sezonu Kazılarında Ele Geçen Unguentariumlar”, **SEFAD** 2018, Cilt (39), s. 267-292.
- TEKİNALP, Vahit Macit, “**Geç Antik Dönem Sonrasında ve Orta Çağ’da (MS 4-14.yy.) Andriake Kenti**”, (Yayınlanmamış Doktora Tezi), Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara 2000.
- TEXIER, Charles, **Description de l’Asie Mineure III**, Paris 1849.
- THOMPSON, Homer A., Two Centuries of Hellenistic Pottery”, **Hesperia** Vol. 3, No: 4, s. 311-476.
- TIBIKOĞLU, H. Onur, **Myra Kaya Mezarları**”, (Yayınlanmamış Doktora Tezi), Akdeniz Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Antalya 2021.
- TOMAY, Beste, “**Myra’nın Limanı Andriake Kazılarında Ele Geçen Ticari Amphoralar**”, (Yayınlanmamış Doktora Tezi), Antalya 2023.
- TULUK, G. Gamze, “Die Unguentarien Im Museum Von İzmir”, **Anatolia Antiqua VII**, s. 127-166.
- TÜRKER, Ayşe Ç., “Myra Seramik Hamur Gruplarının Kap Tipleri ile Değerlendirilmesi”, **Adalya**, IX, s. 117-148.
- UĞUZ, Habibe ve Mehmet ÖZHANLI, “Pisidia Antiokheia’sı Geç Antik Çağ İşliklerinde Bulunan, Yerel Üretim Pişmiş Toprak Mühürlü Unguentarium ve Kandiller”, **Türk Tarih Kurumu-Höyük 2023**, Sayı 11, s. 141-175.
- VARMAZ, Şeniz, “**Patara Su Yolu Çalışmalarından Ele Geçen Hellenistik Dönem Seramikleri**”, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Denizli 2015.
- YAŞAR, Ali, “**Milet Müzesi’nde Bulunan Hellenistik ve Roma Dönemi Unguentariumlar**”, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Adnan Menderes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Aydın 2010.
- YENER, Şeniz, “**Laodikeia’da Bulunan Kurşun Mühür Baskıları**”, (Yayınlanmamış Doktora Tezi), Pamukkale Üniversitesi Arkeoloji Enstitüsü, Denizli 2022.

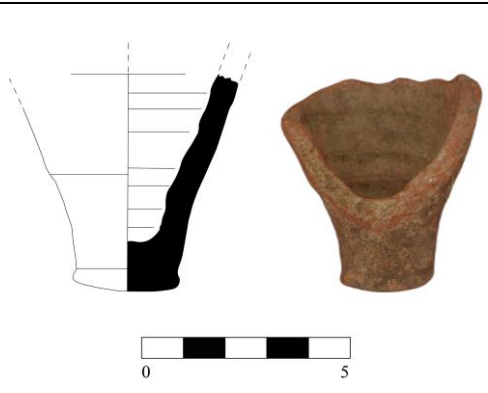
YENER-MARKSTEİNER, Banu, “Limyra als Bischofssitz: Einblicke in die Keramik mit christlicher Symbolik”, **Angekommen auf Ithaka Festgabe für Jürgen Borchhardt zum 80. Geburtstag**, Phoibos Verlag, Wien 2016, s. 185-199.

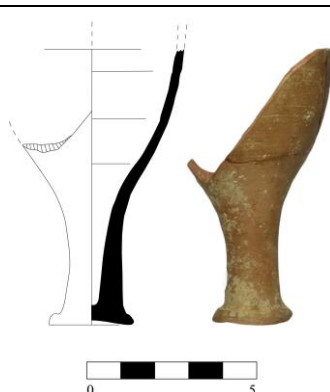
YILDIZ, Volkan, “Akhisar Arkeoloji Müzesi’nde Bulunan Unguentariumlar”, **CBÜ Sosyal Bilimler Dergisi**, Cilt (14), s. 1-24.

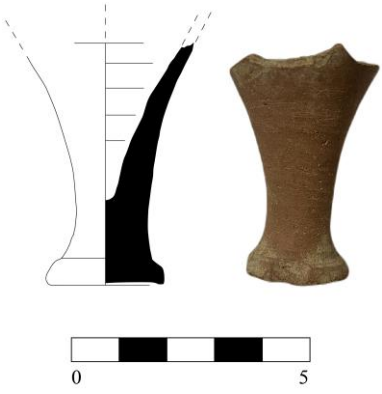

KATALOG

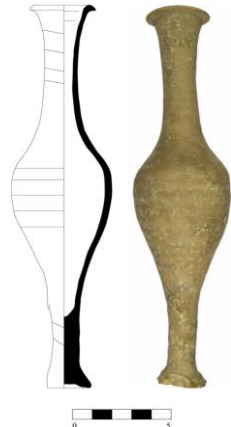
Fusiform (İğ Gövdeli) Unguentariumlar

Kat. No./ Lev.	: U1 / 1: U1	
Kazı Envanter No	: -	
Form	: Fusiform	
Buluntu Yeri/ Seviye	: Liman Yapıları S4 -150/ -260	
Ölçüler	: Kaide Ç.: 2,5 cm. Kor. Y.: 5,2cm. Cidar K.: 0,6 cm.	
Kil	: 10 R 4/8 (red), sık dokulu, gözeneksiz kil, yoğun miktarda küçük ve büyük boyutta gümüş mika, az miktarda küçük boyutta kireç katkıdır.	
Astar	: -	
Fırınlama	: İyi.	
Tanım	: Kırık ve eksik durumda bulunan gövde, kaide parçası.	
Karşılaştırma	: DüNDAR 2008, Lev. 2: U12-U13; Nasıfoğlu 2022, Kat. No. U14; Demir 2020, Kat. No. U2.	
Tarih	: MÖ 4. yüzyıl sonları- MÖ 3. yüzyıl başı	

Kat. No./ Lev.	: U2 / 1: U2	
Kazı Envanter No	: -	
Form	: Fusiform	
Buluntu Yeri/ Seviye	: Tiyatro T1 -530/-560 (Dolgu)	
Ölçüler	: Kaide Ç.: 2,4 cm. Kor. Y.: 8,2 cm. Cidar K.: 0,3 cm.	
Kil	: 10 R 5/8 (red), sık dokulu, gözeneksiz, iyi elenmiş kil, az miktarda ufak boyutta kireç katkıdır.	
Astar	: 7.5 YR 5/4 (brown)	
Fırınlama	: İyi.	
Tanım	: Kırık ve eksik durumda bulunan gövde, ayak, kaide parçası.	
Karşılaştırma	: DüNDAR 2008, Lev. 5, U47; Öz 2022, Fig. U10; Rotroff 2006, P1.55, 504; Yaşar 2010, Lev. V, U26; Varmaz 2015, Kat. No: H 33.	
Tarih	: MÖ 3. yüzyıl	

Kat. No./ Lev.	: U3/ 1: U3	
Kazı Envanter No	: -	
Form	: Fusiform	
Buluntu Yeri/ Seviye	: Tiyatro S1-1 -470/-490	
Ölçüler	: Kaide Ç: 2,4 cm. Kor. Y: 5,1 cm. Cidar K: 0,3 cm.	
Kil	: 5 YR 4/3 (reddish brown), sık dokulu, gözeneksiz kil, çok miktarda ufak boyutta kireç, çok miktarda ufak boyutta gümüş mika katkılıdır.	
Astar	: 5 YR 4/3 (reddish brown).	
Fırınlama	: İyi.	
Tanım	: Kırık ve eksik durumda bulunan ayak, kaide parçası.	
Karşılaştırma	: Kaya 2019, Lev. XXXV, Res. 2; Bıçakçı 2024, Kat. No: U8; Dünder 2008, Lev. 6, U55; Nasıfoğlu 2021, Kat. No: U25; Aslan, Kaya 2013, Şekil 10, U02.	
Tarih	: MÖ 3. yüzyıl	

Kat. No./ Lev.	: U4/ 1: U4	
Kazı Envanter No	: -	
Form	: Fusiform	
Buluntu Yeri/ Seviye	: Sinagog 4 Nolu Açma -256/-273	
Ölçüler	: A.Ç.: 2 cm. Kor. Y.: 8,4 cm. Cidar K.: 0,5 cm.	
Kil	: 5 YR 6/6 (reddish yellow), sık dokulu, gözeneksiz kil, az miktarda ufak boyutlu kireç katkılıdır.	
Astar	: -	
Fırınlama	: İyi. Fırınlamadan kaynaklı kilde renk değişimi mevcuttur (GLE1 4/5G_1/ dark greenish gray).	
Tanım	: Kırık ve eksik durumda bulunan ağız, boyun, gövde parçası.	
Karşılaştırma	: Nasıfoğlu 2021, Kat. No. 50; Dünder 2008, Lev. 5, U50; Yıldız 2016, Fig. 7; Yaşar 2010, Lev. II, U9.	
Tarih	: MÖ 3. yüzyıl- 2. yüzyıl	

Kat. No./ Lev.	: U5/ 2: U5	
Kazı Envanter No	: M-21-07	
Form	: Fusiform	
Buluntu Yeri/ Seviye	: Tiyatro/Orkestra O-B5 -465 cm.	
Ölçüler	: Kor. Y: 19,4 cm. A.Ç: 2,8 cm. Kaide Ç: 2,7 cm. Cidar K.: 0,2 cm.	
Kil	: 5 YR 5/6 (yellowish red), sık dokulu, gözeneksiz kil, çok küçük kalsit, çok küçük çok seyrek kum katkılıdır.	
Astar	: 7.5 YR 6/3 (light brown).	
Fırınlama	: İyi.	
Tanım	: Bütün olan eser dışa dönük ağza, uzun silindirik boyuna, ortası şişkin dairesel bir gövdeye ve uzun bir ayağa sahiptir	
Karşılaştırma	: Dündar 2008, Lev. 11, U93-U94; Yaşar 2010, Lev. V, U30; Tuluk 1999, Taf. 4d; Günay 1989, Çiz. IXa.	
Tarih	: MÖ 2. yüzyılın ikinci yarısı- 1. yüzyıl başı	

Kat. No./ Lev.	: U6/ 2: U6	
Kazı Envanter No	: M-21-06	
Form	: Fusiform	
Buluntu Yeri/ Seviye	: Tiyatro/Orkestra O-B5 -465 cm.	
Ölçüler	: Kor. Y: 18,8 cm. A.Ç: 2,7 cm. Cidar K.: 0,25 cm.	
Kil	: 5 YR 6/6 (reddish yellow), sık dokulu, gözeneksiz kil, orta boy şamot, küçük kalsit, kum ve az miktarda mika katkılıdır.	
Astar	: 5YR 7/4 (pink)	
Fırınlama	: İyi.	
Tanım	: Bütün olan eserin ağız kısmındaki kırık parçası bulunarak tamamlanmıştır. Dışa dönük ağza, uzun silindirik boyuna, ortası şişkin dairesel bir gövdeye sahip olup dip kısmı kırıktır.	
Karşılaştırma	: Dündar 2008, Lev. 11, U93-U94; Yaşar 2010, Lev. V, U30; Tuluk 1999, Taf. 4d; Günay 1989, Çiz. IXa.	
Tarih	: MÖ 2. yüzyılın ikinci yarısı- 1. yüzyıl başı	

Kat. No./ Lev.	: U7/ 2: U7	
Kazı Envanter No	: -	
Form	: Fusiform	
Buluntu Yeri/ Seviye	: Sinagog 1 Nolu Açma -320 / -340	
Ölçüler	: A.Ç.: 3,4 cm. Kor. Y.: 5 cm. Cidar K.: 0,3 cm.	
Kil	: 2.5 YR 5/8 (red), sık dokulu, gözeneksiz kil, az miktarda küçük ve orta boyutlu kireç, çok küçük boyutta gümüş mika ve taşçık katkıdır.	
Astar	: Dış yüzeyde yoğun toprak patinası mevcuttur.	
Fırınlama	: İyi.	
Tanım	: Kırık ve eksik durumda bulunan ağız, boyun parçası. Dışa dönük ağız ve silindirik dar boyuna sahiptir.	
Karşılaştırma	: Tavukçu 2006, Kat. No. 107, Çiz. 53; Şenyurt, Yorulmaz 2020, Lev. 3, Kat. No. 10.	
Tarih	: MÖ 2. yüzyılın ikinci yarısı- 1. yüzyıl başı	

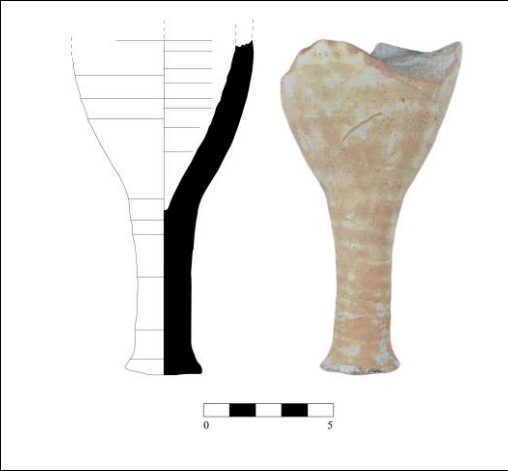
Kat. No./ Lev.	: U8/ 2: U8	
Kazı Envanter No	: -	
Form	: Fusiform	
Buluntu Yeri/ Seviye	: Granarium Önü 2015 İşlik Kazısı Atık Toprağı	
Ölçüler	: A.Ç.: 2,5 cm. Kor. Y.: 4,6 cm. Cidar K.: 0,4 cm.	
Kil	: 7.5 YR 7/3 (pink), sık dokulu, gözeneksiz, iyi elenmiş kil.	
Astar	: -	
Fırınlama	: İyi.	
Tanım	: Kırık ve eksik durumda bulunan ağız, boyun parçası. Dışa çekik, ağız ve silindirik boyuna sahiptir.	
Karşılaştırma	: Anderson-Stojanovic 1992, Plate 67:565; Nasıfoğlu 2021, U30; Dündar 2008, U89; Saraçoğlu 2011, Kat. No. 26.	
Tarih	: MÖ 2. yüzyılın ikinci yarısı- 1. yüzyıl başı	

Kat. No./ Lev.	: U9/ 3: U9	
Kazı Envanter No	: -	
Form	: Fusiform	
Buluntu Yeri/ Seviye	: Sinagog No:2 -250/-280 (Üst)	
Ölçüler	: Kaide Ç.: 2,5 cm. Kor. Y.: 8,5 cm. Cidar K.: 0,5 cm.	
Kil	: 5 YR 7/3 (pink), sık dokulu, gözeneksiz kil, az miktarda küçük boyutta siyah kum ve gümüş mika, az miktarda orta boyutta taşçık katkıdır.	
Astar	: -	
Fırınlama	: İyi.	
Tanım	: Kırık ve eksik durumda bulunan kaide, ayak, gövde parçası. Uzun ayak dışı çıkık olup düz bir kaide ile sonlanmaktadır. Ayaktan gövdeye geçişte gövde küresel bir şekilde açılmaktadır.	
Karşılaştırma	: Varmaz 2015, Kat. No. H 40; Nasıfoğlu 2021, Kat. No. U43; Dündar 2006, Kat. No. U118; Kaya 2018, Kat. No. 178.	
Tarih	: MÖ 2. yüzyıl sonu- 1. yüzyıl başı	

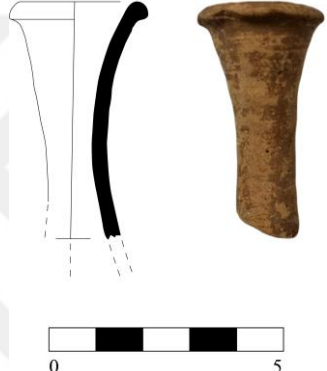
Kat. No./ Lev.	: U10/ 3: U10	
Kazı Envanter No	: -	
Form	: Fusiform	
Buluntu Yeri/ Seviye	: Agora K6 -50/-60 (Yüzey)	
Ölçüler	: Kaide Ç.: 1,6 cm. Kor. Y.: 4,9 cm. Cidar K.: 0,4 cm.	
Kil	: 2.5 YR 4/6 (red), sık dokulu, gözeneksiz, iyi elenmiş kil, az miktarda ufak boyutlu kireç katkıdır.	
Astar	: -	
Fırınlama	: İyi. Fırınlamadan kaynaklı kilde renk değişimi mevcuttur (7.5 YR 5/4 brown).	
Tanım	: Kırık ve eksik durumda bulunan gövde, ayak, kaide parçası. Gövde ayağa doğru daralmakta olup, ayak incedir. Kaide düz oturmaktadır. Ayaktan kaideye geçişse kaide dışı doğru açılan bir profil izlemektedir.	

Karşılaştırma	:	Doğan 2022, Kat. No. 9, Fig. 4.4; Nasıfoğlu 2021, Kat. No. U59; Rotroff 2006, Fig. 65: 471; Varmaz 2015, Kat. No. H 56.
Tarih	:	MÖ 2. yüzyıl sonu- 1. yüzyıl başı

Kat. No./ Lev.	:	U11/ 3: U11	
Kazı Envanter No	:	-	
Form	:	Fusiform	
Buluntu Yeri/ Seviye	:	Granarium Önü 01-02 Nolu Açmalar Arası Kesit	
Ölçüler	:	Kaide Ç.: 2,3 cm. Kor. Y.: 9,1 cm. Cidar K.: 0,7 cm.	
Kil	:	5 YR 5/6 (yellowish red), seyrek dokulu, az gözenekli kil, yoğun miktarda küçük boyutta siyah kum, çok az miktarda küçük boyutta kırmızı kum, kireç ve mika katkılıdır.	
Astar	:	Aşınmadan dolayı tespit edilememiştir. Yüzeyde yer yer kireç patinaları yer almaktadır.	
Fırınlama	:	İyi. Fırınlamadan kaynaklı kilde renk değişimleri mevcuttur (10 YR 5/3 brown).	
Tanım	:	Kırık ve eksik durumda bulunan dip, ayak ve gövde parçası. Dışa dönük dip, orta yükseklikte ayak ve küresel gövdeye sahiptir. İç ve dış yüzeyinde birçok yiv mevcuttur.	
Karşılaştırma	:	Dündar 2006, Kat No. U127, Boysal, Kadioğlu 1999, s. 226, Res. 4, Çiz. 13.	
Tarih	:	MÖ 2. yüzyıl sonu- 1. yüzyıl başı	

Kat. No./ Lev.	:	U12/ 3: U12	
Kazı Envanter No	:	-	
Form	:	Fusiform	
Buluntu Yeri/ Seviye	:	Tiyatro-Orkestra OE4 -487/-495	
Ölçüler	:	Kaide Ç.: 3 cm. Kor. Y.: 10,9 cm. Cidar K.: 1 cm.	
Kil	:	5 YR 5/6 (yellowish red), sık dokulu, gözeneksiz kil, çok miktarda küçük, orta, büyük boyutlu kireç katkılıdır.	

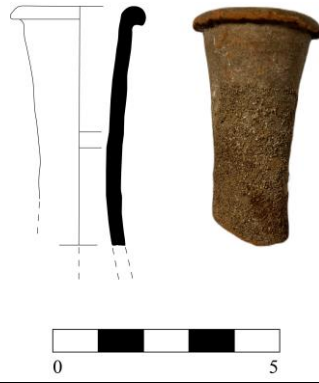
Astar	:	10 YR 7/4 (very pale brown).
Fırınlama	:	İyi. Fırınlamadan kaynaklı kilde renk değişimi mevcuttur (7.5 YR 5/4 brown).
Tanım	:	Kırık ve eksik durumda bulunan gövde, kaide parçası. Şişkin bir gövde, yüksek ve silindirik ayağa doğru daralır. Ayağın içi doludur. Kaide dışı doğru açılan bir profil sergilemektedir.
Karşılaştırma	:	Nasıfoğlu 2021, Kat. No. U56; Dünder 2008, Lev. 12, U108; Saraçoğlu 2011, Kat. No. 18, U18; Tavukçu 2006, Kat. No. 107, Çiz. 53; Erol, Tamer 2018, Kat. No.7, Lev. 2.7; Şenyurt, Yorulmaz, 2020; Lev. 2 Kat. No. 6; Boysal, Kadioğlu 1999, s. 226, Res. 4, Çiz. 13.
Tarih	:	MÖ 2. yüzyıl sonu- 1. yüzyıl başı

Kat. No./ Lev.	:	U13/4: U13	
Kazı Envanter No	:	-	
Form	:	Fusiform	
Buluntu Yeri/ Seviye	:	Sinagog 1 Nolu Açma -300/-320	
Ölçüler	:	A.Ç: 2,4 cm. Kor. Y: 5,1 cm. Cidar K: 0,3 cm.	
Kil	:	5 YR 5/6 (yellowish red), sık dokulu, gözeneksiz kil, çok miktarda büyük ve küçük boyutta kireç katkılıdır.	
Astar	:	2.5 YR 4/4 (reddish brown).	
Fırınlama	:	İyi.	
Tanım	:	Kırık ve eksik durumda bulunan ağız, boyun parçası. Dışa dönük ağız kenarı hafif dışarı sarkıtılmış olup, uzun silindirik boyun gövdeye doğru daralmaktadır.	
Karşılaştırma	:	Anderson-Stojanovic 1992, Plate 68: 575; Tavukçu 2006, Kat No. 108, Çiz. 54; Baldıran 1999, s. 349, 25; Şenyurt, Yorulmaz 2020, Lev. 3, Kat. No. 9; Demir 2020, Kat. No. U7; Dünder 2006, Kat. No. U129.	
Tarih	:	MÖ 2. yüzyıl sonu- 1. yüzyıl	

Kat. No./ Lev.	:	U14/4: U14	
Kazı Envanter No	:	-	
Form	:	Fusiform	
Buluntu Yeri/ Seviye	:	Granarium Önü 2015 İşlik Kazısı Atık Toprağı	

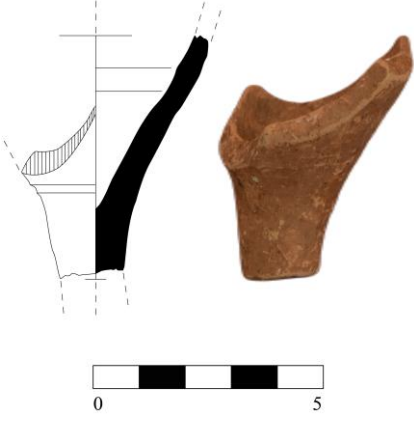
Ölçüler	:	Kaide Ç.: 2,7 cm. Kor. Y.: 5,6 cm.	
Kil	:	10 YR 7/4 (very pale brown), sık dokulu, gözeneksiz kil, çok miktarda küçük boyutlu siyah kum katkılıdır.	
Astar	:	5 YR 5/6 (yellowish red)	
Fırınlama	:	İyi.	
Tanım	:	Kırık ve eksik durumda bulunan ayak, kaide parçası. Uzun, içi dolu ayak, kaideye doğru dışa açılan bir profil izlemiştir.	
Karşılaştırma	:	Kılıç 2023, Kat. No. 12, Lev. 2.12; Dündar 2008, Lev. 11, U96; Kaya 2018, Kat. No. 175.	
Tarih	:	MÖ 2. yüzyıl - 1. yüzyıl	

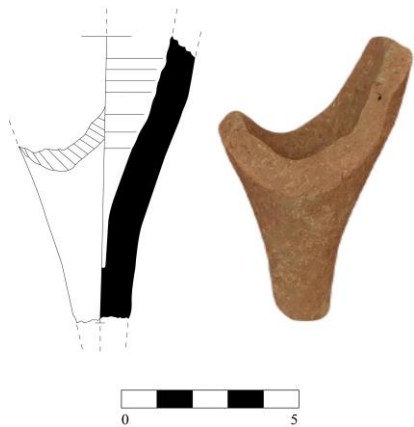
Kat. No./ Lev.	:	U15/ 4: U15	
Kazı Envanter No	:	-	
Form	:	Fusiform	
Buluntu Yeri/ Seviye	:	Şarap İşliği C Açması Seviye: Yüzey Tabaka: Dolgu	
Ölçüler	:	Kaide Ç.: 1,9 cm. Kor. Y.: 3,6 cm.	
Kil	:	10 R 4/6 (red), sık dokulu, gözeneksiz kil, az miktarda orta boyutlu kireç, küçük boyutlu gümüş mika, çok miktarda küçük boyutta kireç, orta boyutta taşçık katkılıdır.	
Astar	:	-	
Fırınlama	:	Orta. Fırınlamadan kaynaklı kilde renk değişimi mevcuttur (7.5 YR 4/1 dark gray).	
Tanım	:	Kırık ve eksik durumda bulunan kaide, ayak parçası. Düz kaide, ayağa geçişte çıkıntı yapmaktadır. Ayaktan gövdeye doğru hafifçe genişlemektedir.	
Karşılaştırma	:	Saraçoğlu 2011, Kat. No. 21, U21; Kılıç 2023, Kat. No. 13, Lev. 2.13; Kaya 2018, Kat. No. 169; Akçay 2013, Kat. No.5.	
Tarih	:	MÖ 2. yüzyıl - 1. yüzyıl	

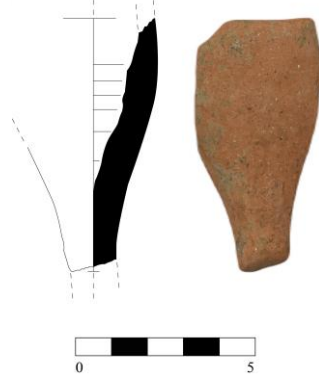
Kat. No./ Lev.	: U16/4: U16	
Kazı Envanter No	: -	
Form	: Fusiform	
Buluntu Yeri/ Seviye	: Yukarı Mezar Alanı Yüzey Buluntusu	
Ölçüler	: A.Ç.: 3,1 cm. Kor. Y.: 5,4 cm. Cidar K.: 0,4 cm.	
Kil	: 2.5 YR 5/8 (red), sık dokulu, gözeneksiz kil, az miktarda küçük boyutlu kireç, gümüş mika katkılıdır.	
Astar	: Yüzeyde yoğun toprak patinası mevcuttur.	
Fırınlama	: İyi.	
Tanım	: Kırık ve eksik durumda bulunan ağız, boyun parçası. Ağız kenarı dışa dönük ve hafifçe aşağı çekiktir. Uzun, silindirik boyun, ağızdan gövdeye doğru hafif daralan bir profil seyretnmektedir.	
Karşılaştırma	: Dündar 2008, Lev. 7, U75; Kuru 2018, Kat. No. M5.5; Kaya 2018, Kat. No. 166; Guz-Zilberstein 1995, Fig. 6.26:24.	
Tarih	: MÖ 2. yüzyıl	

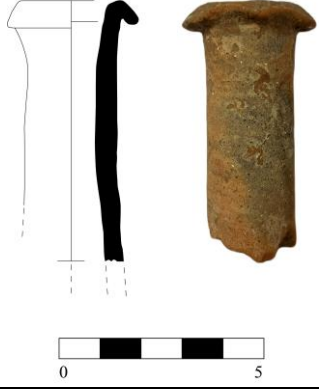
Kat. No./ Lev.	: U17/ 4: U17	
Kazı Envanter No	: -	
Form	: Fusiform	
Buluntu Yeri/ Seviye	: Granarium Önü 2015 İşlik Kazısı Atık Toprağı	
Ölçüler	: Kaide Ç: 1,8 cm. Kor. Y: 7,1 cm. Cidar K: 0.6 cm.	
Kil	: 2.5YR 5/6 (red), sık dokulu, gözeneksiz kil, az miktarda iri ufaklı kireç, az miktarda küçük gümüş mika katkılıdır.	
Astar	: Yüzeyde yoğun toprak ve kireç patinası bulunmaktadır.	
Fırınlama	: İyi. Fırınlamadan kaynaklı kilde renk değişimi mevcuttur (GLEY 1 5/5G-/1 greenish gray).	
Tanım	: Kırık ve eksik durumda bulunan kaide, gövde parçası. Oldukça deforme olmuş durumda olup kaide ince ve uzundur.	
Karşılaştırma	: Aslan, Kaya 2013, s. 62, Şekil 16, U8; Dündar 2008, Lev. 11, U97-U98; Kılıç 2019, Kat. No. 108.	
Tarih	: MÖ 2. yüzyıl	

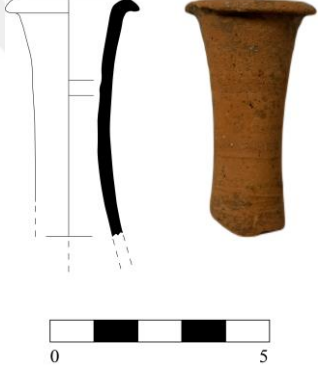
Kat. No./ Lev.	: U18/ 4: U18	
Kazı Envanter No	: -	
Form	: Fusiform	
Buluntu Yeri/ Seviye	: Tiyatro S1.1 -490 / -510 (Akıntı)	
Ölçüler	: Ayak Ç.: 1,9 cm. Kor. Y.: 6,6 cm. Cidar K.: 0,5 cm.	
Kil	: 2.5 YR 5/8 (red), sık dokulu, gözeneksiz kil, az miktarda küçük ve orta boyulu kireç ve küçük boyutlu gümüş mika katkılıdır.	
Astar	: 5 YR 5/6 (yellowish red). Dış yüzeyde kireç patinaları yer almaktadır.	
Fırınlama	: İyi.	
Tanım	: Kırık ve eksik durumda bulunan ayak, gövde parçası İnce ayaktan gövdeye geçişte gövde hafifçe dışa doğru açılmaktadır.	
Karşılaştırma	: Aslan, Kaya 2013, Şekil 15, U07; Kılıç 2023, s. 148, Lev. 1.4; Kılıç 2019, Kat. No. 108.	
Tarih	: MÖ 2. yüzyıl	

Kat. No./ Lev.	: U19/ 5: U19	
Kazı Envanter No	: -	
Form	: Fusiform	
Buluntu Yeri/ Seviye	: Apsisli Yapı No:1 -320 / -340	
Ölçüler	: Ayak Ç.: 1,6 cm. Kor. Y.: 5,2 cm. Cidar K.: 0,5 cm.	
Kil	: 2.5 YR 5/6 (red), sık dokulu, gözeneksiz kil, az miktarda küçük ve orta boyutlu kireç, siyah kum ve gümüş mika katkılıdır.	
Astar	: -	
Fırınlama	: İyi. Fırınlamadan kaynaklı renk değişimi mevcuttur (7.5 YR 5/3 brown).	
Tanım	: Kırık ve eksik durumda bulunan ayak, gövde parçası. İnce ayak, ayaktan gövdeye geçişte gövde dışa doğru açılmaktadır.	
Karşılaştırma	: Aslan, Kaya 2013, Şekil 13, U05; Kılıç 2023, s. 148, Lev. 1.4; Dündar 2006, Lev. XI, U75; Kılıç 2019, Kat. No. 108.	
Tarih	: MÖ 2. yüzyıl	

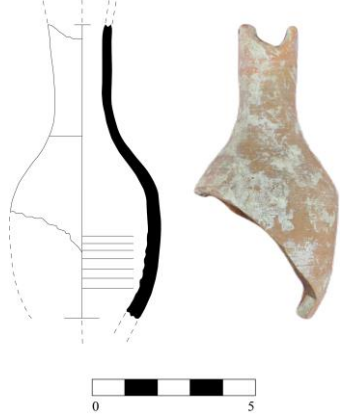
Kat. No./ Lev.	: U20/ 5: U20	
Kazı Envanter No	: -	
Form	: Fusiform	
Buluntu Yeri/ Seviye	: Apsisli Yapı No:1 -320/-340	
Ölçüler	: Ayak Ç.: 1,8 cm. Kor. Y.: 8 cm. Cidar K.: 0,9 cm.	
Kil	: 5 YR 5/4 (reddish brown), sık dokulu, gözeneksiz kil, az miktarda küçük ve orta boyutlu kireç ve gümüş mika katkılıdır.	
Astar	: 2.5 YR 4/6 (red)	
Fırınlama	: İyi.	
Tanım	: Kırık ve eksik durumda bulunan ayak, gövde parçası. Uzun, ince ayağa sahip olup, gövdeye geçişte gövde dışı doğru açılmaktadır.	
Karşılaştırma	: Aslan. Kaya 2013, Şekil 16, U08; Kılıç 2023, s. 148, Lev. 1.4; Kılıç 2019, Kat. No. 109.	
Tarih	: MÖ 2. yüzyıl	

Kat. No./ Lev.	: U21/5: U21	
Kazı Envanter No	: -	
Form	: Fusiform	
Buluntu Yeri/ Seviye	: Sinagog Açma 2 -250 / -280 (Üst)	
Ölçüler	: Ayak Ç.:1,5 cm. Kor. Y.: 7,1 cm. Cidar K.: 0,9 cm.	
Kil	: 5 YR 5/8 (yellowish red), sık dokulu, gözeneksiz kil, orta miktarda küçük boyutta kireç, siyah kum, az miktarda küçük boyutta gümüş mika, orta boyutta taşçık katkılıdır.	
Astar	: Yüzeyde yoğun toprak patinası mevcuttur.	
Fırınlama	: İyi. Fırınlamadan kaynaklı kilde renk değişimi mevcuttur (5 YR 6/6 reddish yellow).	
Tanım	: Kırık ve eksik durumda bulunan dip, gövde parçası. Dip kısmı kırılmış olup, dipten gövdeye doğru açılan bir profil izlemektedir.	
Karşılaştırma	: Aslan, Kaya 2013, Şekil 16, U08; Kaya 2019, Lev. XXXV, Res. 3; Kılıç 2023, Kat. No. 4, Lev. 1.4.	
Tarih	: MÖ 2. yüzyıl	

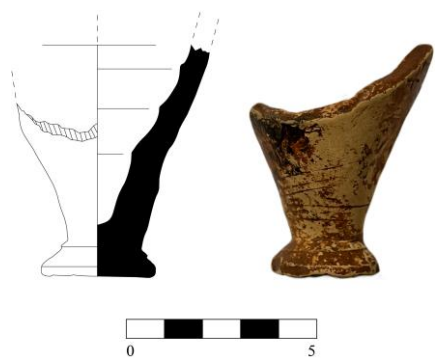
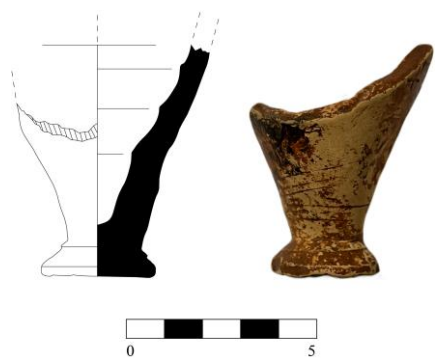
Kat. No./ Lev.	: U22/ 5: U22	
Kazı Envanter No	: -	
Form	: Fusiform	
Buluntu Yeri/ Seviye	: Sinagog 1 Nolu Açma -280/-300	
Ölçüler	: A.Ç: 2,4 cm. Kor. Y: 6,35 cm. Cidar K: 0,4 cm.	
Kil	: 2.5 YR 5/6 (red), sık dokulu, gözeneksiz kil, çok miktarda irili, ufaklı kireç ve az miktarda ufak taşçık katkılıdır.	
Astar	: 2.5 YR 4/4 (reddish brown).	
Fırınlama	: İyi	
Tanım	: Kırık ve eksik durumda bulunan ağız, boyun parçası. Dışa çekik ağızlı, boyun silindirik ve uzundur.	
Karşılaştırma	: Nasıfoğlu 2021, Kat. No. U35; Akçay 2013, Kat. No. 6; Saraçoğlu 2011, Kat. No. 26.	
Tarih	: MÖ 2. yüzyılın ikinci yarısı	

Kat. No./ Lev.	: U23/5: U23	
Kazı Envanter No	: -	
Form	: Fusiform	
Buluntu Yeri/ Seviye	: Sinagog 1 Nolu Açma -300/-320	
Ölçüler	: A.Ç: 2,5 cm. Kor. Y: 5,4 cm. Cidar K: 0,3 cm.	
Kil	: 2.5 YR 5/8 (red), sık dokulu, gözeneksiz kil, çok miktarda ufak boyutlu kireç katkılıdır.	
Astar	: Yüzeyde toprak patinası ve az miktarda büyük ve küçük boyutta şamot bulunmaktadır. Aşınmadan dolayı astar gözlemlenememiştir.	
Fırınlama	: İyi.	
Tanım	: Kırık ve eksik durumda bulunan ağız, boyun parçası. Dışa çekik ağız hafif dışarı sarkıtılmış olup, ağızdan boyuna geçişte hafif daralmıştır.	
Karşılaştırma	: Anderson-Stojanovic 1992, Plate 66: 568; DüNDAR 2008, Lev. 8, U81.	
Tarih	: MÖ 2. yüzyılın ikinci yarısı	

Kat. No./ Lev.	: U24/ 5: U24	
Kazı Envanter No	: -	
Form	: Fusiform	
Buluntu Yeri/ Seviye	: Granarium Önü 07 Nolu Açma Temizlik And 15 GR NO 7.172	
Ölçüler	: Ayak Ç: 1,6 cm. Kor. Y: 7,6 cm. Cidar K: 0,5 cm.	
Kil	: 5 YR 5/6 (yellowish red), sık dokulu, gözeneksiz kil, çok miktarda büyük ve küçük kireç katkılıdır.	
Astar	: Yüzeyde büyük ve küçük boyutta şamot ve taşçık gözlemlenmiştir.	
Fırınlama	: Fırınlamadan kaynaklı kilde renk değişimi mevcuttur (GLEY 1 4/5GY dark greenish gray).	
Tanım	: Eksik ve kırık durumda bulunan gövde, ayak parçası. Gövde ayağa doğru daralmaktadır. Ayak ince ve uzundur.	
Karşılaştırma	: Dündar 2008, Lev. 7, U69, U70, U71; Varmaz 2015, Kat. No. H 53; Guz-Zilberstein 1995, 306, Res. 6.26, No. 40, Type UG 2e; Özdilek 2016, Kat. No. U2, Fig. 3.	
Tarih	: MÖ 2. yüzyıl ortaları	

Kat. No./ Lev.	: U25/ 6: U25	
Kazı Envanter No	: -	
Form	: Fusiform	
Buluntu Yeri/ Seviye	: Tiyatro- Orkestra O-D4 -498 cm.	
Ölçüler	: Boyun Ç.: 1,8 cm. Kor. Y.: 9 cm. Cidar K.: 0,3 cm.	
Kil	: 2.5 YR 5/6 (red), sık dokulu, gözeneksiz kil, çok miktarda küçük ve orta boyutta kireç katkılıdır.	
Astar	: Yüzeyde kireç patinaları mevcuttur.	
Fırınlama	: İyi	
Tanım	: Kırık ve eksik durumda bulunan boyun, gövde parçası. Boyun uzun ve silindirik olup, şişkin karınlıdır.	
Karşılaştırma	: Dündar 2008, Lev. 12, U103; Saraçoğlu 2011, Kat. No. 28, U28; Erol, Tamer 2018, Kat. No.5, Lev. 1.5.	
Tarih	: MÖ 2. yüzyıl sonları	

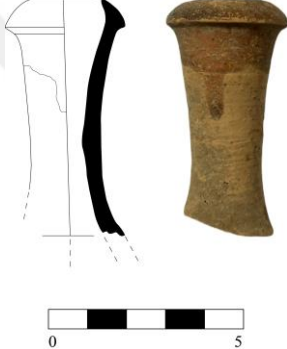
Kubbe Ağızlı Unguentariumlar

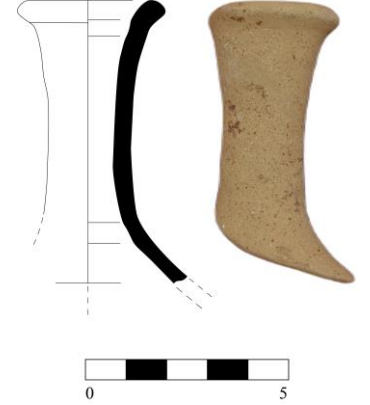
Kat. No./ Lev.	: U26/ 6: U26	
Kazı Envanter No	: -	
Form	: Kubbe Ağızlı	
Buluntu Yeri/ Seviye	: Tiyatro S2/3 -550/-560 (Akıntı)	
Ölçüler	: Kaide Ç: 2,6 cm. Kor. Y: 5,9 cm. Cidar K: 0,7 cm.	
Kil	: 10R 6/6 (light red), sık dokulu, gözeneksiz kil, az miktarda büyük ve küçük boyutta gümüş mika ve taşcık, çok miktarda ufak kireç katkıdır.	
Astar	: 10R 6/6 (light red).	
Fırınlama	: İyi	
Tanım	: Eksik ve kırık durumda bulunan gövde, kaide parçası. Gövde kaideye doğru daralmaktadır. Kaide düz oturmaktadır.	
Karşılaştırma	: Nasıfoğlu 2021, Kat. No. U64; Dünder 2018, Lev. 13, U115; Guz-Zilberstein 1995, s. 306, no 6.27, Type UG2g.	
Tarih	: MÖ 2. yüzyılın ikinci çeyreği	
Kat. No./ Lev.	: U27/ 6: U27	
Kazı Envanter No	: -	
Form	: Kubbe Ağızlı	
Buluntu Yeri/ Seviye	: Şarap İşliği Mekan 2/6 -400/-490	
Ölçüler	: Kaide Ç: 3 cm. Kor. Y: 6,1 cm. Cidar K: 0,8 cm.	
Kil	: 2.5 YR 6/6 (light red), sık dokulu, gözeneksiz kil, az miktarda ufak boyutlu şamot ve kireç katkıdır.	
Astar	: 2.5 YR 4/4 (reddish brown).	
Fırınlama	: Fırınlamadan kaynaklı renk değişimi mevcuttur (5 YR 6/4 light reddish brown).	
Tanım	: Kırık ve eksik durumda bulunan kaide, gövde parçası. Gövde kaideye doğru daralmaktadır. Kaide düz oturmaktadır.	
Karşılaştırma	: Dünder 2008, Lev. 13 U114; Hayes 1971, 259, Res. 8, no 5; Guz-Zilberstein 1995, s. 306, no 6.27, Type UG2g.	
Tarih	: MÖ 2. yüzyılın ikinci çeyreği	

Kat. No./ Lev.	: U28/6: U28	
Kazı Envanter No	: -	
Form	: Kubbe Ağızlı	
Buluntu Yeri/ Seviye	: Deniz Nekropolü Anakaya	
Ölçüler	: Kaide Ç: 2.2 cm. Kor. Y: 4,2 cm. Cidar K: 0,7 cm.	
Kil	: 2.5 YR 6/6 (light red), sık dokulu, gözeneksiz kil, çok miktarda büyük boyutlu taçcık ve kireç katkılıdır.	
Astar	: -	
Fırınlama	: İyi	
Tanım	: Kırık ve eksik durumda bulunan gövde, kaide parçası. Gövde kaideye doğru daralmaktadır. Kaide düz oturmaktadır.	
Karşılaştırma	: DüNDAR 2008, Lev. 13, U116.	
Tarih	: MÖ 2. yüzyılın ikinci çeyreği	

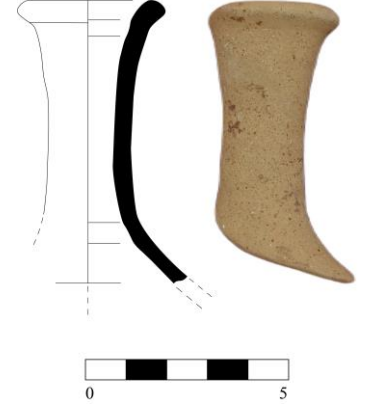
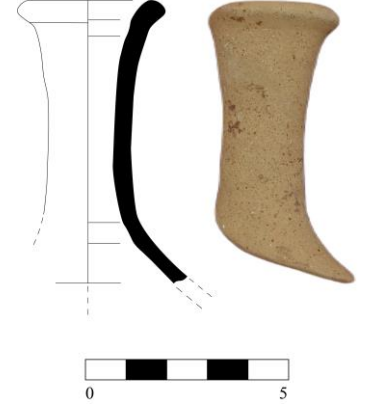
Kat. No./ Lev.	: U29/ 6: U29	
Kazı Envanter No	: -	
Form	: Kubbe Ağızlı	
Buluntu Yeri/ Seviye	: Tiberius Meydanı S-5 -45/-125 (Üst)	
Ölçüler	: Kaide Ç: 3,3 cm. Kor. Y:5,5 cm. Cidar K: 0,9 cm.	
Kil	: 5 YR 6/8 (reddish yellow), sık dokulu, gözeneksiz kil, çok miktarda büyük ve küçük boyutta kireç katkılıdır.	
Astar	: Yoğun toprak patinası mevcuttur.	
Fırınlama	: İyi	
Tanım	: Kırık ve eksik durumda bulunan kaide, ayak, gövde parçası. Gövde kaideye doğru daralmaktadır. Kaide düz oturmaktadır.	
Karşılaştırma	: DüNDAR 2008, U117; Guz-Zilberstein 1995, s. 306, no 6.27, Type UG2g.	
Tarih	: MÖ 2. yüzyıl ortaları	

Kat. No./ Lev.	: U30/6: U30	
Kazı Envanter No	: -	
Form	: Kubbe Ağızlı	
Buluntu Yeri/ Seviye	: Deniz Nekropolü KM-3 -100/-125 (Alüvyon Dolgu)	
Ölçüler	: Kaide Ç: 3,7 cm. Kor. Y: 3,36 cm.	
Kil	: 2.5 YR 5/6 (red), sık dokulu, gözeneksiz kil, çok miktarda büyük boyutlu taşçık, şamot ve kireç katkılıdır.	
Astar	: -	
Fırınlama	: İyi	
Tanım	: Kırık ve eksik durumda bulunan kaide parçası.	
Karşılaştırma	: DüNDAR 2018, Lev. 15, U128; Öz 2022, Kat. No. U13; Nasıfoğlu 2021, Kat. No. U62.	
Tarih	: MÖ 2. yüzyıl	

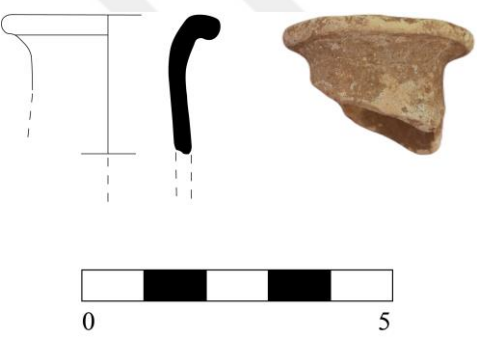
Kat. No./ Lev.	: U31/ 7: U31	
Kazı Envanter No	: -	
Form	: Kubbe Ağızlı	
Buluntu Yeri/ Seviye	: Deniz Nekropolü KM1 0/-30 cm.	
Ölçüler	: A.Ç: 2 cm. Kor. Y: 6,1 cm. Cidar K: 0,3 cm.	
Kil	: 2.5 YR6/6 (light red), sık dokulu, gözeneksiz kil, çok miktarda büyük ve küçük boyutta taşçık, az miktarda küçük mika katkılıdır.	
Astar	: 5YR 7/4 (pink) Akıtma: 2.5YR 5/6 (red)	
Fırınlama	: İyi	
Tanım	: Kırık ve eksik durumda bulunan ağız, boyun parçası. Kubbe ağızlı, silindirik boyunlu olup gövdeye doğru boyun açılmaktadır.	
Karşılaştırma	: Öz 2022, Kat. No. U13; Rotroff 2006, Pl.54: 492; Lafli 2003, Taf 57.c; DüNDAR 2008, Lev. 14, U122; Varmaz 2015, Kat. No. H 28; Nasıfoğlu 2021, Kat. No. U64.	
Tarih	: MÖ 2. yüzyıl sonları	

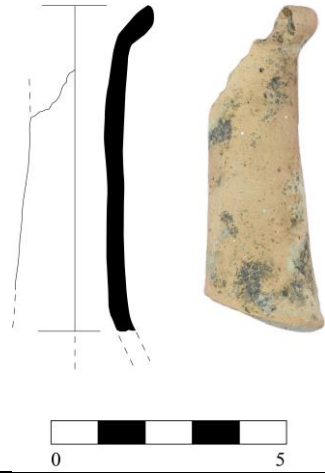
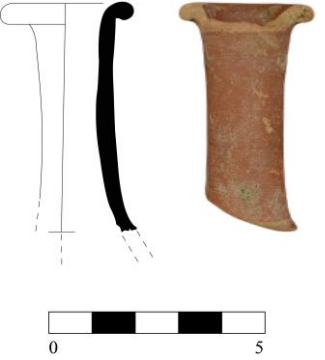
Kat. No./ Lev.	: U32/7: U32	
Kazı Envanter No	: -	
Form	: Kubbe Ağzılı	
Buluntu Yeri/ Seviye	: Tiyatro S4.3 -460/-500 (Akıntı)	
Ölçüler	: A.Ç.: 4 cm. Kor. Y.: 7,5 cm. Cidar K.: 0,4 cm.	
Kil	: 2.5 YR 6/6 (light red), sık dokulu, gözeneksiz kil, az miktarda ince kum, şamot ve gümüş mika katkılıdır.	
Astar	: Akıtma: 10 R 4/8 (red)	
Fırınlama	: İyi	
Tanım	: Kırık ve eksik durumda bulunan ağız, boyun parçası. Kubbe ağzılı, ince ve uzun boyunludur.	
Karşılaştırma	: Öz 2022, Kat. No. U12; Varmaz 2015, Kat. No. H 29, Rotroff 2006, P1.54:492; Bıçakçı 2024, Kat. No. U36; Dünder 2008, Lev. 14, U122.	
Tarih	: MÖ 2. yüzyıl sonları	

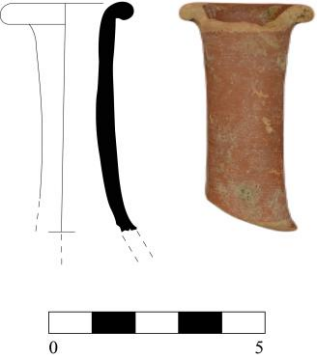
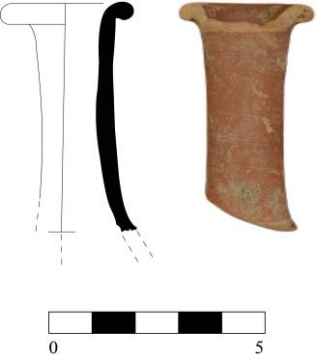
Bulbous (Torba Gövdeli) Unguentariumlar

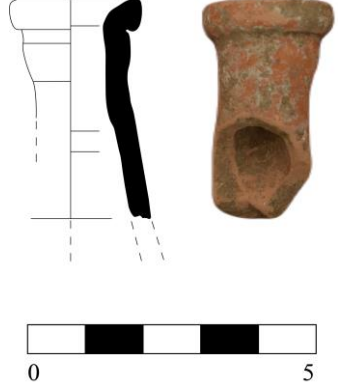
Kat. No./ Lev.	: U33/ 7: U33	
Kazı Envanter No	: -	
Form	: Bulbous	
Buluntu Yeri/ Seviye	: Granarium Önü 01-02 Nolu Açmalar Arası Kesit	
Ölçüler	: A.Ç.: 3,2 cm. Kor. Y.: 6,9 cm. Cidar K.: 0,5 cm.	
Kil	: 5 YR 6/6 (reddish yellow), sık dokulu, gözeneksiz kil, yoğun miktarda küçük boyutta siyah kum, çok az miktarda orta boyutta taşçık, çok miktarda küçük boyutta kireç katkılıdır.	
Astar	: Dış: 2.5 YR 5/6 (red) İç: 10R 4/8 (red)	
Fırınlama	: İyi	
Tanım	: Kırık ve eksik durumda bulunan ağız ve boyun parçası.	
Karşılaştırma	: Nasıfoğlu 2021, Kat. No. U68; Yaşar 2010, Lev. XV. U110.	
Tarih	: MÖ 1. yüzyılın ikinci yarısı- MS 1. yüzyılın ilk yarısı	

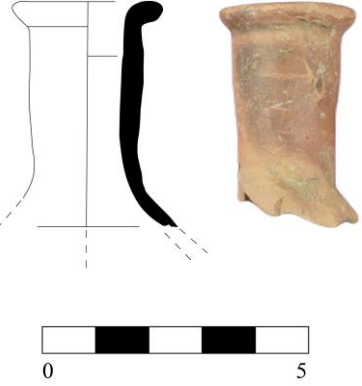
Kat. No./ Lev.	: U34/7: U34	
Kazı Envanter No	: -	
Form	: Bulbous	
Buluntu Yeri/ Seviye	: Tiberius Meydanı Anıt 1 Doğu -240/-265	
Ölçüler	: A.Ç: 3 cm. Kor. Y: 7 cm. Cidar K: 0,3 cm.	
Kil	: 5 YR 7/4 (pink), sık dokulu, gözeneksiz kil, çok miktarda irili, ufaklı kireç, az miktarda irili, ufaklı şamot katkıdır.	
Astar	: 2.5 YR 5/8 (red).	
Fırınlama	: İyi	
Tanım	: Kırık ve eksik durumda bulunan ağız, boyun parçası. Dışa dönük ağız kenarı boyna doğru daralmaktadır. Boyun uzun ve silindirik.	
Karşılaştırma	: Tavukçu 2006, Kat. No. 164, Çiz. 110; Ergürer 2012, Kat. No. 6; Yaşar 2010, Lev. XVI, U118; Nasıfoğlu 2021, Kat. No. U82.	
Tarih	: MÖ 1. yüzyılın ikinci yarısı- MS 1. yüzyılın ilk yarısı	

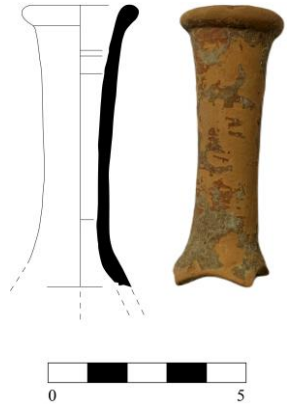
Kat. No./ Lev.	: U35/ 7: U35	
Kazı Envanter No	: -	
Form	: Bulbous	
Buluntu Yeri/ Seviye	: Şarap İşliği Batı İşlik -360 / -375	
Ölçüler	: A.Ç.: 3,3 cm. Kor. Y.: 2,3 cm. Cidar K.: 0,3 cm.	
Kil	: 5 YR 8/4 (pink), sık dokulu, gözeneksiz, iyi elenmiş kil.	
Astar	: Yüzeyde yoğun toprak patinası mevcuttur.	
Fırınlama	: İyi	
Tanım	: Kırık ve eksik durumda bulunan ağız, boyun parçası. Dışa dönük ağız kenarı yumuşak bir dönüşle silindirik boyna bağlanmıştır.	
Karşılaştırma	: Yaşar 2010, U88; Ergürer 2012, Kat. No. 18; Nasıfoğlu 2021, Kat. No. 66.	
Tarih	: MÖ 1. yüzyılın ikinci yarısı- MS 1. yüzyıl	

Kat. No./ Lev.	: U36/ 7: U36	
Kazı Envanter No	: -	
Form	: Bulbous	
Buluntu Yeri/ Seviye	: Tiberius Meydanı Anıt 1 (Doğu) -205/-285 (2. Tabaka)	
Ölçüler	: A.Ç.: 2,6 cm. Kor. Y.: 6,9 cm. Cidar K.: 0,4 cm.	
Kil	: 5 YR 6/6 (reddish yellow), sık dokulu, gözeneksiz kil.	
Astar	: Yüzeyde yer yer toprak patinaları mevcuttur. Yüzeyde çok miktarda büyük ve küçük boyutta şamot bulunmaktadır.	
Fırınlama	: Orta.	
Tanım	: Kırık ve eksik durumda bulunan ağız, boyun parçası. Dış bükey profilli ağız, silindirik ve uzun boyuna sahiptir.	
Karşılaştırma	: Nasıfoğlu 2021, Kat. No. U79; Ergürer 2012, Kat. No. 15, Lev. 20; Yaşar 2010, Lev. XII, U87.	
Tarih	: MÖ 1. yüzyılın ikinci yarısı- MS 1. yüzyılın ilk çeyreği	

Kat. No./ Lev.	: U37/ 8: U37	
Kazı Envanter No	: -	
Form	: Bulbous	
Buluntu Yeri/ Seviye	: Liman Yapıları 2 /D2 -450 cm. (Dolgu)	
Ölçüler	: A.Ç.: 3 cm. Kor. Y.: 5,3 cm. Cidar K.: 0,3 cm.	
Kil	: 5 YR 6/6 (reddish yellow), sık dokulu, gözeneksiz kil, çok az miktarda küçük boyutta gümüş mika ve kireç katkılıdır.	
Astar	: 2.5 YR 5/6 (red) Gövde rengi: 5YR 7/4(pink).	
Fırınlama	: İyi.	
Tanım	: Kırık ve eksik durumda olan ağız ve boyun parçası. Dışa çekik yuvarlatılmış ağız, dar ve uzun silindirik boyuna sahiptir.	
Karşılaştırma	: Anderson-Stojanovic 1992, Plate 70:583; Bıçakçı 2024, Kat. No. U40, Dünder 2008, Lev. 16, U134, U135; Yaşar 2010, Lev. XIV, U99.	
Tarih	: MÖ 1. yüzyıl- MS 1. yüzyıl	

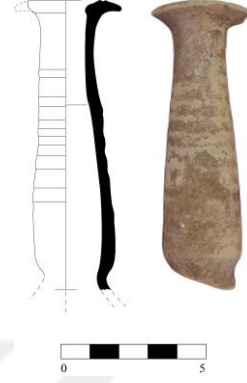
Kat. No./ Lev.	: U38/ 8: U38	
Kazı Envanter No	: -	
Form	: Bulbous	
Buluntu Yeri/ Seviye	: Granarium Önü 01-02 Nolu Açmalar Arası Kesit	
Ölçüler	: A. Ç.: 2,4 cm. Kor. Y.: 3,8 cm. Cidar K.: 0,4 cm.	
Kil	: 2.5 YR 6/6 (light red), sık dokulu, gözeneksiz kil, az miktarda küçük boyutta gümüş mika, kireç ve siyah kum katkılıdır.	
Astar	: 2.5 YR 5/8 (red). İç ve dış astar aynı renge sahiptir.	
Fırınlama	: İyi	
Tanım	: Kırık ve eksik durumda bulunan ağız, boyun parçası. Dışa dönük, keskin profilli ağız ve ince boyuna sahiptir.	
Karşılaştırma	: Bıçakçı 2024, Kat. No. U51; Ergürer 2012, Kat. No. 65-66.	
Tarih	: MS 1. yüzyıl	

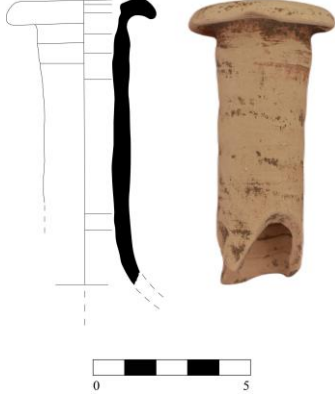
Kat. No./ Lev.	: U39/ 8: U39	
Kazı Envanter No	: -	
Form	: Bulbous	
Buluntu Yeri/ Seviye	: Tiberius Meydanı Anıt 1 (Doğu) -170/-190	
Ölçüler	: A.Ç.: 2,8 cm. Kor. Y.: 4,2 cm. Cidar K.: 0,4 cm.	
Kil	: 5 YR 7/4 (pink), sık dokulu, gözeneksiz, iyi elenmiş kil.	
Astar	: 2.5 YR 5/6 (red)	
Fırınlama	: İyi	
Tanım	: Kırık ve eksik durumda bulunan ağız, boyun parçası. Dışa çekik, dış bükey ağızlıdır. Boyun gövdeye doğru açılmaktadır.	
Karşılaştırma	: Nasıfoğlu 2021, Kat. No. U106; Ergürer 2012, Kat. No. 25; Tavukçu 2007, Kat. No. 153, Çiz. 99; Günay 1989, Lev. XVIIIId; Bıçakçı 2024, Kat. No. U51.	
Tarih	: MS 1. yüzyılın ilk yarısı	

Kat. No./ Lev.	: U40/8: U40	
Kazı Envanter No	: -	
Form	: Bulbous	
Buluntu Yeri/ Seviye	: Granarium Önü 2015 İşlik Kazısı Atık Toprak	
Ölçüler	: A.Ç: 2,8 cm. Kor. Y: 7,15 cm. Cidar K: 0,3 cm.	
Kil	: 2.5 YR 5/6 (red), sık dokulu, gözeneksiz, iyi elenmiş kil, çok miktarda çok ufak boyutlu gümüş mika katkılıdır.	
Astar	: 2.5 YR 4/8 (red).	
Fırınlama	: İyi	
Tanım	: Kırık ve eksik durumda bulunan ayak, gövde parçası. Dışa çekik ağızlı olup boyun ince uzun ve silindiriktir. Boyundangövdeye doğru hafif açılmaktadır.	
Karşılaştırma	: DüNDAR 2008, Lev. 16, U138; Nasıfoğlu 2021, Kat. No. U110; Tavukçu 2006, Kat. No. 151, Çiz. 97.	
Tarih	: MS 1. yüzyılın ikinci yarısı	

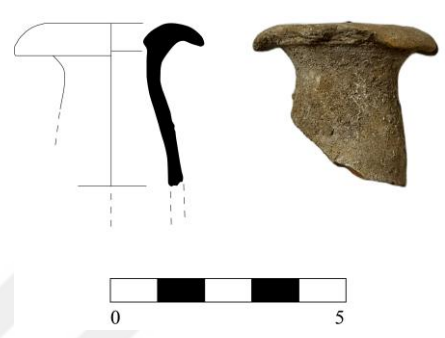
Kat. No./ Lev.	: U41/ 8: U41	
Kazı Envanter No	: -	
Form	: Bulbous	
Buluntu Yeri/ Seviye	: Granarium Önü	
Ölçüler	: A. Ç.: 3,4 cm. Y.: 22,5 cm. Boyun: 2,1 cm. Dip: 3,5 cm. Gövde: 7,2 cm.	
Kil	: 2.5 YR 5/6 (red), sık dokulu, gözeneksiz, iyi elenmiş kil, çok az miktarda küçük boyutta kireç ve gümüş mika katkılıdır.	
Astar	: 2.5 YR 4/8 (red) Dış yüzeyde astar aşınmadan dolayı gövdede çok az bir yerde gözlemlenmiştir. Dış yüzeyde yer yer kireç patinası mevcuttur.	
Fırınlama	: Orta.	
Tanım	: Bütün olan eserin gövde ve boynunda kırıklar mevcuttur. İçeride dönük ağız kenarı dışa çıkıntı ile sonlanmıştır. Uzun, silindirik boyun keskin bir dönüşle gövdeye bağlanmıştır. Gövdesi torba formda olup düz bir dip ile sonlanmıştır.	

Karşılaştırma	: Dündar 2006, Lev. XXXIII, Kat. No. U189, U190; Laflı 2003, Taf. 190b-c, Taf.164b-f, Taf 253e; Sönmez 2015, Fig. 39; Günay 1989, Kat. No. 135, Çiz XXXIa.
Tarih	: MS 1.-2. yüzyıl

Kat. No./ Lev.	: U42/ 9: U42	
Kazı Envanter No	: -	
Form	: Fusiform	
Buluntu Yeri/ Seviye	: Granarium Önü 6 Nolu Açma	
Ölçüler	: A.Ç.: 3,6 cm. Kor. Y.: 10 cm. Cidar K.: 0,4 cm.	
Kil	: 2.5 YR 5/8 (red), sık dokulu, gözeneksiz kil, çok miktarda küçük ve orta boyutta kireç, az miktarda çok küçük boyutta gümüş mika, çok az miktarda küçük ve orta boyutta taşçık katkıdır.	
Astar	: Dış yüzeyde toprak patinaları mevcuttur.	
Fırınlama	: Orta. Fırınlamadan dolayı renk değişimi mevcuttur (7.5 YR 5/4 brown)	
Tanım	: Kırık ve eksik durumda bulunan ağız, boyun parçası. İçe dönük ağız kenarı dışa doğru sarkıtılmıştır. Silindirik-uzun boyun gövdeye yaklaştıkça şişkinlik göstermektedir.	
Karşılaştırma	: Sönmez 2015, Fig. 39; Dündar 2006, Lev. XXXIII, Kat. No. U190; Laflı 2003, Taf. 252b, Taf. 165b.	
Tarih	: MS 1.-2. yüzyıl	

Kat. No./ Lev.	: U43/ 9: U43	
Kazı Envanter No	: -	
Form	: Bulbous	
Buluntu Yeri/ Seviye	: Granarium Önü 6 Nolu Açma	
Ölçüler	: A.Ç.: 4,1 cm. Kor. Y.: 9,1 cm. Cidar K.: 0,5 cm.	
Kil	: 5 YR 7/4 (pink), sık dokulu, gözeneksiz kil, yoğun miktarda çok küçük ve orta boyutlu gümüş mika, az miktarda küçük ve orta boyutlu kireç katkıdır.	
Astar	: 2.5 YR 4/6 (red)	
Fırınlama	: Orta.	

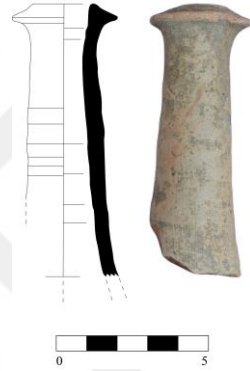
Tanım	:	Kırık ve eksik durumda bulunan ağız, boyun parçası. İçe dönük ağız kenarı dışa doğru sarkıtılmıştır. Uzun-silindirik boyun diğer örneklerle göre biraz daha kalındır.
Karşılaştırma	:	Erdoğan, Doğanalp 2022, Fig. 17, 18,19; Lafli 2003, Taf. 190e; Demir 2020, Kat. No. U29.
Tarih	:	MS 1.-2. yüzyıl

Kat. No./ Lev.	:	U44/ 9: U44	
Kazı Envanter No	:	-	
Form	:	Bulbous	
Buluntu Yeri/ Seviye	:	Şarap İşliği Toplama Havuzu Çukuru -295/-325	
Ölçüler	:	A.Ç: 3.2 cm. Kor. Y: 3.5 cm. Cidar K:	
Kil	:	2.5 YR 5/6 (red), sık dokulu, gözeneksiz kil, çok miktarda büyük ve küçük boyutta kireç katkılıdır.	
Astar	:	Yüzeydeki toprak patinasından dolayı tespit edilememiştir.	
Fırınlama	:	İyi	
Tanım	:	Kırık ve eksik durumda bulunan ağız, boyun parçası. İçe dönük ağız, kenarı dışarı sarkıtılmıştır. Ağızdan boyuna inişte hafif kavis yapmıştır.	
Karşılaştırma	:	Erdoğan, Doğanalp 2022, Fig. 17, 18,19; Lafli 2003, Taf. 190e; Demir 2020, Kat. No. U29.	
Tarih	:	MS 1.-2. yüzyıl	

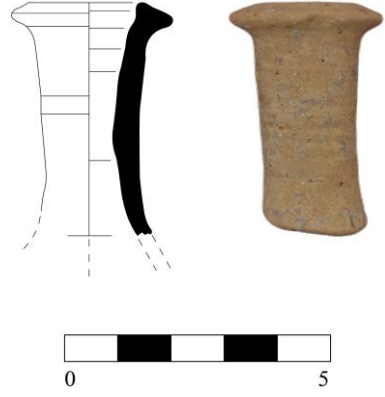
Kat. No./ Lev.	:	U45/ 9: U45	
Kazı Envanter No	:	-	
Form	:	Bulbous	
Buluntu Yeri/ Seviye	:	Şarap İşliği Toplama Havuzu -475/-485 (Dolgu)	
Ölçüler	:	A.Ç.: 3,8 cm. Kor. Y.: 7,2 cm. Cidar K.: 0,5 cm.	
Kil	:	2.5 YR 6/8 (light red), sık dokulu, gözeneksiz kil, çok miktarda çok küçük boyutta gümüş mika, az miktarda küçük boyutta taşçık katkılıdır.	

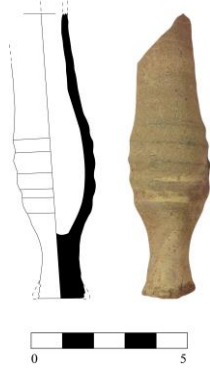
Astar	:	Dış yüzeyde yer alan yoğun kireç patinasından dolayı tespit edilememiştir.
Fırınlama	:	Orta
Tanım	:	Kırık ve eksik durumda bulunan ağız, boyun parçası. Uzun, silindirik boyun. Dış yüzeyde ardışık ve yoğun yiv mevcut olup aşınmıştır.
Karşılaştırma	:	Sönmez 2015, Fig. 39; Dünder 2006, Lev. XXXIII, Kat. No. U190; Laflı 2003, Taf. 252b, Taf. 165b.
Tarih	:	MS 1.-2. yüzyıl

Diğer Tipler

Kat. No./ Lev.	:	U46/ 9: U46	
Kazı Envanter No	:	-	
Form	:	Diğer	
Buluntu Yeri/ Seviye	:	Agora D1-A +50/+10 (Dolgu)	
Ölçüler	:	A.Ç.: 2 cm. Kor. Y.: 8,9 cm. Cidar K.: 0,5 cm.	
Kil	:	2.5 YR 5/6 (red), sık dokulu, gözeneksiz kil, çok miktarda küçük ve büyük boyutta kireç katkılıdır.	
Astar	:	-	
Fırınlama	:	İyi	
Tanım	:	Kırık ve eksik durumda bulunan ağız, boyun parçası. Konik görünümlü ağıza sahiptir. Ağız dışı çekik, üçgen kesitli bir profile sahiptir. Silindirik, uzun boyun gövdeye doğru hafif açılarak inmektedir.	
Karşılaştırma	:	Dünder 2008, Lev. 24, U192, U193.	
Tarih	:	MS 2.-3. yüzyıl	

Kat. No./ Lev.	:	U47/9: U47	
Kazı Envanter No	:	-	
Form	:	Diğer	
Buluntu Yeri/ Seviye	:	Granarium Önü 01-02 Nolu Açmalar Arası Kesit	

Ölçüler	:	A. Ç.: 2,6 cm. Kor. Y.: 4,4 cm. Cidar K.: 0,5 cm.	
Kil	:	5 YR 5/6 (yellowish red), sık dokulu, gözeneksiz kil, yoğun miktarda küçük boyutlu siyah kum, az miktarda küçük boyutlu kireç katkılıdır.	
Astar	:	-	
Fırınlama	:	İyi	
Tanım	:	Kırık ve eksik durumda bulunan ağız ve boyun parçası. Ağız dik bir şekilde oturmaktadır. Silindirik boyuna sahiptir.	
Karşılaştırma	:	Dündar 2008, Lev. 24, U192, U193.	
Tarih	:	MS 2.-3. yüzyıl	

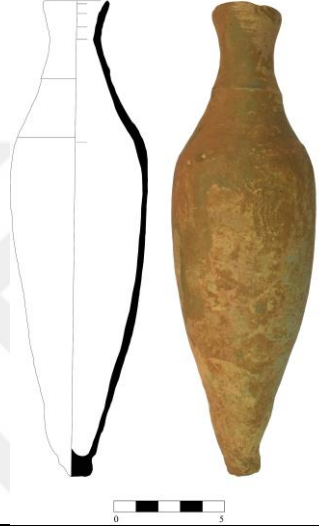
Kat. No./ Lev.	:	U48/ 10: U48	
Kazı Envanter No	:	-	
Form	:	Diğer	
Buluntu Yeri/ Seviye	:	Şarap İşliği Toplama Çukuru -335/-345 (Dolgu)	
Ölçüler	:	Kaide Ç.: 1,8 cm. Kor. Y.: 9,1 cm. Cidar K.: 0,3 cm.	
Kil	:	10 YR 7/4 (very pale brown), sık dokulu, gözeneksiz kil.	
Astar	:	-	
Fırınlama	:	İyi. Fazla fırınlamadan dolayı renk değişimi mevcuttur (GLEY1 3/N very dark gray).	
Tanım	:	Kırık ve eksik durumda bulunan gövde, ayak, kaide parçası. Kalın, silindirik, uzun boyun gövdeye doğru hafif şişkinlik göstermektedir. Gövde ayağa doğru daralıp incelmektedir.	
Karşılaştırma	:	Dündar 2008, Lev. 24, Res. 39, U194; Laflı 2003, Taf. 199d-e; Hayes 1983, s. 139-140, Fig. 18:239.	
Tarih	:	MS 3. yüzyıl	

Kat. No./ Lev.	: U49/10: U49	
Kazı Envanter No	: -	
Form	: Diğer	
Buluntu Yeri/ Seviye	: Andriake 2015 İşlik Kazısı	
Ölçüler	: Gövde Ç.: 1,5 cm. Kor. Y.: 9,8 cm. Cidar K.: 0,4 cm.	
Kil	: 7.5 YR 7/4 (pink), sık dokulu, gözeneksiz kil, çok miktarda küçük, orta, büyük boyutlarda kireç ve taşçık katkılıdır.	
Astar	: Yüzeyde yoğun toprak patinası mevcuttur.	
Fırınlama	: Orta	
Tanım	: Kırık ve eksik durumda bulunan boyun, gövde parçası. Yüksek boyun ağıza doğru hafifçe dışa açılır. Boyun gövdeye doğru hafifçe genişler. Gövde haznesi küçük olup ayağa doğru daralır.	
Karşılaştırma	: Laflı 2003, Taf. 194, Taf. 196, Taf. 199.	
Tarih	: MS 3. yüzyıl	

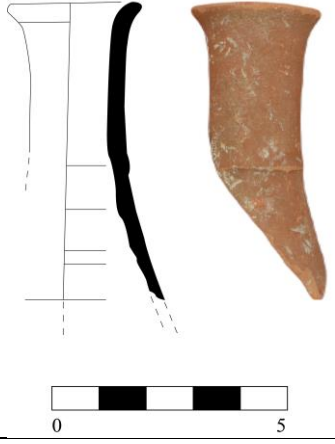
Geç Antik Çağ Unguentariumları

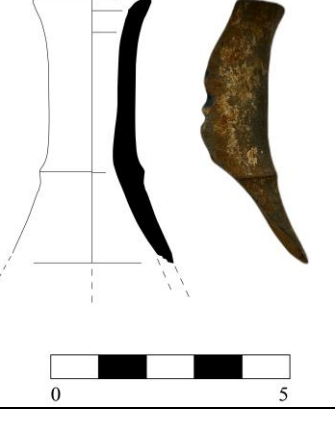
Kat. No./ Lev.	: U50/ 10: U50	
Kazı Envanter No	: AND-19-33	
Form	: Geç Antik Çağ	
Buluntu Yeri/ Seviye	: Andriake, Batı Hamam, 13/A. -260 cm.	
Ölçüler	: Y: 17,7 cm. A.Ç: 2,6 cm. Gövde: 4 cm. Cidar K: 0,4 cm.	
Kil	: 5YR: 7/8 (reddish yellow), sık dokulu, gözeneksiz kil, az miktarda küçük boyutlu gümüş mika katkılıdır.	
Astar	: 5YR: 3/3 (dark reddish brown)	
Fırınlama	: İyi	
Tanım	: Bütün olan eserin ağız kenarlarında kırıklar mevcuttur. Ağız	

		kısmı düz olup, hafifçe dışa açılmaktadır. Kısa ve silindirik boyunlu olup boyun ile gövdenin birleşiminde dönemin belirgin özelliği olan keskin bir yiv yer almaktadır. Gövde genişleyip dip kısmına doğru daralarak, sivri diple son bulmuştur.
Karşılaştırma	:	Hayes 2008, Fig. 56:1786; Baldoni, Franco 1995, Fig. 4a; Degeest, Ottenburgs vd. 1999, Fig. 2; Fırat 1999, Lev. 201:888; Aydıngün, Aslan, Kaya 2013, Şekil 6; Kaya 2019, Lev. LX, Res .4.
Tarih	:	MS 5.-7. yüzyıl

Kat. No./ Lev.	:	U51/ 10: U51	
Kazı Envanter No	:	AND-19-05	
Form	:	Geç Antik Çağ	
Buluntu Yeri/ Seviye	:	Andriake, B Kilisesi, B-75. -60 cm.	
Ölçüler	:	Y: 21,5 cm. A.Ç: 2,9 cm. Cidar K: 0,4 cm.	
Kil	:	7.5YR 7/6 (reddish yellow), sık dokulu, gözeneksiz kil, az miktarda küçük boyutlu gümüş mika katkılıdır.	
Astar	:	5Y 3/1 (very dark gray) ve 5Y 6/2 (light olive gray)	
Fırınlama	:	İyi	
Tanım	:	Bütün olan eserin ağız kenarlarında kırıklar mevcuttur. Ağız kısmı düz olup, hafifçe dışa açılmaktadır. Kısa ve silindirik boyunlu olup boyun ile gövdenin birleşiminde dönemin belirgin özelliği olan keskin bir yiv yer almaktadır. Gövde genişleyip dip kısmına doğru daralarak, sivri diple son bulmuştur.	
Karşılaştırma	:	Şimşek, Duman 2007, Res. 5, 6, 20; Bilgin 2018, Res. 3; Kaya 2019, Lev. LXIII, Res. 3; Degeest, Ottenburgs vd. 1999, Plate1.	
Tarih	:	MS 5.-7. yüzyıl	

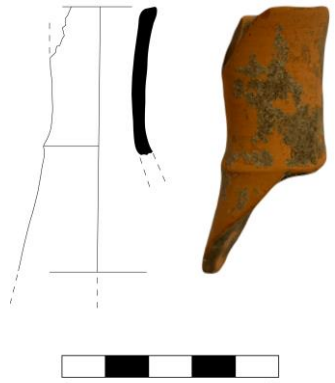
Kat. No./ Lev.	:	U52/ 11: U52	
Kazı Envanter No	:	-	
Form	:	Geç Antik Çağ	
Buluntu Yeri/ Seviye	:	Liman Yapısı 2 M5 -160 / -170 (Dolgu)	

Ölçüler	:	A. Ç.: 2,8 cm. Kor. Y.: 6,3 cm. Cidar K.: 0,3 cm.	
Kil	:	2.5 YR 5/6 (red), sık dokulu, gözeneksiz kil, az miktarda küçük boyutlu kireç, siyah kum ve gümüş mika katkıdır.	
Astar	:	2.5 YR 5/6 (red).	
Fırınlama	:	İyi. Fırınlamadan kaynaklı kilde renk değişikliği mevcuttur (5YR 6/6 reddish yellow).	
Tanım	:	Kırık ve eksik durumda bulunan ağız, boyun parçası. Dışa dönük yuvarlatılmış ağız, uzun ve silindirik boyunludur. Boynun gövdeyle birleştiği yerde dışa çıkıntı yapan keskin bir yiv yer almaktadır. Boyundan itibaren dış bükey genişleyen gövdeye sahiptir.	
Karşılaştırma	:	Cottica 2000, s. 1010, Fig. 2.28; Öz 2022, Lev. 4.1; Fırat 1999, Lev. 201:888; Erdoğan, Doğanalp 2022, Fig. 5.	
Tarih	:	MS 5.-7. yüzyıl	

Kat. No./ Lev.	:	U53/ 11: U53	
Kazı Envanter No	:	-	
Form	:	Geç Antik Çağ	
Buluntu Yeri/ Seviye	:	Agora D1-O -10/-35 cm. (Dolgu)	
Ölçüler	:	A.Ç: 2,4 cm. Kor. Y: 5,5 cm. Cidar K: 0,3 cm.	
Kil	:	2.5 YR 3/3 (dark reddish brown), sık dokulu, gözeneksiz, iyi elenmiş kil, çok miktarda ufak boyutta kireç katkıdır.	
Astar	:	Yüzeyde yer yer kireç patinası bulunmaktadır.	
Fırınlama	:	Fırınlamadan kaynaklı kilde renk değişimi mevcuttur (GLEY 2.5/10B bluish black).	
Tanım	:	Kırık ve eksik durumda bulunan ağız, boyun parçası. Dik ağız, boyun gövdeye doğru açılmış olup boyundan gövdeye geçişte keskin bir yiv yer almaktadır.	

Karşılaştırma	: İdil, Kadioğlu 2009, Res. 8; Şimşek, Duman 2007, s. 304, Res. 7; Kaya 2009, Lev. LXIII, Res. 5; Cottica 2000, s. 1010, Fig. 2.28; Argun 2019, Kat. No. 15.
Tarih	: MS 5.-7. yüzyıl

Kat. No./ Lev.	: U54/ 11: U54	
Kazı Envanter No	: -	
Form	: Geç Antik Çağ	
Buluntu Yeri/ Seviye	: Granarium D.O -115/-125	
Ölçüler	: A.Ç: 2,4 cm. Kor. Y: 5,3 cm. Cidar K: 0,3 cm.	
Kil	: 2.5 YR 5/6 (red), sık dokulu, gözeneksiz, iyi elenmiş kil.	
Astar	: 2.5 YR 5/6 (red)	
Fırınlama	: İyi	
Tanım	: Kırık ve eksik durumda bulunan ağız, boyun parçası. Ağız düz oturmakta olup, boyun silindiriktir. Boyundan gövdeye geçişte keskin bir yiv yer almaktadır.	
Karşılaştırma	: Cottica 2000, s. 1009, Fig. 2.27; Argun 2019, Kat. No. 15; İdil, Kadioğlu, Res. 8; Kaya 2019, Lev. LXIII, Res. 5.	
Tarih	: MS 5.-7. yüzyıl	

Kat. No./ Lev.	: U55/ 11: U55	
Kazı Envanter No	: -	
Form	: Geç Antik Çağ	
Buluntu Yeri/ Seviye	: Sinagog (Apsisli Yapı) 2 Nolu Açma -285/-290	
Ölçüler	: A.Ç: 2,2 cm. Kor. Y: 6,1 cm. Cidar K: 0,3 cm.	
Kil	: 2.5 YR 5/8 (red), sık dokulu, gözeneksiz, iyi elenmiş kil.	
Astar	: Yüzeyde yer yer toprak patinası mevcut.	
Fırınlama	: Fırınlamadan kaynaklı renk değişimi mevcuttur (GLEY 1 4/5G-1/1 dark greenish gray).	
Tanım	: Kırık ve eksik durumda bulunan ağız, boyun parçası. Ağız dik olup, boyundan gövdeye geçişte keskin bir yive sahiptir.	

		Boyundan gövdeye doğru hafif açılmaktadır.
Karşılaştırma	:	Cottica 2000, s. 1010, Fig. 2.22; Dündar 2008, Lev. 25, U209; İdil, Kadıoğlu 2009, Res. 8; Kaya 2009, Lev. LXV, Res. 8.
Tarih	:	MS 5.-7. yüzyıl

Kat. No./ Lev.	:	U56/ 11: U56	
Kazı Envanter No	:	-	
Form	:	Geç Antik Çağ	
Buluntu Yeri/ Seviye	:	Doğu Hamam Yüzey	
Ölçüler	:	A.Ç.: 2,8 cm. Kor. Y.: 5,9 cm. Cidar K.: 0,4 cm.	
Kil	:	GLE2 3/10B (very dark bluish gray), sık dokulu, gözeneksiz, iyi elenmiş kil.	
Astar	:	2.5 YR 3/3 (dark reddish brown).	
Fırınlama	:	Orta. Fırınlamadan kaynaklı renk değişimi mevcuttur. Yüzeyde yer yer kireç patinaları yer almaktadır.	
Tanım	:	Kırık ve eksik durumda bulunan ağız, boyun parçası. Dışa dönük, yuvarlatılmış dik ağız, silindirik boyunludur. Boyun gövde birleşiminde dışa çıkıntı yapan keskin bir yiv yer almaktadır. Boyundan itibaren dış bükey genişleyen gövdeye sahiptir.	
Karşılaştırma	:	Dündar 2008, Lev. 25, U209; İdil, Kadıoğlu 2009, Res. 8; Kaya 2019, Lev. XXXVIII, Res. 6; Şimşek, Duman 2007, s. 304, Res. 7.	
Tarih	:	MS 5.-7. yüzyıl	

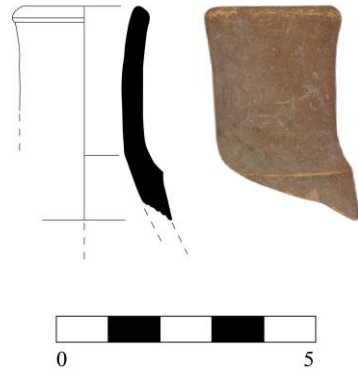
Kat. No./ Lev.	:	U57/ 11: U57		
Kazı Envanter No	:	-		
Form	:	Geç Antik Çağ		
Buluntu Yeri/ Seviye	:	Granarium Önü 2015 İşlik Kazısı Atık Toprağı		
Ölçüler	:	A.Ç: 2,9 cm. Kor. Y: 5,6 cm. Cidar K: 0,3 cm.		
Kil	:	2.5YR 4/6 (red), sık dokulu, gözeneksiz kil, çok miktarda ufak boyutta kireç katkılıdır.		
Astar	:	5YR 5/6 (yellowish red). Yüzeyde yoğun toprak patinası		

	:	bulunmaktadır.
Fırınlama	:	Fırınlamadan kaynaklı renk değişimi mevcuttur (GLEY 2 4/10B darkbluish gray)
Tanım	:	Kırık ve eksik durumda bulunan ağız, boyun parçası. Dışa açılan, kenarı hafif yuvarlatılmış dairesel bir ağıza sahiptir. Silindirik boyunda yiv bulunmaktadır.
Karşılaştırma	:	Cottica 2000, s. 1010, Fig. 2.23; Öz 2022, Lev. 3.3.; Argun 2019, Kat. No. 15; Fırat 1999, Lev. 201:888, İdil, Kadioğlu 2009, Res. 8.
Tarih	:	MS 5.-7. yüzyıl

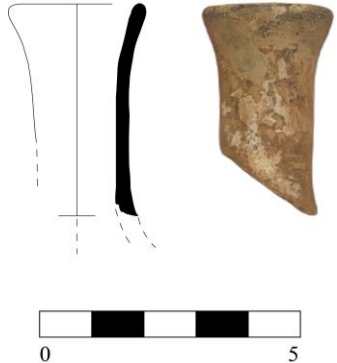
Kat. No./ Lev.	:	U58/ 12: 58	
Kazı Envanter No	:	-	
Form	:	Geç Antik Çağ	
Buluntu Yeri/ Seviye	:	Andriake 41-b Nolu Alan +200/+170 (Mureks)	
Ölçüler	:	A.Ç: 3 cm. Kor. Y: 5,39 cm. Cidar K: 0,37 cm. Tıpa Ç.: 1,59cm.	
Kil	:	2.5 YR 4/1 (dark reddish gray), sık dokulu, gözeneksiz, iyi elenmiş kil.	
Astar	:	2.5 YR 5/4 (reddish brown). Akıtma: 2.5 YR 2.5/1 (reddish black) Tıpa: 2.5 YR 5/8 (red).	
Fırınlama	:	İyi	
Tanım	:	Kırık ve eksik durumda bulunan ağız, boyun parçası. Ağız düz oturmakta olup boyun silindirik. Tıpası ile birlikte bulunmuştur.	
Karşılaştırma	:	Cottica 2000, s. 1010, Fig. 2.22; Fırat 1999, Lev. 203:894; Öz 2022, Lev. 3.5.	
Tarih	:	MS 5.-7. yüzyıl	

Kat. No./ Lev.	:	U59/ 12: 59	
Kazı Envanter No	:	-	
Form	:	Geç Antik Çağ	
Buluntu Yeri/ Seviye	:	Andriake 41 Nolu Alan +235 /+220	

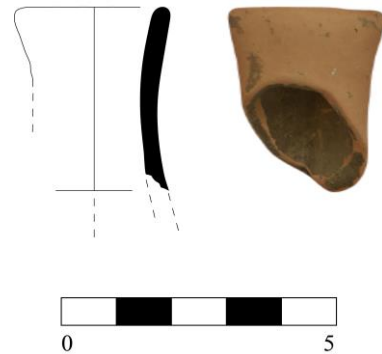
Ölçüler	:	A.Ç.: 3,38 cm. Kor. Y.: 3,88 cm. Cidar K.: 0,39 cm. Tıpa Ç.: 1,56 cm.	
Kil	:	2.5 YR 5/6 (red), sık dokulu, gözeneksiz, iyi elenmiş kil.	
Astar	:	Tıpa: 2.5 YR 5/6 (red)	
Fırınlama	:	Orta.	
Tanım	:	Kırık ve eksik durumda bulunan ağız, boyun parçası. Ağız boyundan itibaren hafif dış bükey olup boyun silindirik.	
Karşılaştırma	:	Öz 2022, Lev. 3.3; Cottica 2000, s. 1010, Fig. 2.26; Fırat 1999, Lev. 203:894; Fırat 2003, Planche LXVII, 1; Baldoni-Franco 1995, Fig. 4.a; Şimşek, Duman 2007, s. 306, Res. 18.	
Tarih	:	MS 5.-7. yüzyıl	

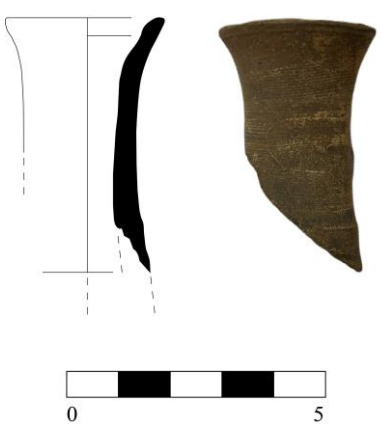
Kat. No./ Lev.	:	U60/ 12: 60	
Kazı Envanter No	:	-	
Form	:	Geç Antik Çağ	
Buluntu Yeri/ Seviye	:	Liman Yapıları M5 -250 / -240	
Ölçüler	:	A.Ç.: 2,6 cm. Kor. Y.: 4,15 cm. Cidar K.: 0,4 cm.	
Kil	:	7.5 YR 7/6 (reddish yellow), sık dokulu, gözeneksiz, iyi elenmiş kil, çok az miktarda çok küçük boyutlu gümüş mika ve taşçık katkılıdır.	
Astar	:	5 YR 4/6 (yellowish red).	
Fırınlama	:	İyi	
Tanım	:	Kırık ve eksik durumda bulunan ağız, boyun parçası. Düz ağız, kısa ve silindirik boyuna sahiptir. Boyundan gövdeye geçişte keskin bir yiv yer almaktadır.	
Karşılaştırma	:	Kaya 2019, Lev. XLI, Res. 3; Argun 2019, Kat. No. 11; Cottica 2000, s. 1010, Fig. 2.29.	
Tarih	:	MS 5.-7. yüzyıl	

Kat. No./ Lev.	: U61/ 12: 61	
Kazı Envanter No	: -	
Form	: Geç Antik Çağ	
Buluntu Yeri/ Seviye	: Agora PDD-5 +100/ +20	
Ölçüler	: A.Ç: 2,5 cm. Kor. Y: 4,2 cm. Cidar K: 0,44 cm.	
Kil	: 2.5 YR 3/3 (dark reddish brown), sık dokulu, gözeneksiz kil, çok miktarda ufak boyutlu kireç katkılıdır.	
Astar	: 2.5 YR 3/3 (dark reddish brown) Akıtma: 2.5 YR 3/2 (dusky red)	
Fırınlama	: İyi	
Tanım	: Kırık ve eksik durumda bulunan ağız, boyun parçası. Ağız dik olup, kısa boyunludur. Boyundan gövdeye geçişte keskin bir yiv yer almaktadır. Ağızdan boyuna doğru akıtması mevcuttur.	
Karşılaştırma	: Argun 2019, Kat. No. 14; Erdoğan, Doğanalp 2022, s. 96, Fig. 5; Cottica 2000, s. 1010, Fig. 2.29; Kaya 2019, Lev. XXXVIII, Res. 2.	
Tarih	: MS 5.-7. yüzyıl	

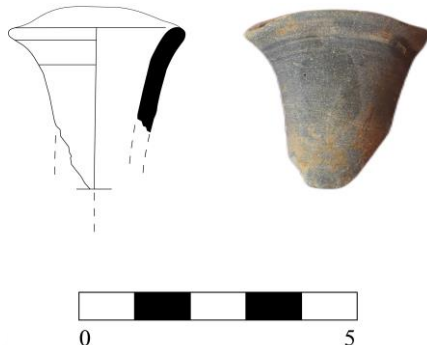
Kat. No./ Lev.	:	U62/ 12: 62	
Kazı Envanter No	:	-	
Form	:	Geç Antik Çağ	
Buluntu Yeri/ Seviye	:	Agora B3-Ö +120 /+100 (Dolgu)	
Ölçüler	:	A.Ç.: 2,6 cm. Kor. Y.: 4,1 cm. Cidar K.: 0,2 cm.	
Kil	:	2.5 YR 4/3 (reddish brown), sık dokulu, gözeneksiz kil, az miktarda küçük ve orta boyutlu kireç, küçük boyutlu gümüş mika ve taşçık katkılıdır.	
Astar	:	Ağız kenarı: 2.5 YR 3/2 (dusky red) Boyun: 2.5 YR 3/3 (dark reddish brown) Yüzeyde yer yer kireç patinası mevcuttur.	
Fırınlama	:	Orta.	
Tanım	:	Kırık ve eksik durumda bulunan ağız, boyun parçası. Hafif dışa dönük, yuvarlatılmış ağız kenarı dik oturmaktadır. Dar silindirik boyna sahiptir.	

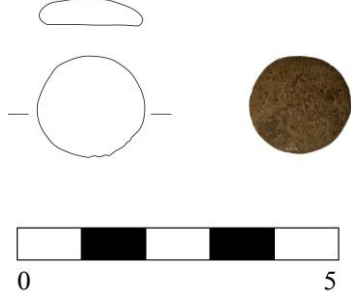
Karşılaştırma	:	Argun 2019, Kat. No. 7; Cottica 2000, s. 1010; Öz 2022, Lev. 3.3.; Fırat 1999, Lev. 203:894.
Tarih	:	MS 5.-7. yüzyıl

Kat. No./ Lev.	:	U63/ 12: 63	
Kazı Envanter No	:	-	
Form	:	Geç Antik Çağ	
Buluntu Yeri/ Seviye	:	Sinagog 2 -260 /-280	
Ölçüler	:	A. Ç.: 2,8 cm. Kor. Y.: 3,4 cm. Cidar K.: 0,3 cm.	
Kil	:	5 YR 4/6 (yellowish red), sık dokulu, gözeneksiz kil, az miktarda küçük boyutlu kireç, siyah kum, gümüş mika katkılıdır.	
Astar	:	2.5 YR 5/6 (reddish brown)	
Fırınlama	:	Orta	
Tanım	:	Kırık ve eksik durumda bulunan ağız, boyun parçası Dışa dönük yuvarlatılmış ağız, silindirik boyunludur.	
Karşılaştırma	:	Argun 2019, Kat. No. 10, 11; Öz 2022, Lev. 3.5; Cottica 2000, s. 1010, Fig. 2.29; Fırat 1999, Lev. 203:894; Erdogan, Doğanalp 2022, Fig. 5.	
Tarih	:	MS 5.-7. yüzyıl	

Kat. No./ Lev.	:	U64/ 13:64	
Kazı Envanter No	:	-	
Form	:	Geç Antik Çağ	
Buluntu Yeri/ Seviye	:	Agora D-4 Önü -20/-15	
Ölçüler	:	A.Ç.: 3,1 cm. Kor. Y.: 4,9 cm. Cidar K.: 0,38 cm.	
Kil	:	GLE2 4/5B (dark bluish gray), sık dokulu, gözeneksiz kil, az miktarda ufak boyutta kireç, çok az miktarda küçük boyutta gümüş mika katkıdır.	
Astar	:	Astar 5 YR 4/2 (reddish brown)	
Fırınlama	:	İyi	
Tanım	:	Kırık ve eksik durumda bulunan ağız, boyun parçası. Dış bükey	

		profilli ağız, silindirik boyunlu olup boyunda yiv mevcuttur.
Karşılaştırma	:	Cottica 2000, s. 1010, Fig. 2.20; Argun 2019, Kat. No.12; Şimşek, Duman 2007, s. 304, Res. 7.
Tarih	:	MS 5.-7. yüzyıl

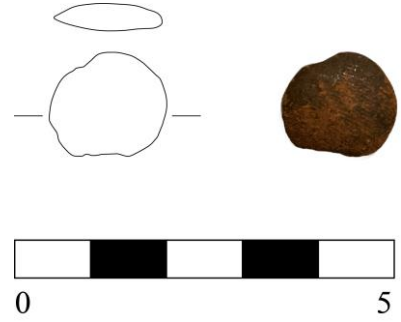
Kat. No./ Lev.	:	U65/13: 65	
Kazı Envanter No	:	-	
Form	:	Geç Antik Çağ	
Buluntu Yeri/ Seviye	:	Andriake 41 Nolu Alan +235 /+220	
Ölçüler	:	A.Ç.: 3,2 cm. Kor. Y.: 2,1 cm. Cidar K.: 0,3 cm.	
Kil	:	GLE Y2 2.5/1/10B (bluish black), sık dokulu, gözeneksiz kil.	
Astar	:	-	
Fırınlama	:	İyi	
Tanım	:	Kırık ve eksik durumda bulunan ağız, boyun parçası. Fazla ısıya maruz kaldığından ağız yapısı bozulmuştur.	
Karşılaştırma	:	Fırat 1999, Lev. 201:888; Cottica 2000, s. 1010, Fig. 2.26; Öz 2022, Lev. 3.3	
Tarih	:	MS 5.-7. yüzyıl	

Kat. No./ Lev.	:	U66/ 13: 66	
Kazı Envanter No	:	-	
Form	:	Geç Antik Çağ	
Buluntu Yeri/ Seviye	:	Tiberius Meydanı A1 -246	
Ölçüler	:	Tıpa Ç.: 1,7 cm. Yükseklik:1,6 cm.	
Kil	:	2.5 YR 5/4 (reddish brown), sık dokulu, gözeneksiz kil.	
Astar	:	-	
Fırınlama	:	İyi	
Tanım	:	Bütün unguentarium tıpası.	
Karşılaştırma	:	Öz 2022, Lev. 3.6-7; Şimşek, Duman 2007, s. 305, Res. 10.	
Tarih	:	MS 5.-7. yüzyıl	

Kat. No./ Lev.	: U67/ 13: 67	
Kazı Envanter No	: -	
Form	: Geç Antik Çağ	
Buluntu Yeri/ Seviye	: Şarap İşliği Batı Dış Duvar -206/-210	
Ölçüler	: Tıpa Ç.: 1,6 cm. Yükseklik: 1,4 cm.	
Kil	: 5 YR 6/6 (reddish yellow), sık dokulu, gözeneksiz kil.	
Astar	: -	
Fırınlama	: İyi	
Tanım	: Bütün unguentarium tıpası.	
Karşılaştırma	: Öz 2022, Lev. 3.6-7; Şimşek, Duman 2007, s. 305, Res. 10.	
Tarih	: MS 5.-7. yüzyıl	

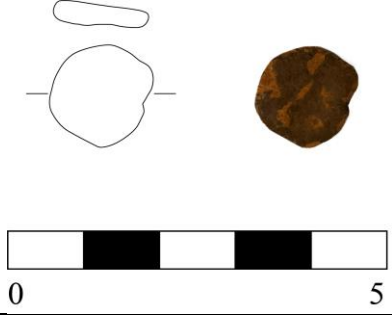
Kat. No./ Lev.	: U68/ 13: 68	
Kazı Envanter No	: -	
Form	: Geç Antik Çağ	
Buluntu Yeri/ Seviye	: Tiberius Meydanı S5 -15/-40 (Akıntı)	
Ölçüler	: Tıpa Ç.: 1,4 cm. Yükseklik: 1,4 cm.	
Kil	: 5 YR 6/8 (reddish yellow), sık dokulu, gözeneksiz kil.	
Astar	: -	
Fırınlama	: İyi	
Tanım	: Bütün unguentarium tıpası.	
Karşılaştırma	: Öz 2022, Lev. 3.6-7; Şimşek, Duman 2007, s. 305, Res. 10.	
Tarih	: MS 5.-7. yüzyıl	

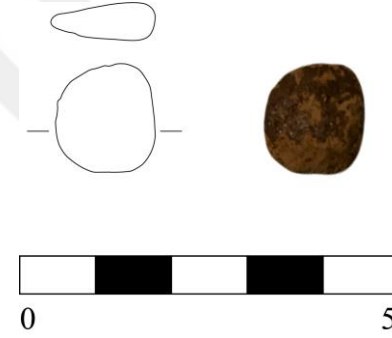
Kat. No./ Lev.	: U69/ 13: 69	
Kazı Envanter No	: -	
Form	: Geç Antik Çağ	
Buluntu Yeri/ Seviye	: Granarium G8-11 -115	

Ölçüler	:	T.Ç: Yükseklik:	
Kil	:	5 YR 6/8 (reddish yellow), sık dokulu, gözeneksiz kil.	
Astar	:	-	
Fırınlama	:	İyi	
Tanım	:	Bütün unguentarium tıpası.	
Karşılaştırma	:	Öz 2022, Lev. 3.6-7; Şimşek, Duman 2007, s. 305, Res. 10.	
Tarih	:	MS 5.-7. yüzyıl	

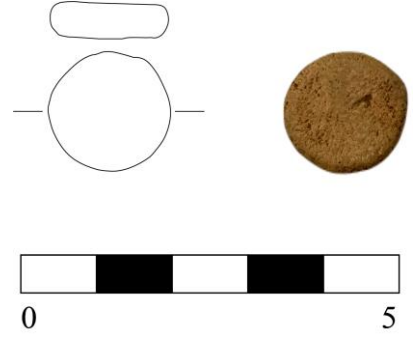
Kat. No./ Lev.	:	U70/13: 70	
Kazı Envanter No	:	-	
Form	:	Geç Antik Çağ	
Buluntu Yeri/ Seviye	:	Granarium G-8-5 -80/-90	
Ölçüler	:	T.Ç: 1,6 cm. Yükseklik: 1,6 cm.	
Kil	:	5YR 6/6 (reddish yellow), sık dokulu, gözeneksiz kil.	
Astar	:	-	
Fırınlama	:	İyi	
Tanım	:	Bütün unguentarium tıpası.	
Karşılaştırma	:	Öz 2022, Lev.3.6-7; Şimşek, Duman 2007, s. 305, Res. 10.	
Tarih	:	MS 5.-7. yüzyıl	

Kat. No./ Lev.	:	U71/ 13: 71	
Kazı Envanter No	:	-	
Form	:	Geç Antik Çağ	
Buluntu Yeri/ Seviye	:	Şarap İşliği 1-B -200/-220 (Dolgu)	

Ölçüler	:	T.Ç: 1,3cm. Yükseklik: 1,3 cm.	
Kil	:	5YR 6/8 (reddish yellow), sık dokulu, gözeneksiz kil, çok miktarda büyük kireç katkılıdır.	
Astar	:	-	
Fırınlama	:	İyi.	
Tanım	:	Bütün unguentarium tıpası.	
Karşılaştırma	:	Öz 2022, Lev. 3.6-7; Şimşek, Duman 2007, s. 305, Res. 10.	
Tarih	:	MS 5.-7. yüzyıl	

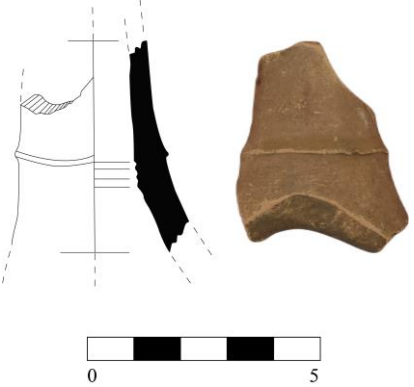
Kat. No./ Lev.	:	U72/ 13: 72	
Kazı Envanter No	:	-	
Form	:	Geç Antik Çağ	
Buluntu Yeri/ Seviye	:	Granarium G8-5 -80/-30	
Ölçüler	:	T.Ç: 1,3 cm. Yükseklik: 1,4 cm.	
Kil	:	5 YR 6/6 (reddish yellow), sık dokulu, gözeneksiz kil, çok miktarda ufak boyutlu kireç katkılıdır.	
Astar	:	-	
Fırınlama	:	İyi	
Tanım	:	Bütün unguentarium tıpası.	
Karşılaştırma	:	Öz 2022, Lev. 3.6-7; Şimşek, Duman 2007, s. 305, Res. 10.	
Tarih	:	MS 5.-7. yüzyıl	

Kat. No./ Lev.	:	U73/ 13:73	
Kazı Envanter No	:	-	
Form	:	Geç Antik Çağ	
Buluntu Yeri/ Seviye	:	Şarap İşliği 1-A -240/-255 (Dolgu)	

Ölçüler	:	T.Ç: 1,7 cm. Yükseklik: 1,6 cm.	
Kil	:	7.5 YR 8/4 (pink), sık dokulu, gözeneksiz kil.	
Astar	:	-	
Fırınlama	:	İyi	
Tanım	:	Bütün unguentarium tıpası.	
Karşılaştırma	:	Öz 2022, Lev. 3.6-7; Şimşek, Duman 2007, s. 305, Res. 10.	
Tarih	:	MS 5.-7. yüzyıl	

Kat. No./ Lev.	:	U74/ 14: 74	
Kazı Envanter No	:	-	
Form	:	Geç Antik Çağ	
Buluntu Yeri/ Seviye	:	Doğu Hamam -410/-470 (Dolgu)	
Ölçüler	:	Gövde Ç: 3,4 cm. Kor. Y: 12,52 cm. Cidar K: 0,5 cm.	
Kil	:	GLE Y 2 3/10B (very dark bluish gray), sık dokulu, gözeneksiz, iyi elenmiş kil.	
Astar	:	2.5 YR 4/4 (reddish brown). Akıtma: 2.5 YR 3/1 (dark reddish gray).	
Fırınlama	:	İyi	
Tanım	:	Kırık ve eksik durumda bulunan boyun, gövde parçası. Boyundan gövdeye doğru açılmaktadır. Boyunda keskin bir yiv yer almaktadır.	
Karşılaştırma	:	Kaya 2019, Lev. LXXXIV, Res. 3-5-8; Laflı 2003, Taf.217a; Özüdoğru, Dündar 2017, s. 173, Fig. 12, U18; Baldoni, Franco 1995, Fig. 1.6.	
Tarih	:	MS 5.-7. yüzyıl	

Kat. No./ Lev.	: U75/14: 75	
Kazı Envanter No	: -	
Form	: Geç Antik Çağ	
Buluntu Yeri/ Seviye	: Granarium D.O -115/-125	
Ölçüler	: Boyun Ç: 2,2 cm. Kor. Y: 6,29 cm. Cidar K: 0,4 cm.	
Kil	: 2.5 YR 5/8 (red), sık dokulu, gözeneksiz, iyi elenmiş kil.	
Astar	: 2.5 YR 4/6 (red).	
Fırınlama	: Fırınlamadan kaynaklı renk değişimi mevcuttur (GLE Y 2 5/5PB (bluish gray)).	
Tanım	: Kırık ve eksik durumda bulunan boyun, gövde parçası. Boyundan gövdeye geçişte keskin bir yiv yer almaktadır. Gövde boyundan itibaren hafif açılmaktadır.	
Karşılaştırma	: İdil, Kadıoğlu 2009, Res. 8; Şimşek, Duman 2007, Res. 7; Kaya 2019, Lev. LXVI, Res.2; Dünder 2008, Lev. 25, U208; Baldoni, Franco 1995, Fig. 1b.	
Tarih	: MS 5.-7. yüzyıl	

Kat. No./ Lev.	: U76/ 14: 76	
Kazı Envanter No	: -	
Form	: Geç Antik Çağ	
Buluntu Yeri/ Seviye	: Sinagog 2 -260 /-280	
Ölçüler	: Gövde Ç.: 3,4 cm. Kor. Y.: 5,6 cm. Cidar K.: 0,4 cm.	
Kil	: 5 YR 6/4 (light reddish brown), sık dokulu, gözeneksiz kil, az miktarda küçük boyutta siyah kum, yoğun miktarda küçük boyutta kireç katkılıdır.	
Astar	: -	
Fırınlama	: Orta.	
Tanım	: Kırık ve eksik durumda bulunan boyun, gövde parçası. Boynun gövdeye birleştiği yerde dışa çıkıntı yapan keskin bir yiv yer almaktadır.	
Karşılaştırma	: Şimşek, Duman 2007, Res. 7; Kaya 2019, s. 395, Lev. LXXXV, Res. 10; Dünder 2008, Lev. 25, U208; Cottica 2000, s. 1010, Fig.	

		2.22; Argun 2019, Kat. No. 8.
Tarih	:	MS 5.-7. yüzyıl

Kat. No./ Lev.	:	U77/ 14: 77	
Kazı Envanter No	:	-	
Form	:	Geç Antik Çağ	
Buluntu Yeri/ Seviye	:	Tiberius Meydanı S-5 -110/-240 (Akıntı)	
Ölçüler	:	Boyun Ç: 2,5 cm. Kor. Y:5,26 cm. Cidar K: 0,3 cm.	
Kil	:	2.5 YR 4/8 (red), sık dokulu, gözeneksiz kil, çok miktarda iri kireç katkıdır.	
Astar	:	2.5 YR 4/8 (red).	
Fırınlama	:	İyi	
Tanım	:	Kırık ve eksik durumda bulunan boyun, gövde parçası. Boyun silindirik olup gövdeye geçişte keskin bir yive sahiptir.	
Karşılaştırma	:	Argun 2019, Kat. No. 14; Cottica 2000, s. 1010, Fig. 2.25; Baldoni, Franco 1995, Fig. 4; Dündar 2008, U209; Öz 2022, Lev. 4.4.	
Tarih	:	MS 5.-7. yüzyıl	

Kat. No./ Lev.	:	U78/ 14: 78	
Kazı Envanter No	:	-	
Form	:	Geç Antik Çağ	
Buluntu Yeri/ Seviye	:	Liman Yapıları 1 Nolu Yapı Önü -250/-315 (Akıntı)	
Ölçüler	:	Gövde Ç.: 3,8 cm. Kor. Y.: 8,1 cm. Cidar K.: 0,6 cm.	
Kil	:	5 YR 6/6 (reddish yellow), sık dokulu, gözeneksiz kil, az miktarda küçük boyutlu mika katkıdır.	
Astar	:	10 R 4/6 (red)	
Fırınlama	:	İyi.	
Tanım	:	Kırık ve eksik durumda gövde parçası. Gövdede karşılıklı iki delik yer almaktadır. Gövde aşağıya doğru indikçe genişlemektedir. Gövde de yaprak izleri mevcuttur.	

Karşılaştırma	:	-
Tarih	:	MS 5.-7. yüzyıl

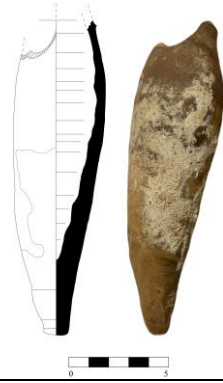
Kat. No./ Lev.	:	U79/ 15: 79	
Kazı Envanter No	:	-	
Form	:	Geç Antik Çağ	
Buluntu Yeri/ Seviye	:	Andriake 37 Nolu Alan +30 /+50 (Yüzey)	
Ölçüler	:	Dip Ç.: 1,4 cm. Kor. Y.: 16,5 cm. Cidar K.: 0,4 cm.	
Kil	:	2.5 YR 5/6 (red), sık dokulu, gözeneksiz, iyi elenmiş kil. Az miktarda küçük boyutlu gümüş mika katkılıdır.	
Astar	:	2.5 YR 4/6 (red)	
Fırınlama	:	İyi.	
Tanım	:	Kırık ve eksik durumda bulunan gövde, dip parçası. Ağız ve boyun eksiktir. Boyunda dışa çıkıntı yapan keskin bir yiv yer almaktadır. Boyundan itibaren dış bükey olarak genişleyen gövde dibe doğru daralmaktadır.	
Karşılaştırma	:	Lafli 2003, Taf. 210c-d; Hayes 1968, s. 212,214, Fig. 19:84; Cottica 2000, s. 1009, Fig. 1.10; Öz 2022, Lev. 4.4.; Baldoni, Franco 1995, Fig. 1.b; Yener, Marksteiner 2016, Abb3.	
Tarih	:	MS 5.-7. yüzyıl	

Kat. No./ Lev.	:	U80/ 15: 80	
Kazı Envanter No	:	-	
Form	:	Geç Antik Çağ	
Buluntu Yeri/ Seviye	:	Agora K3-A -100/-130 (Akıntı)	
Ölçüler	:	Dip Ç: 1,6 cm. Kor. Y: 15,8 cm. Cidar K: 0,3 cm.	
Kil	:	7.5 YR 7/4 (pink), sık dokulu, gözeneksiz, iyi elenmiş kil, çok miktarda ufak boyutlu kireç katkılıdır.	

Astar	:	5 YR 5/4 (reddish brown).
Fırınlama	:	İyi
Tanım	:	Kırık ve eksik durumda bulunan gövde, dip parçası. Gövdeden dibe doğru daralmaktadır. Seri üretimden kaynaklı hatalı bir üretim olup gövdenin bir bölümünde içe doğru çökme meydana gelmiştir.
Karşılaştırma	:	Lafli 2003, Taf. 210d; Hayes 1968, s. 212, 214, Fig. 18:84; Cottica 2000, s. 1009, Fig.1 .10; Öz 2022, Lev. 4.3; Baldoni, Franco 1995, Fig. 1.b-c; Yener, Marksteiner 2016, Abb.3
Tarih	:	MS 5.-7. yüzyıl

Kat. No./ Lev.	:	U81/ 15: 81	
Kazı Envanter No	:	-	
Form	:	Geç Antik Çağ	
Buluntu Yeri/ Seviye	:	Andriake 43-C +510/-475	
Ölçüler	:	Dip Ç: 1,1 cm. Kor. Y: 15,4 cm. Cidar K: 0,38 cm.	
Kil	:	5 YR 4/4 (reddish brown), sık dokulu, gözeneksiz, iyi elenmiş kil, çok miktarda ufak boyutlu kireç katkılıdır.	
Astar	:	5YR 7/3 (pink) Akıtma: 5YR 4/3 (reddish brown) Yüzeyde yer yer kireç patinası mevcut.	
Fırınlama	:	Fırınlamadan kaynaklı renk değişimleri mevcuttur (GLEY 1 4/10Y dark greenish gray ve GLEY 1 2.5/10GY greenish black)	
Tanım	:	Kırık ve eksik durumda gövde, dip parçası. Gövde dibe doğru daralmaktadır. Gövde kırık olup restore edilmiştir. Boyundan gövdeye doğru akıtma bulunmaktadır.	
Karşılaştırma	:	Cottica 2000, s. 1009, Fig. 1.10; Baldoni, Franco 1995, Fig. 1.d; Yener, Marksteiner 2016, Abb. 3; Öz 2022, Lev. 4.4; Metaxas 2005, s. 73, Abb.4; Hayes 1968, s. 212, 214, Fig. 19:84.	
Tarih	:	MS 5.-7. yüzyıl	

Kat. No./ Lev.	:	U82/ 15: 82	
Kazı Envanter No	:	-	
Form	:	Geç Antik Çağ	
Buluntu Yeri/ Seviye	:	Doğu Hamam K.H B4 -430 /-455 (Dolgu)	

Ölçüler	:	Dip Ç: 1,2 cm. Kor. Y: 15,8 cm. Cidar K: 0,6 cm.	
Kil	:	7.5 YR 7/6 (reddish yellow), sık dokulu, gözeneksiz, iyi elenmiş kil.	
Astar	:	5 YR 6/4 (light reddish brown). Akıtma: 2.5 YR 4/3 (reddish brown). Yüzeyde yoğun kireç patinası mevcuttur.	
Fırınlama	:	İyi	
Tanım	:	Kırık ve eksik durumda bulunan gövde, kaide parçası. Gövde dibe doğru daralmakta olup dip sivridir. Gövdeden dibe doğru akıtma yer almaktadır.	
Karşılaştırma	:	Lafli 2003, Taf. 217d; Hayes 1968, s. 212, 214, Fig. 18:84; Cottica 2000, s. 1009, Fig. 1.10; Baldoni, Franco 1995, Fig. 1.e; Yener, Marksteiner 2016, Abb.3.	
Tarih	:	MS 5.-7. Yüzyıl	

Kat. No./ Lev.	:	U83/16: 83	
Kazı Envanter No	:	-	
Form	:	Geç Antik Çağ	
Buluntu Yeri/ Seviye	:	Andriake 41-c +30 / +15 (Dolgu)	
Ölçüler	:	Dip Ç.: 1,6 cm. Kor. Y.: 8,5 cm. Cidar K.: 0,9 cm.	
Kil	:	GLEY 2 4/10B (dark bluish gray), sık dokulu, gözeneksiz, iyi elenmiş kil.	
Astar	:	Akıtma: 2.5 YR 4/6 (red)	
Fırınlama	:	İyi. Fırınlamadan kaynaklı renk değişimi mevcuttur (GLEY 2 4/5B dark bluish gray).	
Tanım	:	Kırık ve eksik durumda bulunan gövde, dip parça. Gövde dibe doğru daralmakta olup, dip sivridir.	
Karşılaştırma	:	Kaya 2019, s. 399, Lev. LXXIX, Res. 12; Baldoni, Franco 1995,	

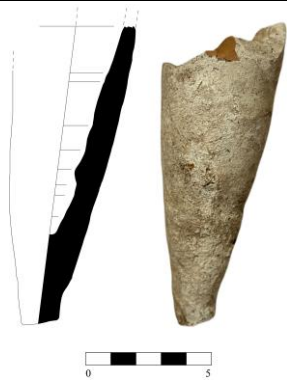
		Fig. 4.a; Argun 2019, Kat. No. 42; Erdoğan, Doğanalp 2022, s. 99, Fig. 31; Şimşek, Duman 2007, Res. 5-6-20.
Tarih	:	MS 5.-7. yüzyıl

Kat. No./ Lev.	:	U84/16: 84	
Kazı Envanter No	:	-	
Form	:	Geç Antik Çağ	
Buluntu Yeri/ Seviye	:	Liman Yapıları 3 Nolu Sokak -115 (Üst)	
Ölçüler	:	Dip Ç.: 2,1 cm. Kor. Y.: 8,6 cm. Cidar K.: 0,5 cm.	
Kil	:	GLEY2 2.5/1/5PB (bluish black), sık dokulu, gözeneksiz kil, iyi elenmiş kil.	
Astar	:	Yüzeyde yoğun kireç patinası mevcuttur.	
Fırınlama	:	İyi	
Tanım	:	Kırık ve eksik durumda bulunan dip, gövde parçası. Gövde dibe doğru daralmaktadır. Fazla pişirimden kaynaklı yüzey deformasyonu olmuştur.	
Karşılaştırma	:	Baldoni, Franco 1995, Fig. 4.e; Kaya 2019, s. 399, Lev. LXXIX, Fig. 14; Argun 2019, Kat. No. 31-32; Şimşek, Duman 2007, Res. 21.	
Tarih	:	MS 5.-7. yüzyıl	

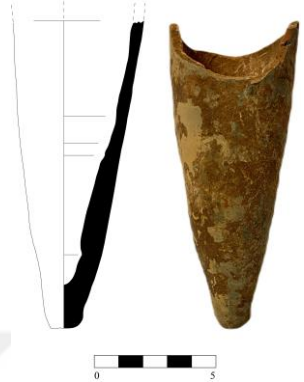
Kat. No./ Lev.	:	U85/ 16: 85		
Kazı Envanter No	:	-		
Form	:	Geç Antik Çağ		
Buluntu Yeri/ Seviye	:	Granarium G5-7 -70/-100 (Üst)		
Ölçüler	:	Dip Ç.:1,6 cm. Kor. Y.: 7,4 cm. Cidar K.: 0,6 cm.		
Kil	:	2.5 YR 5/8 (red), sık dokulu, gözeneksiz kil, az miktarda küçük ve orta boyutta kireç, gümüş mika, siyah kum katkıdır.		
Astar	:	Yüzeyde yer yer toprak patinaları mevcuttur.		
Fırınlama	:	Fırınlamadan kaynaklı renk değişimi mevcuttur (GLEY1 5/5G_/1 greenish gray).		
Tanım	:	Kırık ve eksik durumda bulunan gövde, dip parçası. Gövde dibe		

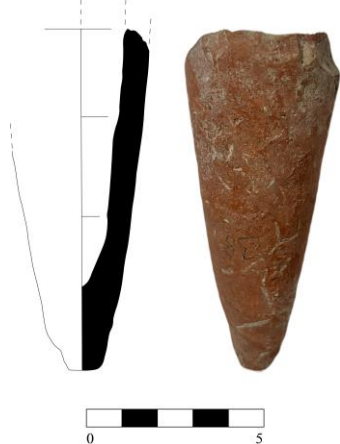
		doğru daralmaktadır.
Karşılaştırma	:	Kaya 2019, Lev. LXXIX, Res. 12; Erdoğan, Doğanalp 2022, Fig. 42; Argun 2019, Kat. No. 42; Cottica 2000, s. 1009, Fig. 1.2; Şimşek, Duman 2007, Res. 20.
Tarih	:	MS 5.-7. yüzyıl

Kat. No./ Lev.	:	U86/ 16: 86	
Kazı Envanter No	:	-	
Form	:	Geç Antik Çağ	
Buluntu Yeri/ Seviye	:	Sinagog 1 Nolu -300/-320 (Üst)	
Ölçüler	:	Dip Ç.: 1,6 cm. Kor. Y.: 5,5 cm. Cidar K.: 1 cm.	
Kil	:	2.5 YR 5/8 (red), sık dokulu, gözeneksiz kil, az miktarda küçük boyutlu gümüş mika, kireç katkılıdır.	
Astar	:	Yüzeyde toprak patinaları yer almaktadır.	
Fırınlama	:	Fırınlamadan kaynaklı kilde renk değişimi mevcuttur (GLE2 7/5B light bluish gray).	
Tanım	:	Kırık ve eksik durumda bulunan gövde, dip parçası. Gövde dibe doğru daralmaktadır.	
Karşılaştırma	:	Cottica 2000, s. 1009, Fig. 1.12; Kaya 2019, s. 405, Lev. LXXXV, Res. 14; Argun 2019, Kat. No. 26.	
Tarih	:	MS 5.-7. yüzyıl	

Kat. No./ Lev.	:	U87/ 16: 87	
Kazı Envanter No	:	-	
Form	:	Geç Antik Çağ	
Buluntu Yeri/ Seviye	:	And. 14 Kil. Atr 11 Kilise Atrium	
Ölçüler	:	Dip Ç.: 1,5 cm. Kor. Y.: 11,9 cm. Cidar K.: 0,9 cm.	
Kil	:	5 YR 5/6 (yellowish red), sık dokulu, gözeneksiz, iyi elenmiş kil.	
Astar	:	Yoğun kireç patinasından dolayı tespit edilememiştir.	
Fırınlama	:	İyi	
Tanım	:	Kırık ve eksik durumda bulunan gövde, dip parçası. Gövde dibe doğru daralmaktadır.	

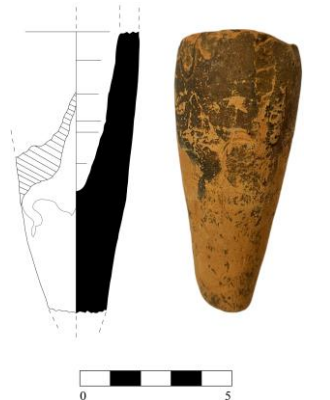
Karşılaştırma	: Argun 2019, Kat. No.48; Baldoni, Franco 1995, Fig. 4.e; Kaya 2019, s. 398, Lev. LXXVIII, Res. 3; Dündar 2008, Lev. 25, Kat No. U207.
Tarih	: MS 5.-7. yüzyıl

Kat. No./ Lev.	: U88/ 16: 88	
Kazı Envanter No	: -	
Form	: Geç Antik Çağ	
Buluntu Yeri/ Seviye	: Agora K5b -120 (Akıntı)	
Ölçüler	: Dip Ç: 1,5 cm. Kor. Y: 12,6 cm. Cidar K: 0,5 cm.	
Kil	: 2.5 YR 4/6 (red), sık dokulu, gözeneksiz, iyi elenmiş kil.	
Astar	: -	
Fırınlama	: İyi	
Tanım	: Kırık ve eksik durumda bulunan gövde, dip parçası. Gövde dibe doğru daralmaktadır.	
Karşılaştırma	: Cottica 2000, s. 1009, Fig. 1.6; Baldoni, Franco 1995, Fig. 4.e; Kaya 2019, s. 396, Lev. LXXVII, Res. 6.	
Tarih	: MS 5.-7. yüzyıl	

Kat. No./ Lev.	: U89/ 17:89	
Kazı Envanter No	: -	
Form	: Geç Antik Çağ	
Buluntu Yeri/ Seviye	: Doğu Hamam KH-2 -350/-370 (Dolgu)	
Ölçüler	: Dip Ç: 1 cm. Kor. Y: 9,63 cm. Cidar K: 0,7 cm.	
Kil	: 10R 4/6(red), sık dokulu, gözeneksiz, iyi elenmiş kil	
Astar	: 10R 4/8 (red).	
Fırınlama	: İyi	
Tanım	: Kırık ve eksik durumda bulunan gövde, dip parçası. Gövde dibe doğru daralmaktadır.	

Karşılaştırma	: Baldoni, Franco 1995, Fig. 4.e; Cottica 2000, s. 1009, Fig. 1.10; Öz 2022, Lev. 4.3; Kaya 2019, s. 396, Lev. LXXVI, Res. 11; Argun 2019, Kat. No. 37.
Tarih	: MS 5.-7. yüzyıl

Kat. No./ Lev.	: U90/ 17: 90	
Kazı Envanter No	: -	
Form	: Geç Antik Çağ	
Buluntu Yeri/ Seviye	: Agora K10-A -20/-40 (Akıntı)	
Ölçüler	: Dip Ç.: 1,6 cm. Kor. Y.: 8,8 cm. Cidar K.: 1.14 cm.	
Kil	: GLEY2 5/10B (bluish gray), sık dokulu, gözeneksiz kil, fazla fırınlamadan kaynaklı katkı maddeleri gözlemlenememiştir.	
Astar	: Akıtma: 7.5 YR 3/3 (dark brown). Yüzeyde yer yer kireç patinaları mevcuttur.	
Fırınlama	: İyi	
Tanım	: Kırık ve eksik durumda bulunan gövde, dip parçası. Gövde dibe doğru daralmaktadır.	
Karşılaştırma	: Argun 2019, Kat. No.40; Kaya 2019, s. 399, Lev. LXXIX, Res. 11; Baldoni, Franco 1995, Fig. 1. d.	
Tarih	: MS 5.-7. yüzyıl	

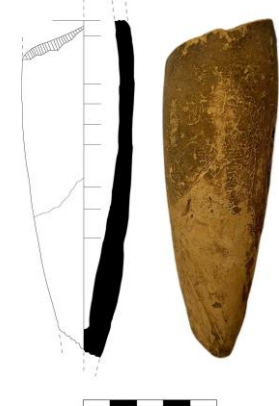
Kat. No./ Lev.	: U91/ 17: 91	
Kazı Envanter No	: -	
Form	: Geç Antik Çağ	
Buluntu Yeri/ Seviye	: Sinagog 2 Nolu Açma -300	
Ölçüler	: Dip Ç: 2 cm. Kor. Y: 9,2 cm. Cidar K: 0,9 cm.	
Kil	: 2.5 YR 5/8 (red), sık dokulu, gözeneksiz kil, az miktarda ufak boyutlu kireç ve taşçık katkıdır.	
Astar	: 5YR 6/6 (reddish yellow). Akıtma: 7.5 YR 4/3 (brown).	
Fırınlama	: İyi	
Tanım	: Kırık ve eksik durumda bulunan gövde, dip parçası. Gövde dibe	

		doğru daralmaktadır. Dip kırıktır. Gövdede akıtma bulunmaktadır.
Karşılaştırma	:	Laflı 2003, Taf. 217.b; Öz 2022, Lev. 4.4; Metaxas 2005, s. 73, Abb.4; Dündar 2008, Lev. 25, U207.
Tarih	:	MS 5.-7. yüzyıl
Kat. No./ Lev.	:	U92/17: 92
Kazı Envanter No	:	-
Form	:	Geç Antik Çağ
Buluntu Yeri/ Seviye	:	L.Y.2 D-3 -355 / -105 (Dolgu)
Ölçüler	:	Dip Ç.: 2,1 cm. Kor. Y.: 7,2 cm. Cidar K.: 0,6 cm.
		
Kil	:	2.5 YR 5/6 (red), sık dokulu, gözeneksiz kil, az miktarda küçük boyutlu gümüş mika, kireç, siyah kum katkıdır.
Astar	:	10 R 5/8 (red). Yüzeyde yer yer toprak patinaları yer almaktadır.
Fırınlama	:	Fırınlamadan kaynaklı renk değişimi mevcuttur (GLE Y1 5/N gray).
Tanım	:	Kırık ve eksik durumda bulunan gövde, dip parçası. Gövde dip kısmına doğru daralmaktadır.
Karşılaştırma	:	Erdoğan, Doğanalp 2022, Fig. 41; Kaya 2019, Lev. LXXXV, Res. 11; Laflı, Şahin, Pl.5, No. 1-7.
Tarih	:	MS 5.-7. yüzyıl

Kat. No./ Lev.	:	U93/18: 93
Kazı Envanter No	:	-
Form	:	Geç Antik Çağ
Buluntu Yeri/ Seviye	:	Kilise Atrium Kil. Atr. 13
Ölçüler	:	Dip Ç.: 1,6 cm. Kor. Y: 11,77 cm. Cidar K: 0,6 cm.
		
Kil	:	2.5 YR 4/8 (red), sık dokulu, gözeneksiz kil, çok miktarda büyük ve küçük boyutta boyutta kireç katkıdır.
Astar	:	Yüzeyde yoğun kireç ve toprak patinası mevcuttur.
Fırınlama	:	İyi

Tanım	:	Kırık ve eksik durumda bulunan gövde, dip parçası. Gövde dibe doğru daralmaktadır.
Karşılaştırma	:	Dündar 2008, Lev. 25, U207; Argun 2019, Kat. No. 37; Baldoni, Franco 1995, Fig. 4.e; Kaya 2019, s. 396, Lev. LXXVI, Res. 11.
Tarih	:	MS 5.-7. yüzyıl

Kat. No./ Lev.	:	U94/ 18: 94	
Kazı Envanter No	:	-	
Form	:	Geç Antik Çağ	
Buluntu Yeri/ Seviye	:	Agora K5b -120 (Akıntı)	
Ölçüler	:	Dip Ç: 1,2 cm. Kor. Y: 14,5 cm. Cidar K: 0,5 cm.	
Kil	:	5 YR 6/8 (reddish yellow), sık dokulu, gözeneksiz kil, az miktarda iri ufaklı taşçık ve az miktarda ufak gümüş mika katkılıdır.	
Astar	:	Yüzeyde yoğun toprak patinası bulunmaktadır.	
Fırınlama	:	İyi	
Tanım	:	Kırık ve eksik durumda bulunan dip, gövde parçası. Gövde dibe doğru daralmaktadır.	
Karşılaştırma	:	Cottica 2000, s. 1009, Fig. 1.10; Argun 2019, Kat. No. 32; Kaya 2019, s. 396, Lev. LXXVI, Res. 12; Dündar 2008, Lev. 25, U207; Baldoni, Franco 1995, Fig. 4. e.	
Tarih	:	MS 5.-7. yüzyıl	

Kat. No./ Lev.	:	U95/ 18: 95	
Kazı Envanter No	:	-	
Form	:	Geç Antik Çağ	
Buluntu Yeri/ Seviye	:	Sinagog 2 Nolu Açma -300	
Ölçüler	:	Dip Ç: 2,5 cm. Kor. Y: 12,5 cm. Cidar K: 0,6 cm.	
Kil	:	7.5 YR 6/4 (light brown), sık dokulu, gözeneksiz, iyi elenmiş kil, az miktarda çok ufak boyutta kireç katkılıdır.	
Astar	:	7.5 YT 7/4 (pink). Akıtma: 5 YR 5/4 (reddish brown).	
Fırınlama	:	İyi	

Tanım	:	Kırık ve eksik durumda bulunan gövde, dip parçası. Gövde dibe doğru daralmaktadır.
Karşılaştırma	:	Lafli 2003, Taf. 217b; Baldoni, Franco 1995, Fig. 4.e; Argun 2019, Kat. No. 32; Metaxas 2005, s. 72, Abb.2.
Tarih	:	MS 5.-7. yüzyıl

Kat. No./ Lev.	:	U96/ 18:96	
Kazı Envanter No	:	-	
Form	:	Geç Antik Çağ	
Buluntu Yeri/ Seviye	:	Agora Sarnıç -550/-610 (Akıntı)	
Ölçüler	:	Dip Ç: 1,8 cm. Kor. Y: 10 cm. Cidar K: 0,5 cm.	
Kil	:	2.5 YR 5/6 (red), sık dokulu, gözeneksiz kil, çok miktarda ufak boyutlu kireç katkıdır.	
Astar	:	2.5 YR 5/6 (red). Akıtma: 2.5 YR 4/6 (red).	
Fırınlama	:	Fırınlamadan kaynaklı renk değişimi mevcuttur (GLEY 1 4/5G-/1 dark greenish gray).	
Tanım	:	Kırık ve eksik durumda bulunan gövde, dip parçası.	
Karşılaştırma	:	Kaya 2019, s. 396, Lev. LXXVI, Res. 11; Metaxas 2005, s. 73, Abb.4; ÖZ 2022, Lev. 4.4; Dündar 2008, Lev. 25, U207.	
Tarih	:	MS 5.-7. yüzyıl	

Kat. No./ Lev.	:	U97/ 19: 97	
Kazı Envanter No	:	-	
Form	:	Geç Antik Çağ	
Buluntu Yeri/ Seviye	:	Sinagog 2 Nolu Açma -300	
Ölçüler	:	Dip Ç: 1,8 cm. Kor. Y: 11,3 cm. Cidar K: 0,7 cm.	
Kil	:	5 YR 4/6 (yellowish red), sık dokulu, gözeneksiz, iyi elenmiş kil.	
Astar	:	5 YR 6/6 (reddish yellow). Yüzeyde yer yer toprak ve kireç patinaları bulunmaktadır.	
Fırınlama	:	Fırınlamadan kaynaklı renk değişimi mevcuttur (GLEY 2 5/10B bluish gray).	
Tanım	:	Kırık ve eksik durumda bulunan gövde, dip parçası. Gövdeden	

		dibe doğru daralmaktadır.
Karşılaştırma	:	Erdoğan, Doğanalp 2022, s. 100, Fig. 4.a; Kaya 2019, Lev. LXXXI, Res. 9; Argun 2019, Kat. No.42; Dündar 2008, Lev. 25, U207.
Tarih	:	MS 5.-7. yüzyıl

Kat. No./ Lev.	:	U98/ 19: 98	
Kazı Envanter No	:	-	
Form	:	Geç Antik Çağ	
Buluntu Yeri/ Seviye	:	Agora K10-A -20/-40 (Akıntı)	
Ölçüler	:	Dip Ç.: 1,6 cm. Kor. Y.: 10,4 cm. Cidar K.: 0,9 cm.	
Kil	:	5 YR 5/6 (yellowish red), sık dokulu, gözeneksiz, iyi elenmiş kil, az miktarda çok küçük boyutlu kireç katkılıdır.	
Astar	:	Akıtma 2.5 YR 4/6 (red)	
Fırınlama	:	Orta. Fırınlamadan kaynaklı renk değişimi mevcuttur (GLE Y1 4/5G_/1 dark greenish gray).	
Tanım	:	Eksik ve kırık durumda bulunan gövde, dip parçası. Gövde dibe doğru daralıp, incelmıştır. Dipte hamur atıkları yer almakta olup, deforme olmuştur.	
Karşılaştırma	:	Özdoğru, Dündar 2007, s. 175, Fig. 14, U3; Kaya 2019, Lev. LXXX, Res. 9; Baldoni, Franco 1995, Fig. 4. e.	
Tarih	:	MS 5.-7. yüzyıl	

Kat. No./ Lev.	:	U99/ 19: 99	
Kazı Envanter No	:	-	
Form	:	Geç Antik Çağ	
Buluntu Yeri/ Seviye	:	Doğu Hamam B7 -395 (Dolgu)	
Ölçüler	:	Dip Ç: 2 cm. Kor. Y: 10,4 cm. Cidar K: 0,5 cm.	
Kil	:	GLEY 1-2.5/5G-/1 (greenish black), sık dokulu, gözeneksiz kil, çok miktarda ufak boyutlu kireç katkılıdır.	
Astar	:	-	

Fırınlama	:	İyi
Tanım	:	Kırık ve eksik durumda bulunan gövde, dip parçası. Gövde dibe doğru daralarak inmektedir.
Karşılaştırma	:	Argun 2019, Kat. No. 31; Baldoni, Franco 1995, Fig. 4.c; Dünder 2008, Lev. 25, Kat. No. U207.
Tarih	:	MS 5.-7. yüzyıl

Kat. No./ Lev.	:	U100/ 19: 100	
Kazı Envanter No	:	-	
Form	:	Geç Antik Çağ	
Buluntu Yeri/ Seviye	:	L.Y.2 M5 (açma) -230	
Ölçüler	:	Dip Ç.: 1,8 cm. Kor. Y.: 15,3 cm. Cidar K.: 0,1 cm.	
Kil	:	2.5 YR 6/6 (light red), sık dokulu, gözeneksiz, iyi elenmiş kil, çok az miktarda küçük boyutlu kireç ve gümüş mika katkılıdır.	
Astar	:	Akıtma: 10R 5/6 (red). Yüzeyde toprak patinaları mevcuttur.	
Fırınlama	:	İyi	
Tanım	:	Kırık ve eksik durumda bulunan gövde, dip parçası. Gövde dibe doğru daralmaktadır. Dip kısmı sivri ve dardır.	
Karşılaştırma	:	Laflı 2003, Taf. 217b; Cottica 2000, s. 1009, Fig. 1.6; Öz 2022, Lev. 2.3.; Kaya 2019, LXXIX, Res. 5.	
Tarih	:	MS 5.-7. yüzyıl	

Kat. No./ Lev.	:	U101/ 20: 101	
Kazı Envanter No	:	-	
Form	:	Geç Antik Çağ	
Buluntu Yeri/ Seviye	:	Granarium G5-7 -70 / -100 (Üst)	
Ölçüler	:	Dip Ç.:1,5 cm. Kor. Y.: 5,2 cm. Cidar K.: 0,6 cm.	
Kil	:	2.5 YR 5/6 (red), sık dokulu, gözeneksiz kil, çok az miktarda çok küçük boyutta gümüş mika ve kireç katkılıdır.	
Astar	:	Dış yüzeyde yer alan yoğun toprak patinasından dolayı tespit edilememiştir.	
Fırınlama	:	Orta. Fırınlamadan kaynaklı renk değişimi mevcuttur (GLEY1	

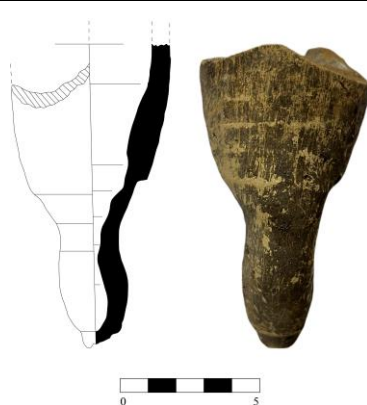
		4/10Y dark greenish gray).
Tanım	:	Kırık ve eksik durumda bulunan gövde, dip parçası. Gövde dibe doğru daralmaktadır. Dış yüzeyde hamur kalıntısı bulunmaktadır
Karşılaştırma	:	Kaya 2019, Lev. LXXXII, Res. 14; Erdoğan, Doğanalp 2022, Fig. 40; Şimşek, Duman 2007, Res. 5-6.
Tarih	:	MS 5.-7. yüzyıl

Kat. No./ Lev.	:	U102/20: 102	
Kazı Envanter No	:	-	
Form	:	Geç Antik Çağ	
Buluntu Yeri/ Seviye	:	Granarium G5-7 -70/-100 (Üst)	
Ölçüler	:	Dip Ç.: 1,7 cm. Kor. Y.: 4,75 cm. Cidar K.: 0,8 cm.	
Kil	:	2.5 YR 5/8 (red), sık dokulu, gözeneksiz kil, az miktarda çok büyük boyutta gümüş mika ve kireç katkılıdır.	
Astar	:	Dış yüzeyde yer alan yoğun toprak patinasından dolayı tespit edilememiştir.	
Fırınlama	:	Fırınlamadan kaynaklı renk değişimi mevcuttur (GLE Y1 5/5G _/1 greenish gray).	
Tanım	:	Kırık ve eksik durumda bulunan gövde, dip parçası. Gövde dibe doğru daralmaktadır.	
Karşılaştırma	:	Cottica 2000, s. 1009, Fig. 1.12; Kaya 2019, Lev. LXXXV, Res. 14; Argun 2019, Kat. No. 34.	
Tarih	:	MS 5.-7. yüzyıl	

Kat. No./ Lev.	:	U103/ 20: 103	
Kazı Envanter No	:	-	
Form	:	Geç Antik Çağ	
Buluntu Yeri/ Seviye	:	Liman Yapıları S-4 -220/-230 (Dolgu)	
Ölçüler	:	Dip Ç.: 2,4 cm. Kor. Y.: 8,7 cm. Cidar K.: 0,7 cm.	
Kil	:	5 YR 7/4 (pink), sık dokulu, gözeneksiz kil, az miktarda küçük ve orta boyutlu kireç ve taşçık, çok az miktarda çok küçük	

		boyutlu gümüş mika katkıdır.
Astar	:	Yüzeyde yoğun toprak patinası mevcuttur.
Fırınlama	:	İyi
Tanım	:	Kırık ve eksik durumda bulunan gövde, dip parçası.
Karşılaştırma	:	Cotticca 2000, s. 1009, Fig. 1.16; Dünder 2008, Lev. 24, U196; Özüdoğru, Dünder 2007, Fig. 6.
Tarih	:	MS 5.-7. yüzyıl

Kat. No./ Lev.	:	U104/ 20: 104	
Kazı Envanter No	:	-	
Form	:	Geç Antik Çağ	
Buluntu Yeri/ Seviye	:	Doğu Hamam B-2 -470/-495 (Dolgu)	
Ölçüler	:	Dip Ç.: 2,2 cm. Kor. Y.: 10,2 cm. Cidar K.: 0,9 cm.	
Kil	:	7.5 YR 6/4 (light brown), sık dokulu, gözeneksiz kil, çok miktarda küçük ve orta boyutta kireç, az miktarda küçük boyutlu gümüş mika ve az miktarda orta boyutlu taşçık katkıdır.	
Astar	:	-	
Fırınlama	:	Orta.	
Tanım	:	Eksik ve kırık durumda bulunan gövde, dip parçası. Gövde dibe doğru daralmaktadır. Kaide kısmı kırıktır. Yüzeyde kalın yivler mevcuttur.	
Karşılaştırma	:	Cotticca 2000, s. 1009, Fig. 1.16; Dünder 2008, Lev. 24, U196; Özüdoğru, Dünder 2007, Fig. 6.	
Tarih	:	MS 5.-7. yüzyıl	

Kat. No./ Lev.	:	U105/ 20: 105	
Kazı Envanter No	:	-	
Form	:	Geç Antik Çağ	
Buluntu Yeri/ Seviye	:	Tiberius Meydanı Anıt 2'nin Önü -160/-200	
Ölçüler	:	Dip Ç: 1,2 cm. Kor. Y: 10,9 cm. Cidar K: 0,9 cm.	

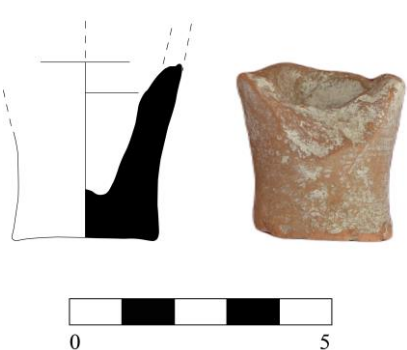
Kil	:	7.5 YR 6/4 (light brown), sık dokulu, gözeneksiz kil, çok miktarda büyük ve küçük boyutta kireç ile şamot katkılıdır.
Astar	:	Yüzeyde yer yer toprak patinası mevcuttur.
Fırınlama	:	İyi
Tanım	:	Kırık ve eksik durumda bulunan gövde, dip parçası. Dipten gövdeye genişlemektedir. Dibe yakın gövde de üretimden kaynaklı tutma izi mevcuttur. Dip kısmında da bozulmalar görülmektedir. Bu durum üretimden kaynaklı hatadan olabileceğini düşündürmektedir.
Karşılaştırma	:	Şimşek, Bilgin 2017, s. 193, Fig. 33; Argun 2019, Kat. No. 44.
Tarih	:	MS 5.-7. yüzyıl

Kat. No./ Lev.	:	U106/ 20: 106	
Kazı Envanter No	:	-	
Form	:	Geç Antik Çağ	
Buluntu Yeri/ Seviye	:	Doğu Hamam KH-4 -340/-355 (Dolgu)	
Ölçüler	:	Dip Ç.: 2,1 cm. Kor. Y.: 8,7 cm. Cidar K.: 0,7 cm.	
Kil	:	2.5 YR 4/4 (reddish brown), sık dokulu, gözeneksiz kil.	
Astar	:	Akıtma: 2.5 YR 3/2 (dusky red)	
Fırınlama	:	Fırınlamadan kaynaklı renk değişimi mevcuttur. (GLEY2 4/10B dark bluish gray- GLEY2 3/5BG very dark greenish gray)	
Tanım	:	Kırık ve eksik durumda bulunan gövde, dip parçası. Gövde dibe doğru daralmaktadır. Dip kısmı düz sonlanmıştır.	
Karşılaştırma	:	Argun 2019, Kat. No. 27; Cottica 2000, Fig. 1.17; Erdoğan, Doğanalp 2022, s. 100, Fig. 40-41.	
Tarih	:	MS 5.-7. yüzyıl	

Kat. No./ Lev.	:	U107/ 21: 107	
Kazı Envanter No	:	-	
Form	:	Geç Antik Çağ	
Buluntu Yeri/ Seviye	:	Tiyatro S8/3 -345/-370 (Akıntı)	

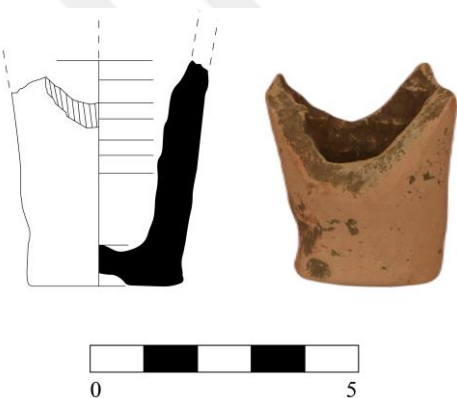
Ölçüler	:	Dip Ç: 2,6 cm. Kor. Y:10,4 cm. Cidar K: 0,5 cm.	
Kil	:	2.5 YR 4/6 (red), sık dokulu, gözeneksiz, iyi elenmiş kil.	
Astar	:	2.5 YR 5/4 (reddish brown).	
Fırınlama	:	Fırınlamadan kaynaklı renk değişimi mevcuttur (GLEY 1-4/5G-/1 dark greenish gray).	
Tanım	:	Kırık ve eksik durumda bulunan gövde, dip parçası. Gövde dibe doğru daralmaktadır. Dip kısmı düz sonlanmıştır.	
Karşılaştırma	:	Argun 2019, Kat. No.27; Dünder 2006, Lev. 24, U196; Cottica 2000, s. 1009, Fig 1.14; Şimşek, Duman, Res. 4.	
Tarih	:	MS 5.-7. yüzyıl	

Kat. No./ Lev.	:	U108/ 21: 108	
Kazı Envanter No	:	-	
Form	:	Geç Antik Çağ	
Buluntu Yeri/ Seviye	:	Agora K8 -40/-70 (Dolgu)	
Ölçüler	:	Dip Ç: 2,2 cm. Kor. Y: 9,3 cm. Cidar K: 0,6 cm.	
Kil	:	2.5 YR 5/8 (red), sık dokulu, gözeneksiz, iyi elenmiş kil.	
Astar	:	5 YR 6/4 (light reddish brown).	
Fırınlama	:	Fırınlamadan kaynaklı renk değişimi mevcuttur (GLEY 4-5G-/1 dark greenish gray).	
Tanım	:	Eksik ve kırık durumda bulunan gövde, dip parçası. Gövdeden dibe doğru daralmaktadır. Dip düz oturmaktadır.	
Karşılaştırma	:	Dünder 2006, Lev. 34, U201; Argun 2019, Kat. No. 27; Cottica 2000, s. 1009, Fig. 1.17.	
Tarih	:	MS 5.-7. yüzyıl	

Kat. No./ Lev.	: U109/ 21: 109	
Kazı Envanter No	: -	
Form	: Geç Antik Çağ	
Buluntu Yeri/ Seviye	: Liman Yapıları S-4 -220/-230 (Dolgu)	
Ölçüler	: Dip Ç.: 2,8 cm. Kor. Y.: 3,4 cm. Cidar K.: 0,6 cm.	
Kil	: 2.5 YR 6/6 (light red), sık dokulu, gözeneksiz kil, az miktarda küçük boyutlu kireç, çok az miktarda küçük boyutlu gümüş mika katkıdır.	
Astar	: Dış ve iç yüzeyde kireç patinaları yoğun şekilde yer almaktadır.	
Fırınlama	: İyi.	
Tanım	: Kırık ve eksik durumda bulunan gövde, dip parçası. Dip düz bir şekilde olup gövdeye doğru hafif bir kavis yapmaktadır.	
Karşılaştırma	: Cottica 2000, s. 1009, Fig. 1.13; Dündar 2006, Lev XXXIV, U195; Erdoğan, Doğanalp, s. 98, Fig.24; Şimşek, Duman 2007, Res. 19.	
Tarih	: MS 5.-7. yüzyıl	

Kat. No./ Lev.	: U110/ 21: 110	
Kazı Envanter No	: -	
Form	: Geç Antik Çağ	
Buluntu Yeri/ Seviye	: Granarium G2-12 -38/-55	
Ölçüler	: Dip Ç.: 2,2 cm. Kor. Y.: 3,4 cm. Cidar K.: 0,7 cm.	
Kil	: 2.5 YR 4/4 (reddish brown), sık dokulu, gözeneksiz kil, çok az miktarda çok küçük boyutlu gümüş mika, az miktarda küçük boyutlu kireç katkıdır.	
Astar	: Akıtma 2.5 YT 3/1 (dark reddish gray).	
Fırınlama	: İyi Fırınlamadan kaynaklı renk değişimi mevcuttur (GLE1-3/N very dark gray).	
Tanım	: Kırık ve eksik durumda bulunan gövde, dip parçası.	
Karşılaştırma	: Dündar 2006, Lev. 34, U200; Cottica 2000, s. 1009, Fig. 1.14; Fırat 1999, Lev. 202,891; Şimşek, Duman, s. 307, Res. 19-2.	
Tarih	: MS 5.-7. yüzyıl	

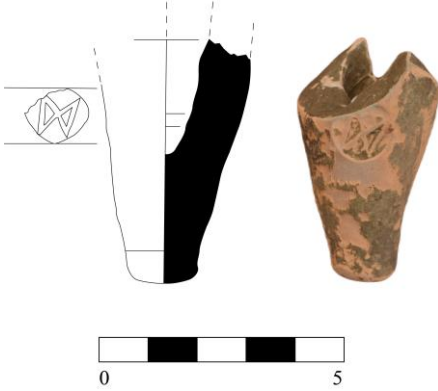
Kat. No./ Lev.	: U111/ 21: 111	
Kazı Envanter No	: -	
Form	: Geç Antik Çağ	
Buluntu Yeri/ Seviye	: LimanYapıları 2 D-1 -425 (Dolgu)	
Ölçüler	: Dip Ç.: 3 cm. Kor. Y.: 5,3 cm. Cidar K.: 0,5 cm.	
Kil	: 2.5 YR 5/8 (red), sık dokulu, gözeneksiz kil, az miktarda küçük boyutlu gümüş mika, kireç ve siyah kum katkıdır.	
Astar	: Akıtma: 2.5 YR 4/6 (red).	
Fırınlama	: İyi	
Tanım	: Kırık ve eksik durumda bulunan gövde, dip parçası. Dip düz bir şekilde olup gövdeye doğru açılmaktadır.	
Karşılaştırma	: Dündar 2006, Lev. 34, U197; Erdoğan, Doğanalp 2022, s. 99, Fig.30; İdil, Kadioğlu 2009, Res. 8; Şimşek, Duman 2007, s. 304, Res .7-8.	
Tarih	: MS 5.-7. yüzyıl	

Kat. No./ Lev.	: U112/ 21: 112	
Kazı Envanter No	: -	
Form	: Geç Antik Çağ	
Buluntu Yeri/ Seviye	: Granarium G6-A -100 / +110	
Ölçüler	: Dip Ç.: 3,4 cm. Kor. Y.: 5,6 cm. Cidar K.: 0,4 cm.	
Kil	: 5 YR 5/6 (yellowish red), sık dokulu, gözeneksiz kil, az miktarda küçük boyutlu gümüş mika, kireç, az miktarda küçük ve orta boyutlu siyah kum katkıdır.	
Astar	: 2.5 YR 5/8 (red)	
Fırınlama	: İyi	
Tanım	: Kırık ve eksik durumda bulunan ayak, gövde parçası.	
Karşılaştırma	: Erdoğan, Doğanalp 2022, s. 98, Fig. 27; Cottica 2000, s. 1009, Fig.1.16; Şimşek, Duman 2007, s. 307:19-1, s. 304, Res. 3-4; Argun 2019, Kat. No. 28; Baldoni, Franco 1995, Fig. 4. f.	
Tarih	: MS 5.-7. yüzyıl	

Kat. No./ Lev.	: U113/ 22: 113	
Kazı Envanter No	: -	
Form	: Geç Antik Çağ	
Buluntu Yeri/ Seviye	: Liman Yapıları 2 M5 -170 / -180 (Dolgu)	
Ölçüler	: Dip Ç.: 2,5 cm. Kor. Y.: 6,15 cm. Cidar K.: 0,8 cm.	
Kil	: 2.5 YR 5/8 (red), sık dokulu, gözeneksiz kil, az miktarda küçük boyutta kireç ve gümüş mika katkılıdır.	
Astar	: Yüzeyde toprak ve kireç patinaları bulunmaktadır.	
Fırınlama	: İyi	
Tanım	: Kırık ve eksik durumda bulunan gövde, dip parçası. Dip düz olup gövde yukarıya doğru açılmaktadır.	
Karşılaştırma	: Argun 2019, Kat. No. 25; Cottica 2000, s. 1009, Fig. 1.14.	
Tarih	: MS 5.-7. yüzyıl	

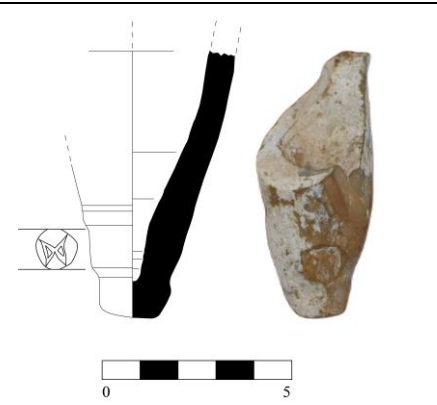
Kat. No./ Lev.	: U114/ 22: 114	
Kazı Envanter No	: -	
Form	: Geç Antik Çağ	
Buluntu Yeri/ Seviye	: Doğu Hamam KH-4 -340/-355 (Dolgu)	
Ölçüler	: Dip Ç.: 1,8 cm. Kor. Y.: 4,9 cm. Cidar K.: 0,7 cm.	
Kil	: 2.5 YR 4/6 (red), sık dokulu, gözeneksiz, iyi elenmiş kil.	
Astar	: Yüzeyde kireç patinaları yer almaktadır.	
Fırınlama	: İyi	
Tanım	: Kırık ve eksik durumda bulunan gövde, dip parçası. Gövde dip kısmına doğru daralmaktadır. Dip düz olup deforme olmuştur.	
Karşılaştırma	: Cottica 2000, s. 1009, Fig. 1.17; Dündar 2008, Lev. 25, U202; Argun 2019, Kat. No. 34; Erdoğan, Doğanalp 2022, s. 98, Fig. 26; Kaya 2019, Lev. LXXX, Res. 15.	
Tarih	: MS 5.-7. yüzyıl	

Kat. No./ Lev.	: U115/ 22: 115	
Kazı Envanter No	: -	
Form	: Geç Antik Çağ	
Buluntu Yeri/ Seviye	: Agora K10-A -20/-40 (Akıntı)	
Ölçüler	: Dip Ç.: 2,0 cm. Kor. Y.: 5,7 cm. Cidar K.: 0,8 cm.	
Kil	: 10 R 5/6 (red), sık dokulu, gözeneksiz kil, çok miktarda küçük boyutlu kireç ve gümüş mika katkılıdır.	
Astar	: -	
Fırınlama	: Orta.	
Tanım	: Kırık ve eksik durumda bulunan gövde, dip parçası. Gövde dibe doğru daralmıştır. Dip düz oturmaktadır.	
Karşılaştırma	: Argun 2019, Kat. No. 34; Cottica 2000, s. 1009, Fig.1. 17; DüNDAR 2008, Lev. 25, U199.	
Tarih	: MS 5.-7. yüzyıl	

Kat. No./ Lev.	: U116/ 22: 116	
Kazı Envanter No	: -	
Form	: Geç Antik Çağ	
Buluntu Yeri/ Seviye	: Agora K3Ö 0/-40	
Ölçüler	: Dip Ç.: 1,5 cm. Kor. Y.: 5 cm. Cidar K.: 1 cm.	
Kil	: 5 YR 6/6 (reddish yellow), sık dokulu, gözeneksiz, iyi elenmiş kil, çok az miktarda çok küçük boyutta kireç katkılıdır.	
Astar	: Aşınmadan dolayı tespit edilememiştir. Yüzeyde yoğun toprak patinası mevcuttur.	
Fırınlama	: İyi	
Tanım	: Kırık ve eksik durumda bulunan gövde, dip parçası. Gövde dip kısmına doğru daralmaktadır. Gövde ile dibin birleşiminde yuvarlak bir alan içerisinde monogram yer almaktadır.	
Karşılaştırma	: Öz 2022, Lev. 2.1; Şimşek, Duman 2007, s. 306, Res.15; Özdilek 2016, Kat. No. U14, Fig. 15; Hayes 1971, s. 244, Fig. 2, Plate 36a-b; Ergürer 2012, Lev. 55-56; Fırat 1992, Lev. 202:890; Cottica	

	2000, s. 1010, Fig. 2.38; Argun 2019, Kat. No. 61-63-64; Kaya 2019, Lev. XCIV, Hayes 2008, P1.90: 1778-1779.
Tarih	: MS 5.-7. yüzyıl

Kat. No./ Lev.	: U117/ 22:117	
Kazı Envanter No	: -	
Form	: Geç Antik Çağ	
Buluntu Yeri/ Seviye	: Agora Sarnıç -590 / -625 (Akıntı)	
Ölçüler	: Dip Ç.: 1,6 cm. Kor. Y.: 8,1 cm. Cidar K.: 0,6 cm.	
Kil	: GLEY2 4/5PB (dark bluish gray), sık dokulu, gözeneksiz, iyi elenmiş kil.	
Astar	: -	
Fırınlama	: İyi	
Tanım	: Kırık ve eksik durumda bulunan gövde, dip parçası. Gövde dibe doğru daralmaktadır. Gövde alt kısmında yuvarlak bir alan içerisinde monogram yer almaktadır.	
Karşılaştırma	: Öz 2022, Lev. 2.1; Şimşek, Duman 2007, s. 306, Res. 15; Özdilek 2016, Kat. No. U14, Fig. 15; Hayes 1971, s. 244, Fig. 2, Plate 36a-b; Ergürer 2012, Lev. 55-56; Fırat 1992, Lev. 202:890; Cottica 2000, s. 1010, Fig. 2.38; Argun 2019, Kat. No. 61-63-64; Kaya 2019, Lev. XCIV, Hayes 2008, P1.90: 1778-1779.	
Tarih	: MS 5.-7. yüzyıl	

Kat. No./ Lev.	: U118/ 22: 118	
Kazı Envanter No	: -	
Form	: Geç Antik Çağ	
Buluntu Yeri/ Seviye	: Liman Yapıları S-4 -200/-220 (Dolgu)	
Ölçüler	: Dip Ç.: 1,7 cm. Kor. Y.: 7,1 cm. Cidar K.: 0,7 cm.	
Kil	: GLEY2 5/5PB (bluish gray), sık dokulu, gözeneksiz, iyi elenmiş kil, az miktarda çok küçük boyutlu gümüş mika katkılıdır.	

Astar	:	Yüzeyde yoğun kireç patinası mevcuttur.
Fırınlama	:	İyi
Tanım	:	Kırık ve eksik durumda bulunan gövde, dip parçası. Gövde dip kısmına doğru daralmaktadır. Gövde alt kısmında yuvarlak bir alan içerisinde monogram yer almaktadır.
Karşılaştırma	:	Öz 2022, Lev.2.1; Şimşek, Duman 2007, s.306, Res.15; Özdilek 2016, Kat No. U14, fig.15; Hayes 1971, s.244, Fig 2, Plate 36a-b; Ergürer 2012, Lev.55-56; Fırat 1992, Lev.202:890; Cottica 2000, s.1010, Fig.2.38; Argun 2019, Kat No.61-63-64; Kaya 2019, Lev. XCIV, Hayes 2008, P1.90: 1778-1779.
Tarih	:	MS 5.-7. yüzyıl

Kat. No./ Lev.	:	U119/23: 119	
Kazı Envanter No	:	-	
Form	:	Geç Antik Çağ	
Buluntu Yeri/ Seviye	:	Batı Agora Sokağı	
Ölçüler	:	Dip Ç: 1 cm. Kor. Y: 8,03 cm. Cidar K: 0,7 cm.	
Kil	:	2.5 YR 5/8 (red), sık dokulu, gözeneksiz, iyi elenmiş kil.	
Astar	:	5 YR 6/6 (reddish yellow). Akıtma: 2.5 YR 4/6 (red).	
Fırınlama	:	İyi	
Tanım	:	Kırık ve eksik durumda bulunan gövde, dip parçası. Dip gövdeye doğru açılmaktadır. Dip ile gövdenin birleştiği alan içerisinde dikdörtgen bir alan içerisinde monogram yer almaktadır.	
Karşılaştırma	:	Öz 2022, Lev. 2.1; Şimşek, Duman 2007, s. 306, Res. 15; Özdilek 2016, Kat. No. U14, Fig. 15; Hayes 1971, s. 244, Fig. 2, Plate 36a-b; Ergürer 2012, Lev. 55-56; Fırat 1992, Lev. 202:890; Cottica 2000, s. 1010, Fig. 2.38; Argun 2019, Kat. No. 61-63-64; Kaya 2019, Lev. XCIV, Hayes 2008, P1.90: 1778-1779.	
Tarih	:	MS 5.-7. yüzyıl	

Kat. No./ Lev.	:	U120/23: 120	
Kazı Envanter No	:	-	
Form	:	Geç Antik Çağ	
Buluntu Yeri/ Seviye	:	Agora Sarnıç Doğu -160 (Akıntı)	

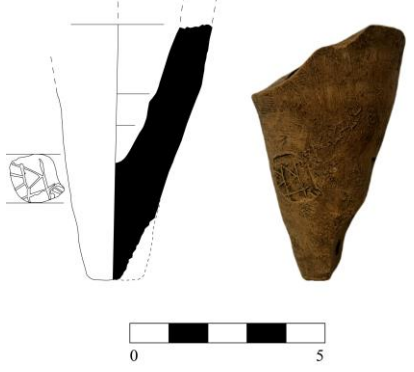
Ölçüler	:	Gövde Ç.: 2,6 cm. Kor. Y.: 7,2 cm. Cidar K.: 0,8 cm.	
Kil	:	GLE Y2 4/10B (dark bluish gray), sık dokulu, gözeneksiz, iyi elenmiş kil, az miktarda çok küçük boyutlu gümüş mika katkılıdır.	
Astar	:	-	
Fırınlama	:	İyi	
Tanım	:	Kırık ve eksik durumda bulunan gövde parçası. Gövde ve dip birleşiminde kare bir alan içerisinde monogram yer almaktadır.	
Karşılaştırma	:	Şimşek, Duman 2018, s. 306, Res. 14, s. 304, Res. 22: 02.01, 02.02, 02.03; Argun 2019, Kat. No. 57.	
Tarih	:	MS 5.-7. yüzyıl	

Kat. No./ Lev.	:	U121/ 23: 121	
Kazı Envanter No	:	-	
Form	:	Geç Antik Çağ	
Buluntu Yeri/ Seviye	:	Andriake 41 Nolu Alan +235 /+220	
Ölçüler	:	Dip Ç.: 1,4 cm. Kor. Y.: 7,9 cm. Cidar K.: 0,6 cm.	
Kil	:	2.5 YR 5/6 (red), sık dokulu, gözeneksiz, iyi elenmiş kil.	
Astar	:	Akıtma: 5 YR 3/2 (dark reddish brown)	
Fırınlama	:	İyi. Fırınlamadan kaynaklı renk değişimi mevcuttur (GLE Y2 4/5B dark bluish gray).	
Tanım	:	Kırık ve eksik durumda bulunan gövde, dip parçası. Gövde dibe doğru daralmaktadır. Gövdenin dip ile birleştiği kısma yakın bir alanda dikdörtgen bir alan içerisinde monogram yer almaktadır.	
Karşılaştırma	:	Şimşek, Duman 2018, s. 306, Res. 14, s. 304, Res. 22: 02.01, 02.02, 02.03; Argun 2019, Kat. No. 57.	
Tarih	:	MS 5.-7. yüzyıl	

Kat. No./ Lev.	: U122/ 23: 122	
Kazı Envanter No	: -	
Form	: Geç Antik Çağ	
Buluntu Yeri/ Seviye	: Andriake 41 Nolu Alan +235 /+220	
Ölçüler	: Dip Ç.: 3,2 cm. Kor. Y.: 5,8 cm. Cidar K.: 1,2 cm.	
Kil	: GLEY2/5/5PB (bluish gray), sık dokulu, gözeneksiz, iyi elenmiş kil. Fazla fırınlamadan dolayı katkı maddeleri tespit edilememiştir.	
Astar	: Yüzeyde yer yer kireç patinaları mevcuttur. Yüzeyde fazla fırınlamadan kaynaklı yanık izleri yer yer mevcuttur.	
Fırınlama	: İyi	
Tanım	: Kırık ve eksik durumda bulunan gövde, dip parçası. Gövde dibe doğru daralmaktadır. Gövdeden dibe geçişte kare bir alan içerisinde monogram yer almaktadır.	
Karşılaştırma	: Şimşek, Duman 2018, s. 306, Res. 14, s. 304, Res. 22: 02.01, 02.02, 02.03; Argun 2019, Kat. No. 57.	
Tarih	: MS 5.-7. yüzyıl	

Kat. No./ Lev.	: U123/ 24: 123	
Kazı Envanter No	: -	
Form	: Geç Antik Çağ	
Buluntu Yeri/ Seviye	: Andriake 41 Nolu Alan +235 /+220	
Ölçüler	: Dip Ç.: 1,6 cm. Kor. Y.: 10,2 cm. Cidar K.: 0,6 cm.	
Kil	: 2.5 YR 5/8 (red), sık dokulu, gözeneksiz, iyi elenmiş kil.	
Astar	: Yüzeyde yer yer kireç patinaları mevcuttur.	
Fırınlama	: İyi. Fırınlamadan kaynaklı renk değişimi mevcuttur (GLEY1 5/N gray).	
Tanım	: Kırık ve eksik durumda bulunan gövde, dip parçası. Gövde, dip kısmına doğru daralmıştır. Gövdenin dip ile birleştiği alanda kare bir alan içerisinde monogram yer almaktadır.	
Karşılaştırma	: Bilgin 2018, s. 130, Res. 13; Hayes 1971, Plate 36. b; Fırat 1992, Lev. 203: 900-901; Erdoğan, Doğanalp 2022, Fig. 48; Argun	

	2019, Kat. No. 58-82; Öz 2022, Lev. 2.5; Metaxas 2005, s. 81, 121, Taf.2. Nr.20; Hayes 2008, P1.90: 1807.
Tarih	: MS 5.-7. yüzyıl

Kat. No./ Lev.	: U124/ 24: 124	
Kazı Envanter No	: -	
Form	: Geç Antik Çağ	
Buluntu Yeri/ Seviye	: Tiberius Meydanı Anıtı -270	
Ölçüler	: Gövde Ç: 2,3 cm. Kor. Y: 6,5 cm. Cidar K: 1 cm.	
Kil	: 5 YR 4/3 (reddish brown), sık dokulu, gözeneksiz kil, az miktarda ufak boyutlu kireç katkılıdır.	
Astar	: 5 YR 4/3 (reddish brown)	
Fırınlama	: İyi	
Tanım	: Kırık ve eksik durumda bulunan dip, gövde parçası. Dip gövdeye doğru açılmaktadır. Dip ile gövdenin birleştiği alan içerisinde yuvarlak bir alanda monogram yer almaktadır.	
Karşılaştırma	: Özüdoğru, Dündar 2007, Fig. 12; Şimşek, Duman 2007, Res. 13; Öz 2022, Lev. 1.4.	
Tarih	: MS 5.-7. yüzyıl	

Kat. No./ Lev.	: U125/ 24: 125	
Kazı Envanter No	: -	
Form	: Geç Antik Çağ	
Buluntu Yeri/ Seviye	: Agora Sarnıç -590 / -625 (Akıntı)	
Ölçüler	: Dip Ç.: 1,3 cm. Kor. Y.: 7,5 cm. Cidar K.: 0,4 cm.	
Kil	: 2.5 YR 5/6 (red) sık dokulu, gözeneksiz, iyi elenmiş kil.	
Astar	: Yüzeyin bir kısmında yoğun kireç patinası mevcuttur.	
Fırınlama	: İyi	
Tanım	: Kırık ve eksik durumda bulunan gövde, dip parçası. Gövde dip kısmına doğru daralmaktadır. Dip kısmında yuvarlak bir alan içerisinde bir monogram yer almaktadır.	

Karşılaştırma	:	Özüdogru, DüNDAR 2007, Fig. 12; Şimşek, Duman 2007, Res. 13.
Tarih	:	MS 5.-7. yüzyıl

Kat. No./ Lev.	:	U126/ 24: 126	
Kazı Envanter No	:	-	
Form	:	Geç Antik Çağ	
Buluntu Yeri/ Seviye	:	Andriake 41-c +30 / +15 (Dolgu)	
Ölçüler	:	Dip Ç.: 1,7 cm. Kor. Y.: 10,8 cm. Cidar K.: 0,6 cm.	
Kil	:	10 R 4/6 (red), sık dokulu, gözeneksiz, iyi elenmiş kil.	
Astar	:	Akıtma: 2.5 YR 3/2 (dusky red)	
Fırınlama	:	İyi. Fırınlamadan kaynaklı renk değişimi mevcuttur (GLEY2 3/10BG very dark greenish gray).	
Tanım	:	Kırık ve eksik durumda bulunan gövde, dip parçası. Gövde kaideye doğru indikçe daralmaktadır. Dip ile gövdenin birleştiği alan içerisinde daireye yakın bir alan içerisinde monogram yer almaktadır	
Karşılaştırma	:	Özüdogru, DüNDAR 2007, U14; Baldoni, Franco 1995, Fig. 6-2a; Hayes 2008, P1.90: 1808.	
Tarih	:	MS 5.-7. yüzyıl	

Kat. No./ Lev.	:	U127/ 25: 127	
Kazı Envanter No	:	-	
Form	:	Geç Antik Çağ	
Buluntu Yeri/ Seviye	:	Andriake Agora Sokağı (41-b/c doğusu) +100/+80 (Dolgu).	
Ölçüler	:	Dip Ç.: 1,8 cm. Kor. Y.: 5 cm. Cidar K.: 1 cm.	
Kil	:	GLEY2 4/10B (dark bluish gray), sık dokulu, gözeneksiz, iyi elenmiş kil.	
Astar	:	-	
Fırınlama	:	İyi.	
Tanım	:	Kırık ve eksik durumda bulunan gövde, dip parçası. Gövde dibe	

		doğru daralmaktadır. Gövdenin dip ile birleştiği yerde yuvarlak bir alan içerisinde monogram yer almaktadır.
Karşılaştırma	:	Özüdogru, Dündar 2007, Fig. 12; Şimşek, Duman 2007, Res. 21.
Tarih	:	MS 5.-7. yüzyıl

Kat. No./ Lev.	:	U128/ 25: 128	
Kazı Envanter No	:	-	
Form	:	Geç Antik Çağ	
Buluntu Yeri/ Seviye	:	Andriake 36-A.1 (Yıkıntı)	
Ölçüler	:	Dip Ç: 1,3 cm. Kor. Y: 5,8 cm. Cidar K: 0,7 cm.	
Kil	:	5 YR 5/6 (yellowish red), sık dokulu, gözeneksiz, iyi elenmiş kil.	
Astar	:	-	
Fırınlama	:	İyi	
Tanım	:	Eksik ve kırık durumda bulunan gövde, dip parçası. Gövde dibe doğru daralmaktadır. Gövde ile dibin birleştiği alanda dairesel bir alan içerisinde monogram yer almaktadır.	
Karşılaştırma	:	Özüdogru, Dündar 2007, Fig. 12; Şimşek, Duman 2007, Res. 21.	
Tarih	:	MS 5.-7. yüzyıl	

Kat. No./ Lev.	:	U129/ 25: 129	
Kazı Envanter No	:	-	
Form	:	Geç Antik Çağ	
Buluntu Yeri/ Seviye	:	Granarium Önü 2015 Şarap İşliği Atık Toprak	
Ölçüler	:	Dip Ç: 1,2 cm. Kor. Y: 6,2 cm. Cidar K: 0,5 cm.	
Kil	:	10R 4/4 (weak red), sık dokulu, gözeneksiz, iyi elenmiş kil.	
Astar	:	-	
Fırınlama	:	İyi	
Tanım	:	Kırık ve eksik durumda bulunan gövde, dip parçası. Dibin bitimine yakın bir alanda monogram yer almaktadır.	

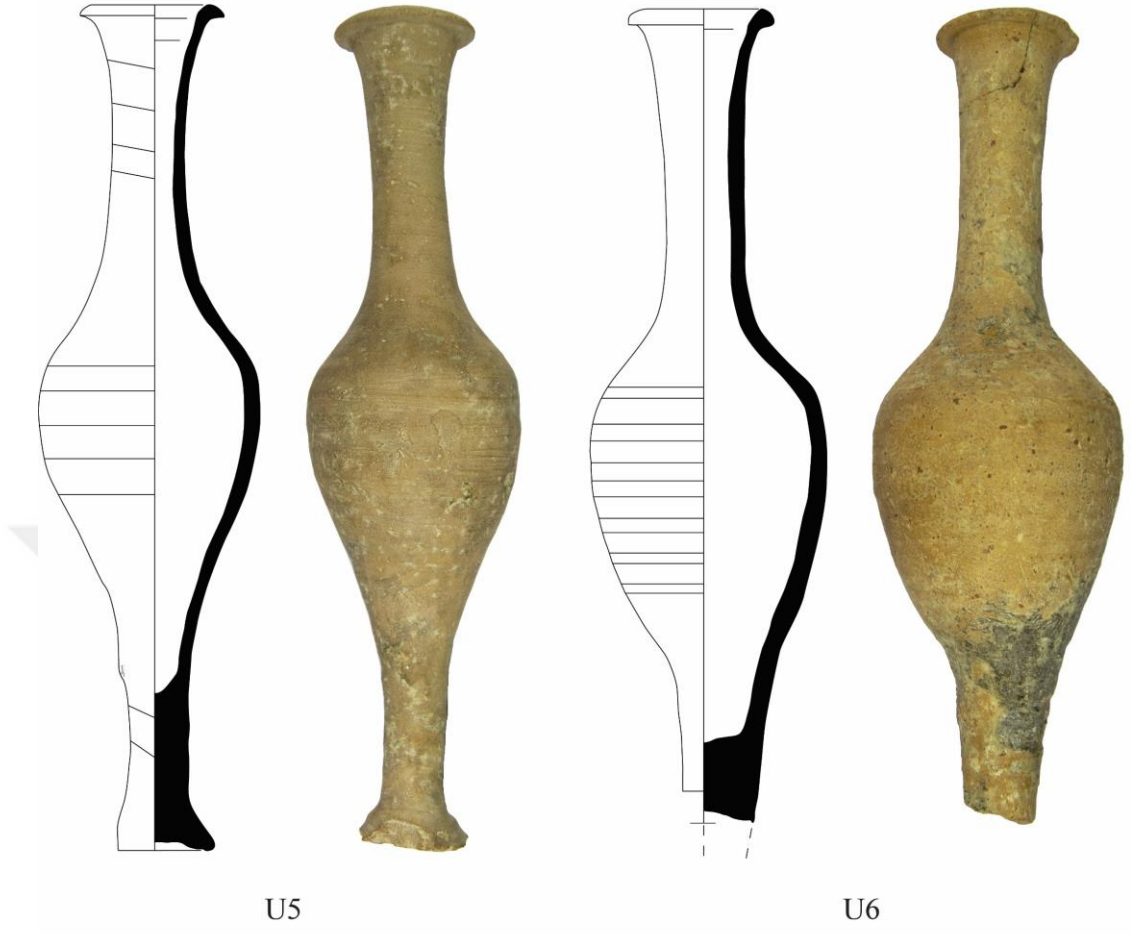
Karşılaştırma	:	Özüdoğru, Dündar 2007, Fig. 12; Şimşek, Duman 2007, Res. 21.
Tarih	:	MS 5.-7. yüzyıl

Kat. No./ Lev.	:	U130/ 25: 130	
Kazı Envanter No	:	-	
Form	:	Geç Antik Çağ	
Buluntu Yeri/ Seviye	:	Agora K.3Ö Yüzey (Akıntı)	
Ölçüler	:	Dip Ç.: 1,1 cm. Kor. Y.: 6,8 cm. Cidar K.: 0,9 cm.	
Kil	:	2.5 YR 5/8 (red), sık dokulu, gözeneksiz kil, az miktarda küçük boyutlu kireç ve gümüş mika katkılıdır.	
Astar	:	Yüzeyde yer yer toprak patinaları yer almaktadır.	
Fırınlama	:	Orta. Fırınlamadan kaynaklı renk değişimi mevcuttur (GLE Y1 4/10GY dark greenish gray.).	
Tanım	:	Kırık ve eksik durumda bulunan gövde, dip parçası Dip kısmında dikdörtgen bir alan içerisinde aşınmadan dolayı silinmiş bir monogram yer almaktadır.	
Karşılaştırma	:	Özüdoğru, Dündar 2007, Fig. 12; Şimşek, Duman 2007, Res. 21.	
Tarih	:	MS 5.-7. yüzyıl	

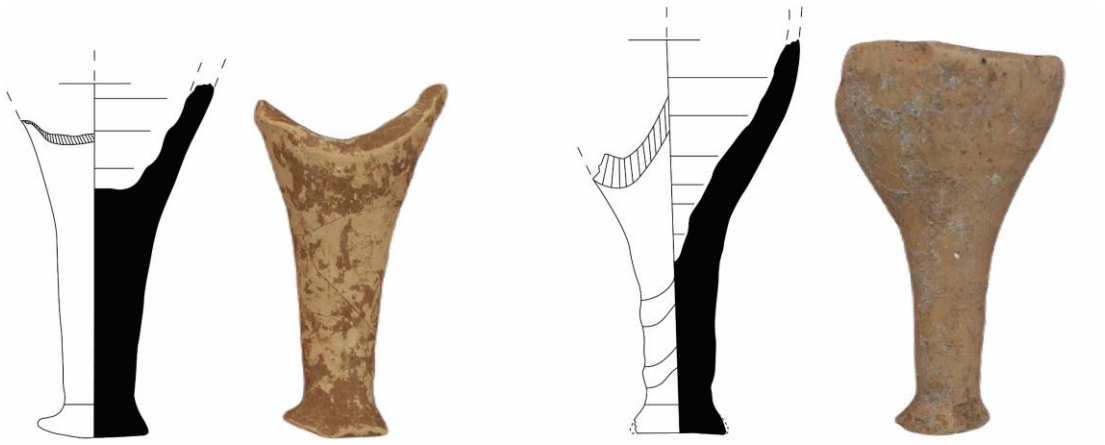
LEVHALAR

Levha 1: U1-U4 Numaralı Unguentariumlar

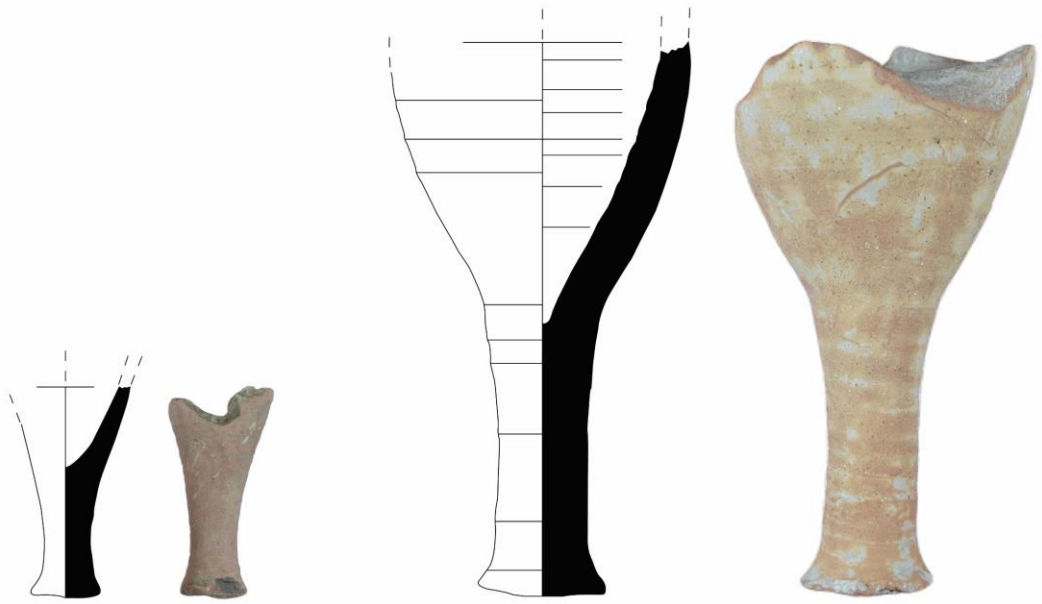

Levha 2: U5-U8 Numaralı Unguentariumlar

U9

U11

U10

U12

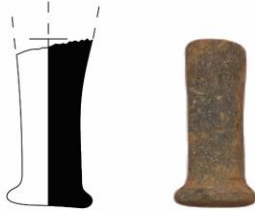
Levha 3: U9-U12 Numaralı Unguentariumlar

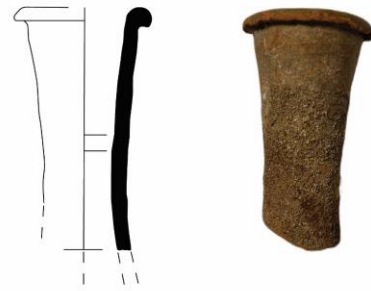
U13

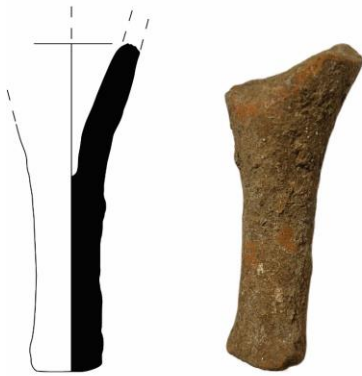
U14

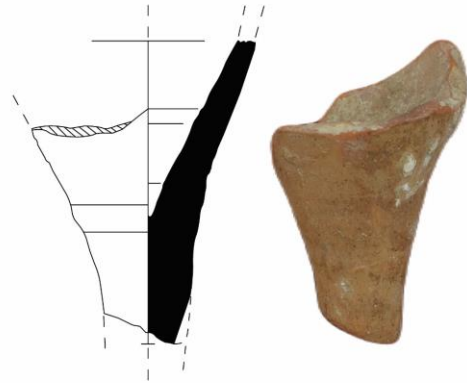
U15

U16

U17

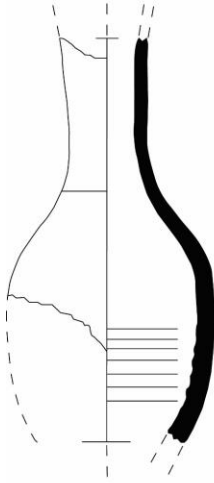
U18

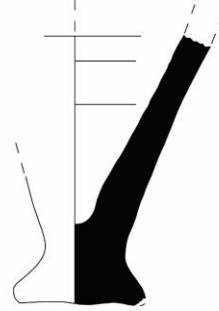
Levha 4: U13-U18 Numaralı Unguentariumlar

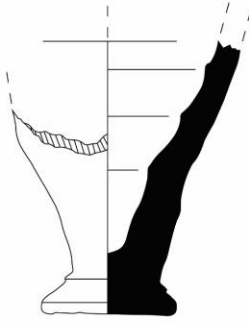
Levha 5: U19-U24 Numaralı Unguentariumlar

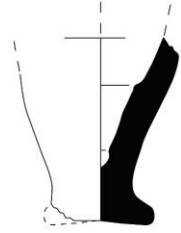
U25

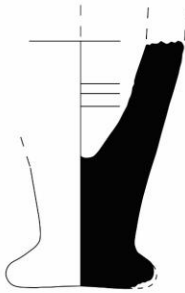
U26

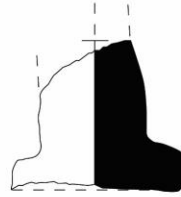
U27

U28

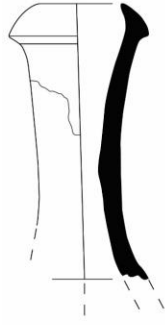
U29

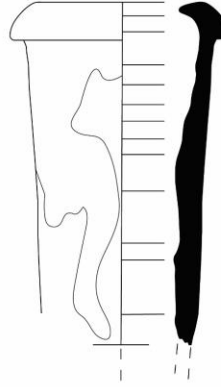
U30

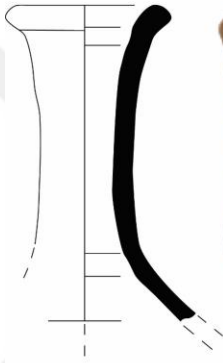
Levha 6: U25-U30 Numaralı Unguentariumlar

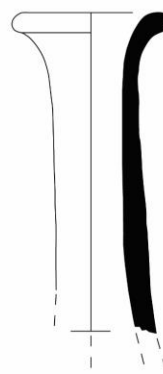
U31

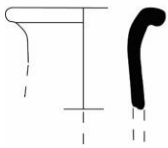
U32

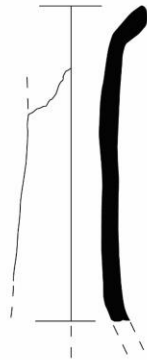
U33

U34

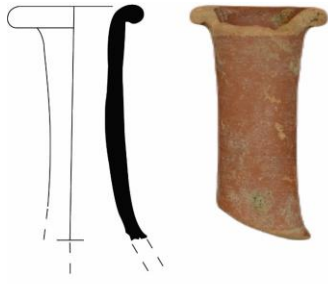
U35

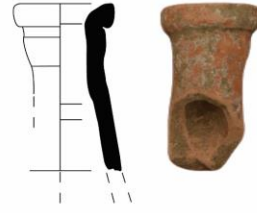
U36

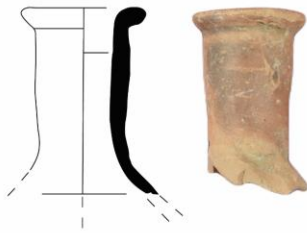
Levha 7: U31-U36 Numaralı Unguentariumlar

U37

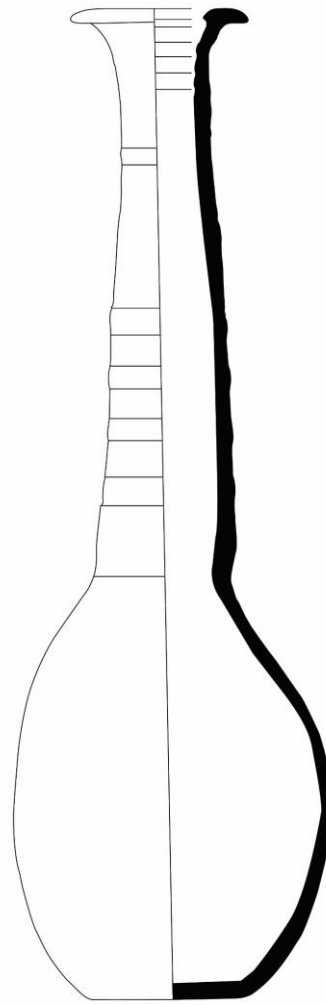
U38

U39

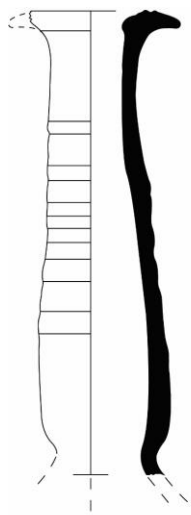
U40

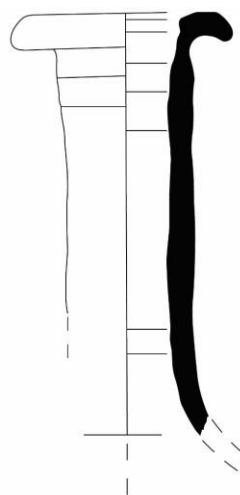
U41

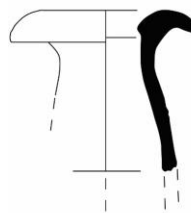
Levha 8: U37-U41 Numaralı Unguentariumlar

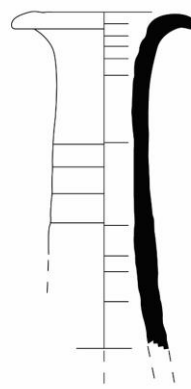
U42

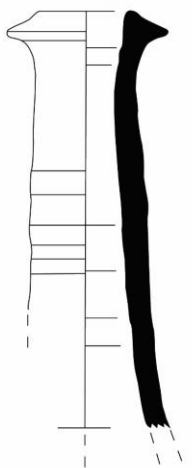
U43

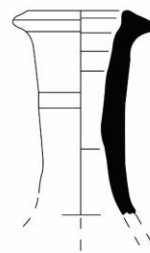
U44

U45

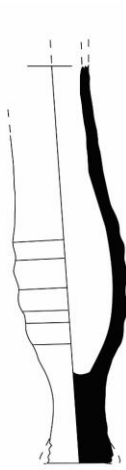
U46

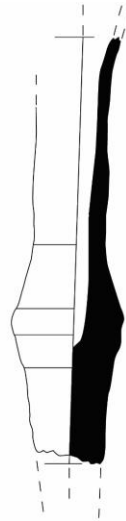
U47

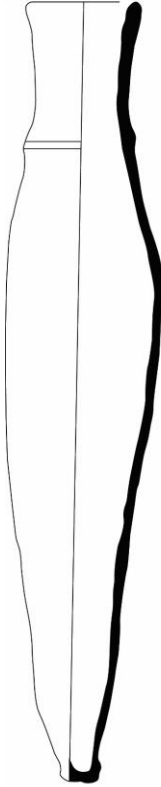
Levha 9: U42-U47 Numaralı Unguentariumlar

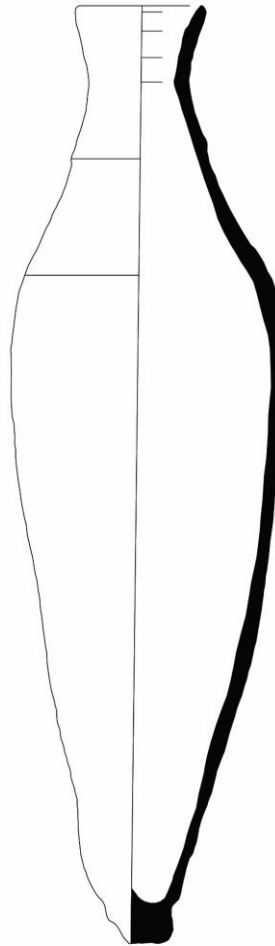
U48

U49

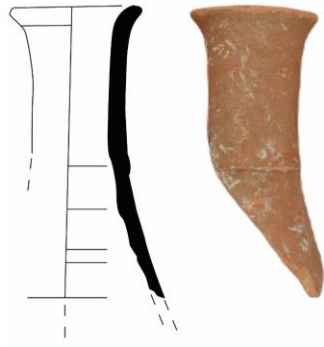
U50

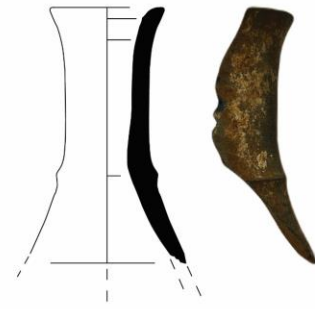
U51

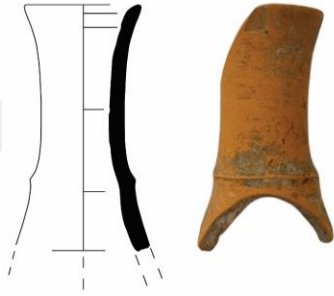
Levha 10: U48-U51 Numaralı Unguentariumlar

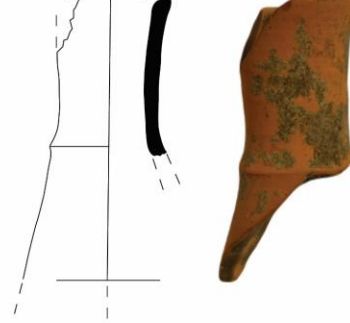
U52

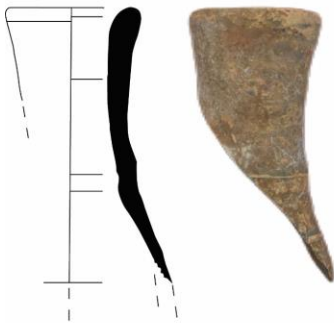
U53

U54

U55

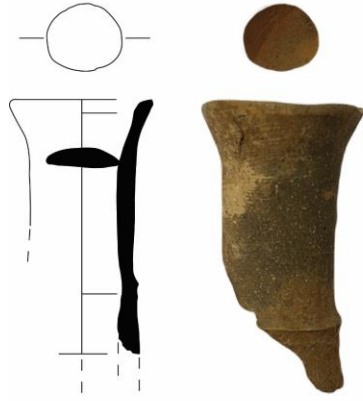
U56

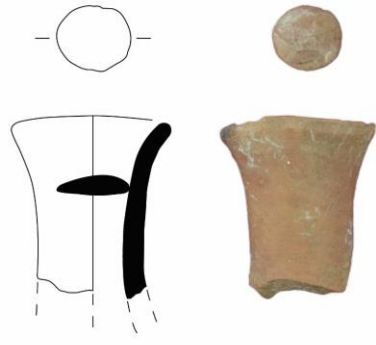
U57

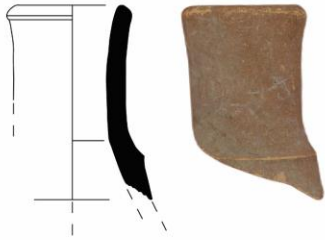
Levha 11: U52-U57 Numaralı Unguentariumlar

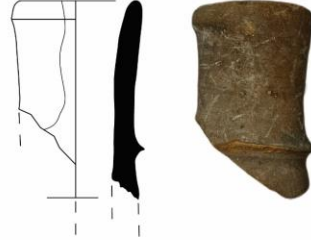
U58

U59

U60

U61

U62

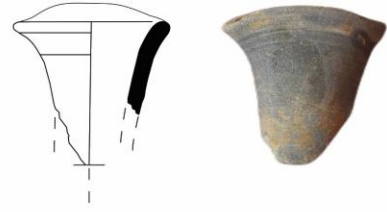
U63

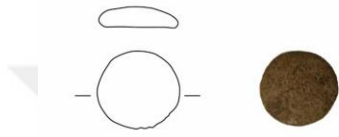
Levha 12: U58-U63 Numaralı Unguentariumlar

U64

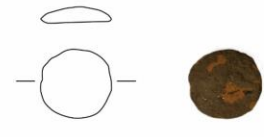
U65

U66

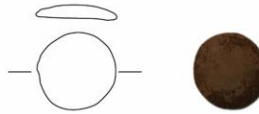
U67

U68

U69

U70

U71

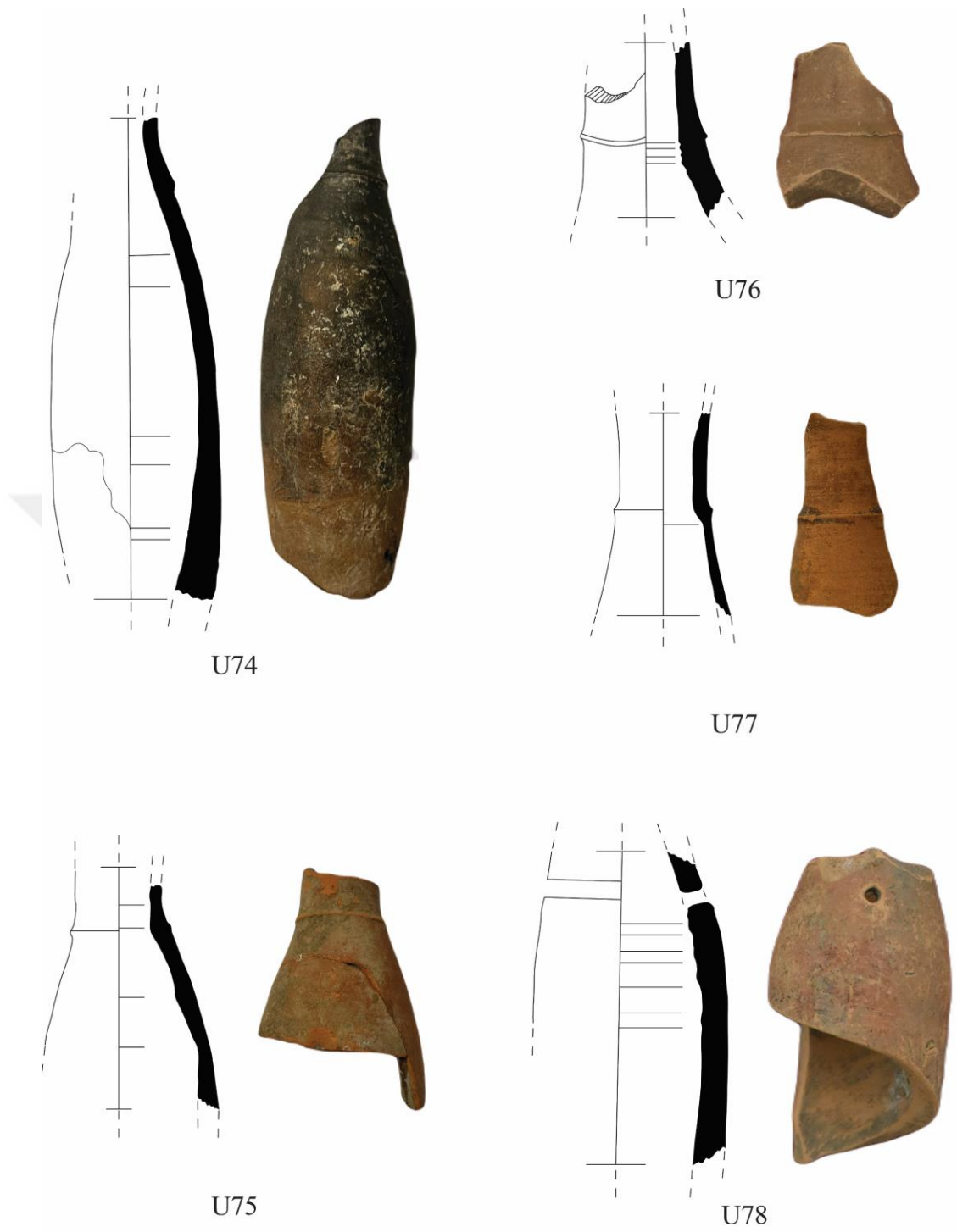
U72

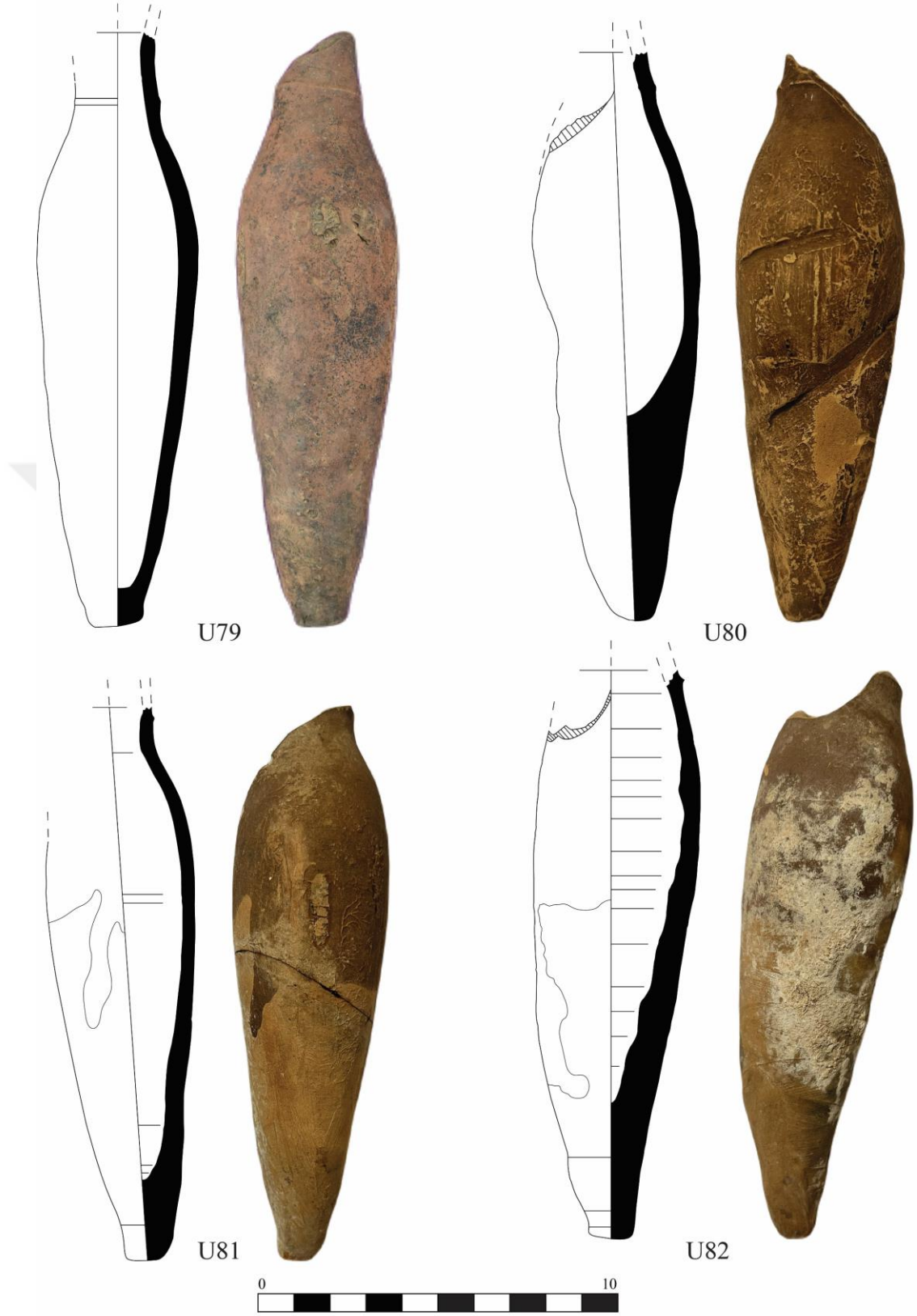
U73

Levha 13: U64-U73 Numaralı Unguentariumlar

Levha 14: U74-U78 Numaralı Unguentariumlar

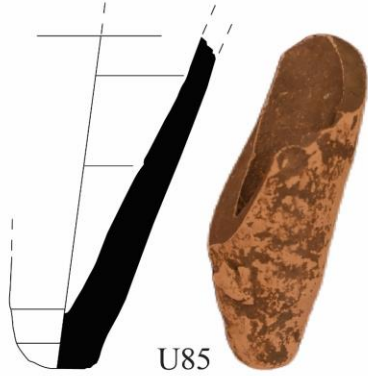
Levha 15: U79-U82 Numaralı Unguentariumlar

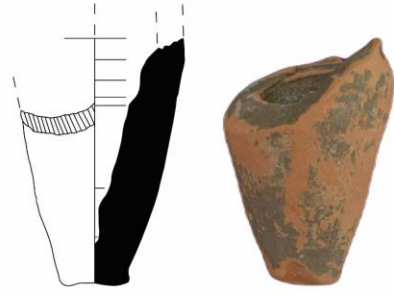
U83

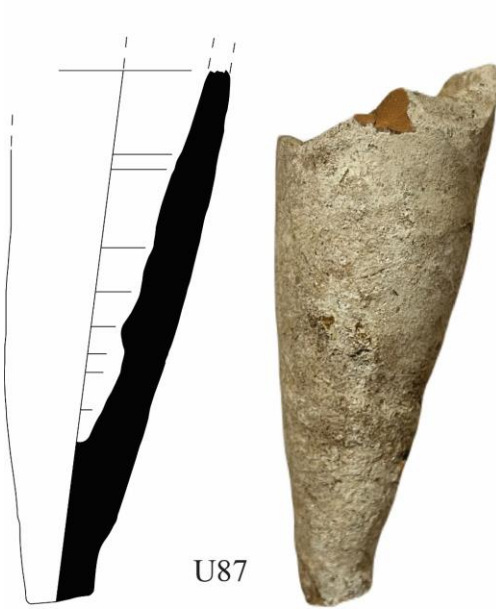
U84

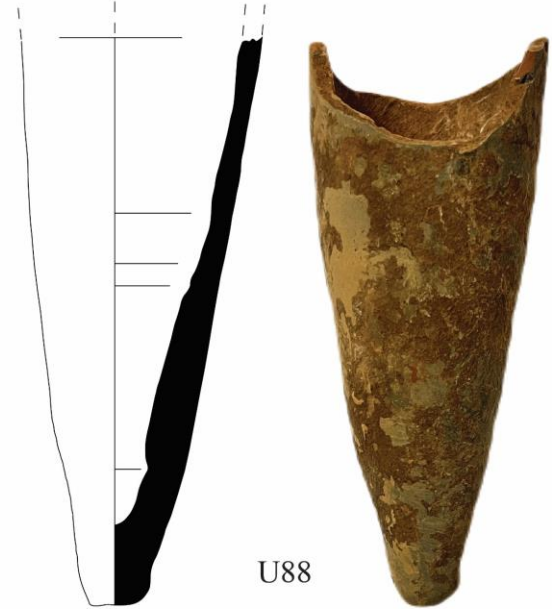
U85

U86

U87

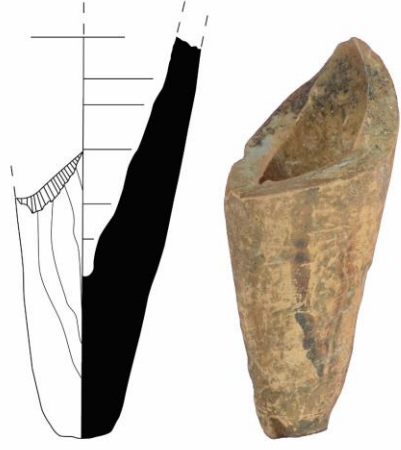
U88

Levha 16: U83-U88 Numaralı Unguentariumlar

U89

U90

U91

U92

Levha 17: U89-U92 Numaralı Unguentariumlar

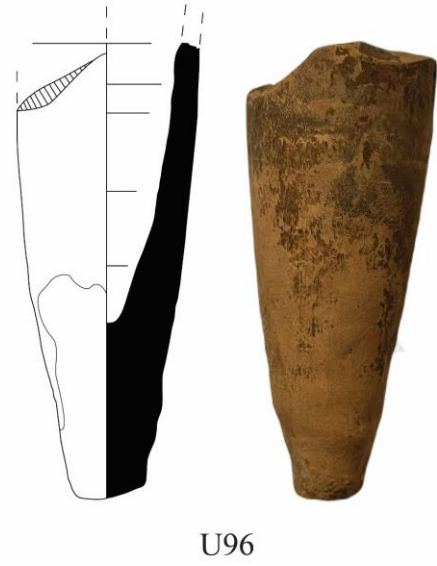
U93

U94

U95

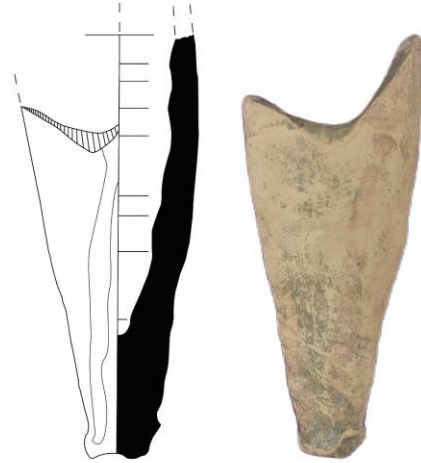
U96

Levha 18: U93-U96 Numaralı Unguentariumlar

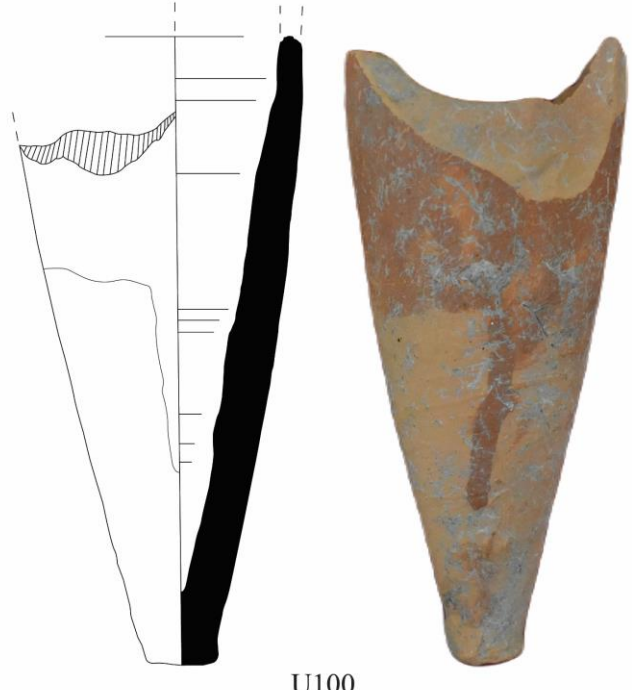
U97

U98

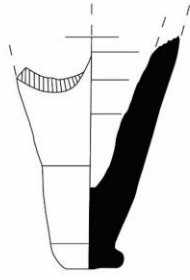
U99

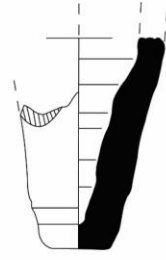
U100

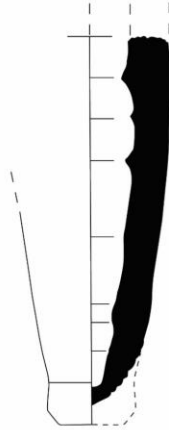
Levha 19: U97-U100 Numaralı Unguentariumlar

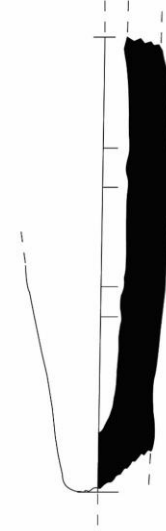
U101

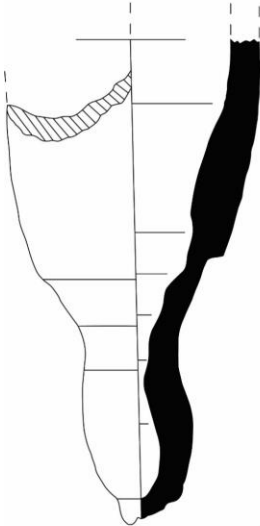
U102

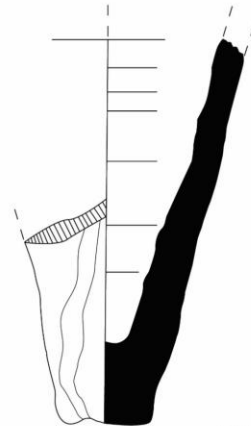
U103

U104

U105

U106

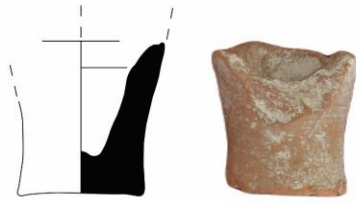
Levha 20: U101-U106 Numaralı Unguentariumlar

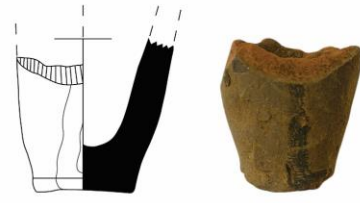
U107

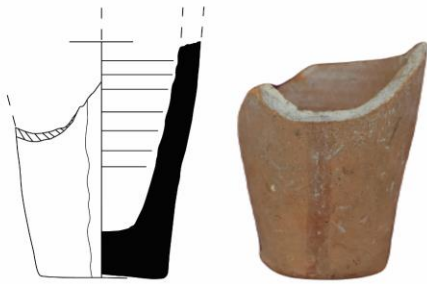
U108

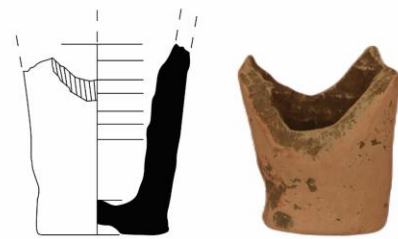
U109

U110

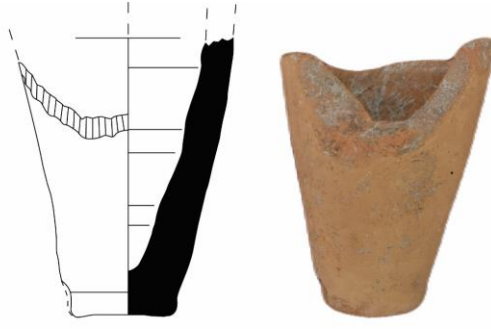
U111

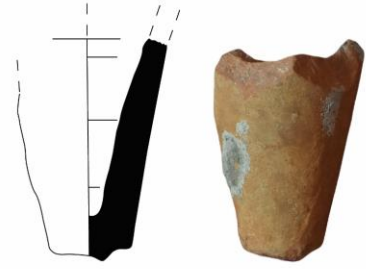
U112

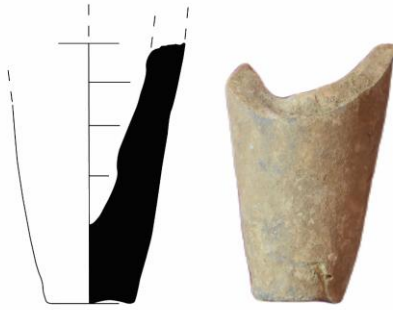
Levha 21: U107-U112 Numaralı Unguentariumlar

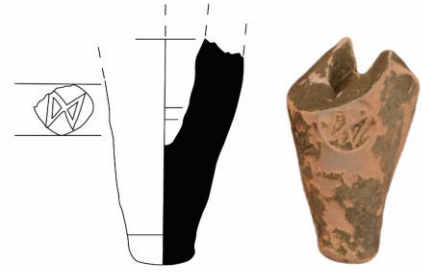
U113

U114

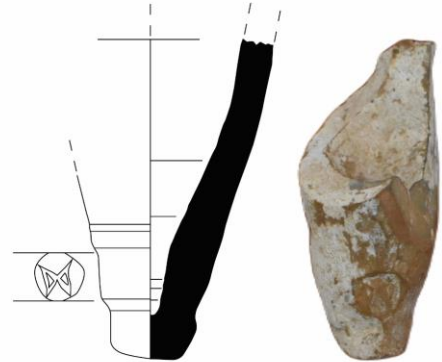
U115

U116

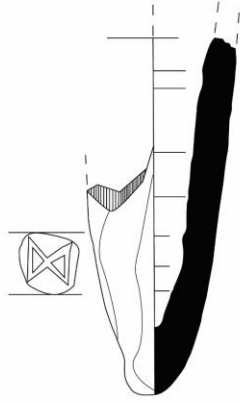
U117

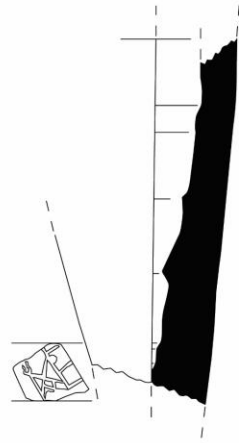
U118

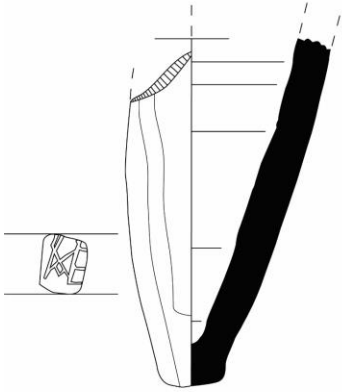
Levha 22: U113-U118 Numaralı Unguentariumlar

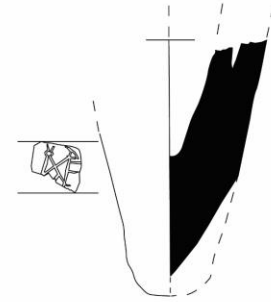
U119

U120

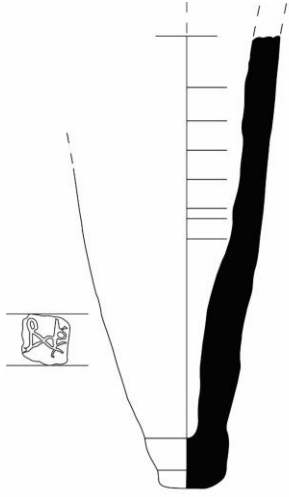
U121

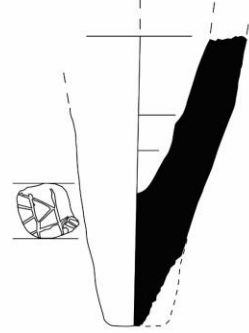
U122

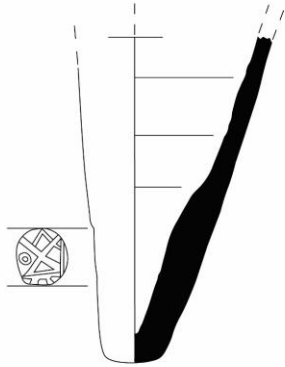
Levha 23: U119-U122 Numaralı Unguentariumlar

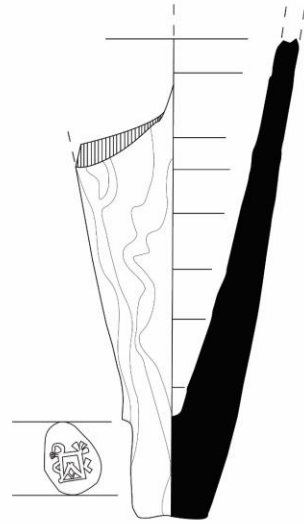
U123

U124

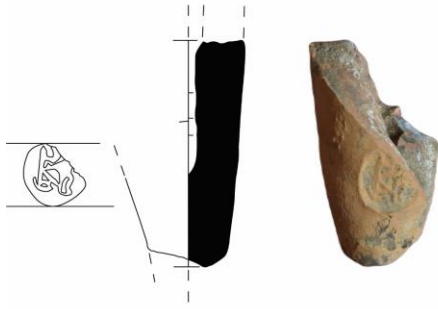
U125

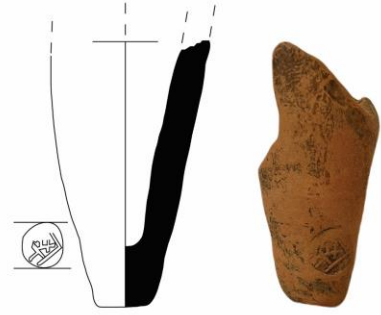
U126

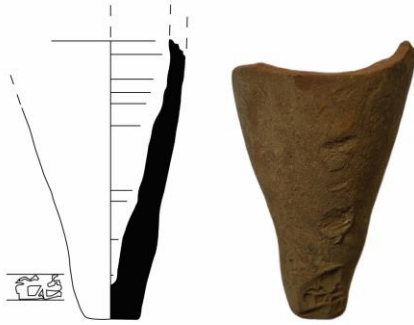
Levha 24: U123-U126 Numaralı Unguentariumlar

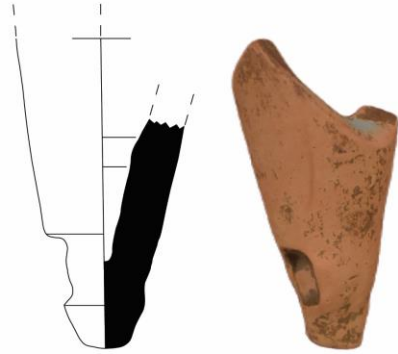
U127

U128

U129

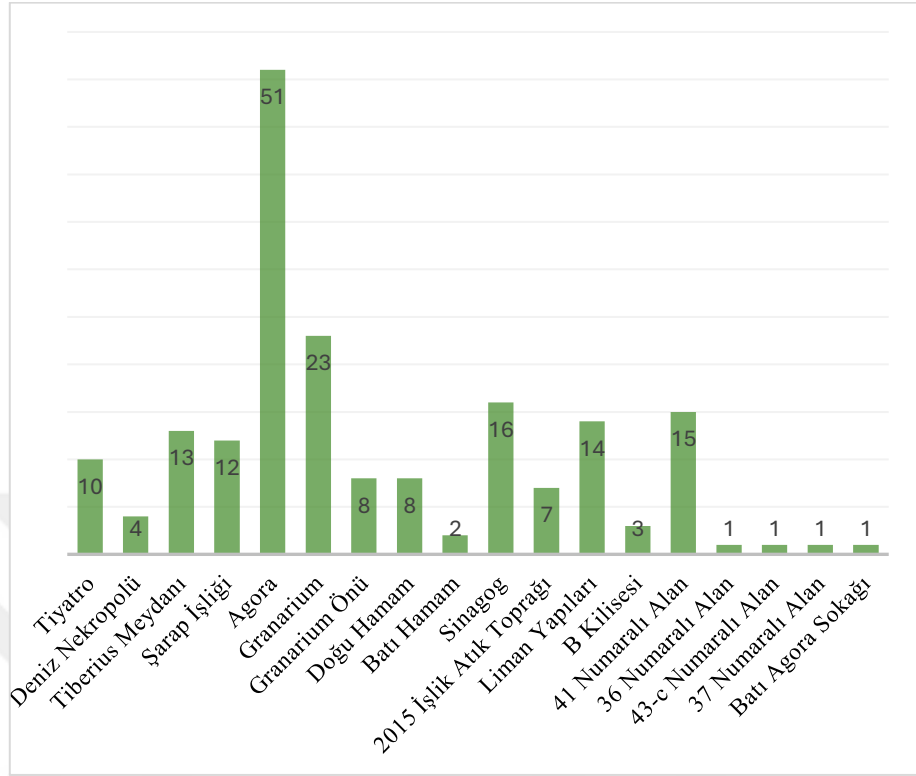

U130

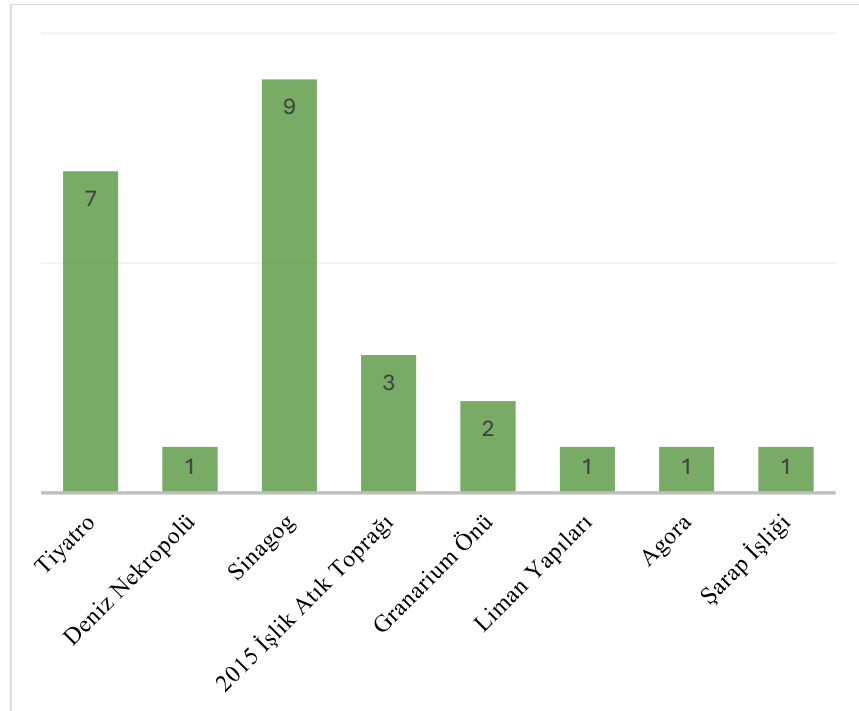

Levha 25: U127-U130 Numaralı Unguentariumlar

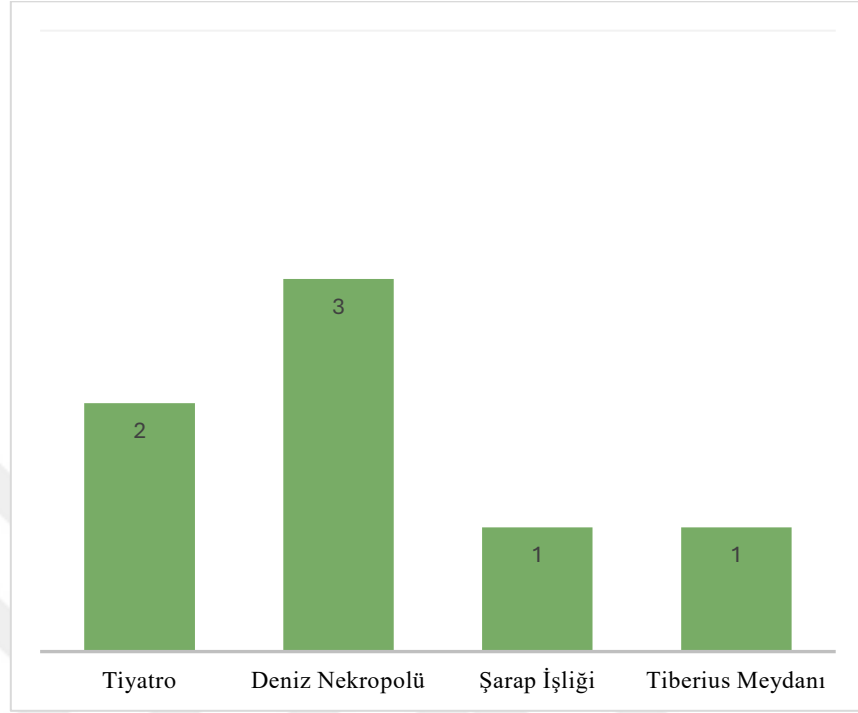
GRAFİKLER

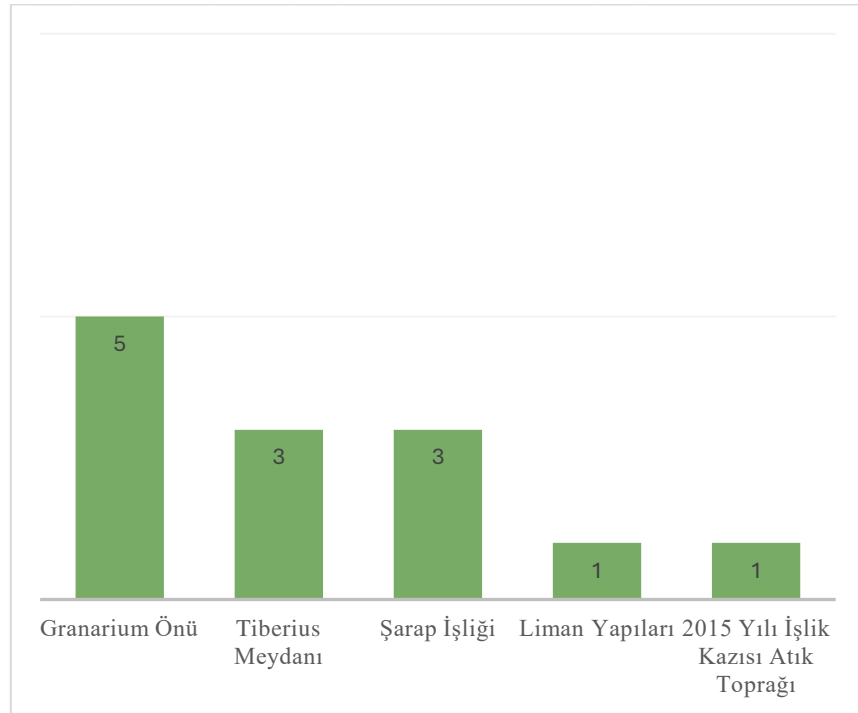
Grafik 1. Myra-Andriake Unguentariumlarının Ele Geçtiği Alanlara Göre Dağılımı

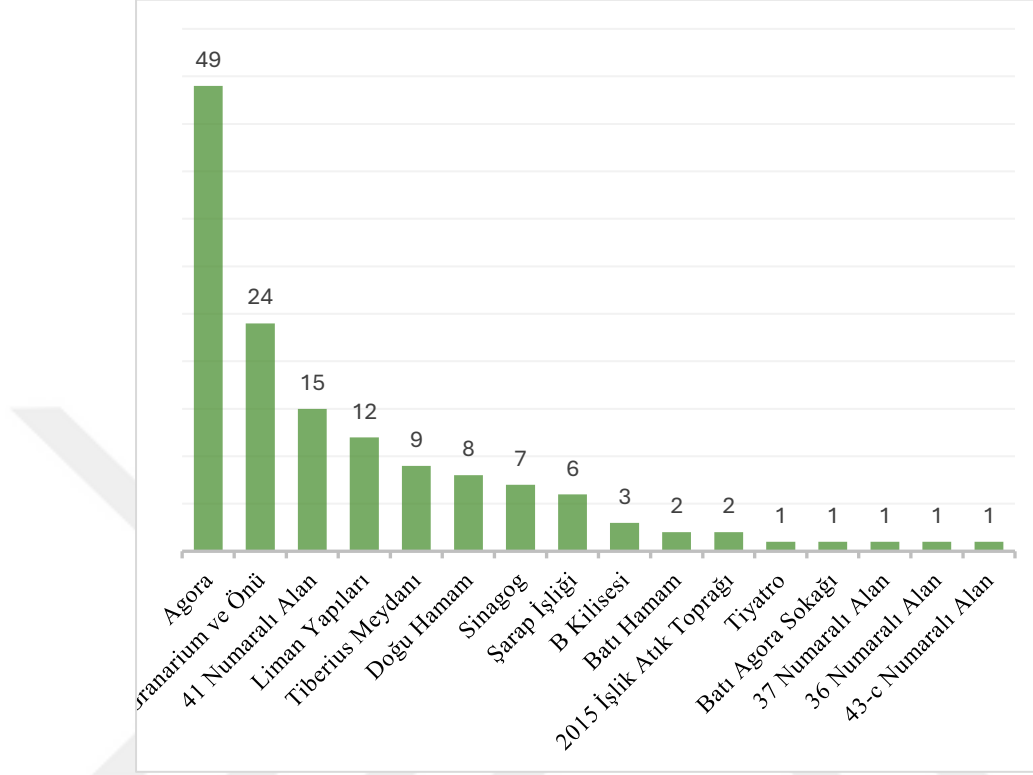
Grafik 2. Fusiform Unguentariumların Ele Geçtiği Alanlara Göre Dağılımı

Grafik 3. Kubbe Ağızlı Unguentariumların Ele Geçtiği Alanlara Göre Dağılımı

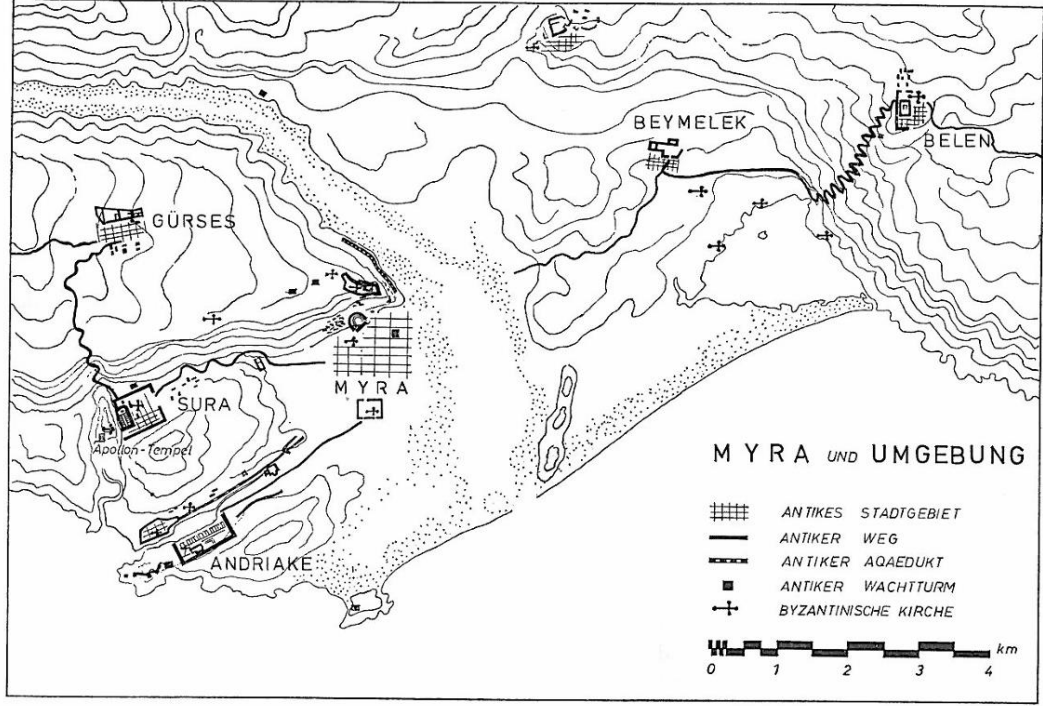

Grafik 4. Bulbous Formlu Unguentariumların Ele Geçtiği Alanlara Göre Dağılımı

Grafik 5. Geç Roma-Erken Bizans Dönemi Unguentariumların Ele Geçtiği Alanlara Göre Dağılımı

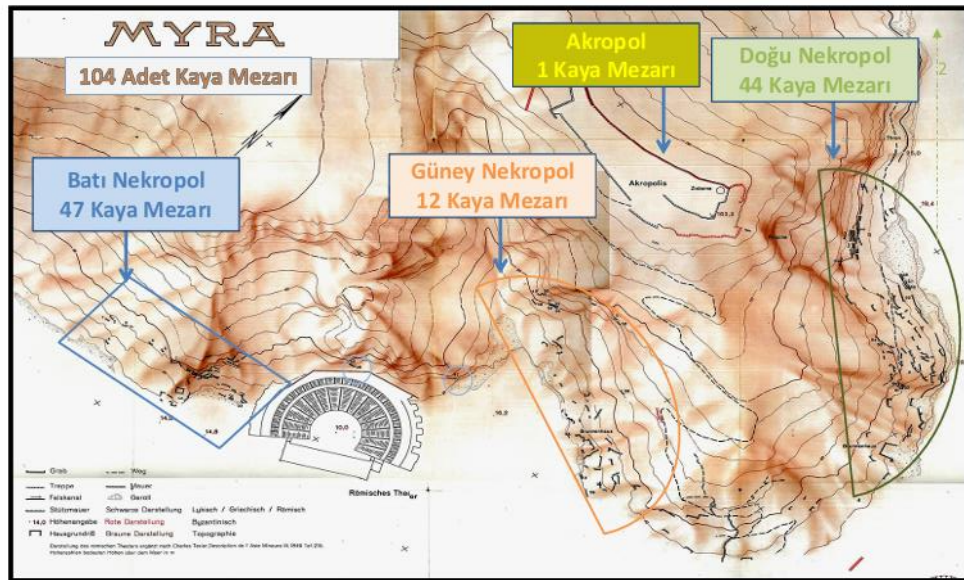
RESİMLER

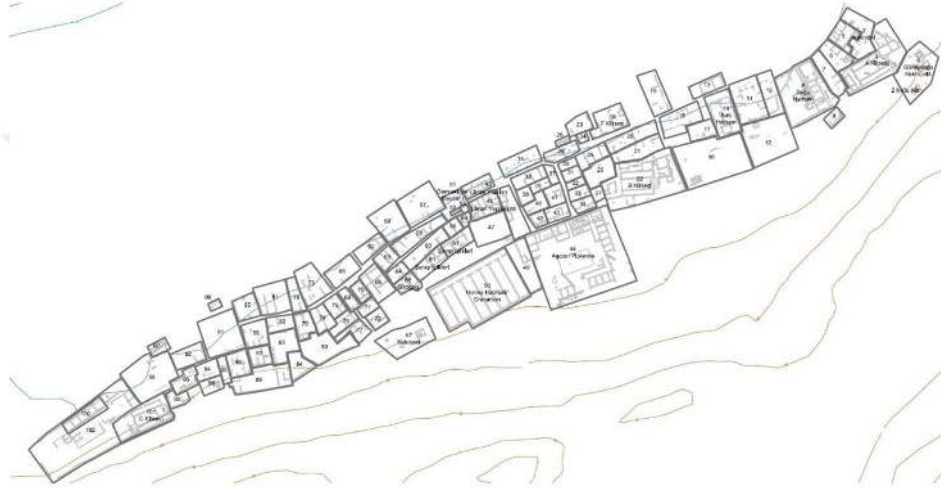
Resim 1: Harita Üzerinde Andriake ve Myra (Borchhardt, 1975, Abb. I, s. 46)

Resim 2: Myra Tiyatrosu (Myra-Andriake Kazı Arşivi)

Resim 3: Myra Kaya Mezarları (Tıbıkoğlu, 2021, Lev. 3, s. 549)

Resim 4: Andriake Kent Planı ve Yapılar (Aygün 2018, Plan 5/1)

Resim 5: Andriake Güney Yerleşim (Myra-Andriake Kazı Arşivi)

Resim 6: Doğu Hamam (Aygün, 2018, Kat. No. 8, Res. 2)

Resim 7: B Kilisesi (Aygün, 2018, Kat. No. 22, Res. 1)

Resim 8: Andriake Güney Yerleşim Planı (Myra-Andriake Kazı Arşivi)

Resim 9: Eşen Tipi Unguentariumlar (Myra-Andriake Kazı Arşivi)

Resim 10: Geç Roma-Erken Bizans Dönemi Unguentariuma ait In-situ Tıpa Buluntusu (Myra-Andriake Kazı Arşivi)